

- บำย อึ้งภากรณ์: บัณฑิตที่เพิ่งเปิดเผย
- การเรียนเศรษฐศาสตร์ในยุคแรก
- แหล่งเงินเพื่อการลงทุนในประเทศไทย
 - อุตสาหกรรมรถยนต์:
- ประสบการณ์ 20 ปีของประเทศไทย
- บทบาทของเงินในการสะสมความมั่งคั่ง
 - ไปแลนด:
- เศรษฐศาสตร์สังคมนิยมกำลังวิกฤติ

เอกสารประกอบการนิทรรศการ
เรื่องสมุดเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 4
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8-20 พฤศจิกายน 2524

ยินดีสนับสนุนงานนิทรรศการ
ห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ครั้งที่ 4
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จาก

บริษัท เอส ซี เอนจิเนียริง จำกัด

2505-2505/1-2 พระราม 4

โทร. 286-2092, 286-1102

ผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องปรับอากาศยี่ห้อ

AEROMASTER

บรรณาธิการแถลง

เวลาที่เรานิยมนั่งหนังสือขึ้นมาอ่าน ก็มักจะหวังว่าเราได้อะไรจากการอ่านบ้าง เช่น ได้รู้เรื่องนั้น เรื่องนี้ รู้ข้อมูลต่าง ๆ มากเพิ่มขึ้น หรือได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน บรรณาธิการหวังว่าท่านผู้อ่านคงได้สิ่งที่ท่านต้องการจากหนังสือเล่มนี้บ้าง เพราะนั่นเป็นจุดประสงค์ของคณะผู้จัดทำ นอกจากจุดประสงค์ดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการห้องสมุดและบรรณารักษ์ก็ยังพยายามชักชวนให้ผู้อ่านมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมโดยเฉพาะต่อหนังสือในห้องสมุด เพื่อไม่ให้มีการทำลายหนังสือ หรือขโมยหนังสือ หรือให้มีการกระทำเช่นนั้นน้อยลงแทนที่จะมากขึ้น ดังสถิติหนังสือหายที่ปรากฏทุกปี

ในนามของกองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ได้เสียสละเขียนบทความให้โดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ และขอขอบคุณธนาคาร บริษัท ห้างร้าน และบุคคลที่ให้ความสนับสนุนทางการเงินในการจัดพิมพ์เอกสารเล่มนี้

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณท่านที่มาร่วมงานนิทรรศการประจำปีของห้องสมุดและบรรณารักษ์และผู้อ่านทุกท่าน

หากยังมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง บรรณาธิการขอ
น้อมรับความรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

ปราณี ทินกร

22 ต.ค. 24

คณะผู้จัดทำ

บรรณาธิการ	ปราณี ทินกร
บรรณาธิการบริหาร	นวลฉวี สุธรรมวงศ์
กองบรรณาธิการ	ทวี หมั่นนิกร
	มาตี วีระกิจพาณิชย์
	ประกอบ ทองมา
	สมบูรณ์ ศิริประชัย

ความคิดเห็นต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่เกี่ยวข้องกับคณะบรรณารักษ์ หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แต่อย่างใด.

ที่ชุมชนหัตถวิภากรทพ. ๑.
นนทบุรี, สมุทรปราการ หรือที่ไหน
ประสงค์จะสร้างบ้าน

สร้างบ้าน กับ สตรามิต

สตรามิตมีแบบบ้านให้เลือกมากกว่า
10 แบบ ทุกแบบสวย แข็งแรง
ทนทาน วัสดุที่ใช้ ได้มาตรฐาน
บ้านทุกหลังรับประกัน 1 ปี และ
บริการเงินผ่อนระยะยาวถึง 15 ปี

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

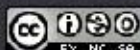
บริษัท สตรามิตบอนด์ จำกัด

1100/11 ถ.พระราม 4 คลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทร. 286-7514, 286-3105

อำนวยการ เอน โรจน์ธรรมรงค์ จ.เชียงใหม่

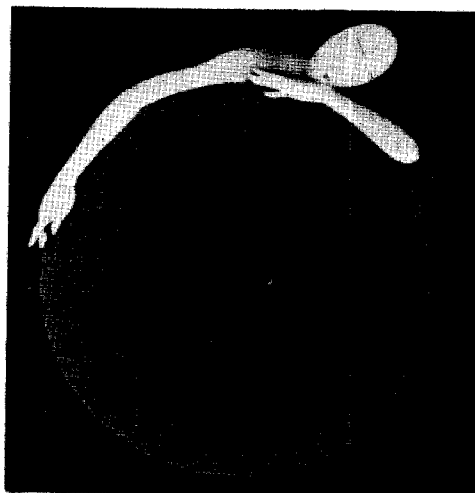
โทร. 221044, 221531

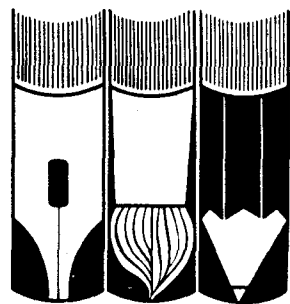
เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike
3.0 Unported License ที่หมดอายุเมื่อ ๒๕๖๓-๐๓-๐๑ และจะหมดอายุต่อไปในอีก ๖ เดือนข้างหน้า
การนำ และต้องใส่สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

สารบัญ

หนังสือคือมิตรแท้ ช่วยดูแลอย่าให้หาย	4	มาตี วีระกิจพาณิชย์
พัฒนาห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ในระยะปี 2520-2524	8	นวลฉวี สุธรรมวงค์
งานเรื่องห้องสมุดปวย อึ้งภากรณ์	14	
อึ้งภากรณ์		
สงครามโลกครั้งที่สอง : บันทึกที่เพิ่งเปิดเผย	18	
มลิขิต ว่าด้วยบันทึกของปวย อึ้งภากรณ์	20	สมบุรณ์ ศิริประชัย
บันทึกที่เพิ่งเปิดเผยของปวย อึ้งภากรณ์	34	ทวี หมั่นนิกร แบล
ประสบการณ์ 20 ปี		
อุตสาหกรรมรถยนต์ของประเทศไทย	50	ศิริบุรณ์ เนาว์ถิ่นสุข
การลงทุนเพื่อการลงทุนในประเทศไทย		
Investment Financing	68	ดร. นิมิตร นนทพันธุ์วาทย์ ดร. พงศธร สิริโยธิน นางสุวรรณา ตั้งจิตปิยะนันท์ นางสาวบังอร พานิช
แลนด์ เศรษฐศาสตร์สังคมนิยมกำลังวิกฤต	90	ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์
ไก่สีแดง	108	จินตนา เชิญศิริ
บทบาทของเงินในการสะสมความมั่งคั่ง		
และการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ ในประเทศไทย	112	เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม
เรียนเศรษฐศาสตร์ในยุคแรก	136	เสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์
ความคิดและประสบการณ์ในการเขียนงานวิชาการ	140	ฉัตรทิพย์ นาถสุภา
ที่หมายอย่างมีความหมาย	146	นรนิติ เศรษฐบุตร

หนังสือ คือ มิตรแท้

ช่วยดูแลอย่าให้หาย มาตี วีระกิจพาณิชย์ *

ถ้าเรารู้จักใช้หนังสือ ให้การดูแลเอาใจใส่ รู้จักรักษา
เวลาใช้ หนังสือก็จะใช้ได้นานและทนทาน การเก็บรักษา
หนังสือเป็นบริการที่สำคัญอย่างหนึ่งของห้องสมุด แต่
เรามักประสบกับปัญหาหนังสือถูกทำลาย หรือถูกขโมย
หายไป เนื่องจากผู้ใช้ส่วนหนึ่งมักชอบทำลายหนังสือ เช่น
ฉีกรูปภาพ บดความ หรือสิ่งที่ผู้ใช้ต้องการออกจากหนังสือ
และวารสารอยู่เนือง ๆ

จากสถิติหนังสือหายระหว่างปี พ.ศ.2518-2524 พบ
ว่าหนังสือหายส่วนใหญ่ได้แก่

ตำราวิชาการ (Text Books)

วิทยานิพนธ์ (Theses)

หนังสืออ้างอิง (Reference Books)

หนังสือความรู้ทั่วไป (General Books)

ถ้านับอัตราส่วนการหายของหนังสือเหล่านี้แล้ว
พบว่า หนังสือตำราวิชาการหายมากที่สุด รองลงมา
คือวิทยานิพนธ์

* อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำราวิชาการที่หายนั้นสามารถจำแนกหมวดหมู่ที่หายมากที่สุดได้แก่ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ โดยเฉพาะ Marxian Economics และ Political Economy ซึ่งหนังสือเหล่านี้จะเน้นเรื่องเศรษฐกิจของเอเชีย สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย ถ้าเปรียบเทียบแล้วหนังสืออังกฤษจะหายมากกว่าภาษาไทย เฉลี่ยได้ร้อยละ 75 ของหนังสือหายทั้งหมด

มูลค่าของหนังสือหายก็เพิ่มขึ้นทุกปี เพราะนอกจากจะมีจำนวนหายมากขึ้นแล้ว ราคาของหนังสือก็แพงขึ้นด้วย ในปี พ.ศ. 2518 มูลค่าของหนังสือหายคิดเป็นเงินประมาณ 47,380 บาท และในปี พ.ศ.2524 มูลค่าหนังสือหายได้เพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าตัว คิดเป็นเงินประมาณ 113,769 บาท

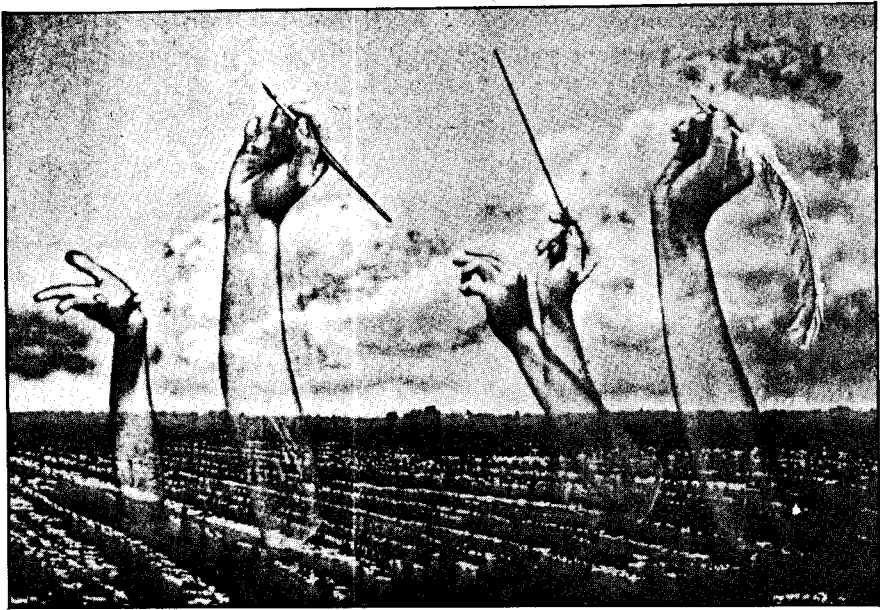
สถิติจำนวนหนังสือหายห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524
ภาษาไทย (เล่ม)	100	41	96	83	75	114	76
ภาษาอังกฤษ (เล่ม)	231	162	181	256	233	324	324
รวมจำนวน (เล่ม)	331	203	277	339	308	438	400

มนุษย์ในสมัยนี้มีความใกล้ชิดกับหนังสือมากกว่าสมัยก่อน หนังสือเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตผู้ใช้ต้องเข้าหาหรือเข้าใกล้หนังสือ ถ้ามองในแง่ผลประโยชน์จะมีผลติดติดตามมา คือ มีนักประพันธ์ โรงพิมพ์ ตลาดหนังสือ ยอดการจำหน่ายสูงขึ้น ในที่สุดผู้อ่านหนังสือจะมีหนังสืออ่านกันมากหลายขึ้น โดยทั่วไปการที่คนอ่านหนังสือมิใช่เห็นแก่หนังสือ แต่มักจะเห็นกับตนเอง ตามที่ Haines, Helen C. กล่าวไว้ในหนังสือ Living with Book, 1950 ว่า คนมักจะอ่านหนังสือเพื่อความรู้ ความบันเทิง เพื่อแก้ความทุกข์ เพื่อหลีกเลี่ยงชีวิตที่ไม่พึงปรารถนา ฯลฯ

คุณเป็นคนหนึ่งที่ใช้น้ำเงินซื้อ เคยถามตัวเองไหมว่า หนังสือช่วยคุณแค่ไหน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยเพิ่มรสชาติแก่ชีวิต ช่วยเติมชีวิต หรือความรู้สึกที่สึกกร่อนให้เต็ม ช่วยแก้ไขข้อข้องใจ ช่วยให้ความรู้ที่พร่องให้สมบูรณ์ และ.....ใช่ไหม

หนังสืออยู่เฉย ๆ ไม่เคยโกรธ ไม่เคยอาละวาด ดาวาดผู้ใช้ ไม่เคยเยาะเย้ยหยันบ่นพร่ำให้รำคาญ หนังสือมีแต่จะให้ความอ่อนโยน เห็นใจ จริงใจกับคนเสมอมา จึงไม่มีข้อกังขาใดที่จะกล่าวว่า นับวันมนุษย์ก็ยิ่งมีความผูกพันกับหนังสือมากยิ่งขึ้น จนเกิดความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งสะท้อน

ให้เห็นความต้องการตามธรรมชาติอันเป็นพื้นฐาน

ความต้องการของมนุษย์ที่จะได้รักและได้รับความรัก ความต้องการความมั่นคงในชีวิต ความต้องการเป็นสมาชิกในสังคม ให้สังคมยอมรับ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการการเปลี่ยนแปลง และต้องการความสุขจากสิ่งสุนทรีย์ ด้วยความรู้สึกในความต้องการดังกล่าวแก่ชีวิตของตนเองนี้ จึงเป็นแรงผลักดันให้คนต้องสนใจการศึกษา หาความรู้ทางวิชาการ ความรอบรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงตนเองให้ทันกับเหตุการณ์ สามารถทำงานเข้ากับใคร ๆ ได้ ความต้องการนี้จะแฝงอยู่ในธรรมชาติของคนในทุกยุคทุกนาม อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีใครจะบรรลุความต้องการทุกอย่างได้ บางคนมีอย่าง ขาดอย่าง รุนแรงมากน้อยแตกต่างกัน เช่น เศรษฐีขาดความรัก คนตาบอดอ่านหนังสือปกติไม่ได้ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ซึ่งบางคนอาจชดเชยความขาดของตนด้วยวิถีทางที่งดงาม บางคนไม่อาจชดเชยด้วยประสบการณ์หรือการกระทำจริง ๆ ก็อาจจะเสี่ยงมาหาประสบการณ์ใหม่ด้วยการอ่านหนังสือ

ความสัมพันธ์ของคนและหนังสือรวมทั้งมูลเหตุที่ต้องสัมพันธ์ เพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้อง ในความต้องการตามธรรมชาตินั้น จึงเห็นได้ว่าหนังสือเป็นอุปกรณ์

สำคัญในการพัฒนาคน เป็นสะพานเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตให้ติดต่อกัน หนังสือจึงมีอิทธิพลต่อชีวิตในการให้แนวทางในการคิด ทำให้เกิดความอึดเอิบในความคิด หนังสือจึงเป็นอุปกรณ์ที่ทำให้การศึกษาที่ดีที่สุด เหมือนกับที่ Helen กล่าวว่า "Books are the instruments of intelligence" หรือ Arbuthnot, May Hill and Sutherland, Zena กล่าวในหนังสือ "Children and Books" ว่า "การใช้หนังสือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ตั้งแต่เด็กเล็ก, เด็กโต ผู้ใหญ่ จะเป็นการฝังรากฐานที่แน่นอน"

ถ้าเป็นดังนี้แล้วมนุษย์เราจึงควรคบกับหนังสือ เพราะหนังสือเกื้อกูลมนุษย์ในแง่ของการให้ความรู้ นับได้ว่าเป็นเพื่อนยามยาก ที่หาได้ยากยิ่ง คนที่มีหนังสือเป็นเพื่อนก็เหมือนมีเพื่อนคอยเตือนสติ เราไม่ควรทำลายเพื่อนแท้ของเรา ดังคำขวัญที่ชนะการประกวดของห้องสมุดเศรษฐศาสตร์เมื่อปี 2521 ดังนี้

หนังสือคือมิตรแท้	ช่วยดูแลอย่าให้หาย
จนจนยืมก็ทำลาย	คือวายร้ายปัญญาชน

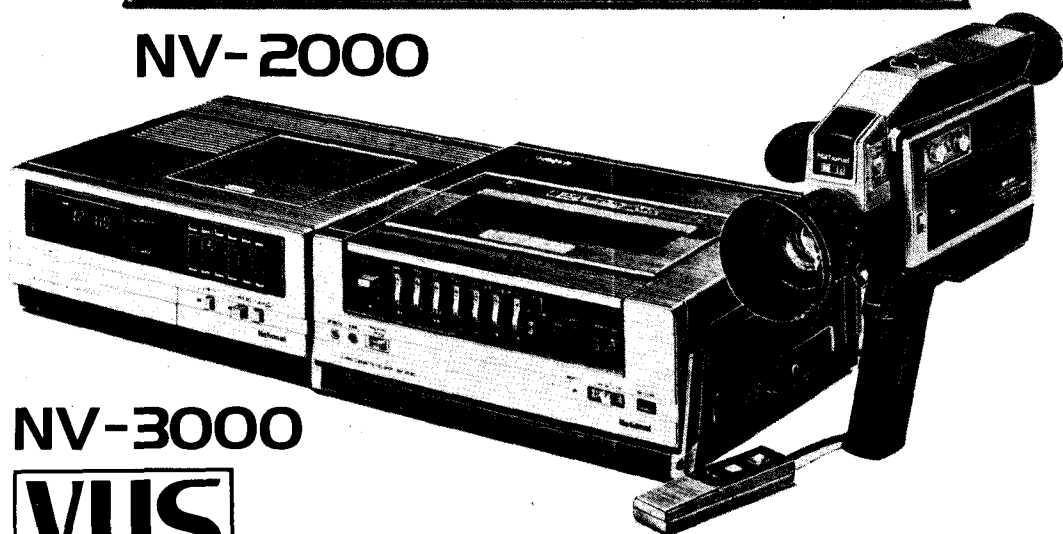
เสริมคุณค่าชีวิต ด้วยผลิตภัณฑ์ ในชั้นเนล

NV-7000

NV-2000

NV-3000

VHS

National

การพัฒนา ห้องสมุด เศรษฐศาสตร์

ในระยะปี 2520-2524

นวลณี สุธรรมวงศ์*

ห้องสมุดได้ดำเนินนโยบายปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดให้เป็นไปตามแผนพัฒนาห้องสมุดระยะ 2520-2524 ตามที่วางไว้ทุกประการ และในปี 2524 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาระยะแรกนี้ ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ก็ได้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ดังต่อไปนี้

1. โครงการจัดตั้งหนังสือเศรษฐกิจไทย

ห้องสมุดได้เริ่มสะสมสิ่งพิมพ์ทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเศรษฐกิจไทย เช่น หนังสือ วารสาร เอกสาร

* หัวหน้าบรรณารักษ์ ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทความ รายงานการประชุม และอื่น ๆ รวมทั้งได้จัดหนังสือภาษาอังกฤษแยกออกเป็นระบบ Geographical arrangement ซึ่งจะแยกเป็นประเทศต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นคว้าศึกษาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ โดยเน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทย ขณะนี้ห้องสมุดมีหนังสือเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยมากกว่า 5,000 รายการ

นอกจากนี้ ห้องสมุดยังได้รวบรวมวิทยานิพนธ์สาขาเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวกับประเทศไทยเข้าไว้ด้วยกันทั้งหมด และจัดพิมพ์บรรณานุกรม "รายชื่อวิทยานิพนธ์สาขาเศรษฐศาสตร์" ขึ้นเผยแพร่อีก 1 เล่ม

จึงนับได้ว่า โครงการรวบรวมหนังสือเศรษฐกิจไทยของห้องสมุดประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี มีหนังสือวารสาร เอกสารและสิ่งตีพิมพ์ไม่เผยแพร่ (Unpublished materials) ให้อาจารย์และนักศึกษาได้ค้นคว้าอย่างกว้างขวาง

2. โครงการปรับปรุงบริการด้านวารสาร

ห้องสมุดได้เล็งเห็นความสำคัญของวารสารวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์และนักศึกษาได้ติดตามความเคลื่อนไหวใหม่ในวงวิชาการ จึงได้เริ่มจัดหาและสั่งซื้อวารสารที่ออกใหม่ และฉบับเก่าย้อนหลัง และได้สั่งวารสารเพิ่มจากเดิมใน ปี 2520 ซึ่งมีอยู่ประมาณ 150 รายการ เพิ่มเป็น 503 รายการ ในปัจจุบัน ห้องสมุดได้จัดให้มีบรรณารักษ์แผนกวารสารเพิ่มขึ้น 1 คน และได้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบงานด้านวารสารโดยเฉพาะ นอกจากนี้ ห้องสมุดยังได้จัดทำ Current Contents of Economics Periodicals แจกให้อาจารย์ในคณะได้ติดตามบทความใหม่ ๆ จากวารสาร ซึ่งได้รับความสนใจจากอาจารย์เป็นอย่างดี และห้องสมุดยังได้จัดหาบรรณานุกรมวารสารเฉพาะสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์และที่เกี่ยวข้องไว้ให้นักศึกษาได้ค้นคว้าได้โดยสะดวก ทำให้งานบริการด้านวารสารขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปีงบประมาณ 2524 นี้ มีผู้ขอรับบริการ

ยืมวารสารเป็นจำนวน 4,049 ฉบับ ในจำนวนวารสารเข้าห้องสมุดทั้งหมด 6,247 ฉบับ ซึ่งยังไม่แนับวารสารที่วางอยู่ในชั้นข้างนอกที่นักศึกษาสามารถหยิบอ่านได้เอง

อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดยังมีปัญหาเรื่องบริการวารสารอยู่มาก เพราะว่าห้องสมุดมีนักศึกษาระดับปริญญาโทและอาจารย์ที่ทำวิจัยเป็นจำนวนค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับคณะอื่น ดังนั้น ห้องสมุดจึงได้สั่งซื้อวารสารย้อนหลัง และบอกรับวารสารสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่ห้องสมุดยังไม่มีเพิ่มขึ้น โดยใช้เงินงบประมาณจากโครงการห้องสมุด และเงินโครงการ NIEO ซึ่งค่าซื้อวารสารด้วยเงินพิเศษปี 2524 คิดเป็นจำนวน 18,342.64 บาท เพิ่มจากเงินงบคลังที่ห้องสมุดได้รับเป็นประจำสำหรับซื้อวารสารปีละ 100,000 บาท

3. โครงการปรับปรุงบริการหนังสืออ้างอิง (Reference Service)

ห้องสมุดได้จัดหาหนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ เพื่อช่วยอาจารย์และนักศึกษาในการค้นคว้า เช่น หนังสือสถิติ รายปีของหน่วยงานต่าง ๆ บรรณานุกรม นามานุกรม รายงานประจำปีของธนาคารที่สำคัญ ๆ ทั้งในและนอกประเทศ ทำให้จำนวนหนังสืออ้างอิงได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว นับถึงเดือนมิถุนายน 2524 ห้องสมุดมีจำนวนหนังสืออ้างอิงภาษาไทย 4,455 เล่ม ภาษาอังกฤษ 2,121 เล่ม รวมแล้วประมาณ 6,576 เล่ม ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นจำนวน 5 เท่าตัว คือ เมื่อปี 2520 มีอยู่ประมาณ 1,000 เล่ม

ในขณะเดียวกัน ห้องสมุดก็จัดให้มีบริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด สอนวิธีใช้ห้องสมุดให้กับนักศึกษานิเทศศาสตร์และปริญญาโท และจัดให้มีบรรณารักษ์บริการช่วยค้นคว้าประจำ 1 คน (ปี 2524 ลาศึกษาต่อระดับปริญญาโท)

นอกจากนี้ ยังจัดให้มีบริการยืมหนังสือระหว่างห้องสมุด ซึ่งแต่เดิมไม่เคยจัดทำมาก่อน เมื่อห้องสมุดเริ่มแผนงานปรับปรุงในปี 2520 เป็นต้นมา งานบริการยืมหนังสือระหว่างห้องสมุดได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในปี 2524 มีผู้ขอให้บริการถึง 457 ครั้ง

4. โครงการแลกเปลี่ยนเอกสาร

เนื่องจากห้องสมุดเศรษฐศาสตร์เป็นห้องสมุดเฉพาะด้าน ที่เน้นด้านการศึกษาและค้นคว้าและวิจัย ดังนั้น ห้องสมุดจึงต้องจัดตั้งโครงการแลกเปลี่ยนเอกสารขึ้น เพื่อขอรับสิ่งพิมพ์ประเภท Unpublished materials ได้แก่ เอกสารการวิจัย รายงานทางวิชาการจากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศ เช่น ILO, OECD, World Bank หน่วยงานต่าง ๆ ของ United Nations ขณะนี้ห้องสมุดมีข้อตกลงแลกเปลี่ยนเอกสารกับห้องสมุดของมหาวิทยาลัย

และสถาบันต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศกว่า 50 แห่ง ทำให้ห้องสมุดได้รับสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ในวงวิชาการเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก สิ่งพิมพ์ประเภท Working papers หรือ Discussions papers ห้องสมุดได้จัดแยกประเภทไว้ใน Document Section เฉพาะในปีงบประมาณ 2524 นี้ ห้องสมุดได้รับเอกสารประเภทนี้ ถึง 1,119 เล่ม

เอกสารเหล่านี้ได้รับความสนใจจากผู้ใช้ห้องสมุด และสามารถนำไปประกอบการค้นคว้าวิจัยของบรรดาอาจารย์และนักศึกษาปริญญาโทเป็นจำนวนมาก

โครงการแลกเปลี่ยนเอกสารนี้ ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง ทำให้ห้องสมุดได้รับสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่าในด้านการวิจัยเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังได้รับวารสารที่สำคัญ ๆ หลายรายการ โดยผ่านโครงการแลกเปลี่ยนนี้ ซึ่งทำให้ห้องสมุดประหยัดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อวารสารไปได้ปีละนับหมื่นบาท

5. โครงการปรับปรุงบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ

ด้านเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดได้เพิ่มอัตราบรรณารักษ์ที่มีอยู่เดิม 3 คน เป็น 5 คน ในปี 2522 และเพิ่มจำนวนพนักงานที่มีอยู่ 2 คน เป็น 3 คน นอกจากนี้ยังได้จ้างนักศึกษาช่วยงานอีกเทอมละประมาณ 10 คน

ห้องสมุดได้ส่งเสริมให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ โดยอนุมัติให้บรรณารักษ์ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ปีละ 1 คน เริ่มตั้งแต่ปี 2522 เป็นต้นมา

สำหรับพนักงานห้องสมุด ก็ส่งให้ไปรับการอบรมหาห้องสมุด เฉพาะที่สมาคมแห่งประเทศไทยจัดขึ้นเป็นประจำ ปีละ 1 คน ซึ่งขณะนี้พนักงานห้องสมุดทั้ง 1 คน ได้ผ่านการอบรมทุกคนแล้ว ยกเว้นพนักงานที่เพิ่งเข้ามาใหม่ ซึ่งจะต้องไปอบรมในปีต่อไป

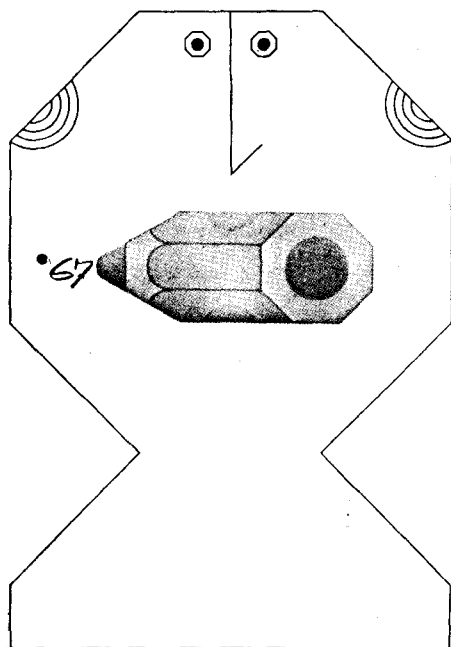
นอกจากนี้ ห้องสมุดก็มีการประชุมอบรมเรื่องกิริยา

มารยาทในการให้บริการช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดอยู่เป็นประจำทุกภาคการศึกษา โดยเน้นให้เจ้าหน้าที่ทุกคนเสียสละเพื่อการบริการแก่ส่วนรวม

ด้านหนังสือ ห้องสมุดมีการสำรวจและปรับปรุงหนังสือวิชาการอยู่อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ตำราต่าง ๆ ในห้องสมุดทันสมัยและเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด ทั้งนี้ห้องสมุดได้พยายามเพิ่มหนังสือในสาขาวิชาที่เปิดใหม่ที่ห้องสมุดยังไม่เคยมีมาก่อน เช่น เศรษฐศาสตร์การศึกษา เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค ตลอดจนหนังสือเกี่ยวกับเศรษฐกิจเอเชียและประเทศไทย

ห้องสมุดได้ทำโครงการขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิญี่ปุ่น และจากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ ตลอดจนสถานทูตต่าง ๆ ในประเทศไทย

ในขณะเดียวกัน ห้องสมุดก็ได้สั่งเพิ่มจำนวนตำราเรียนในวิชาหลัก เข้าไว้ในโครงการหนังสือเช่า เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

นอกจากนี้แล้ว ห้องสมุดยังได้ร่วมมือกับกรรมการห้องสมุด เพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการลักลอบ ตัด ฉีก และขโมยหนังสือออกจากห้องสมุด เช่น ในปี 2524 นี้ คณะกรรมการห้องสมุดได้อนุมัติให้จ้างนักศึกษาจำนวน 23 คน เพื่อสำรวจหนังสือในห้องสมุดและทาสีสันหนังสือทั้งห้องสมุดจำนวนประมาณ 35,000 เล่ม เพื่อป้องกันการขโมยหนังสือ และยังได้ออกระเบียบเข้มงวดกวดขันในการตรวจเช็คคนเข้า-ออกห้องสมุด พร้อมทั้งออกระเบียบการยืมหนังสือของอาจารย์ด้วย ซึ่งห้องสมุดหวังว่ามาตรการต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้หนังสือต่าง ๆ ในห้องสมุดได้คงอยู่ และสามารถอ่านวยประโยชน์แก่คณาจารย์และนักศึกษาสืบต่อไป

อนึ่ง เนื่องจากจำนวนหนังสือในห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นห้องสมุดจึงได้ร่วมกับคณะกรรมการห้องสมุดปีการศึกษา 2523 จัดทำ “โครงการห้องสมุด ป่วย อึ้งภากรณ์” ขึ้น ทั้งนี้

โดยมีนโยบายที่จะขยายห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ ให้เป็นห้องสมุดเพื่อการศึกษาและวิจัยอย่างสมบูรณ์แบบ และเพื่อเป็นที่ระลึกถึงเกียรติคุณของศาสตราจารย์ ดร.ปวย อึ้งภากรณ์ ที่ได้ก่อตั้งห้องสมุดขึ้นมา โครงการนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการขออนุมัติจากมหาวิทยาลัย

สรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าผลของการพัฒนาห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ได้ทำให้ห้องสมุดเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นห้องสมุดเฉพาะวิชาเศรษฐศาสตร์ที่มีหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อย่างมากมาย และสามารถให้บริการแก่อาจารย์และนักศึกษาทั้งภายในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากสถิติของห้องสมุดในแต่ละปี จำนวนผู้ใช้ห้องสมุดและผู้ยืมหนังสือเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในปี 2524 นี้มีผู้ใช้ห้องสมุดถึง 2 แสนคน และมีผู้ยืมหนังสือจำนวน 5 หมื่นกว่าเล่ม ดังจะเห็นได้จากสถิติห้องสมุดที่นำมาแสดงไว้ข้างท้ายนี้

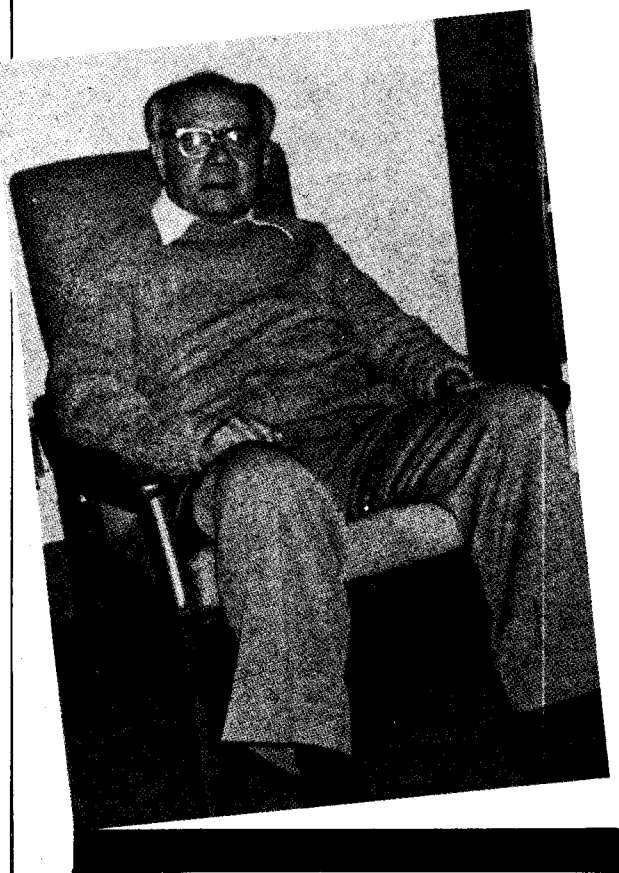
สถิติที่สำคัญของห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ ปีงบประมาณ 2519-2524

รายการ	2519	2520	2521	2522	2523	2524
จำนวนผู้ใช้ห้องสมุด	139,003	132,139	174,141	183,347	191,556	195,262 คน
จำนวนหนังสือที่ยืมออก	42,650	39,631	47,364	48,268	51,033	51,842 เล่ม
จำนวนหนังสือเข้าห้องสมุด	2,826	2,392	3,215	2,699	3,248	2,943 เล่ม
จำนวนวารสารเข้าห้องสมุด	4,483	3,815	4,817	5,278	6,176	5,544 ฉบับ
จำนวนวารสารทั้งหมด	240	280	300	444	473	503 ชื่อเรื่อง
จำนวนหนังสือให้เช่า	1,719	1,629	1,528	1,294	757	743 เล่ม
จำนวนผู้ขอทำบัตรสมาชิก	1,227	1,089	1,535	1,626	1,206	1,342 คน
จำนวนการทำบัตรรายการหนังสือ	2,891	1,274	2,915	2,375	2,905	2,507 เล่ม
จำนวนบริการยืมระหว่างห้องสมุด	50	56	165	191	494	457 ครั้ง
					1,343	960 เล่ม
จำนวนบริการถ่ายเอกสาร	85,279	91,843	103,932	129,381	118,224	108,471 แผ่น
จำนวนหนังสือทั้งหมด	26,598	29,030	32,240	34,998	38,249	41,212 เล่ม

ด้วยฉันทนาการ
จาก

คุณศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์

รายงานเรื่อง: ห้องสมุด ป่วย อีภากาศณ์

ในเอกสารประกอบนิทรรศการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 3 เมื่อปีที่แล้ว คณะกรรมการห้องสมุด คณะเศรษฐศาสตร์ได้เสนอหลักการ และรายละเอียดบางประการเกี่ยวกับโครงการห้องสมุด ป่วย อีภากาศณ์ ให้ท่านผู้อ่านได้ทราบ พร้อมทั้งยังได้จัดให้มีการฉายภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าช้างเผือก” เพื่อหารายได้เข้าสู่โครงการนี้ด้วย ซึ่งก็ปรากฏว่าได้รับความสนับสนุนจากสาธารณชนเป็นอย่างดี และเมื่อข่าวโครงการห้องสมุดป่วย อีภากาศณ์แพร่หลายออกไปก็ได้มีผู้มีจิตศรัทธาหลายท่านเข้าร่วมบริจาคสมทบทุน ปัจจุบันนี้โครงการห้องสมุด ป่วย อีภากาศณ์ มีเงินทุนอยู่ทั้งสิ้น 60,316.09 บาท

อย่างไรก็ดี การดำเนินงานของโครงการนี้มีอุปสรรคหลายประการ ทั้งนี้ก็เพราะว่า ห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นห้องสมุด “ป่วย อีภากาศณ์” ในอนาคตนั้น เป็นสาขาของสำนักหอสมุดซึ่งขึ้นต่อมหาวิทยาลัย คณะกรรมการประจำคณะเศรษฐศาสตร์จึงได้มีมติเสนอให้โครงการนี้เป็นโครงการของมหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวางแผนพัฒนา

ที่ พม.0719/223

วันที่ 7 สิงหาคม 2524

เรื่อง โครงการจัดตั้งห้องสมุด คร.บวช อิงภากรณ์

กราบเรียน ท่านอธิการบดี (ผ่านท่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ)

ตามที่ท่านอธิการบดี ได้มีบัญชาให้ฝ่ายวางแผนพัฒนาพิจารณาเรื่อง โครงการห้องสมุด คร.บวช อิงภากรณ์ นั้น คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในคราวประชุมครั้งที่ 6/2524 เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2524 มีมติสนับสนุนในเรื่องที่ คณะกรรมการประจำสำนักหอสมุดเสนอโครงการจัดตั้งห้องสมุด คร.บวช อิงภากรณ์ ดังนี้.-

โครงการห้องสมุด คร.บวช อิงภากรณ์ ตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมถึงเกียรติคุณของศาสตราจารย์ คร.บวช อิงภากรณ์ ในฐานะที่เป็นผู้ก่อตั้งห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ขึ้นมา ปัจจุบัน ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจำนวนหนังสือ วารสาร เอกสารการวิจัยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับสถานที่ตั้งในปัจจุบันคับแคบมาก ฐานที่กั้นแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักหนังสือที่เพิ่มขึ้นทุกวัน โดยที่คณะกรรมการห้องสมุด-เศรษฐศาสตร์ ได้เสนอขอซื้อห้องประชุม เอ ที่ ๓ รวมทั้งปลูกใหม่ให้สูงขึ้นในหลาย ๆ ชั้น หรือที่จะเป็นห้องสมุดตามโครงการก็ได้

คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนา ได้พิจารณาว่าร่วมกับและเห็นด้วยในหลักการที่จะจัดตั้ง ห้องสมุด คร.บวช อิงภากรณ์ แต่ตามแผนพัฒนาการศึกษาในระยะที่ 5 (2525 - 2529) สำนักหอสมุดจะย้ายไปรังสิตก็จะหมดสถานที่ให้ห้องสมุด คร.บวช อิงภากรณ์ ได้รื้อย้ายโดยไม่จำเป็นต้องสร้างตึกใหม่ ดังนั้น คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนา ได้ขอให้ทางคณะกรรมการประจำสำนักหอสมุด พิจารณาในระยะเยี่ยงเดิมเดิมคือ.-

1. เมื่อสำนักหอสมุดย้ายไปรังสิตแล้ว จะแบ่งเนื้อที่ให้ห้องสมุด คร.บวช อิงภากรณ์ เป็นจำนวนเท่าไร (ซึ่งคณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนา คาดว่าจะมีเนื้อที่พอสมควร)
 2. นักหนังสือของห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีมาก จะแก้ได้อย่างไร
 3. ถ้าสำนักหอสมุดไม่สามารถจัดแบ่งเนื้อที่ให้ได้ คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนา จะได้พิจารณาพื้นที่ให้สร้างตึกใหม่ โดยจะรื้อตึกโรงอาหาร (ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบัน) ที่มหาวิทยาลัยได้จ้างมาแล้วสร้างใหม่ ส่วนงบประมาณก่อสร้าง ทางคณะกรรมการห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ ยืนยันว่า จะได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากองค์กร มูลนิธิ และสถาบันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก
- จึงเสนอมาเพื่อโปรดพิจารณา หากท่านอธิการบดีเห็นชอบด้วย จะได้นำให้สำนักหอสมุด เพื่อพิจารณาประเมินตามข้อ 1 และ 2 ต่อไป.

(แจ้งข้อ) เคนใจ สุวรรณพิ

จ.จ. จ.จ. จ.จ.

เห็นชอบด้วย

(แจ้งข้อ) บรรณรักษ์ ขวัญชัย

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด

10 ส.ค. 24

จ.จ. จ.จ.

ท่าน้ำที่โครงการสำนักหอสมุด.

(จากการประชุมกรรมการประจำคณะเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 4/2523 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2523) ดังนั้นคณะกรรมการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์จึงได้นำเรื่องนี้เสนอต่อคณะกรรมการประจำสำนักหอสมุด ซึ่งก็ได้ลงมติเห็นชอบในหลักการแล้ว (จากการประชุมกรรมการประจำสำนักหอสมุด ครั้งที่ 2/2524 วันที่ 27 เมษายน 2524)

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด ได้นำโครงการนี้เสนอต่อรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย ซึ่งคณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาฯ ก็ได้มีมติเห็นชอบในหลักการ แต่ยังมีปัญหาติดขัดเรื่องสถานที่ โดยคณะอนุกรรมการวางแผนฯ อ้างว่า ตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 (2525-2529) สำนักหอสมุดจะย้ายไปรังสิต ดังนั้นสำนักหอสมุดคงจะมีเนื้อที่ว่างพอที่จะจัดตั้งห้องสมุด ป่วย อึ้งภากรณ์ ได้โดยไม่จำเป็นต้องสร้างตึกใหม่ (จากการประชุมคณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาฯ ครั้งที่ 6/2524 วันที่ 4 สิงหาคม 2524 ดูสำเนาบันทึกของฝ่ายวางแผนพัฒนาฯ)

ต่อมา ในวันที่ 28 กันยายน 2524 ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดได้เชิญกรรมการประจำสำนักมาประชุมพิจารณาเรื่อง “โครงการจัดตั้งห้องสมุด ป่วย อึ้งภากรณ์”

อีกครั้งหนึ่งเพื่อพิจารณาข้อเสนอของฝ่ายวางแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย ซึ่งให้พิจารณารายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

1. เมื่อสำนักหอสมุดย้ายไปรังสิตแล้ว จะแบ่งเนื้อที่ให้ห้องสมุด ป่วย อึ้งภากรณ์ เป็นจำนวนเท่าไร

2. น้ำหนักหนังสือของห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีมาก จะแก้ไขอย่างไร

คณะกรรมการประจำสำนักหอสมุดได้ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้ดำเนินการดังนี้ คือ

1) คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า การย้ายไปรังสิตมีความไม่แน่นอนสูงมาก

2) น้ำหนักห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ควรจะดำเนินการสร้างตึกใหม่แทนที่ทำการปัจจุบัน

3) การรื้อตึกที่ทำการปัจจุบันนั้นมีปัญหาหลายอย่าง เพราะมีหน่วยงานหลายหน่วยใช้อาคารเดียวกันกับห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ ถ้าหากต้องรื้อตึกปัจจุบันนี้หน่วยงานทั้งหลาย เช่น สถานีวิทยุ มธ. แผนกสังคมวิทยา แผนกวารสารและแผนกทำบัตรรายการของสำนักหอสมุด จะย้ายไปอยู่ที่ใด รวมทั้งห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ด้วย

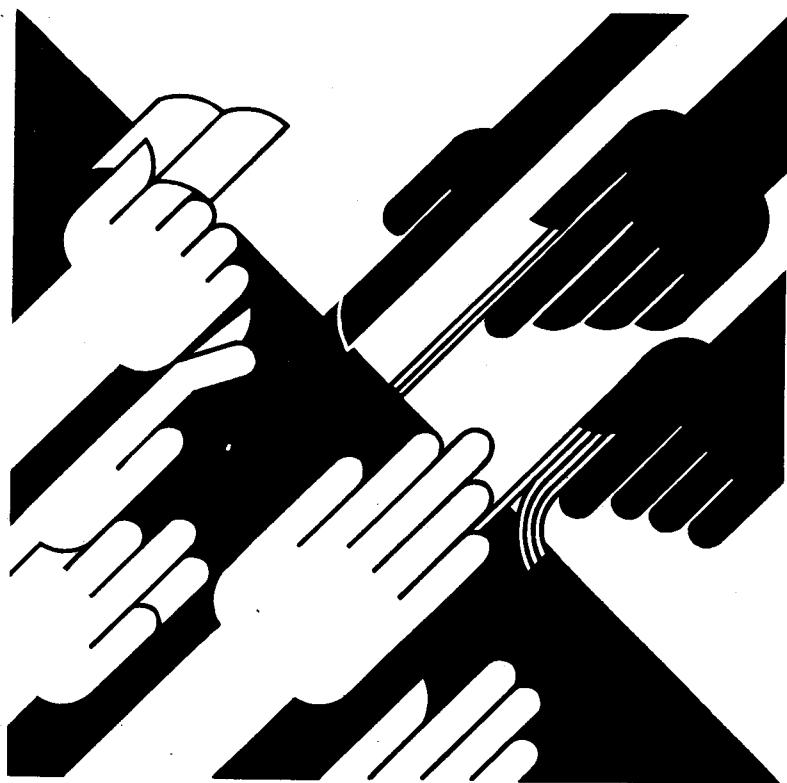
คณะกรรมการสำนักหอสมุด จึงได้พิจารณาให้สร้างตึกใหม่สำหรับห้องสมุด ป่วย อึ้งภากรณ์ และให้กรรมการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ทำ Feasibility study ห้องสมุดป่วย อึ้งภากรณ์ เสนอต่อสำนักหอสมุด เพื่อสำนักฯ จะได้เสนอต่อฝ่ายวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

ด้วยเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น คงจะทำให้ผู้ที่สนใจติดตามโครงการนี้ได้ทราบถึงสาเหตุของความล่าช้าที่คณะกรรมการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ไม่สามารถจะดำเนินงานได้ อย่างไรก็ดี คณะกรรมการห้องสมุดฯ ก็รู้สึกถึงหน้าที่ที่ต้องรายงานเรื่องนี้ให้สาธารณชน รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธาที่ได้บริจาคเงินสนับสนุนโครงการนี้ได้ทราบ และขอกราบขอบพระคุณทุก ๆ ท่านมา ณ ที่นี้.

คณะกรรมการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์

22 ต.ค. 24

โอนเงินเพื่อการศึกษา ลดปัญหาการรอคอย

- ได้รับเงินตรงตามเวลา
- ตัดความกังวลใจในเรื่องส่งเงินไม่ถึงมือ
- ให้ความสะดวกแก่บุตรหลานที่ศึกษาอยู่ห่างไกล

เชิญปรึกษาปัญหากับเรา

เรามีสาขาบริการท่านมากกว่า 160 สาขา
ทุกจังหวัด และอำเภอสำคัญทั่วประเทศ

ธนาคารกรุงไทย จำกัด

ธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาล

ป่วย อิงภากรณ์ กับสงครามโลกครั้งที่สอง: บันทึกที่เพิ่งเปิดเผย

เมื่อไม่นานมานี้ สำนักหอจดหมายเหตุ (Public Record Office) แห่งสหราชอาณาจักร ได้นำเอกสารของกระทรวงต่างประเทศอังกฤษในช่วงปี 2489 ออกเปิดเผยแก่สาธารณชน ในจำนวนเอกสารเหล่านี้ มีบันทึกช่วยจำ (Memorandum) ซึ่งเขียนโดยนายป่วย อิงภากรณ์ รวมอยู่ด้วย¹ บันทึกช่วยจำดังกล่าวนี้ มีอยู่ 2 ฉบับ ฉบับแรกว่าด้วย “การขาดแคลนข้าวและบทบาทการช่วยเหลือของสยาม” ฉบับที่สองว่าด้วย “ความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทย” บันทึกช่วยจำทั้งฉบับนี้ มีจดหมายปะหน้า ซึ่งเขียนโดยศาสตราจารย์ ฮาโรลด์ เจ. ลัสกี (Harold J. Laski) ถึงนายฟิลิป โนเอล เบเกอร์ (Philip Noel Baker) แห่งกระทรวงต่างประเทศอังกฤษ

เอกสารชิ้นนี้ นับเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ที่ทรง

คุณค่า ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยให้ทราบถึงบทบาทของนายป่วย อิงภากรณ์ เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลงเท่านั้น หากยังเป็นประโยชน์ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทยในช่วงเวลาดังกล่าวอีกด้วย คณะผู้จัดทำหนังสือนี้ จึงได้ขอให้นายทวี หมื่นนิกร อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้แปลเอกสารทั้งหมดนี้² และให้นายสมบูรณ์ ศิริประชัย แห่งสถาบันเดียวกัน เขียนเรื่อง “ปฐมลิขิตว่าด้วยบันทึกของป่วย อิงภากรณ์” เพื่อให้ผู้อ่านทราบพื้นภูมิและความ เป็นมาของเอกสารชิ้นนี้

คณะกรรมการห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์³

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตุลาคม 2524

1 เอกสารรหัส F.O. 371/54358 X/N 07561. Harold J. Laski to Philip Noel Baker, dated March 12, 1946.

2 ขอขอบคุณนายจริยวัฒน์ สันตะบุตร ซึ่งเป็นผู้ถ่ายสำเนาเอกสารจากสำนักหอจดหมายเหตุ(อังกฤษ)

3. คณะกรรมการห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ ขอขอบคุณอาจารย์รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ที่ช่วยตรวจแก้คำแปลให้

ปฐมลิขิต ว่าด้วยบันทึกของ ป่วย อิงภากรณ์

สมบุรณ์ ศิริประชัย*

คำนำ

บันทึกช่วยจำ (Memorandum) ของอาจารย์ป่วย อิงภากรณ์ ฉบับนี้ มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจไม่น้อย ในฐานะเอกสารทางประวัติศาสตร์ชิ้นหนึ่งที่เพิ่งเปิดเผยเมื่อเร็ว ๆ นี้ เพราะรัฐบาลอังกฤษจะเปิดเผยเอกสารต่าง ๆ ภายหลังเหตุการณ์นั้น ๆ ผ่านพ้นไปแล้ว 30 ปี เอกสารชิ้นนี้ย่อมชี้ให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของอาจารย์ป่วยที่พยายามชี้แจงและโน้มน้าวให้รัฐบาลอังกฤษขณะนั้น เข้าใจประเทศไทยในสภาพที่ตรงกับความเป็นจริง ท่าทีของอาจารย์ป่วยที่แสดงออกอย่างแจ่มชัดก็คือ ราชอาณาจักรไทยมิใช่ผู้แพ้สงคราม ราชอาณาจักรไทยทั้งมวลมิได้สมัครใจร่วมกับจักรวรรดิญี่ปุ่น จะมีก็เพียง จอมพล ป. พิบูลสงคราม และสมัครพรรคพวกบางคนเท่านั้นที่ไม่ใส่ใจกับจักรวรรดิญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง อาจารย์ป่วยพยายามอย่างน่าชมเชยที่ตอกย้ำและ

ทบทวนถึงข้อตกลงบางประการที่รัฐบาลอังกฤษให้คำมั่นกับรัฐบาลไทย ก่อนหน้าสงครามยุติประมาณ 1 ปี อย่างไรก็ดี ท่าทีของรัฐบาลอังกฤษที่มีต่อราชอาณาจักรไทย ก็ไม่ผิดไปจากท่าทีของเจ้าแห่งลัทธิล่าอาณานิคมที่มีอาณานิคมของตน บันทึกช่วยจำชิ้นนี้จึงมีคุณค่าในตัวเอง ที่บ่งบอกถึงสถานภาพของประเทศไทยในขณะนั้นในสายตาของรัฐบาลอังกฤษ ในอีกด้านหนึ่ง บันทึกช่วยจำชิ้นนี้ยังเป็นเอกสารที่สะท้อนถึงความเข้าใจสังคมชาวนาไทยอย่างลึกซึ้งจากสายตาของอาจารย์ป่วย เพราะอาจารย์ป่วยไม่รู้หรือที่จะบอกกล่าวให้รัฐบาลอังกฤษทราบท่าทีและวิธีการแบบศัตรูของรัฐบาลอังกฤษ จะไม่ได้รับความร่วมมือร่วมใจจาก ราชอาณาจักรไทยเลย ไม่เพียงเท่านั้น อาจารย์ป่วย ยังเสนอแนะวิธีการที่เป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะระดมข่าวไปช่วยประชาชน

* เจ้าหน้าที่วิจัยประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เอเชียที่กำลังเกิดทฤษฎีภัย และเหนือสิ่งอื่นใด อาจารย์
ยได้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมิใช่ผู้
สงคราม ราษฎรไทยมิใช่ผู้รุกราน ตรงกันข้าม ราษฎร
เป็นคนมีน้ำใจเอื้ออารี รักสงบ และประเทศไทยก็
ประเทศเอกราช มิใช่เมืองขึ้นของประเทศใด ๆ ข้อ
ของอาจารย์ป๋วยย่อมพิสูจน์ได้ว่า คำกล่าวนี้ไม่เกิน
ความเป็นจริง แต่ก่อนจะอ่านบันทึกช่วยจำของอาจารย์
ผู้เขียนขอเขียนเล่าความเป็นมาของเหตุการณ์ก่อน
หน้านั้นพอสังเขป เพื่อว่าผู้อ่านบันทึกช่วยจำจะสามารถ
เข้าใจได้ว่าเหตุการณ์ช่วงนั้นมีสภาพอย่างไร

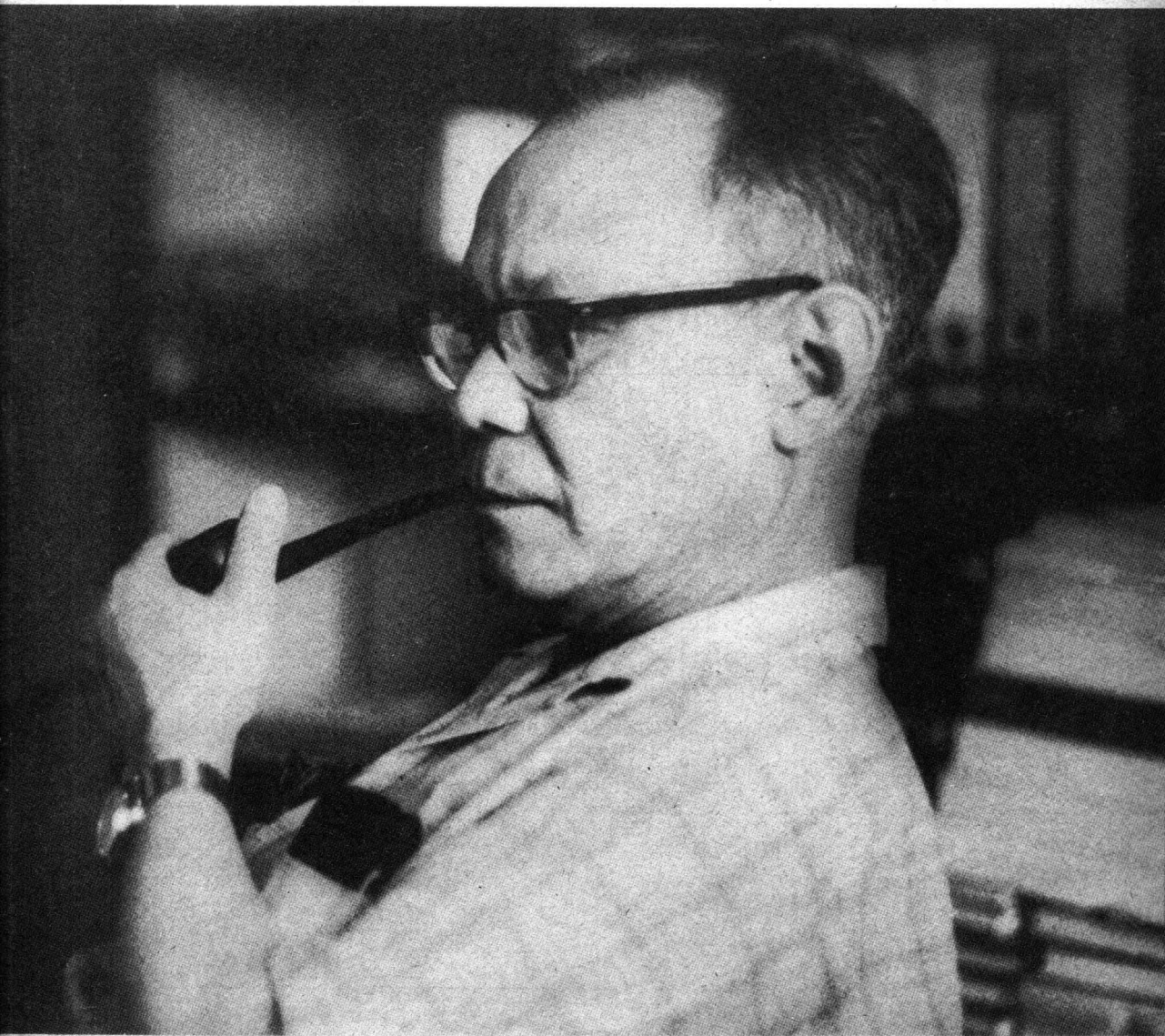
ในประเทศไทยถูกถือว่าเป็น "ผู้แพ้สงคราม"

“ด้วยเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ตั้งแต่เวลาประมาณ
00 น. กองทหารญี่ปุ่นได้เข้าสู่ประเทศไทย โดยทาง
ทะเลในเขตจังหวัดสงขลา ปัตตานี ประจวบคีรีขันธ์ นคร-

ศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี(บ้านดอน)และบางปู ส่วน
ทางบกได้เข้ามาทางจังหวัดพระตะบองและพิบูลสงคราม
เกือบทุกแห่งทหารและตำรวจไทยได้ทำการต่อสู้อย่างเข้ม-
แข็ง

อนึ่งในเวลาเดียวกันก็ได้มีข่าวจากต่างประเทศว่า
กองทัพเรือญี่ปุ่นได้เข้าโจมตีเกาะฮาวาย และฟิลิปปินส์
ของสหรัฐอเมริกา ได้ส่งทหารขึ้นบกที่โกตาบารูในเขต
มลายูของอังกฤษ และได้เข้าโจมตีสิงคโปร์โดยเครื่องบิน
อย่างหนักด้วย

ในเรื่องนี้เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้มาที่ทำเนียบนาย
กรัฐมนตรี ในวันที่ 7 ธันวาคม 2484 เวลา 22.30 น. ได้
ชี้แจงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศว่าได้
ประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกาแล้ว แต่
มิได้ถือว่าไทยเป็นศัตรู หากแต่มีความจำเป็นต้องขอเงิน

ผ่านอาณาเขตไทย

รัฐบาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พิจารณาปรึกษากัน โดยรอบคอบแล้ว เห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งนี้เป็นสิ่ง ซึ่งไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ แม้ประเทศไทยได้พยายาม โดยสุดกำลังก็ไม่สามารถจะหนีเหตุการณ์อันนี้ได้พ้น และ เนื่องจากสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การที่จะต่อสู้กันไปก็จะเป็นการเสียเลือดเนื้อชาวไทยโดยไม่สำเร็จประโยชน์ จึง จำเป็นต้องพิจารณาตามข้อเสนอของรัฐบาลญี่ปุ่นและ ผ่อนผันให้ทางเดินแก่กองทัพญี่ปุ่น โดยได้รับคำมั่นจาก รัฐบาลญี่ปุ่นเป็นลายลักษณ์อักษรว่าจะเคารพเอกราช อธิปไตย และเกียรติศักดิ์ของไทย ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึง ได้ตกลงให้ทางเดินทัพแก่ญี่ปุ่น และการต่อสู้ระหว่างไทย กับญี่ปุ่นก็ได้หยุดลง”¹

นี่เป็นแถลงการณ์ฉบับหนึ่งของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นแถลงการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดยืน ของรัฐบาลไทยในขณะนั้นได้ชัดเจนพอสมควร

อีกประมาณเกือบ 4 ปีต่อมาเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2488 ญี่ปุ่นยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข กล่าวสำหรับประเทศไทยแม้สงครามโลกครั้งที่ 2 จะสงบลงด้วยการที่ พันธมิตรเป็นผู้กุมชัยชนะ ประเทศไทยย่อมถูกนับอยู่ใน ฝ่ายอักษะด้วย เพราะยอมให้ญี่ปุ่นใช้ดินแดนในการโจมตี มลายู สิงคโปร์ โดยเข้าพัวพันกับฝ่ายญี่ปุ่น จึงไม่น่าแปลกใจที่ถูกนับให้อยู่ในฐานะของผู้แพ้สงคราม ยิ่งกว่านั้น เหตุผลเด่นชัดอีกประการหนึ่งที่พันธมิตรกล่าวหาประเทศไทยก็คือเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2485 ประเทศไทยได้ประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ดังนั้น พอญี่ปุ่นฝ่ายแพ้อย่างหมดรูป ประเทศไทยจะถูกจัดการ อย่างไร แต่ด้วยข้อเท็จจริงที่หนาแน่นไปด้วยเหตุผล ประเทศไทยอ้างว่าแม้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม จะ ยอมร่วมชะตากรรมกับญี่ปุ่น ขณะเดียวกันได้มีขบวนการ ผู้รักชาติจำนวนไม่น้อยก่อตั้งขบวนการต่อต้านขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ คนไทยรู้จักกันในนาม “ขบวนการเสรีไทย” (Free Thai Movement) อันเป็นตัวอย่าง รูปธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติ รักเกียรติศักดิ์

1 ติเรก ชัยนาม เมืองไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2513, หน้า 10๙-110

และเอกราชอธิปไตยของตน ทั้งนี้เราย่อมทราบภายหลังว่า หัวหน้าขบวนการเสรีไทยในประเทศไทยก็คือ “รัฐ” หรือ นายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม ผู้สำเร็จราชการในขณะนั้นนั่นเอง ดังนั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ปิดฉากลง สหราชอาณาจักรหรืออังกฤษก็ไม่รีรอที่จะ ยึดถือประเทศไทยเป็นศัตรูทันที นายเออร์เนสต์ เบวิน รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอังกฤษในขณะนั้นได้ออก แถลงการณ์เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2488 ความว่า²

“รัฐบาลอังกฤษรับทราบความช่วยเหลือที่ได้รับจาก ขบวนการต่อต้านของไทย รัฐบาลอังกฤษจะได้พิจารณา ประเทศสันติภาพของไทยด้วยความระมัดระวังก่อน เพื่อ จะดูว่ามีมูลฐานเพียงพอแก่การที่จะจัดฐานะอันผิดธรรมดา ไปสู่ระเบียบได้หรือไม่ การที่ไทยได้เข้าร่วมมือกับญี่ปุ่น ทำให้มีปัญหาทางปฏิบัติหลายประการที่จะหลีกเลี่ยงไม่ ชำระสะสางไม่ได้ ปัญหาเหล่านี้รัฐบาลอังกฤษจะได้ ตรวจสอบพิจารณา และท่าทีของอังกฤษขึ้นอยู่กับว่าคนไทยจะ ปฏิบัติตามความต้องการของทหารอังกฤษ ซึ่งกำลังเดินทางเข้าประเทศไทยนั้นอย่างไร ความวินาศและความบอบ- สลายที่เกิดขึ้นแก่ผลประโยชน์ฝ่ายบริติช และฝ่ายสัมพันธมิตรเพียงใด และมีส่วนช่วยในการที่จะให้สันติภาพความ สงบเรียบร้อย และการบูรณะทางเศรษฐกิจกลับคืนดีใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพียงใด”

ข้อความนี้ ย่อมสะท้อนถึงภาพพจน์ของประเทศ ไทย จากสายตาของรัฐบาลอังกฤษ จึงย่อมไม่ใช่เรื่อง แปลกประหลาดที่ในอีกหนึ่งเดือนต่อมา คือเดือนกันยายน 2488 ผู้แทนอังกฤษขอให้รัฐบาลไทยส่งคณะผู้แทนออกไปเจรจาทำสัญญาทางทหารกับรัฐบาลอังกฤษ แต่รัฐบาล อังกฤษอดสำหึมน้ำใจต่อเรา โดยกล่าวว่าเพื่อเกียรติศักดิ์ ของไทยเอง ขอให้รัฐบาลไทยออกคำแถลงเอาไว้ว่าจะส่ง คณะผู้แทนไปเองเพื่อเจรจาเรื่องนี้ที่แคนดี เกาะลังกา³ วันที่ 4 กันยายน 2488 รัฐบาลไทยส่งผู้แทนชุดหนึ่งประ- กอบด้วย

(1) พลเอกหลวงเสนานรงค์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการ ทหารบก เป็นหัวหน้าคณะ

2 Ibid., หน้า 278

3 Ibid., หน้า 27

(2) ร.อ.เฉลิมศักดิ์ จุฑะพงศ์ นายทหารคนสนิท
ของหัวหน้าคณะ

(3) นายทวี ตะเวทิกุล อธิบดีกรมการเมือง กระทรวงต่างประเทศ

(4) พลเรือตรีแซน บัจจุสนนท รong เสนาธิการ
ทหารเรือ

(5) พันเอกสุรจิต จารุเศรษฐี รองเสนาธิการทหารบก

(6) พันเอกเนตร เขมะโยธิน รองเสนาธิการทหาร
บก

(7) นาวาอากาศโททวี จุลทรัพย์ นายทหารฝ่ายเสนา
ธิการทหารอากาศ

(8) พันตรีป้วย อึ้งภากรณ์ เป็นผู้แทนและเลขานุการ
คำว่า“การเจรจา” ดังที่รัฐบาลอังกฤษเสนอนั้น ควร
เปลี่ยนเป็นคำว่า“การบังคับให้เซ็นสัญญา” มากกว่า รัฐบาล
อังกฤษเสนอเป็นร่างความตกลงจำนวน 21 ข้อ ต่อคณะ
ผู้แทนไทย ข้อเสนอแกมบังคับนี้จะทำให้ประเทศไทย
หมดเอกราชอธิปไตยทันที กล่าวคือล้วนแต่จะควบคุม

กิจการของประเทศไทยแทบทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นการเมื่อ
การทหารและเศรษฐกิจ(รายละเอียดของร่างความตกลง
21 ข้อ และภาคผนวก A และ B โปรดดูในหน้าถัดไป)
คณะผู้แทนไทยจึงมิได้ลงนาม เพราะเป็นภาระที่มีได้รั
มอบหมาย ขณะเดียวกันรัฐบาลไทยก็พยายามติดต่อกับ
สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือ รัฐบาลไทยเมื่อทำอะไรไม่ได้มา
ไปกว่าการแสดงความเข้าใจต่อรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งสะท้อน
จากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 กันยายน
พ.ศ. 2488⁴

“...ในขณะเดียวกัน ทั้งทางผู้แทนไทยที่ลังกา และ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้รับติดต่อกับผู้แทนอเมริ
ว่าเสียแรงร่วมมือด้วยอย่างเต็มที่ กลับจะถูกสัมพันธมิตร
(อังกฤษ) บังคับเสมือนไม่มีเอกราช เรื่องจึงปรากฏ
รัฐบาลอเมริกันไม่ได้รับคำปรึกษาเรื่องนี้เลย ทางสภา
ผู้แทนราษฎรนั้น เมื่อรัฐบาลชี้แจงเหตุผลว่า ถูกบีบบังคับ
ก็จำต้องอนุมัติให้ลงนามได้ แต่ให้บันทึกไว้เป็นประวั
ติศาสตร์ว่าจำต้องยอมอังกฤษ เพราะถูกบังคับ ไม่ใช่
ยอมโดยสมัครใจ”

เดชะบุญของชาติไทย รัฐบาลอเมริกันได้รับประท
รัฐบาลอังกฤษอย่างแรงว่าร่างที่ยื่นต่อไทยนี้ ทำใน
สัมพันธมิตร ฉะนั้นรัฐบาลอเมริกันจำต้องได้รับคำปรึกษา
รัฐบาลอเมริกันไม่ยอมรับรู้ด้วย⁵ อย่างไรก็ตามไทยเ
ยังคงต้องเจรจากับอังกฤษต่อไป วันที่ 22 กรกฎาคม 24
ผู้แทนอังกฤษก็ได้แจ้งให้รัฐบาลไทยส่งคณะผู้แทนไปเจร
ที่เมืองแคนดี เกาะลังกา รัฐบาลไทยได้ส่งคณะผู้
ประกอบด้วย

(1) หม่อมเจ้า วิวัฒนไชย ไชยันต์ ที่ปรึกษาส
นายกรัฐมนตรี และกระทรวงการคลัง

(2) พลโท พระยาอภัยสงคราม

(3) นายเสริม วินิจฉัยกุล

(4) น.ท.ม.จ.อุทัยเฉลิมลาภ วุฒิชัย

(5) พ.อ.ม.จ.ชิตชนก กฤดากร

(6) นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล

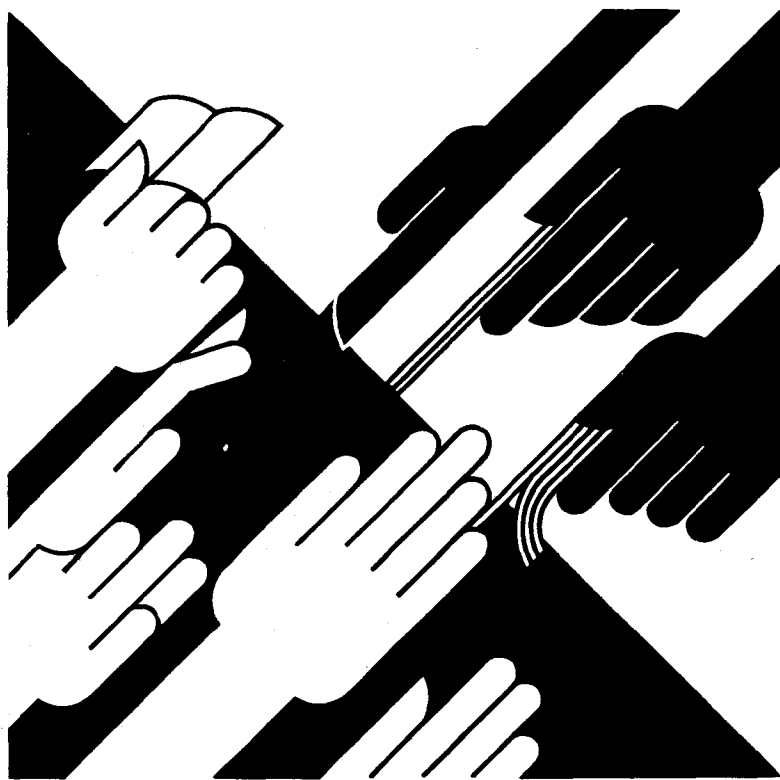
(7) พ.ต.ป้วย อึ้งภากรณ์

4 Ibid., หน้า 283

5 Ibid., หน้า 283

โอนเงินเพื่อการศึกษาลดปัญหาการรอคอย

- ได้รับเงินตรงตามเวลา
- ตัดความกังวลใจในเรื่องส่งเงินไม่ถึงมือ
- ให้ความสะดวกแก่บุตรหลานที่ศึกษาอยู่ต่างประเทศ

เชิญปรึกษาปัญหากับเรา

เรามีสาขาบริการท่านมากกว่า 160 สาขา
ทุกจังหวัด และอำเภอสำคัญทั่วประเทศ

ธนาคารกรุงไทย จำกัด

ธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาล

ป่วย อึ้งภากรณ์ กับสงครามโลกครั้งที่สอง: บันทึกที่เพิ่งเปิดเผย

เมื่อไม่นานมานี้ สำนักหอจดหมายเหตุ (Public Record Office) แห่งสหราชอาณาจักร ได้นำเอกสารของกระทรวงต่างประเทศอังกฤษในช่วงปี 2489 ออกเปิดเผยแก่สาธารณชน ในจำนวนเอกสารเหล่านี้ มีบันทึกช่วยจำ (Memorandum) ซึ่งเขียนโดยนายป่วย อึ้งภากรณ์ รวมอยู่ด้วย¹ บันทึกช่วยจำดังกล่าวนี้ มีอยู่ 2 ฉบับ ฉบับแรกว่าด้วย “การขาดแคลนข้าวและบทบาทการช่วยเหลือของสยาม” ฉบับที่สองว่าด้วย “ความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทย” บันทึกช่วยจำทั้งฉบับนี้ มีจดหมายปะหน้า ซึ่งเขียนโดยศาสตราจารย์ ฮาโรลด์ เจ. ลัสกี (Harold J. Laski) ถึงนายฟิลิป โนเอล เบเกอร์ (Philip Noel Baker) แห่งกระทรวงต่างประเทศอังกฤษ

เอกสารชิ้นนี้ นับเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ที่ทรง

คุณค่า ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยให้ทราบถึงบทบาทของนายป่วย อึ้งภากรณ์ เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลงเท่านั้น หากยังเป็นประโยชน์ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทยในช่วงเวลาดังกล่าวอีกด้วย คณะผู้จัดทำหนังสือนี้ จึงได้ขอให้นายทวี หมั่นนิกร อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้แปลเอกสารทั้งหมดนี้² และให้นายสมบูรณ์ ศิริประชัย แห่งสถาบันเดียวกัน เขียนเรื่อง “ปฐมลิขิตว่าด้วยบันทึกของป่วย อึ้งภากรณ์” เพื่อให้ผู้อ่านทราบพื้นภูมิและความ เป็นมาของเอกสารชิ้นนี้

คณะกรรมการห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์³

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตุลาคม 2524

1 เอกสารรหัส F.O. 371/54358 X/N 07561. Harold J. Laski to Philip Noel Baker, dated March 12, 1946.

2 ขอขอบคุณนายจริยวัฒน์ สันตะบุตร ซึ่งเป็นผู้ถ่ายสำเนาเอกสารจากสำนักหอจดหมายเหตุ(อังกฤษ)

3. คณะกรรมการห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ ขอขอบคุณ อาจารย์ธีรสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ที่ช่วยตรวจแก้คำแปลให้

ปฐมลิขิต ว่าด้วยบันทึกของ ป่วย อิงภากรณ์

สมบูรณ์ ศิริประชัย*

คำนำ

บันทึกช่วยจำ (Memorandum) ของอาจารย์ป่วย อิงภากรณ์ ฉบับนี้ มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจไม่น้อย ในฐานะเอกสารทางประวัติศาสตร์ชิ้นหนึ่งที่เพิ่งเปิดเผยเมื่อเร็ว ๆ นี้ เพราะรัฐบาลอังกฤษจะเปิดเผยเอกสารต่าง ๆ ภายหลังเหตุการณ์นั้น ๆ ผ่านพ้นไปแล้ว 30 ปี เอกสารชิ้นนี้ย่อมชี้ให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของอาจารย์ป่วยที่พยายามชี้แจงและโน้มน้าวให้รัฐบาลอังกฤษขณะนั้น เข้าใจประเทศไทยในสภาพที่ตรงกับความเป็นจริง ท่าทีของอาจารย์ป่วยที่แสดงออกอย่างแจ่มชัดก็คือราษฎรไทยมิใช่ผู้แพ้สงคราม ราษฎรไทยทั้งมวลมิได้สมัครใจร่วมกับจักรวรรดิญี่ปุ่น จะมีก็เพียง จอมพล ป. พิบูลสงคราม และสมัครพรรคพวกบางคนเท่านั้นที่ใฝ่ใจกับจักรวรรดิญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง อาจารย์ป่วยพยายามอย่างน่าชมเชยที่ตอกย้ำและ

ทบทวนถึงข้อตกลงบางประการที่รัฐบาลอังกฤษให้คำมั่นกับรัฐบาลไทย ก่อนหน้าสงครามยุติประมาณ 1 ปี อย่างไรก็ดี ท่าทีของรัฐบาลอังกฤษที่มีต่อราษฎรไทย ก็ไม่ผิดไปจากท่าทีของเจ้าแห่งลัทธิล่าอาณานิคมที่มีอาณานิคมของตน บันทึกช่วยจำชิ้นนี้จึงมีคุณค่าในตัวเอง ที่บ่งบอกถึงสภาพของประเทศไทยในขณะนั้นในสายตาของรัฐบาลอังกฤษ ในอีกด้านหนึ่ง บันทึกช่วยจำชิ้นนี้ยังเป็นเอกสารที่สะท้อนถึงความเข้าใจสังคมชาวนาไทยอย่างลึกซึ้งจากสายตาของอาจารย์ป่วย เพราะอาจารย์ป่วยไม่รีรอที่จะบอกกล่าวให้รัฐบาลอังกฤษทราบท่าทีและวิธีการแบบศัตรูของรัฐบาลอังกฤษ จะไม่ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากราษฎรไทยเลย ไม่เพียงเท่านั้น อาจารย์ป่วย ยังเสนอแนะวิธีการที่เป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะระดมชาวไปช่วยประชาชน

* เจ้าหน้าที่วิจัยประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เอเชียที่กำลังเกิดทฤษฎีภัย และเหนือสิ่งอื่นใด อาจารย์
ยได้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมิใช่ผู้
สงคราม ราษฎรไทยมิใช่ผู้รุกราน ตรงกันข้าม ราษฎร
เป็นคนมีน้ำใจเอื้ออารี รักสงบ และประเทศไทยก็
ประเทศเอกราช มิใช่เมืองขึ้นของประเทศใด ๆ ข้อ
ของอาจารย์ป๋วยย่อมพิสูจน์ได้ว่า คำกล่าวนี้ไม่เกิน
ความเป็นจริง แต่ก่อนจะอ่านบันทึกช่วยจำของอาจารย์
ผู้เขียนขอเขียนเล่าความเป็นมาของเหตุการณ์ก่อน
หน้านั้นพอสังเขป เพื่อว่าผู้อ่านบันทึกช่วยจำจะสามารถ
เข้าใจได้ว่าเหตุการณ์ช่วงนั้นมีสภาพอย่างไร

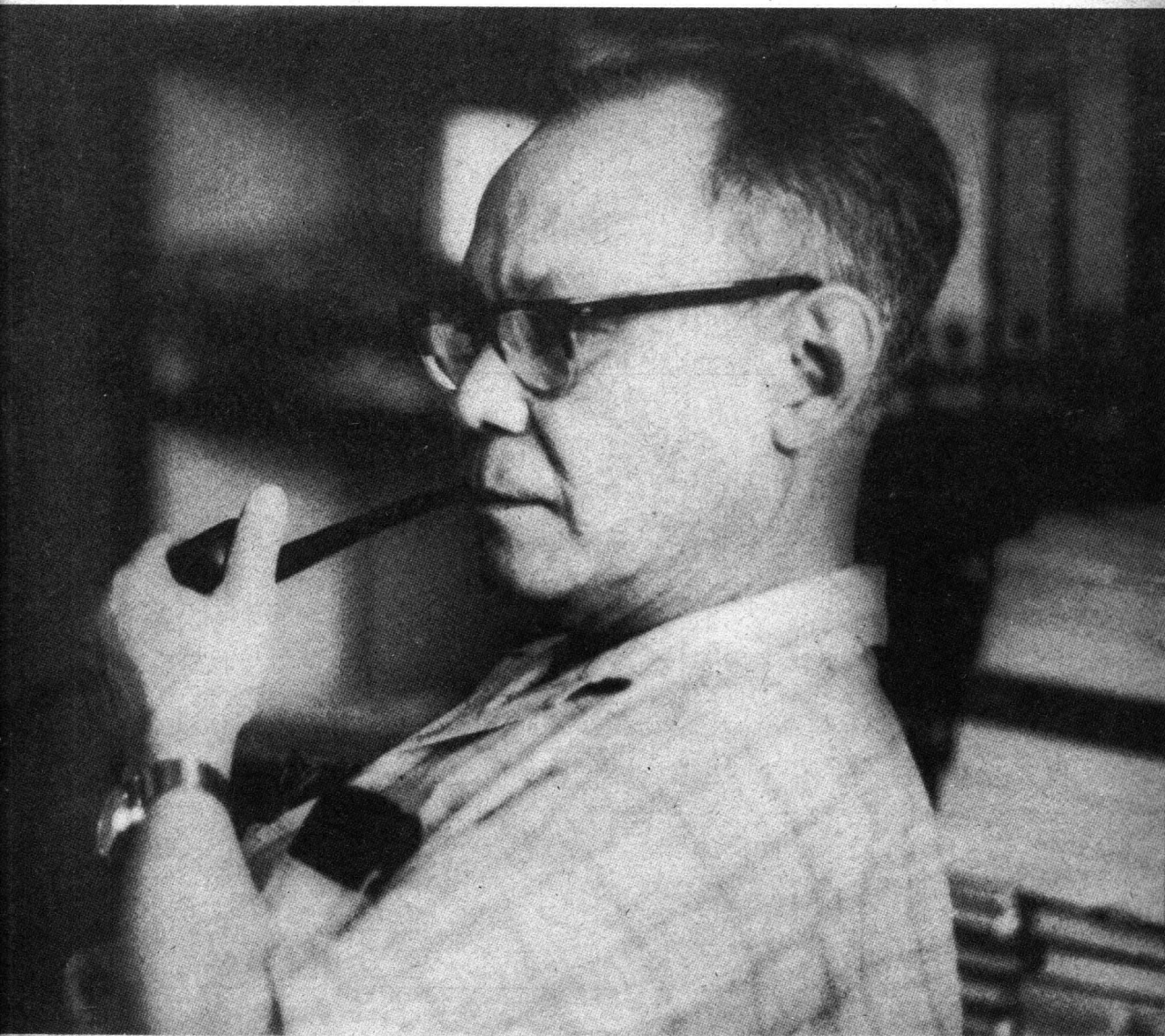
ในประเทศไทยถูกถือว่าเป็น "ผู้แพ้สงคราม"

“ด้วยเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ตั้งแต่เวลาประมาณ
00 น. กองทหารญี่ปุ่นได้เข้าสู่ประเทศไทย โดยทาง
ทะเลในเขตจังหวัดสงขลา ปัตตานี ประจวบคีรีขันธ์ นคร-

ศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี(บ้านดอน)และบางปู ส่วน
ทางบกได้เข้ามาทางจังหวัดพระตะบองและพิบูลสงคราม
เกือบทุกแห่งทหารและตำรวจไทยได้ทำการต่อสู้อย่างเข้ม-
แข็ง

อนึ่งในเวลาเดียวกันก็ได้มีข่าวจากต่างประเทศว่า
กองทัพเรือญี่ปุ่นได้เข้าโจมตีเกาะฮาวาย และฟิลิปปินส์
ของสหรัฐอเมริกา ได้ส่งทหารขึ้นบกที่โกตาบารูในเขต
มลายูของอังกฤษ และได้เข้าโจมตีสิงคโปร์โดยเครื่องบิน
อย่างหนักด้วย

ในเรื่องนี้เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้มาที่ทำเนียบนาย
กรัฐมนตรี ในวันที่ 7 ธันวาคม 2484 เวลา 22.30 น. ได้
ชี้แจงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศว่าได้
ประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกาแล้ว แต่
มิได้ถือว่าไทยเป็นศัตรู หากแต่มีความจำเป็นต้องขอเงิน

ผ่านอาณาเขตไทย

รัฐบาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พิจารณาปรึกษากัน โดยรอบคอบแล้ว เห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งนี้เป็นสิ่ง ซึ่งไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ แม้ประเทศไทยได้พยายาม โดยสุดกำลังก็ไม่สามารถจะหนีเหตุการณ์อันนี้ได้พ้น และ เนื่องจากสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การที่จะต่อสู้กันไปก็จะเป็นการเสียเลือดเนื้อชาวไทยโดยไม่สำเร็จประโยชน์ จึง จำเป็นต้องพิจารณาตามข้อเสนอของรัฐบาลญี่ปุ่นและ ผ่อนผันให้ทางเดินแก่กองทัพญี่ปุ่น โดยได้รับคำมั่นจาก รัฐบาลญี่ปุ่นเป็นลายลักษณ์อักษรว่าจะเคารพเอกราช อธิปไตย และเกียรติศักดิ์ของไทย ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึง ได้ตกลงให้ทางเดินทัพแก่ญี่ปุ่น และการต่อสู้ระหว่างไทย กับญี่ปุ่นก็ได้หยุดลง”¹

นี่เป็นแถลงการณ์ฉบับหนึ่งของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นแถลงการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดยืน ของรัฐบาลไทยในขณะนั้นได้ชัดเจนพอสมควร

อีกประมาณเกือบ 4 ปีต่อมาเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2488 ญี่ปุ่นยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข กล่าวสำหรับประ- เทศไทยแม้สงครามโลกครั้งที่ 2 จะสงบลงด้วยการที่ พันธมิตรเป็นผู้กุมชัยชนะ ประเทศไทยย่อมถูกนับอยู่ใน ฝ่ายอักษะด้วย เพราะยอมให้ญี่ปุ่นใช้ดินแดนในการโจมตี มลายู สิงคโปร์ โดยเข้าพัวพันกับฝ่ายญี่ปุ่น จึงไม่น่าแปลก ใจที่ถูกนับให้อยู่ในฐานะของผู้แพ้สงคราม ยิ่งกว่านั้น เหตุผลเด่นชัดอีกประการหนึ่งที่พันธมิตรกล่าวหาประเทศไทยก็คือเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2485 ประเทศไทยได้ประ- กาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ดังนั้น พอญี่ปุ่นฝ่ายแพ้อย่างหมดรูป ประเทศไทยจะถูกจัดการ อย่างไร แต่ด้วยข้อเท็จจริงที่หนาแน่นไปด้วยเหตุผล ประ- เทศไทยอ้างว่าแม้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม จะ ยอมร่วมชะตากรรมกับญี่ปุ่น ขณะเดียวกันได้มีขบวนการ ผู้รักชาติจำนวนไม่น้อยก่อตั้งขบวนการต่อต้านขึ้นทั้งภาย นอกและภายในประเทศ คนไทยรู้จักกันในนาม “ขบวนการเสรีไทย” (Free Thai Movement) อันเป็นตัวอย่าง รูปธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติ รักเกียรติศักดิ์

1 ดิเรก ชัยนาม เมืองไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2513, หน้า 109-110

และเอกราชอธิปไตยของตน ทั้งนี้ร่ายอ้อมทราบภายหลังว่า หัวหน้าขบวนการเสรีไทยในประเทศไทยก็คือ “รัฐ” หรือนายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม ผู้สำเร็จราชการในขณะนั้นนั่นเอง ดังนั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ปิดฉากลง สหราชอาณาจักรหรืออังกฤษก็ไม่มีเรือที่จะยึดถือประเทศไทยเป็นศัตรูทันที นายเออร์เนสต์ เบวิน รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอังกฤษในขณะนั้นได้ออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2488 ความว่า²

“รัฐบาลอังกฤษรับทราบความช่วยเหลือที่ได้รับจาก ขบวนการต่อต้านของไทย รัฐบาลอังกฤษจะได้พิจารณาประเทศสันติภาพของไทยด้วยความระมัดระวังก่อน เพื่อจะดูว่ามีมูลฐานเพียงพอแก่การที่จะจัดฐานะอันผิดธรรมดาไปสู่ระเบียบได้หรือไม่ การที่ไทยได้เข้าร่วมมือกับญี่ปุ่น ทำให้มีปัญหาทางปฏิบัติหลายประการที่จะหลีกเลี่ยงไม่ชำระสะสางไม่ได้ ปัญหาเหล่านี้รัฐบาลอังกฤษจะได้ตรวจพิจารณา และท่าทีของอังกฤษขึ้นอยู่กับว่าคนไทยจะปฏิบัติตามความต้องการของทหารอังกฤษ ซึ่งกำลังเดินทางเข้าประเทศไทยนั้นอย่างไร ความวินาศและความบอบสลายที่เกิดขึ้นแก่ผลประโยชน์ฝ่ายบริติช และฝ่ายสัมพันธมิตรเพียงใด และมีส่วนช่วยในการที่จะให้สันติภาพความสงบเรียบร้อย และการบูรณะทางเศรษฐกิจกลับคืนดีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพียงใด”

ข้อความนี้ ย่อมสะท้อนถึงภาพพจน์ของประเทศ ไทย จากสายตาของรัฐบาลอังกฤษ จึงย่อมไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดที่ในอีกหนึ่งเดือนต่อมา คือเดือนกันยายน 2488 ผู้แทนอังกฤษขอให้รัฐบาลไทยส่งคณะผู้แทนออกไปเจรจาทำสัญญาทางทหารกับรัฐบาลอังกฤษ แต่รัฐบาลอังกฤษอดสำห้มีน้ำใจต่อเรา โดยกล่าวว่าเพื่อเกียรติศักดิ์ของไทยเอง ขอให้รัฐบาลไทยออกคำแถลงเอาไว้ว่าจะส่งคณะผู้แทนไปเองเพื่อเจรจาเรื่องนี้ที่แคนดี เกาะลังกา³ วันที่ 4 กันยายน 2488 รัฐบาลไทยส่งผู้แทนชุดหนึ่งประกอบด้วย

(1) พลเอกหลวงเสนานรงค์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก เป็นหัวหน้าคณะ

2 Ibid., หน้า 278

3 Ibid., หน้า 27

(2) ร.อ.เฉลิมศักดิ์ จุฑะพงศ์ นายทหารคนสนิท
ของหัวหน้าคณะ

(3) นายทวี ตะเวทิกุล อธิบดีกรมการเมือง กระทรวงต่างประเทศ

(4) พลเรือตรีแซน บัจจุสนนท รong เสนาธิการ
ทหารเรือ

(5) พันเอกสุรจิต จารุเศรษฐี รองเสนาธิการทหารบก

(6) พันเอกเนตร เขมะโยธิน รองเสนาธิการทหาร
บก

(7) นาวาอากาศโททวี จุลทรัพย์ นายทหารฝ่ายเสนา
ธิการทหารอากาศ

(8) พันตรีปวย อึ้งภากรณ์ เป็นผู้แทนและเลขานุการ
คำว่า“การเจรจา” ดังที่รัฐบาลอังกฤษเสนอนั้น ควร
เปลี่ยนเป็นคำว่า“การบังคับให้เซ็นสัญญา” มากกว่า รัฐบาล
อังกฤษเสนอเป็นร่างความตกลงจำนวน 21 ข้อ ต่อคณะ
ผู้แทนไทย ข้อเสนอแกมบังคับนี้จะทำให้ประเทศไทย
หมดเอกราชอธิปไตยทันที กล่าวคือล้วนแต่จะควบคุม

กิจการของประเทศไทยแทบทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นการเมื่อ
การทหารและเศรษฐกิจ(รายละเอียดของร่างความตกลง
21 ข้อ และภาคผนวก A และ B โปรดดูในหน้าถัดไป)
คณะผู้แทนไทยจึงมิได้ลงนาม เพราะเป็นภาระที่มีได้รั
มอบหมาย ขณะเดียวกันรัฐบาลไทยก็พยายามติดต่อกับ
สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือ รัฐบาลไทยเมื่อทำอะไรไม่ได้มา
ไปกว่าการแสดงความเข้าใจต่อรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งสะท้อน
จากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 กันยายน
พ.ศ. 2488⁴

“...ในขณะเดียวกัน ทั้งทางผู้แทนไทยที่ลังกา และ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้รับติดต่อกับผู้แทนอเมริ
ว่าเสียแรงร่วมมือด้วยอย่างเต็มที่ กลับจะถูกสัมพันธ์มิต
(อังกฤษ) บังคับเสมือนไม่มีเอกราช เรื่องจึงปรากฏ
รัฐบาลอเมริกันไม่ได้รับคำปรึกษาเรื่องนี้เลย ทางสภา
ผู้แทนราษฎรนั้น เมื่อรัฐบาลชี้แจงเหตุผลว่า ถูกบีบบังคับ
ก็จำต้องอนุมัติให้ลงนามได้ แต่ให้บันทึกไว้เป็นประวั
ติศาสตร์ว่าจำต้องยอมอังกฤษ เพราะถูกบังคับ ไม่ใช่ย
ยอมโดยสมัครใจ”

เดชะบุญของชาติไทย รัฐบาลอเมริกันได้รับประท
รัฐบาลอังกฤษอย่างแรงว่าร่างที่ยื่นต่อไทยนี้ ทำใน
สัมพันธ์มิตร ฉะนั้นรัฐบาลอเมริกันจำต้องได้รับคำปรึก
รัฐบาลอเมริกันไม่ยอมรับรู้ด้วย⁵ อย่างไรก็ตามไทยเ
ยังคงต้องเจรจากับอังกฤษต่อไป วันที่ 22 กรกฎาคม 24
ผู้แทนอังกฤษก็ได้แจ้งให้รัฐบาลไทยส่งคณะผู้แทนไปเจร
ที่เมืองแคนดี เกาะลังกา รัฐบาลไทยได้ส่งคณะผู้
ประกอบด้วย

(1) หม่อมเจ้า วิวัฒนไชย ไชยันต์ ที่ปรึกษาส
นายกรัฐมนตรี และกระทรวงการคลัง

(2) พลโท พระยาอภัยสงคราม

(3) นายเสริม วินิจฉัยกุล

(4) น.ท.ม.จ.อุทัยเฉลิมลาภ วุฒิชัย

(5) พ.อ.ม.จ.ชิตชนก กฤดากร

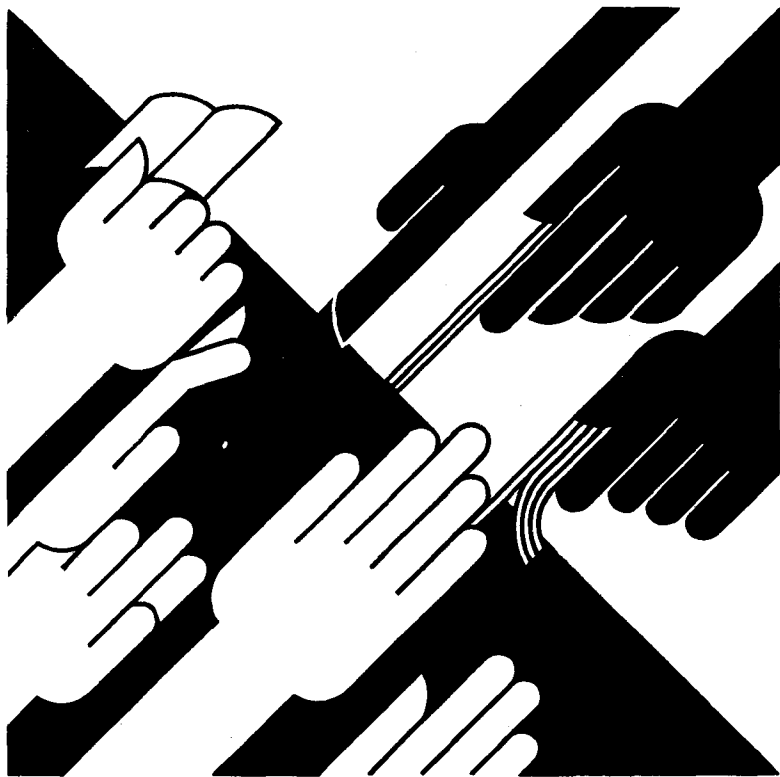
(6) นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล

(7) พ.ต.ปวย อึ้งภากรณ์

4 Ibid., หน้า 283

5 Ibid., หน้า 283

โอนเงินเพื่อการศึกษา ลดปัญหาการรอคอย

- ได้รับเงินตรงตามเวลา
- ตัดความกังวลใจในเรื่องส่งเงินไม่ถึงมือ
- ให้ความสะดวกแก่บุตรหลานที่ศึกษาอยู่ห่างไกล

เชิญปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเรา

เรามีสาขาบริการท่านมากกว่า 160 สาขา
ทุกจังหวัด และอำเภอสำคัญทั่วประเทศ

ธนาคารกรุงไทย จำกัด

ธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาล

ป่วย อิงภากรณ์ กับสงครามโลกครั้งที่สอง: บันทึกที่เพิ่งเปิดเผย

เมื่อไม่นานมานี้ สำนักหอจดหมายเหตุ (Public Record Office) แห่งสหราชอาณาจักร ได้นำเอกสารของกระทรวงต่างประเทศอังกฤษในช่วงปี 2489 ออกเปิดเผยแก่สาธารณชน ในจำนวนเอกสารเหล่านี้ มีบันทึกช่วยจำ (Memorandum) ซึ่งเขียนโดยนายป่วย อิงภากรณ์ รวมอยู่ด้วย¹ บันทึกช่วยจำดังกล่าวนี้ มีอยู่ 2 ฉบับ ฉบับแรกว่าด้วย “การขาดแคลนข้าวและบทบาทการช่วยเหลือของสยาม” ฉบับที่สองว่าด้วย “ความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทย” บันทึกช่วยจำทั้งฉบับนี้ มีจดหมายปะหน้า ซึ่งเขียนโดยศาสตราจารย์ ฮาโรลด์ เจ. ลัสกี (Harold J. Laski) ถึงนายฟิลิป โนเอล เบเกอร์ (Philip Noel Baker) แห่งกระทรวงต่างประเทศอังกฤษ

เอกสารชิ้นนี้ นับเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ที่ทรง

คุณค่า ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยให้ทราบถึงบทบาทของนายป่วย อิงภากรณ์ เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลงเท่านั้น หากยังเป็นประโยชน์ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทยในช่วงเวลาดังกล่าวอีกด้วย คณะผู้จัดทำหนังสือนี้ จึงได้ขอให้นายทวี หมื่นนิกร อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้แปลเอกสารทั้งหมดนี้² และให้นายสมบูรณ์ ศิริประชัย แห่งสถาบันเดียวกัน เขียนเรื่อง “ปฐมลิขิตว่าด้วยบันทึกของป่วย อิงภากรณ์” เพื่อให้ผู้อ่านทราบพื้นภูมิและความ เป็นมาของเอกสารชิ้นนี้

คณะกรรมการห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์³

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตุลาคม 2524

1 เอกสารรหัส F.O. 371/54358 X/N 07561. Harold J. Laski to Philip Noel Baker, dated March 12, 1946.

2 ขอขอบคุณนายจริยวัฒน์ สันตะบุตร ซึ่งเป็นผู้ถ่ายสำเนาเอกสารจากสำนักหอจดหมายเหตุ(อังกฤษ)

3. คณะกรรมการห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ ขอขอบคุณ อาจารย์รังสรรค์ หนองพรพันธุ์ ที่ช่วยตรวจแก้คำแปลให้

ปจฺมลิต ว่าด้วยบันทึกของ ป่วย อิงภากรณ์

สมบุรณฺ คิริประชัย *

คำนำ

บันทึกช่วยจำ (Memorandum) ของอาจารย์ป่วย อิงภากรณ์ ฉบับนี้ มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจไม่น้อย ในฐานะเอกสารทางประวัติศาสตร์ชิ้นหนึ่งที่เพิ่งเปิดเผยเมื่อเร็ว ๆ นี้ เพราะรัฐบาลอังกฤษจะเปิดเผยเอกสารต่าง ๆ ภายหลังเหตุการณ์นั้น ๆ ผ่านพ้นไปแล้ว 30 ปี เอกสารชิ้นนี้ย่อมชี้ให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของอาจารย์ป่วยที่พยายามชี้แจงและโน้มน้าวให้รัฐบาลอังกฤษขณะนั้น เข้าใจประเทศไทยในสภาพที่ตรงกับความเป็นจริง ทำที่ของอาจารย์ป่วยที่แสดงออกอย่างแจ่มชัดก็คือ ราชอาณาจักรไทยมิใช่ผู้แพ้สงคราม ราชอาณาจักรไทยทั้งมวลมิได้สมัครใจร่วมกับจักรวรรดิญี่ปุ่น จะมีก็เพียง จอมพล ป. พิบูลสงคราม และสมัครพรรคพวกบางคนเท่านั้นที่ใฝ่ใจกับจักรวรรดิญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง อาจารย์ป่วยพยายามอย่างน่าชมเชยที่ตอกย้ำและ

ทบทวนถึงข้อตกลงบางประการที่รัฐบาลอังกฤษให้คำมั่นกับรัฐบาลไทย ก่อนหน้าสงครามยุติประมาณ 1 ปี อย่างไรก็ตามก็ดี ทำที่ของรัฐบาลอังกฤษที่มีต่อราชอาณาจักรไทย ก็ไม่ผิดไปจากทำที่ของเจ้าแห่งลัทธิล่าอาณานิคมที่มีอาณานิคมของตน บันทึกช่วยจำชิ้นนี้จึงมีคุณค่าในตัวเอง ที่บ่งบอกถึงสภาพของประเทศไทยในขณะนั้นในสายตาของรัฐบาลอังกฤษ ในอีกด้านหนึ่ง บันทึกช่วยจำชิ้นนี้ยังเป็นเอกสารที่สะท้อนถึงความเข้าใจสังคมชาวนาไทยอย่างลึกซึ้งจากสายตาของอาจารย์ป่วย เพราะอาจารย์ป่วยไม่รีรอที่จะบอกกล่าวให้รัฐบาลอังกฤษทราบวาทะที่และวิธีการแบบศัตรูของรัฐบาลอังกฤษ จะไม่ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากราชอาณาจักรไทยเลย ไม่เพียงเท่านั้น อาจารย์ป่วย ยังเสนอแนะวิธีการที่เป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะระดมชาวไปช่วยประชาชน

* เจ้าหน้าที่วิจัยประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เอเชียที่กำลังเกิดทฤษฎีภัย และเหนือสิ่งอื่นใด อาจารย์
ได้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมิใช่ผู้
สงคราม ราษฎรไทยมิใช่ผู้รุกราน ตรงกันข้าม ราษฎร
เป็นคนมีน้ำใจเอื้ออารี รักสงบ และประเทศไทยก็
ประเทศเอกราช มิใช่เมืองขึ้นของประเทศใด ๆ ข้อ
ของอาจารย์ป๋วยย่อมพิสูจน์ได้ว่า คำกล่าวนี้ไม่เกิน
ความเป็นจริง แต่ก่อนจะอ่านบันทึกช่วยจำของอาจารย์
ผู้เขียนขอเขียนเล่าความเป็นมาของเหตุการณ์ก่อน
หน้านั้นพอสังเขป เพื่อว่าผู้อ่านบันทึกช่วยจำจะสามารถ
เข้าใจได้ว่าเหตุการณ์ช่วงนั้นมีสภาพอย่างไร

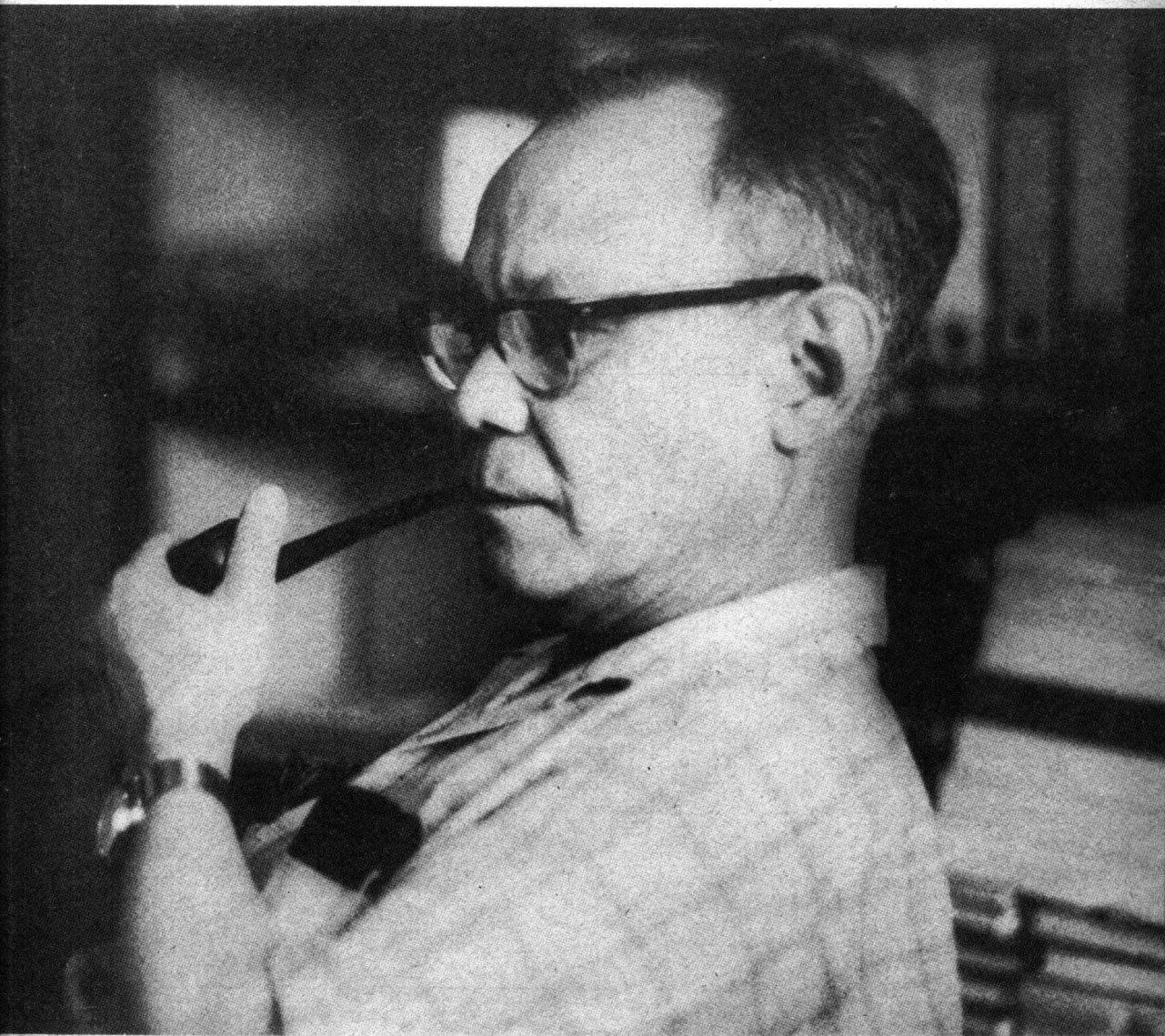
ในประเทศไทยถูกถือว่าเป็น "ผู้แพ้สงคราม"

“ด้วยเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ตั้งแต่เวลาประมาณ
00 น. กองทหารญี่ปุ่นได้เข้าสู่ประเทศไทย โดยทาง
ทะเลในเขตจังหวัดสงขลา ปัตตานี ประจวบคีรีขันธ์ นคร-

ศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี(บ้านดอน)และบางปู ส่วน
ทางบกได้เข้ามาทางจังหวัดพระตะบองและพิบูลสงคราม
เกือบทุกแห่งทหารและตำรวจไทยได้ทำการต่อสู้อย่างเข้ม-
แข็ง

อนึ่งในเวลาเดียวกันก็ได้มีข่าวจากต่างประเทศว่า
กองทัพเรือญี่ปุ่นได้เข้าโจมตีเกาะฮาวาย และฟิลิปปินส์
ของสหรัฐอเมริกา ได้ส่งทหารขึ้นบกที่โกตาบารูในเขต
มลายูของอังกฤษ และได้เข้าโจมตีสิงคโปร์โดยเครื่องบิน
อย่างหนักด้วย

ในเรื่องนี้เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้มาที่ทำเนียบนาย
กรัฐมนตรี ในวันที่ 7 ธันวาคม 2484 เวลา 22.30 น. ได้
ชี้แจงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศว่าได้
ประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกาแล้ว แต่
มิได้ถือว่าไทยเป็นศัตรู หากแต่มีความจำเป็นต้องขอเงิน

ผ่านอาณาเขตไทย

รัฐบาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พิจารณาปรึกษากัน โดยรอบคอบแล้ว เห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งนี้ เป็นสิ่ง ซึ่งไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ แม้ประเทศไทยได้พยายาม โดยสุดกำลังก็ไม่สามารถจะหนีเหตุการณ์อันนี้ได้พ้น และ เนื่องจากสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การที่จะต่อสู้กันไปก็จะเป็นการเสียเลือดเนื้อชาวไทยโดยไม่สำเร็จประโยชน์ จึง จำเป็นต้องพิจารณาตามข้อเสนอของรัฐบาลญี่ปุ่นและ ผ่อนผันให้ทางเดินแก่กองทัพญี่ปุ่น โดยได้รับคำมั่นจาก รัฐบาลญี่ปุ่นเป็นลายลักษณ์อักษรว่าจะเคารพเอกราช อธิปไตย และเกียรติศักดิ์ของไทย ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึง ได้ตกลงให้ทางเดินทัพแก่ญี่ปุ่น และการต่อสู้ระหว่างไทย กับญี่ปุ่นก็ได้หยุดลง”¹

นี่เป็นแถลงการณ์ฉบับหนึ่งของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นแถลงการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดยืน ของรัฐบาลไทยในขณะนั้นได้ชัดเจนพอสมควร

อีกประมาณเกือบ 4 ปีต่อมาเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2488 ญี่ปุ่นยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข กล่าวสำหรับประเทศไทยแม้สงครามโลกครั้งที่ 2 จะสงบลงด้วยการที่ พันธมิตรเป็นผู้กุมชัยชนะ ประเทศไทยยอมถูกนับอยู่ใน ฝ่ายอักษะด้วย เพราะยอมให้ญี่ปุ่นใช้ดินแดนในการโจมตี มลายู สิงคโปร์ โดยเข้าพัวพันกับฝ่ายญี่ปุ่น จึงไม่น่าแปลกใจที่ถูกนับให้อยู่ในฐานะของผู้แพ้สงคราม ยิ่งกว่านั้น เหตุผลเด่นชัดอีกประการหนึ่งที่พันธมิตรกล่าวหาประเทศไทยก็คือเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2485 ประเทศไทยได้ประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ดังนั้น พอญี่ปุ่นฝ่ายแพ้อย่างหมดรูป ประเทศไทยจะถูกจัดการ อย่างไร แต่ด้วยข้อเท็จจริงที่หนาแน่นไปด้วยเหตุผล ประเทศไทยอ้างว่าแม้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม จะ ยอมร่วมชะตากรรมกับญี่ปุ่น ขณะเดียวกันได้มีขบวนการ ผู้รักชาติจำนวนไม่น้อยก่อตั้งขบวนการต่อต้านขึ้นทั้งภายใน และภายนอกประเทศ คนไทยรู้จักกันในนาม “ขบวนการเสรีไทย” (Free Thai Movement) อันเป็นตัวอย่าง รูปแบบที่สะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติ รักเกียรติศักดิ์

1 *ดิเรก ชัยนาม* เมืองไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2513, หน้า 109-110

และเอกราชอธิปไตยของตน ทั้งนี้เราย่อมทราบภายหลังว่า หัวหน้าขบวนการเสรีไทยในประเทศไทยก็คือ“รัฐ” หรือ นายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม ผู้สำเร็จราชการในขณะนั้นนั่นเอง ดังนั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ปิดฉากลง สหราชอาณาจักรหรืออังกฤษก็ไม่รับรองที่จะ ยึดถือประเทศไทยเป็นศัตรูทันที นายเออร์เนสต์ เบวิน รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอังกฤษในขณะนั้นได้ออก แถลงการณ์เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2488 ความว่า²

“รัฐบาลอังกฤษรับทราบความช่วยเหลือที่ได้รับจาก ขบวนการต่อต้านของไทย รัฐบาลอังกฤษจะได้พิจารณา ประเทศสันติภาพของไทยด้วยความระมัดระวังก่อน เพื่อ จะดูว่ามีมูลฐานเพียงพอแก่การที่จะจัดฐานะอันสมควรตาม ไปสู่ระเบียบได้หรือไม่ การที่ไทยได้เข้าร่วมมือกับญี่ปุ่น ทำให้มีปัญหาทางปฏิบัติหลายประการที่จะหลีกเลี่ยงไม่ ชำระสะสางไม่ได้ ปัญหาเหล่านี้รัฐบาลอังกฤษจะได้ ตรวจสอบพิจารณา และท่าทีของอังกฤษขึ้นอยู่กับว่าคนไทยจะ ปฏิบัติตามความต้องการของทหารอังกฤษ ซึ่งกำลังเดินทาง เข้าประเทศไทยนั้นอย่างไร ความวินาศและความบอบ- สลายที่เกิดขึ้นแก่ผลประโยชน์ฝ่ายบริติช และฝ่ายสัมพันธมิตรเพียงใด และมีส่วนช่วยในการที่จะให้สันติภาพความ สงบเรียบร้อย และการบูรณะทางเศรษฐกิจกลับคืนดีใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพียงใด”

ข้อความนี้ ย่อมสะท้อนถึงภาพพจน์ของประเทศ ไทย จากสายตาของรัฐบาลอังกฤษ จึงย่อมไม่ใช่เรื่อง แปลกประหลาดที่ในอีกหนึ่งเดือนต่อมา คือเดือนกันยายน 2488 ผู้แทนอังกฤษขอให้รัฐบาลไทยส่งคณะผู้แทนออกไปเจรจาทำสัญญาทางทหารกับรัฐบาลอังกฤษ แต่รัฐบาล อังกฤษอดสูท่าที่มีน้ำใจต่อเรา โดยกล่าวว่าเพื่อเกียรติศักดิ์ ของไทยเอง ขอให้รัฐบาลไทยออกคำแถลงเอาว่าจะส่ง คณะผู้แทนไปเองเพื่อเจรจาเรื่องนี้ที่แคนดี เกาะลังกา³ วันที่ 4 กันยายน 2488 รัฐบาลไทยส่งผู้แทนชุดหนึ่งประ- กอบด้วย

(1) พลเอกหลวงเสนานรงค์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการ ทหารบก เป็นหัวหน้าคณะ

2 Ibid., หน้า 278

3 Ibid., หน้า 27

(2) ร.อ.เฉลิมศักดิ์ จุฑะพงศ์ นายทหารคนสนิท
ของหัวหน้าคณะ

(3) นายทวี ตะเวทิกุล อธิบดีกรมการเมือง กระทรวงต่างประเทศ

(4) พลเรือตรีแซน บัจจุสนนท รong เสนาธิการ
ทหารเรือ

(5) พันเอกสุรจิต จารุเศรษฐี รองเสนาธิการทหารบก

(6) พันเอกเนตร เขมะโยธิน รองเสนาธิการทหาร
บก

(7) นาวาอากาศโททวี จุลทรัพย์ นายทหารฝ่ายเสนา
ธิการทหารอากาศ

(8) พันตรีป้วย อึ้งภากรณ์ เป็นผู้แทนและเลขานุการ
คำว่า“การเจรจา” ดังที่รัฐบาลอังกฤษเสนอนั้น ควร
เปลี่ยนเป็นคำว่า“การบังคับให้เซ็นสัญญา” มากกว่า รัฐบาล
อังกฤษเสนอเป็นร่างความตกลงจำนวน 21 ข้อ ต่อคณะ
ผู้แทนไทย ข้อเสนอแกมบังคับนี้จะทำให้ประเทศไทย
หมดเอกราชอธิปไตยทันที กล่าวคือล้วนแต่จะควบคุม

กิจการของประเทศไทยแทบทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นการเมื่อ
การทหารและเศรษฐกิจ(รายละเอียดของร่างความตกลง
21 ข้อ และภาคผนวก A และ B โปรดดูในหน้าถัดไป)
คณะผู้แทนไทยจึงมิได้ลงนาม เพราะเป็นภาระที่มีได้รั
มอบหมาย ขณะเดียวกันรัฐบาลไทยก็พยายามติดต่อ
สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือ รัฐบาลไทยเมื่อทำอะไรไม่ได้มา
ไปกว่าการแสดงความเข้าใจต่อรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งสะท้อน
จากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 กันยายน
พ.ศ. 2488⁴

“...ในขณะเดียวกัน ทั้งทางผู้แทนไทยที่ลังกา และ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้รับติดต่อกับผู้แทนอเมริ
ว่าเสียแรงร่วมมือด้วยอย่างเต็มที่ กลับจะถูกสัมพันธมิตร
(อังกฤษ) บังคับเสมือนไม่มีเอกราช เรื่องจึงปรากฏ
รัฐบาลอเมริกันไม่ได้รับคำปรึกษาเรื่องนี้เลย ทางสภา
ผู้แทนราษฎรนั้น เมื่อรัฐบาลชี้แจงเหตุผลว่า ถูกบีบบังคับ
ก็จำต้องอนุมัติให้ลงนามได้ แต่ให้บันทึกไว้เป็นประวั
ติศาสตร์ว่าจำต้องยอมอังกฤษ เพราะถูกบังคับ ไม่ใช่
ยอมโดยสมัครใจ”

เดชะบุญของชาติไทย รัฐบาลอเมริกันได้รับประท
รัฐบาลอังกฤษอย่างแรงว่าร่างที่ยื่นต่อไทยนี้ ทำใน
สัมพันธมิตร ฉะนั้นรัฐบาลอเมริกันจำต้องได้รับคำปรึกษา
รัฐบาลอเมริกันไม่ยอมรับรู้ด้วย⁵ อย่างไรก็ตามไทยเ
ยังคงต้องเจรจากับอังกฤษต่อไป วันที่ 22 กรกฎาคม 24
ผู้แทนอังกฤษก็ได้แจ้งให้รัฐบาลไทยส่งคณะผู้แทนไปเจร
ที่เมืองแคนดี เกาะลังกา รัฐบาลไทยได้ส่งคณะผู้
ประกอบด้วย

(1) หม่อมเจ้า วิวัฒนไชย ไชยันต์ ที่ปรึกษาส
นายกรัฐมนตรี และกระทรวงการคลัง

(2) พลโท พระยาอภัยสงคราม

(3) นายเสริม วินิจฉัยกุล

(4) น.ท.ม.จ.อุทัยเฉลิมลาภ วุฒิชัย

(5) พ.อ.ม.จ.ชิตชนก กฤดากร

(6) นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล

(7) พ.ต.ป้วย อึ้งภากรณ์

4 Ibid., หน้า 283

5 Ibid., หน้า 283

(8) นายประยัด บุณศิริ

ฝ่ายอังกฤษได้เสนอร่างความตกลง 21 ข้อต่อคณะผู้แทนไทย มีความดังนี้⁶

1. ให้ยุบองค์การทหาร องค์การกึ่งทหาร องค์การการเมือง ซึ่งกระทำการโฆษณาเป็นปฏิปักษ์ต่อสหประชาชาติ

2. ส่งมอบบรรดาเรือทั้งหมดที่เป็นของสหประชาชาติ ซึ่งอยู่ในท่าเรือให้แก่เจ้าหน้าที่สัมพันธมิตร

3. จะกระทำทุกวิถีทางเพื่อปลดปล่อยบรรดาทุกันต์พลศึกและผู้ที่ถูกกักกันสัมพันธมิตร และจะออกค่าใช้จ่ายในการจัดหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยา อนามัย และการขนส่งให้มีจำนวนเพียงพอ โดยปรึกษากับเจ้าหน้าที่ทหารฝ่ายสัมพันธมิตร

4. จะรับผิดชอบในการป้องกันรักษาและซ่อมแซมรถไฟ ซึ่งทรัพย์สินของสัมพันธมิตรทั้งหมด

5. ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ทางทหารฝ่ายสัมพันธมิตรในเรื่อง

ก. ปลดอาวุธญี่ปุ่นในประเทศไทย และส่งมอบให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร

ข. ยึดและมอบเครื่องอุปกรณ์ในการสงครามของญี่ปุ่นให้แก่เจ้าหน้าที่ทางการทหารฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งจะได้ตั้งขึ้น รวมทั้งเรือรบ เรือสินค้าทุกชนิด เครื่องบิน กวอร์ กระสุน ยานยนต์ และยานอื่น ๆ คลังทหารต่าง ๆ รวมทั้งน้ำมันที่ใช้ในการบิน และน้ำมันอื่น ๆ กับเชื้อเพลิง ดีเซล เครื่องมือ เครื่องใช้ของวิทยุและทรัพย์สินสมบัติอื่น ๆ ที่เป็นของกองทัพอากาศ

6. ห้ามทำการค้ากับศัตรูของสัมพันธมิตร

7. ยึดทรัพย์สินของญี่ปุ่นทั้งหมด(และศัตรูอื่น)มอบให้สัมพันธมิตร

8. ร่วมมือในการฟ้องร้องและสอบสวนบุคคล ซึ่งอาจหาว่าเป็นอาชญากรสงครามหรือผู้ที่ร่วมมือกับญี่ปุ่นหรือกับศัตรูของสัมพันธมิตร โดยเปิดเผย

9. ส่งมอบตัวกบฏซึ่งเป็นชนชาติสัมพันธมิตรให้แก่เจ้าหน้าที่สัมพันธมิตร

10. จะบำรุงรักษา และพร้อมที่จะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายสัมพันธมิตร ทั้งทางทัพเรือ ทัพบก และทัพ-

อากาศ ตลอดจนท่าเรือ สนามบินสิ่งก่อสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้ทางคมนาคม อาวุธและคลังทุกชนิด ตามที่จะได้ระบุ และนอกจากนั้น รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างพื้นดิน และคลังสัมภาระอื่น ๆ ตามแต่เจ้าหน้าที่ทหารสัมพันธมิตรจะได้อ้างอิงความประสงค์เป็นครั้งคราว เพื่อใช้เป็นที่พักทหาร ในการที่จะเข้ามาปลดอาวุธญี่ปุ่น และเป็นที่เก็บของด้วย

11. จะให้ใช้ท่าเรือ และให้ความสะดวกในการเจรจาแก่เจ้าหน้าที่ทหารฝ่ายสัมพันธมิตรในดินแดนไทยได้ตามความประสงค์

12. จัดการตามความประสงค์ของเจ้าหน้าที่สัมพันธมิตรในการควบคุมหนังสือพิมพ์ ทีวีจรรยา และควบคุมวิทยุการติดต่อทางสายต่าง ๆ การติดตั้งหรือกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคมภายใน

13. จะดำเนินการปกครองทางพลเรือนต่อไปโดยปฏิบัติตามความประสงค์ของเจ้าหน้าที่ทหารฝ่ายสัมพันธมิตร เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติกิจการของเขาได้

14. ในกรณีที่ต้องการจะให้ความสะดวก ในการเกณฑ์แรงงาน และในการใช้ประโยชน์ในดินแดนไทย ซึ่งการประกอบกิจการอุตสาหกรรมแสง ตลอดจนการคมนาคม โรงไฟฟ้า สาธารณกิจ และความสะดวกอื่น ๆ คลังเชื้อเพลิง และวัตถุอื่น ๆ ตามแต่เจ้าหน้าที่ทหารฝ่ายสัมพันธมิตรจะแสดงความประสงค์มา

15. เรือสินค้าของชาวไทย ไม่ว่าจะอยู่ในน่านน้ำไทยหรือต่างประเทศ ต้องอยู่ในความควบคุมของสัมพันธมิตร เมื่อสัมพันธมิตรต้องการเพื่อผลประโยชน์ของสัมพันธมิตร

16. ยอมให้จัดตั้งคณะผู้แทนทางทหารซึ่งแต่งตั้งโดยเจ้าหน้าที่ทางการทหาร เพื่อเป็นที่ปรึกษาในการจัดกำลังการฝึก และการจัดเครื่องมือเครื่องใช้กำลังของกองทัพไทย

17. ห้ามมิให้นำข้าว ดีบุก ยาง และไม้สัก ออกนอกประเทศชั่วคราวเวลาหนึ่ง ซึ่งเจ้าหน้าที่สัมพันธมิตรจะเห็นว่าจำเป็น โดยพิจารณาเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอยู่ในขณะนั้น เว้นแต่ในความอภัยของคณะกรรมการ-

⁶ Ibid., หน้า 279-283

การผสมฝ่ายสัมพันธมิตรหรือเจ้าหน้าที่คล้ายกัน ที่จะมา แทนคณะกรรมการคณะนี้

18. ตลอดเวลาที่โลกยังขาดแคลนข้าว ตามความเห็น ของคณะกรรมการผสมสัมพันธมิตร หรือเจ้าหน้าที่สัม- พันธมิตร ด้วยราคาที่จะตกลงกับคณะกรรมการข้าว โดย ถือราคาควบคุมข้าวที่อยู่ในประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย

19. จะตกลงรายละเอียดกับคณะกรรมการข้าวของ สัมพันธมิตรในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการที่จะให้บังเกิดผลตาม ข้อตกลงข้างบนนี้ ข้อตกลงดังกล่าวนี้ จะต้องกินความถึง รายละเอียดตามภาคผนวกแห่งข้อตกลงนี้ และนอกจากนั้น จะจัดให้มี

ก. สัมพันธมิตรจะเข้าควบคุม เพื่อให้กิจการ

ต่าง ๆ ที่สัมพันธมิตรต้องการ ให้เป็นไปตามความประสงค์ จนกว่ารัฐบาลไทยจะมีประกันให้แก่สัมพันธมิตร

ข. เพื่อให้มีการร่วมมือภายหลังต่อไปอีก ระ- หว่างรัฐบาลไทยกับคณะกรรมการข้าวสัมพันธมิตร ในการ ที่จะบริหารข้อผูกพันใด ๆ ซึ่งได้มีขึ้นแล้วนั้นต่อไป

20. การวางนโยบายการเงินของไทย(รวมทั้งอัตรา แลกเปลี่ยนซึ่งกำหนดเมื่อเริ่มต้น) ต้องเป็นไปตามคำ- แนะนำของผู้แทนฝ่ายสัมพันธมิตร โดยยึดหลักความสะ- ดวกที่จะให้การปลูกข้าวมีผลมากที่สุด และให้บังเกิด อุปโภคอื่น ๆ ที่ยังขาดแคลนอยู่ และเพื่อหลีกเลี่ยงการยุ่ง- ยากทางเศรษฐกิจ

21. จะให้ข้าวที่ประสงค์โดยเร็วที่สุด และจะปฏิบัติ ตามภาคผนวกซึ่งได้แนบมาด้วย

ภาคผนวก A

วิธีการซึ่งคิดว่าจำเป็นเพื่อประกันให้จำนวนข้าวเป็นสินค้าออกได้มากที่สุด

(ก) ให้เจ้าของข้าวแจ้งปริมาณข้าวเปลือก และข้าวสาร

(ข) ให้คาดคะเนข้าวที่เหลือใช้ในประเทศไทย

(ค) เก็บข้าวที่เหลือนี้ขายให้คณะกรรมการข้าวสัมพันธมิตร ดังปรากฏในข้อ 13 ในราคาที่ไม่เกินราคาข้าวของพม่าที่ตั้งไว้

(จ) ห้ามส่งข้าวเปลือกหรือข้าวสารออกนอกประเทศ เว้นแต่จะโดยคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสัมพันธมิตร

(ฉ) ห้ามเก็บภาษีสินค้าออกหรือภาษีข้าวสารหรือข้าวเปลือก เว้นไว้แต่จะได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ข้าวยุติสัมพันธมิตร

(ช) สนับสนุนให้มีการปลูกข้าวให้มากที่สุดในประเทศไทย

(ซ) จัดทะเบียนโรงสีทุกแห่ง และจำกัดราคาซื้อขายข้าวโรงสีไม่ให้เกินราคาที่กะไว้

(ด) บูรณะโรงสีใหม่โดยทุก ๆ ทางที่สามารถ รวมทั้งการสับเปลี่ยนเครื่องจักรจากโรงสีที่เสียหายมากไปยังโรงสีที่เสียหายน้อย เพื่อให้โรงสีที่ใช้งานได้มีพอเพียงที่ะสีข้าว

(ต) ในการขนส่งข้าวจากนาไปโรงสี จากโรงสีไปท่าเรือ ให้มีการขนส่งที่เพียงพอกับข้าวที่เก็บเกี่ยวได้

(ถ) ให้บริหารจัดการบูรณะท่าเรือให้เพียงพอ

(ท) ควบคุมการแจกจ่ายเครื่องบริโภค ในลักษณะซึ่งก่อให้เกิดชาวกลีกรรรมจำนวนมากที่สุด

(น) การควบคุมข้าวข้างบนนี้จะทำชั่วระยะเวลาหนึ่ง นกกว่าความอดคัตข้าวจะสิ้นสุดลง

ภาคผนวก B

ว่าด้วยองค์การรวบรวมข้าวและวิธีปฏิบัติ ซึ่งรัฐบาลไทยจะต้องกระทำ(รายละเอียดต่าง ๆ ในภาคผนวกฉบับนี้

มิได้ตัดไว้ สรุปคือ ต้องยินยอมให้อังกฤษควบคุมการติดต่อสื่อสารทุกอย่างในประเทศ)

วันที่ 25 กันยายน 2488 คณะผู้แทนไทยได้รับร่างหัวข้อกำหนดความตกลงและภาคผนวกให้พิจารณาผลก็คือข้อกำหนดครั้งนี้ หนักหน่วงกว่าร่างความตกลง 21 ข้อ ที่กล่าวในตอนต้นเสียอีก อาทิ ไทยจะต้องส่งข้าวจำนวน 1.5 ล้านตันโดยไม่คิดมูลค่า ซึ่งคิดเป็นมูลค่าในขณะนั้นอย่างน้อย ประมาณ 2,500 ล้านบาท ไทยจะต้องใช้เงินสำหรับการบำรุงรักษาเชลยศึกสัมพันธมิตร และสำหรับค่าทดแทนความวินาศหรือความบอบสลายของทรัพย์สิน⁷ ฯลฯ

คณะผู้แทนได้รายงานเข้ามาที่รัฐบาลโดยรัฐบาลได้สั่งให้คณะผู้แทนเสนอข้อแก้ไขหลายข้อ เฉพาะอย่างยิ่งข้าว 1.5 ล้านตัน โดยไม่คิดมูลค่า แต่การเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จ คณะผู้แทนเดินทางกลับกรุงเทพฯ ต่อมาราวต้นเดือนธันวาคม พ.ศ.2488 รัฐบาลอังกฤษก็แจ้งมาใหม่ว่า ขอให้รัฐบาลไทยส่งคณะผู้แทนไปใหม่ โดยคราวนี้ขอให้ไปที่เมืองสิงคโปร์⁸ คณะผู้แทน(ชุดเก่าที่ไปประชุมที่ลังกา) ได้ออกจากกรุงเทพฯ ไปสิงคโปร์เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2488 แต่ก่อนออกเดินทาง ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ ได้นำจดหมายของนายเดนนิ่ง⁹ มาให้ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี สาระสำคัญก็คือ¹⁰

“...อังกฤษถือว่าเราได้ให้ความช่วยเหลือในขบวนการต่อต้านนั้น ยังไม่เพียงพอที่จะให้ประโยชน์แก่การดำเนินการสงครามอย่างจริงจัง อังกฤษยอมรับว่าไทยได้แสดงความประสงค์ในการที่จะลุกขึ้นต่อต้านญี่ปุ่น เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2488(ค.ศ.1945)จริง แต่ผู้บัญชาการ

7 Ibid., หน้า 285-286

8 Ibid., หน้า 286

9 ดิเรก ชัยนาม ได้ให้รายละเอียดว่านายเดนนิ่งนั้น ระหว่างสงครามเป็นที่ปรึกษาทางการเมืองของพลเรือตรีอดอล์ฟ เฮนเนด แบดเทน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของสัมพันธมิตรในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ และเป็นผู้เจรจาในนามรัฐบาลอังกฤษ ภายหลังสงครามเป็นรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศและเอกอัครราชทูตประจำญี่ปุ่นและได้บรรดาศักดิ์เป็นเซอร์

10 ดิเรก ชัยนาม, op.cit., หน้า 287

ทหารสูงสุดมีความเห็นว่าไทยยังไม่ได้รับการฝึกและไม่มีอาวุธครบมือเพียงพอซึ่งทั้งนี้ยังจะต้องอาศัยความช่วยเหลือจากสัมพันธมิตรต่อไปอีก ตรงกันข้ามไทยควรพอใจในการที่ฝ่ายสัมพันธมิตรทำให้ญี่ปุ่นแพ้ ก่อนที่จะมีการรบกันขึ้นในประเทศไทย ฉะนั้นคนไทยจึงยังไม่ได้ผจญกับความทารุณโหดร้ายของสงคราม...ความจริงนายเดเนิงได้บอกกับคณะผู้แทนไทยแล้วตั้งแต่อยู่ที่แคนดี สิ่งว่า **ข้อตกลงนี้จะแก้ไขได้แต่ถ้อยคำจะแก้ไขในสาระสำคัญไม่ได้** (เน้นโดยผู้เขียน) ฝ่ายไทยจะต้องรับข้อเสนองของฝ่ายอังกฤษเรื่องให้ข้าวจำนวนหนึ่งล้านครั้ง และต้องถือว่าเป็นการให้เปล่าโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งต้องจัดการให้แก่ประเทศอังกฤษโดยเร็ว เพราะมิฉะนั้นบรรดาประเทศที่ต้องการข้าวหากรู้ความจริงก็จะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อประเทศไทยเท่าที่อังกฤษได้ปฏิบัติต่อประเทศไทยนั้น ถือว่าเป็นการปรานีอย่างที่สุดแล้ว....”

ม.จ.วิวัฒน์ไชย ไชยยันต์ หัวหน้าคณะผู้แทนได้รายงานมายังรัฐบาลว่าผู้แทนอังกฤษ หมายถึงนายเดเนิงได้กล่าวสุนทรพจน์เป็นเชิงเทศนาว่า¹¹

“...การที่ต้องมีการเจรจาทำความตกลงกันเช่นนี้ก็เพราะไทยได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ แต่อังกฤษก็คำนึงถึงความดีของขบวนการต่อต้านของไทยที่ได้ดำเนินการมา หากแต่ว่าการกระทำและเสียสละของไทยนั้นยังน้อยกว่าที่อื่น หมายความว่ายังไม่ถึงกับรบกับญี่ปุ่นและเสียหาย ผู้คนล้มตายหรือทรัพย์สินสูญหายมากมาย หัวข้อความตกลงที่อังกฤษเสนอใหม่ครั้งนี้ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเป็นหัวข้อเสนอน้อยที่สุดแล้ว (Minimum) ไม่อาจที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ และรัฐบาลอังกฤษพร้อมที่จะให้สถานะสงครามระหว่างไทยกับอังกฤษสิ้นสุดลงโดยเร็ว.....”

ม.จ.วิวัฒน์ไชย ไชยยันต์ เสด็จกลับกรุงเทพฯ เพื่อรายงานรัฐบาลในวันที่ 12 ธันวาคม 2488 คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาหารือมีข้อสรุปว่า เห็นได้ว่าผลในการยอมลงนามมีมากกว่าที่จะไม่ยอมลงนาม¹² ยิ่งกว่านั้นฝ่ายอังกฤษยังได้แจ้งให้ผู้แทนของเราทราบว่า นอกจากหัวข้อความตกลงและภาคผนวกนี้แล้ว (Heads of Agreement and Annex) ไทยยังจะต้องทำสัญญาอีกชนิดหนึ่ง เรียก

ว่า “Formal Agreement” ซึ่งต่อมาแปลว่า “ความตกลงสมบูรณ์แบบ” อนึ่งในขณะที่กำลังเจรจาอยู่นั้น ฝ่ายไทยได้ขอร้องให้รัฐบาลอเมริกันช่วยเหลือเจรจากับรัฐบาลอังกฤษให้ผ่อนปรนต่อประเทศไทย ซึ่งเรายังไม่อาจรู้ได้ว่า “การผ่อนปรนนั้น” มีอะไรบ้าง

“ในที่สุด เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2488(ค.ศ.1946) ผู้แทนไทยได้รับอนุมัติจากรัฐบาลให้ลงนามกับผู้แทนอังกฤษที่เมืองสิงคโปร์ ความตกลงนี้เรียกว่า “ความตกลงสมบูรณ์แบบเพื่อเลิกสถานะสงครามระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่และอินเดีย” ซึ่งมีทั้งหมด 24 ข้อ และในวันเดียวกันนั้น ก่อนการลงนามในความตกลงสมบูรณ์แบบ ผู้แทนฝ่ายไทยได้แลกเปลี่ยนหนังสือกับฝ่ายอังกฤษฉบับหนึ่ง ความว่า ฝ่ายอังกฤษได้ส่งหัวข้อความตกลง (Heads of Agreement) พร้อมทั้งภาคผนวก (Annex) วางข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลสหราชอาณาจักรกับอินเดีย พร้อมทั้งที่จะเลิกสถานะสงครามกับไทย และขอให้ไทยตอบให้ทราบว่ารัฐบาลไทยพร้อมที่จะลงนามความตกลงสมบูรณ์แบบฉบับหนึ่งหรือหลายฉบับโดยไม่ชักช้า ซึ่งครอบคลุมถึงบทต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหัวข้อความตกลงและภาคผนวกนี้ กับว่าในระหว่างที่ยังไม่ได้ลงนามเช่นนั้น รัฐบาลไทยจะปฏิบัติตามบทเหล่านั้นทุกประการ ผู้แทนฝ่ายไทยได้ตอบรับรองไปเช่นนั้นแล้ว”¹³

ความตกลงสมบูรณ์แบบ มีสาระสำคัญ คือ¹⁴

(1) จัดการเรื่องที่ไทยประกาศสงครามกับอังกฤษให้สู่สภาพเดิมก่อนวันประกาศ

(2) ไทยยืนยันว่าการกระทำต่าง ๆ ซึ่งทำต่ออังกฤษภายหลังญี่ปุ่นเข้าเมืองไทยเป็นโมฆะ และจะจัดการให้สู่สภาพเดิม หรือให้ค่าทดแทนสำหรับทรัพย์สินของอังกฤษที่เสียหายไป

(3) ไทยยอมรับผิดชอบในการพิทักษ์รักษา และคืนในสภาพไม่เสื่อมเสียซึ่งธรรมชาติทรัพย์สิน สิทธิและผลประโยชน์ทุกชนิดของอังกฤษในประเทศไทย

11 Ibid., หน้า 287

12 Ibid., หน้า 287

13 Ibid., หน้า 290

14 Ibid., หน้า 291-292

(4) ไทยยอมรับว่าสงครามที่ญี่ปุ่นทำครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความสำคัญเกี่ยวกับการป้องกัน บลยา พม่า อินเดีย และอินโดจีน และความมั่นคงทาง มหาสมุทรอินเดีย และแคว้นแปซิฟิกตะวันตกเฉียงใต้ ฉะนั้น จะร่วมมือเต็มที่ในบรรดาข้อตกลง เพื่อความมั่นคง ระหว่างประเทศ ซึ่งองค์การสหประชาชาติหรือคณะมนตรี ความมั่นคงเห็นชอบแล้ว

(5) ไทยจะไม่ตัดคลองข้ามอาณาเขตไทย เชื่อม มหาสมุทรอินเดียกับอ่าวไทย(ชุดคอคอดกระ) โดยรัฐบาล ราชอาณาจักรมิได้เห็นพ้องด้วยก่อน

(6) ไม่ช้ากว่า 1 กันยายน พ.ศ.2490(ค.ศ.1947) รัฐบาลไทยรับว่านอกจากจะได้เป็นไปตามคำแนะนำของ คณะกรรมการประสมในวอชิงตัน หรือองค์คณะใด ๆ ที่ จะมาทำการแทน และในกรณีข่าว นอกจากจะได้เป็นไป ตามคำอำนวยการขององค์การพิเศษที่จะจัดตั้งขึ้นเพื่อการนั้น แล้ว จะห้ามบรรดาการส่งข้าว ดีบุก ยางและไม้สัก ออก

นอกประเทศ และจะจัดระเบียบการค้าและเร่งรัดการผลิต โภคภัณฑ์เหล่านี้

(7) ไทยจะให้ข้าวสารโดยไม่คิดมูลค่า 1.5 ล้านตัน แก่องค์การ ซึ่งรัฐบาลสหราชอาณาจักรจะได้รับ ซึ่ง ขณะนั้นต้นละประมาณ 28 ปอนด์(ปอนด์ละ 60 บาท) เท่ากับ 2,520 ล้านบาท

(8) ไม่ช้ากว่าวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2490(ค.ศ.1947) รัฐบาลไทยจะจัดให้องค์การดังกล่าวใช้ประโยชน์ได้ในข้าว ทั้งหมดอันเป็นส่วนที่เหลือจากความต้องการภายในประ-เทศไทย โดยคิดราคาที่กำหนดด้วยความตกลงกับองค์การ นั้น

(9) ไทยจะทำความตกลงกับรัฐบาลอังกฤษและ อินเดียเกี่ยวกับการร่วมบำรุงที่ฝั่งศพสงคราม

(10) โดยคำนึงถึงคำมั่นสัญญา ซึ่งไทยให้โดยความ ตกลงนี้กับรัฐบาลอังกฤษและอินเดีย จะสนับสนุนไทย เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ

ส่วนหัวข้อความตกลง (Heads of Agreement) และภาคผนวก (Annex) มีสาระสำคัญคล้าย ๆ กับความตกลงสมบูรณแบบ แต่มีรายละเอียดมากกว่า แต่เราจะไม่นำมากล่าวถึงเพราะเน้นเรื่องทางทหาร ทางการเมืองมากกว่าทางเศรษฐกิจ¹⁵

ประเทศไทยต้อง“ซื้อ”สันติภาพด้วยราคาแพงไม่น้อย ดังคำแถลงการณ์ของสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2489 ดังข้อความตอนหนึ่งว่า¹⁶

“เนื่องจากรัฐบาลไทยสมัยหนึ่งได้ประกาศสงครามกับบริเตนใหญ่ ฉะนั้น บริเตนใหญ่จึงได้ถือว่าสถานะสงครามเกิดขึ้นระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

โดยปกติการที่จะเลิกสถานะสงครามระหว่างสองประเทศนั้น ฝ่ายที่ชนะย่อมจะเรียกร้องบังคับให้ฝ่ายที่แพ้ทำสัญญาสันติภาพ เมื่อได้ลงนามในสัญญาสันติภาพแล้ว สถานะสงครามจึงจะสิ้นสุดลง ประเทศไทยได้ตกอยู่ในภาวะเช่นนี้ด้วย แต่ด้วยเหตุที่คนไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้ร่วมมือกันตั้งขบวนการต่อต้านประเทศที่เป็นศัตรูกับสัมพันธมิตรขึ้น และได้แสดงเจตจำนงที่จะร่วมกับสหประชาชาติ ประกอบทั้งคณะรัฐบาลที่รับผิดชอบในการก่อให้เกิดสถานะสงครามขึ้นได้ล้มไปแล้ว บริเตนใหญ่จึงได้ตกลงใจใช้วิธีใหม่ด้วยน้ำใจอันกว้างขวาง กล่าวคือแทนที่จะให้ประเทศไทยทำสัญญาสันติภาพ บริเตนใหญ่ได้เรียกร้องแต่เพียงให้ประเทศไทยยอมรับข้อกำหนดบางประการเกี่ยวกับการที่จะทำให้ทรัพย์สินได้เสียหายไปในระหว่างสงครามได้กลับคืนมา และให้ประเทศไทยได้ร่วมมือในการบูรณะเศรษฐกิจ และร่วมมือในการจัดประกันความมั่นคง และส่งเสริมสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้เกิดมีสงครามกันขึ้นในภายหน้า.....”

ทำไมอาจารย์ปวยถึงเขียนบันทึกช่วยจำฉบับนี้

ในข้อเขียนของอาจารย์ปวย เรื่อง“ทหารชั่วคราว”¹⁷ ทำให้เราพอจะประติดปะต่อเรื่องนี้ได้ แต่เราจะไม่กล่าวถึงชีวิตที่โลดโผนตื่นเต้นของอาจารย์ปวย เพราะได้เขียนอย่างละเอียดไว้แล้ว นายเข้มหรืออาจารย์ปวย หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมในฐานะผู้แทนที่ร่วมเดินทางไป

แคนดีและที่สิงคโปร์ ได้กล่าวว่า ในเดือนมิถุนายน 2489 ได้รับอนุญาตให้ไปอังกฤษนั้นก็เพราะ¹⁸ (อาจารย์ปวยเดินทางไปอังกฤษก่อนการเจรจาเรื่องสัญญาสมบูรณแบบ จะเสร็จสิ้นลง เพราะถูกเรียกตัวกลับไปศึกษาต่อที่ลอนดอน)

15 สนใจ โปรดดูจาก ดิเรก ชัยนาม, op.cit., หน้า 494-495

16 Ibid., หน้า 294

17 ปวย อังการณ, “ทหารชั่วคราว” ในดิเรก ชัยนาม, เมื่อไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2513, หน้า 215-246

18 ปวย อังการณ, Ibid., หน้า 244

(ก) ทางกองบัญชาการอังกฤษใครจะให้ข้าพเจ้าไป
ทำงานด้วยวาจา

(ข) ข้าพเจ้าอยากไปอังกฤษ และเมื่อได้ทำความดี
ความชอบถึงขนาดกองบัญชาการก็อนุญาตให้ข้าพเจ้าไป
ที่อังกฤษได้ เพื่อเยี่ยมคู่รักของข้าพเจ้าที่นั่น

แต่อีกเหตุผลหนึ่งที่อาจารย์ป่วยเล่าไว้ก็คือ “อาจารย์
รีตี พนมยงค์ ต้องการให้ข้าพเจ้าไปขอรับรองให้รัฐบาล
อังกฤษยอมรับรองขบวนการเสรีไทยเป็นรัฐบาลอันชอบ-
ธรรมชาวไทย ทำนองเดียวกับที่สหรัฐได้รับรองแล้วและ
ขอให้ข้าพเจ้าไปขอรับรองให้รัฐบาลอังกฤษปลดปล่อยเงิน
การเงินตราที่เราฝากไว้ที่อังกฤษ และถูกกักกันอยู่ทั้ง

มวล ในการนี้ อาจารย์ปรีดีบอกข้าพเจ้าให้พยายามติดต่อกับนายแอนโตนี อีเดน รัฐมนตรีต่างประเทศในขณะนั้น แต่ข้าพเจ้าเรียนปฏิเสธอย่างแข็งขันว่าไม่รู้จักอีเดนและการไปอังกฤษเพียงไม่กี่วัน จะเข้าพบอีเดนนั้นเหลือวิสัยอย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็จะพยายามหาช่องทางที่ดีที่สุดที่จะเจรจากับใครคนใดคนหนึ่งในเรื่องนี้”

ขณะนั้นอังกฤษกำลังมีการเลือกตั้งทั่วไป ผลของการเลือกตั้ง เป็นที่ประหลาดใจแก่ประชาชนทั่วโลก เพราะคนส่วนมากคิดว่าทำอะไรเสีย พรรคนายเซอร์ซิลล์ก็คงจะชนะอีก เพราะนำประเทศปลอดภัยมาได้ แต่ผิดคาด เพราะพรรคกรรมกรชนะอย่างมากมาย¹⁹

อาจารย์ป่วยเล่าต่อไปว่า “...ข้าพเจ้าจะเห็นว่าพรรคกรรมกรของอังกฤษคงจะชนะเลือกตั้ง เผอิญประธานพรรคกรรมกรในขณะนั้น คือ ศาสตราจารย์ลัสกี แห่งมหาวิทยาลัยลอนดอน ข้าพเจ้าไม่คุ้นเคยเป็นส่วนตัวกับลัสกี เพราะท่านเป็นหัวหน้าวิชารัฐศาสตร์ ข้าพเจ้าเรียนทางเศรษฐศาสตร์ เคยแต่เข้าฟังบรรยายของท่าน แต่คิดว่า จะเข้าหาท่านง่ายกว่าเข้าหาอีเดน และอีกประการหนึ่ง ถ้าพรรคกรรมกรชนะเลือกตั้งแล้ว การติดต่อกับอีเดนก็ไม่มีความหมาย ฉะนั้นจึงตัดสินใจบันทึกข้อความถึงลัสกีขอพบท่าน ท่านก็ดีใจหาย อนุญาตให้พบที่บ้านท่าน ข้าพเจ้าแต่งตัวใส่เครื่องแบบพันตรีอังกฤษเข้าไปพบลัสกี เพื่อแสดงว่าข้าพเจ้าเอาชีวิตเข้าแลกกับเรื่องนี้แล้ว โดยร่วมรบกับอังกฤษ แต่ข้อนี้ข้าพเจ้าซึ่งใจของศาสตราจารย์ลัสกีเพียงใด ไม่ปรากฏ ปรากฏแต่ว่าเมื่อข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่องความต้องการของขบวนการเสรีไทยแล้ว ศาสตราจารย์ลัสกีก็ได้บอกว่าท่านจะพยายามช่วย แต่มีเงื่อนไขอยู่ข้อหนึ่ง เงื่อนไขข้อนี้ท่านใช้เวลาอธิบายให้ข้าพเจ้าฟังถึงกว่าหนึ่งชั่วโมง สรุปความว่าท่านจะช่วยไทย แต่ไม่ต้องการช่วยไทยประเภทที่ถืออำนาจ หรือมีทรัพย์สินส่วนตัวมากมาย ท่านต้องการช่วยตาสีตาสา (common people) มากกว่า และเวลากว่าหนึ่งชั่วโมงนั้น ท่านใช้เทคนิคให้ฟังว่า ควรจะช่วยตาสีตาสาทำไม

การติดต่อกับลัสกีนี้ ไม่ได้ผลเต็มที่ตามที่คาดหวัง เพราะรัฐบาลกรรมกรของอังกฤษยังคงดำเนินนโยบาย

19 ดิเรก ชัยนาม, op.cit., หน้า 411.

ถือไทยเป็นศัตรูแบบเดิม แต่อย่างไรก็ดี ศาสตราจารย์ลัสก็
ก็ได้ทำตามที่ท่านพูด คือท่านพยายามเขียนบันทึกถึงนาย
เบริน รัฐมนตรีต่างประเทศหลายครั้ง ตามที่ข้าพเจ้าขอรับรอง
ปรากฏจากปากคำของเพื่อน ๆ ที่อยู่กระทรวงการต่าง-
ประเทศอังกฤษว่า บันทึกของลัสก็ได้รับการพิจารณาจาก
เบรินอย่างเต็มที่ แสดงว่าแม้มิได้ผลจริง ๆ ลัสก็ก็พยายาม
ช่วยไทยอย่างแข็งขัน...”²⁰

เราไม่อาจทราบได้ว่า อาจารย์ป่วยได้เขียนบันทึก
เช่นนี้อีกกี่ฉบับ แต่อย่างไรก็ตาม เราย่อมสามารถเห็น
อย่างกระจ่างชัดแล้วว่า อาจารย์ป่วยได้ทำหน้าที่ของคนไทย
ที่รักชาติอย่างน่าชมเชย บันทึกช่วยจำที่ท่านจะอ่านต่อไป
อาจารย์ป่วยเขียนขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2489 โดยมอบ
ให้ศาสตราจารย์ลัสก็ ทั้งนี้ศาสตราจารย์ลัสก็ได้เขียนบันทึก
ปะหน้าบันทึกช่วยจำของอาจารย์ป่วยและส่งให้นายฟิลิป
โนเอล เบเกอร์ กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาอีกที
หนึ่ง

ถึงแม้ว่าเราไม่อาจกล่าวได้ว่า ข้อเขียนบันทึกช่วยจำ
ของอาจารย์ป่วย จะมีผลต่อการผ่อนปรนของรัฐบาลอังกฤษ
ทั้งหมด แต่เราย่อมแน่ใจได้ประการหนึ่งว่า ข้อเขียนเช่นนี้
ย่อมนำไปสู่ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่อังกฤษเป็นแน่ ส่วน
หนึ่งของการยอมอ่อนข้อของรัฐบาลอังกฤษมาจากการ
ดำเนินนโยบายของพระพิศาลสุภุม(ประสพ สุภุม) ที่
อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ส่งท่านไปสหรัฐอเมริกาเพื่อชักจูง
โน้มน้าวและชี้แจงให้รัฐบาลอเมริกันช่วยเหลือประเทศไทย
และอีกด้านหนึ่งก็เพราะรัฐบาลอังกฤษมองไม่เห็น
หนทางว่าการบีบบังคับจากไทยจะเป็นผลดีต่อตนเองต่อไป
ดังนั้นพอถึงเดือน พฤษภาคม 2489 ได้มีการเจรจากันเกิด
ขึ้น ระหว่างไทย อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา และก่อให้เกิด
สัญญาฉบับหนึ่งที่สำคัญก็คือ “ความตกลงไตรภาคี” (Tri-
partite Agreement) ระหว่างรัฐบาลแห่งประเทศไทย
สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักรแห่งบริเตนใหญ่
“บันทึกความเข้าใจ” ซึ่งลงนามกัน ณ กระทรวงการต่าง
ประเทศ กรุงเทพา เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2489 สาร
สำคัญของข้อตกลงนี้ก็คือ ข้อตกลงนี้จะใช้แทนข้อ 14 แห่ง
ความตกลงสมบูรณแบบระหว่างรัฐบาลของสมเด็จพระ
มหาจักรีในราชอาณาจักร รัฐบาลอินเดีย และรัฐบาล

ไทย ซึ่งได้ลงนามกัน ณ สิงคโปร์เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.
2489

(ข้อ 14 ก็คือรัฐบาลไทยจะต้องส่งข้าวส่วนที่เหลือ
สะสมไว้ และมีอยู่ในประเทศไทย ณ บัดนี้ แต่ไม่เกิน
หนึ่งกับกึ่งล้านตันเป็นอย่างมาก หรือจะตกลงกันให้เป็น
ข้าวเปลือก หรือข้าวกล้องในปริมาณอันมีค่าเท่ากันก็ได้
โดยไม่คิดมูลค่าใด ๆ ทั้งสิ้น)

รัฐบาลอังกฤษ ยอมอ่อนข้อให้บ้าง กล่าวคือ “...รัฐบาล
ไทยจะจัดให้มีข้าว 1,200,000 ตัน ในราคา 12 ปอนด์ 14
ชิลลิงต่อหนึ่งตันจากโรงสีโดยไม่คิดค่ากระสอบไว้สำหรับ
ส่งออกนอกประเทศ ภายใต้ระบบการควบคุมขององค์การ
อังกฤษ-สหรัฐอเมริกา ซึ่งจะได้ตั้งขึ้นตามข้อกำหนดแห่ง
ความตกลงไตรภาคี ดังที่ได้เสนอข้างท้ายนี้....”²¹

จะเห็นว่ารัฐบาลอังกฤษยอมซื้อข้าวไทย แทนที่จะ
เอาเปล่า แต่มีหลักการว่ารัฐบาลไทยจะส่งข้าว 1 ล้าน 2
แสนตัน ภายในระยะเวลา 12 เดือน นับแต่วันลงนาม โดย
อังกฤษยอมจ่ายเงินซื้อตันละ 12 ปอนด์ 14 ชิลลิง ถ้าครบ
12 เดือนแล้ว ไทยไม่สามารถส่งข้าวให้ครบจำนวนที่
กำหนด สำหรับจำนวนที่ส่งไม่ครบไทยจะต้องส่งให้โดย
ไม่คิดมูลค่า²²

กล่าวโดยสรุป คำนำนี้เขียนไกลเกินกว่าที่บันทึก
ช่วยจำพูดถึงก็เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความเป็นมาทาง
ประวัติศาสตร์ของเอกสารชิ้นนี้ หากจะมีใครสนใจเรื่องนี้
และเริ่มต้นคว้าเรื่องนี้อย่างจริงจัง ก็นับได้ว่าบันทึกช่วยจำ
ของอาจารย์ป่วย ไม่เพียงจะเป็นบันทึกช่วยจำที่มีคุณค่า
ทางประวัติศาสตร์ หากยังมีคุณค่าให้เราไม่ลืมบทเรียนทาง
ประวัติศาสตร์ของผู้นำประเทศบางคนที่เกิดบพชาติไป
สู่ความล่มสลาย บทเรียนที่แลกมาด้วยราคาแพงเช่นนี้ ความ
หรือที่จะปล่อยให้ล่องลอยไปเหมือนกับสายลม

20 ปวย อังการณ, op.cit., หน้า 244-245.

21 จดหมายที่ นาย จ.ส.ทอมป์สัน รัฐทูตวิสามัญอัครราชทูต
ผู้มีอำนาจเต็ม สมเด็จพระมหากษัตริย์แห่งบริเตน มีถึงนา
ติเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศช
ไทย ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2489.

22 ดิเรก ชัยนาม, op.cit., หน้า 414-421 ถ้าหากสนใจเรื่อง
ราวต่อไปกรุณาอ่านได้จากหนังสือจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับ
เรื่องนี้

เตาปูนโพลีคลินิก

494/7-8 ถนนประชากรราษฎร์สาย 2 สามแยกเตาปูน

- สถานพยาบาลสมบูรณ์แบบ บริการตลอด 24 ชั่วโมงทุกวันไม่มีวันหยุด
- เปิดบริการศัลยกรรมตกแต่ง ผ่าตัด ทำหมัน ทำคลอด
- มีเตียงคนไข้ภายในจำนวน 10 เตียง
- มีแผนกทำฟัน
- ลดค่าบริการพิเศษสำหรับชาวธรรมศาสตร์ทุกท่าน ทั้งศิษย์เก่าและนักศึกษาปัจจุบัน

บันทึก ที่เพิ่งเปิดเผย ของ บัวย อิงภากรณ์

ทวี หมื่นนิกร* แปล

บันทึกที่เพิ่งเปิดเผยของ ศาสตราจารย์ ดร.บัวย อิงภากรณ์ ที่นำมาแปลนี้ แปลจากเอกสารกระทรวงต่างประเทศ(อังกฤษ) ซึ่งเก็บ ณ สำนักหอจดหมายเหตุ(อังกฤษ) เลขรหัส F.D 271/54358 X/N 07561. Harold J. Laski to Philip Noel Baker, dated March 12, 1946.

เอกสารที่นำมาแปลนี้ อาจจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ

(1) จดหมายของ ศาสตราจารย์ ฮาโรลด์ เจ. ลัสกี (Harold J. Laski) ถึงนายฟิลิป โนเอล เบเกอร์ (Philip Noel Baker) ลงวันที่ 12 มีนาคม 2489

(2) บันทึกช่วยจำฉบับที่หนึ่ง ว่าด้วยการขาดแคลนข้าวและบทบาทการช่วยเหลือของสยาม ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2489

(3) บันทึกช่วยจำฉบับที่สอง ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทย ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2489 พร้อมทั้งภาคผนวก 2 ภาค

* อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE LONDON SCHOOL OF ECONOMICS AND POLITICAL SCIENCE (UNIVERSITY OF LONDON)

วพณว ฟิลิป โนเอล เบเกอร์

กระทรวงการต่างประเทศ

ถนนดาวนิง

ลอนดอน ตะวันออกเฉียงใต้ เขต 1

12 มีนาคม 2489

ฟิลิป ที่รัก

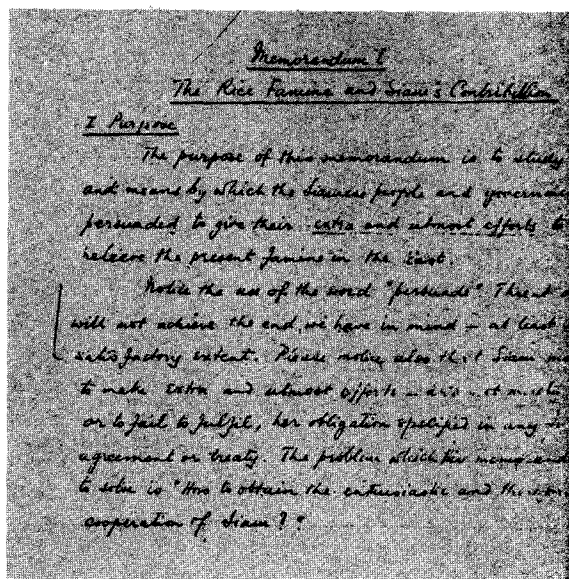
ผมแนบบันทึกช่วยความจำมา 2 ฉบับ โดยผมคิดว่ามีความสำคัญยิ่ง จากนักศึกษาชาวไทยคนหนึ่ง'ของผมนักซึ่งได้ทำงานบางประการที่นำสรรเสริญในไทย ในช่วงที่ถูกญี่ปุ่นยึดครอง ภายหลังจากที่เขาได้รับการฝึกฝนในประเทศไทยนี้ เพื่อภารกิจที่ยากลำบากนั้น

ผมมีความรู้สึกไม่ค่อยสบายใจในข้อที่ว่า สิ่งที่เขาต้องกล่าวถึงนั้นมีมูลอยู่เป็นอันมาก และฉะนั้น ผมจึงอยากให้คุณให้ใครสักคนในแผนกตะวันออกไกลได้ไต่สวนดู หากเขาผิด ผมไม่มีอะไรจะพูดอีก แต่ผมอยากรู้สึกให้แน่ใจว่าเขาผิดจริง ๆ ในเรื่องเหล่านี้ ความละเอียดอ่อนในการดำเนินงานก่อให้เกิดผลอันแตกต่างกันอย่างมาก

ระลึกถึงเสมอ

ฮาโรลด์ เจ. ลัทท์

1 หมายถึงนายปวย อังการณ — ผู้แปล

บันทึกช่วยจำฉบับที่ 1

การขาดแคลนข้าวกับบทบาทการช่วยเหลือ
ของสยาม

1. ความมุ่งหมาย

ความมุ่งหมายของบันทึกช่วยจำฉบับนี้ คือเพื่อศึกษาถึงมรรควิธีที่ราษฎรและรัฐบาลไทยสามารถถูกชักจูงให้ให้ความพยายามเป็นพิเศษและอย่างถึงที่สุด ในการบรรเทาทุกข์ภิกขภัยในตะวันออกขณะนี้

โปรดสังเกตการใช้คำว่า "ชักจูง" การคุกคามหรือบังคับจะไม่บรรลุจุดหมายที่เรามีอยู่ในใจ-อย่างน้อยที่สุดไม่ถึงขนาดที่น่าพอใจใด ๆ โปรดสังเกตด้วยว่าไทยต้องถูขอร้องให้ให้ความพยายามเป็นพิเศษและอย่างถึงที่สุด-แต่ไม่เพียงแต่ให้ครบถ้วนหรือไม่ครบถ้วน-ตามพันธะขอไทยที่ระบุไว้ในข้อตกลงหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศใด ๆ ปัญหาที่บันทึกฉบับนี้ต้องแก้ไขคือ "ทำอย่างไรจึงได้รับความร่วมมืออย่างกระตือรือร้นและจริงจังจากไทย"

2. จัดความสามารถในการมีส่วนร่วมช่วยเหลือของไทย

ความช่วยเหลือของไทยจะประกอบด้วยข้าวเป็นหลักอาหารชนิดอื่น ๆ ที่มีความสำคัญน้อยกว่า คือ ถั่ว ปลา

เปิด วัว ควาย และหมู เปิดไก่ และนก ไม่สามารถมองข้าม
ไปได้เมื่อพิจารณาถึงความขาดแคลนอย่างรุนแรง

ตัวเลขต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงการส่งออกโดยถัว-
เฉลี่ยรายปีของไทยก่อนสงคราม (ประมาณระหว่างปี
2478-2482)

ข้าว (ทุกชนิด รวมถึง ปลายข้าว ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง)

1,500,000 เมตริกตัน

ถั่วประเภทต่าง ๆ 1,800 เมตริกตัน

ปลา (ส่วนใหญ่เป็นปลาเค็ม) 26,900 เมตริกตัน

ไข่เปิด 38,000,000 ฟอง

วัวควายและหมู 39,000 ตัว

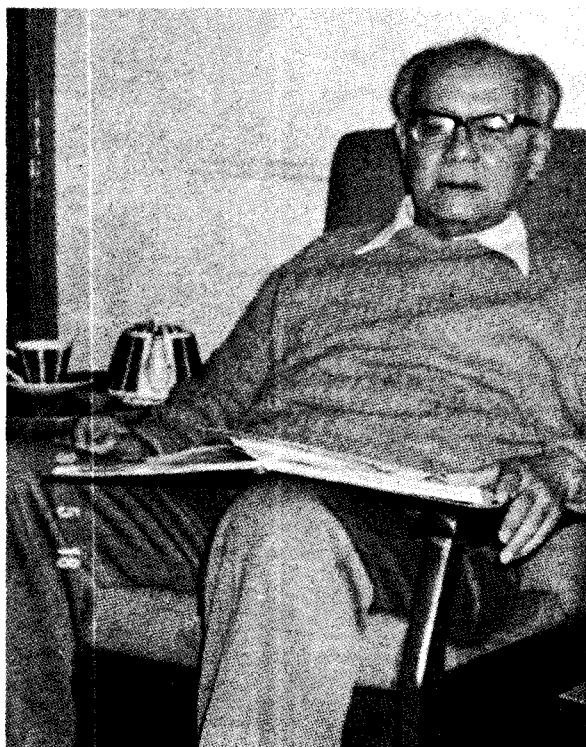
เปิดไก่และนก 1,500,000 ตัว

ตัวเลขก่อนสงครามเหล่านี้สามารถใช้เป็นฐานอย่าง
หยาบ ๆ สำหรับประมาณการในปัจจุบัน แต่ต้องไม่นำไป
ใช้อย่างหยาบ ๆ กับในประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับภัยพิบัติ
ขนาดเดียวกัน ดังในพม่า หรือฟิลิปปินส์ เศรษฐกิจของ
ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรม ได้รับความเสียหาย
จากสงคราม ควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงอุทกภัยจาก
มรสุมและจากการยึดครองของกองทหารทั้งญี่ปุ่นและสัม-
พันธมิตร หากราษฎรและรัฐบาลไทยทำการรักษาเศรษฐกิจ
ของตนไว้ได้บริบูรณ์ หรือเสียหายเพียงเล็กน้อย ทั้ง ๆ
ที่อยู่ในภาวะสงครามถึง 45 เดือนแล้ว ก็จะเป็นที่น่าประ-
หลาดใจและได้รับความเลื่อมใสอย่างยิ่ง นอกจากนั้น ความ
จิตปกติของมรสุมปีนี้ได้ละเว้นภัยพิบัติแก่ไทย ข้อสำคัญ
ที่พึงสังวร ณ ก็คือภายในไทยเองทุกภิกขภัยกำลังคุกคาม
อยู่ในหลายภาคของประเทศด้วยเหมือนกัน เช่นตามจัง-
หวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
จังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ ซึ่งมีสภาวะการณ์คล้ายคลึงกับใน
ญายู

ตามประมาณการของสำนักสถิติกลางของไทย
ข้าพเจ้าเห็นว่าการเก็บเกี่ยวข้าวในไทยปีนี้ จะได้เพียงแค
การบริโภคตามปกติเท่านั้น ("ตามปกติ" หมายถึงการบริ-
โภคก่อนสงครามที่ไม่ได้ถูกตัดทอนลง) ฉะนั้นในการที่มี
ข้าวเหลือ จึงจำเป็นต้องทำให้ราษฎรไทยลดการบริโภค
ลง นอกเหนือจากการลดข้าวที่มีอยู่ไม่ว่าน้อยเพียงใด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสต็อกข้าวที่มีอยู่ในไทยเมื่อ
สงครามยุติลงนั้นแตกต่างกันมาก ว่ามีอยู่ตั้งแต่ 600,000
ตัน ไปจนถึงตัวเลขที่เหลือเชื่อว่ามี 2,000,000 ตัน ประมาณ
การของข้าพเจ้าเองว่ามีอยู่ราว ๆ 800,000 ตัน ถึง 1,000,000
ตัน ซึ่งส่วนหนึ่งจำนวนมากได้ส่งให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร
ไปแล้ว (แหล่ง : ข่าวสารของขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของ
ไทย)

ปริมาณอาหารชนิดอื่น ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น
หากมีก็เพียงเล็กน้อย อย่างเช่น วัวควาย หลังจากญี่ปุ่น
ได้ฆ่าและส่งออกอย่างขนานใหญ่ระหว่างปีสงคราม นั้น
เป็นที่สงสัยว่าไทยจักสามารถรับภาระในการส่งออกได้
มากหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการตระหนักดีว่าวัว
ควายเป็นที่ต้องการทุกขั้นตอนในการทำนา นับเป็นเรื่อง
ยากที่จะให้ประมาณการอย่างถูกต้องเกี่ยวกับขีดความสา-
มารถในการส่งออก อาหารชนิดอื่น ๆ เหล่านี้ในปัจจุบัน
แต่เราอาจกล่าวอย่างใกล้เคียงกับความเป็นจริงได้ว่า นอก
จากข้าวและวัวควายแล้ว ไทยจะสามารถรับภาระได้ประ-
มาณครึ่งหนึ่งของผลเฉลี่ยก่อนสงคราม หากไม่มีปัญหา
ทางด้านการขนส่ง

3. วิธีทางที่ไทยสามารถช่วยได้

คำตอบที่เห็นชัด คือ

- 1) ลดอาหารทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- 2) เร่งรัดการผลิต
- 3) ลดการบริโภคภายในประเทศลงสู่ระดับต่ำสุด

ตามควร

สิ่งที่ไม่ชัดเจนก็คือ ในประเทศอย่างไทยที่การบริหารงานของรัฐและการขนส่งยังล้าหลังอยู่มาก อีกทั้งกลไกของรัฐยังเป็นอัมพาตโดยสงคราม ซึ่งยังผลให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างกว้างขวาง มาตรการใด ๆ อันเป็นที่ยอมรับกันตามทัศนะของตะวันตกมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวในไทย ข้าพเจ้าขอเสนอแนะว่า มรรควิธีที่มีประสิทธิผลมากที่สุดในการก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการนี้ ก็คือ การเรียกร้องความสำนึกทางด้านมนุษยธรรม ซึ่งรับรองว่าไม่ขาดแคลนในราษฎรชาวไทย เรื่องนี้สามารถทำได้โดยการโฆษณาด้วยวาจาและการกระทำ แล้วจึงเก็บเกี่ยวผลของการโฆษณาโดยกลไกทางประเพณีและทางศาสนาที่มีอยู่ คำแนะนำเหล่านี้มีรายละเอียดอยู่ในตอนที่ 5

4. ไมตรีจิตของชาวอังกฤษ

มีความจำเป็นที่ต้องมองย้อนหลังไปถึงพัฒนาการของเหตุการณ์ระหว่างปี 2484 กับปัจจุบันนี้ เพื่อเข้าใจอย่างเต็มที่ในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในบันทึกช่วยจำฉบับต่างหาก (ฉบับที่ 2) ข้าพเจ้าพยายามแสดงให้เห็นความจริงที่สำคัญที่สุด เพื่อเลี่ยงการสาธยายอย่างยืดยาวจากบันทึกช่วยจำฉบับที่ 2 เราได้ข้อสรุปที่สำคัญดังต่อไปนี้ ซึ่งตรงประเด็นต่อปัญหาเฉพาะหน้าของเรา

(1) คำปราศรัยและแถลงการณ์ของอังกฤษเมื่อเร็ว ๆ นี้ในภาคตะวันออกไกล ทำให้ราษฎรไทยเข้าใจว่าพวกเขาต้องให้ข้าวจำนวนหนึ่งในฐานะลูกหนี้อังกฤษ เพื่อยุติสถานะสงครามตามนัย “ทางเทคนิค” ระหว่างประเทศทั้งสอง

(2) เรื่องนี้เป็นเหตุให้ชาวไทยมีอาการรับรู้อย่างเต็มที่ถึงความรุนแรงของทุพภิกขภัยในประเทศเพื่อนบ้าน ข้าพเจ้าถือว่าเป็นหนี้ อันเป็นพันธะตามกฎหมาย แทนที่จะเป็นสิ่งที่ช่วยราษฎรจากความอดอยาก

(โปรดอ่านเรื่องข้าวโดยละเอียดกว่านี้ ในบันทึกช่วยจำฉบับที่ 2)

5. ข้อเสนอแนะและเสนอแนะ

ในการแก้ปัญหาหนี้ ขอแนะนำมาตรการดังต่อไปนี้

(1) โหมการโฆษณาอย่างขยันแก่ชาวไทย โดยมีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

(ก) เพื่อปลุกเร้าความเห็นอกเห็นใจของราษฎรไทย และทำให้พวกเขาตระหนักถึงความรุนแรงของทุพภิกขภัยทั่วไปในโลก และโดยเฉพาะในตะวันออก

(ข) การโฆษณาควรกระทำในทางที่ไม่ทำให้ชาวไทยกลัวเกรงทุพภิกขภัยมากเกินไปที่จะบริจาคอาหารส่วนที่เหลือจากการบริโภคที่มีอยู่

(2) แสดงไมตรีจิตของอังกฤษต่อไทย

(ก) เน้นด้านมนุษยธรรมในการส่งมอบข้าวและขจัดทัศนคติแบบลูกหนี้-เจ้าหนี้ ด้วยการออกแถลงการณ์ต่อสาธารณะ ซึ่งหากจะให้ดีแล้ว ควรแถลงโดยโฆษณาของพรรคแรงงาน จากกระทรวงการต่างประเทศ

(ข) ส่งสินค้าที่ไทยต้องการมาก เพื่อเป็นการสนับสนุนการโฆษณาไมตรีจิตด้วยวาจา นั้น ชาวนาไทยต้องการความช่วยเหลือเป็นอันมากในด้านยารักษาโรค (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควินินและแอสไพริน), เครื่องมือทางการแพทย์ รวมถึงเกวียน, กระสอบ, เสื้อผ้า, สบู่, ไม้ขีด ฯลฯ สินค้าเหล่านี้ทั้งหมดสามารถส่งมาจากอินเดีย ซึ่งมีปริมาณมากพอควร สินค้าดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งยารักษาโรคจะช่วยชาวนาให้มีความสามารถในการผลิตและเร่งการผลิตของพวกเขา พึงระมัดระวังในการส่งหรือขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้าเหล่านี้ให้แก่ชาวนาโดยตรงเท่าที่จำเป็นไปได้ วิธีที่ดีที่สุด คือกระทำผ่านพระสงฆ์ท้องถิ่นหรือผู้ใหญ่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้านเลือกตั้งโดยราษฎร เป็นธรรมเนียมเก่าแก่) ข้าราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นจะยินดีร่วมมือ

(ค) ปรับอัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบัน (60 บาทต่อปอนด์) ซึ่งชาวไทยเสียเปรียบมาก เป็น 20-30 บาทต่อปอนด์ (เทียบกับอัตราก่อนสงคราม คือ 11 ต่อปอนด์) เพื่อให้ระดับราคาในไทยลดลง จะทำให้ชาวนายังคงอยู่กับนา และกลับไปทำนาโดยมีกำไร

(3) ใช้พระสงฆ์ของหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้าน กับกลไกของพุทธศาสนาจักรของไทยเพื่อขอบริจาค ข้าว

ในประเทศไทย ชาวนาพึงคำชี้แนะจากพระสงฆ์ของหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้านอยู่เสมอ พวกเขาเกรงกลัว ภัยธรรมชาติและชาวต่างชาติ แผนงานที่ดีที่สุดเป็นดังต่อไปนี้

(ก) ขอร้องรัฐบาลไทยให้เรียกเจ้าคณะจังหวัดทั้งหมด และเปิดประชุมพิเศษขึ้นในกรุงเทพฯ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขาดแคลนอาหาร, กระตุ้นขอความร่วมมือ, และให้คำแนะนำแก่ท่าน

(ข) เจ้าคณะจังหวัดแต่ละองค์จะกลับไปยังจังหวัดของท่าน และเรียกประชุมพระสงฆ์ทั้งหมดของหมู่บ้าน ขอร้องอย่างเดียวกัน และให้คำแนะนำอย่างละเอียด

(ค) พระสงฆ์แต่ละองค์ของหมู่บ้าน ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านจะรับผิดชอบในการรวบรวมข้าวและอาหารตามปริมาณที่กำหนด พระสงฆ์จะเทศน์และกระตุ้นราษฎรให้เสียสละข้าวที่มี และลดบริโภคลงถึงระดับต่ำสุด เพื่อมุ่งรักษาชีวิตมนุษย์ ใครที่รู้จักใจของพระสงฆ์ไทย จะรู้ว่าจะได้ผลตอบแทนอย่างมากในไม่ช้า

(ง) กลไกดังกล่าวสามารถใช้เป็นตัวแทนสำหรับจ่ายปันสินค้าที่นำเข้ามาเพื่อชาวนา (ดู 2 ข.) ผลจะเป็นที่พึงพอใจยิ่งขึ้นทุกฝ่าย เพราะจะมี "การให้และการรับ" ทั้งสองฝ่าย

(4) ช่วยการขนส่งข้าวที่มีอยู่จากชนบทสู่กรุงเทพฯ

การขนส่งข้าวที่มีอยู่จากชนบทสู่กรุงเทพฯ เป็นปัญหาที่หนักใจในตัวมันเอง เมื่อพิจารณาถึงสะพานตลอดทางรถไฟสายต่าง ๆ ซึ่งชำรุดเพราะถูกระเบิด, สภาพถนนที่เลว, และในส่วนของไทยก็ขาดแคลนยานยนต์, แบตเตอรี่, รถบรรทุก, แม่เกี่ยว, เครื่องหว่านที่ภูมิอากาศที่อุดมสมบูรณ์กว่าของประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยอย่างสำคัญที่สุด อยู่ในที่ราบภาคกลาง ไม่ไกลจากเมืองหลวงมากนัก เจ้าหน้าที่ทางทหารของฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถจัดหาเครื่องมือที่จำเป็นในการขนส่งที่มีอยู่ในยามสงครามนั้นได้

6. สรุป

ในการสรุป ต้องขอชี้แจง-และไม่สามารถเน้นอย่างหนักแน่นจนเกินไปว่า

(1) ไม่ตรึงจิตก่อนสงครามในความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับสยามต้องบูรณะความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ มิใช่การข่มขู่คุกคามดังในอดีต จะเป็นหัวใจสำคัญในการนี้

(2) กลไกทางศาสนาดังที่แนะนำข้างต้นนี้อาจดูเก่าแก่ แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในชีวิตสังคมของราษฎรไทย และเท่าที่เกี่ยวกับปัญหาเฉพาะหน้า กลไกนั้นเป็นเพียงวิถีทางที่มีประสิทธิผลเพียงวิถีทางเดียว ที่จะทำได้มาซึ่งข้าว เราอาจพึงพิงรัฐบาลไทยในการเริ่มต้นรณรงค์ แต่ที่จริงแล้วรัฐบาลควรมีบทบาททรงในเรื่องนี้

ลอนดอน, 25 กุมภาพันธ์ 2489

III. Conclusion

In conclusion, it must be pointed out - and it cannot be too strongly emphasized - that:

(1) The previous goodwill in the Anglo-Siamese relations must be restored. Fact, not threats as in the past, should be the key-word.

(2) Primitive as the religious machinery suggested here may seem, it is still the most important factor in the social life of the Siamese people. And as far as the immediate problem is concerned, it is the only effective way by which rice can be obtained. The Siamese Government can be relied upon to initiate the campaign, but they should in fact play a secondary part in this matter.

London, 25th February 1946.

บันทึกช่วยจำฉบับที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทย

1. ข้อเท็จจริงที่สำคัญ

ก่อน ธันวาคม 2484 : ความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับไทยเป็นไปโดยฉันท์มิตร โดยทั่วไปชาวไทยนับถือว่าอังกฤษเป็นมิตรที่ดีที่สุด ราษฎรเชื่อว่าอังกฤษได้ปกป้องพวกเขาจากการรุกรานของฝรั่งเศสในทศวรรษที่ 1890

ธันวาคม 2484 : ญี่ปุ่นบุกไทย

มกราคม 2485 : รัฐบาลฟาสซิสต์ของไทยประกาศสงครามกับสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา

มกราคม 2485 : แกนของขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของชาวไทยก่อตัวขึ้นทั้งภายในและภายนอกไทย, ในสหรัฐอเมริกา และในสหราชอาณาจักร (ในสหราชอาณาจักร ส่วนใหญ่ประกอบด้วยนักศึกษา)

มีนาคม 2486

: ชุดแรกของขบวนการใต้ดินในไทย ไปถึงเมืองจุงกิง พร้อมด้วยคำสั่งจากผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของไทย ซึ่งเป็นผู้นำของขบวนการ เพื่อให้ขบวนการด้านญี่ปุ่นทั้งปวงร่วมกันและจัดตั้งสำนักงานใหญ่ขึ้นในดินแดนอังกฤษ

ตุลาคม 2486

: ชุดที่สองของพลพรรคชาวไทยออกจากไทยถึงเมืองจุงกิง ด้วยความมุ่งหมายเดียวกัน ชุดแรกถูกฝ่ายจีน "คุมตัว" ไว้โดยไม่ส่งข่าวถึงสยามเป็นเวลานานพอควร

พฤศจิกายน 2486

: ชุดแรกของนักศึกษาชาวไทยจากอังกฤษ ซึ่งได้รับการฝึกฝนในกองทัพอังกฤษ พยายามเข้าสู่ไทยโดยเรือใต้

มีนาคม 2486

: นักศึกษาชาวไทยชุดที่สองจากสหราชอาณาจักร พยายามเข้าสู่ไทยเป็นครั้งที่สอง คราวนี้โดยการโคจร ในที่สุด พวกเขาก็ติดต่อกับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และผู้นำคนอื่น ๆ ของขบวนการภายในประเทศได้เมื่อเดือน มิถุนายน 2487

สิงหาคม 2487

: ได้จัดตั้งการติดต่อทางวิทยุโดยตรงเป็นครั้งแรกระหว่างกองบัญชาการภาคพื้นเอเชียอาคเนย์กับขบวนการใต้ดินของไทย (อีกปีหนึ่งต่อมา คือในเดือนสิงหาคม 2488 มีสถานีวิทยุลับ 32 แห่งในไทยที่ติดต่อกับกองทัพบกอังกฤษ นอกเหนือจากสถานีวิทยุที่ติดต่อกับหน่วย ไอ.เอส.เอส. ของอเมริกัน)

สิงหาคม 2487

: รัฐบาลฟาสซิสต์ของไทยถูกโค่น

ลงโดยขบวนการเสรีไทย ซึ่งควบคุมรัฐบาล ขณะที่แสวงหาเป็นร่วมมือกับญี่ปุ่น

กันยายน 2488 : หลังจากสงครามได้ยุติลง มีข้อตกลงทางการทหารระหว่างฝ่ายสัมพันธมิตรกับไทย

มกราคม 2489 : ข้อตกลงสันติภาพระหว่างสหราชอาณาจักรและอินเดียฝ่ายหนึ่งกับไทยอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งในบรรดาสิ่งอื่น ๆ นั้นไทยต้องส่งข้าวให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นจำนวนมากที่สุด 1.5 ล้านตัน เพื่อ "ยกเลิกสถานะสงคราม"

มกราคม 2489 : อัตราแลกเปลี่ยนทางการกำหนดเป็น 60 บาทต่อปอนด์ (เทียบกับ 11 บาท ต่อปอนด์ก่อนสงคราม)

2. การต่อต้านและการร่วมกับฝ่ายพันธมิตรของไทยในระหว่างและหลังสงคราม

ข้อเท็จจริงต่อไปนี้ถูกเน้นให้เห็นความสำคัญเป็นอันมาก กล่าวคือ

(1) รัฐบาลไทยประกาศสงครามกับประเทศอังกฤษ
(2) ไทยยึดครองดินแดนของอังกฤษ คือส่วนหนึ่งของ มลายู และเชียงตุง กับเมืองพาน

บางคนคิดว่าบาปมหันต์ 2 ประการนี้ไม่สามารถไถ่ถอนได้ เว้นแต่การส่งมอบข้าวจำนวน 1.5 ล้านตัน และสิ่งอื่น ๆ ให้ตามข้อตกลง แต่ข้อเท็จจริงต่อไปนี้มักถูกมองข้ามไป หรือเห็นว่ามีค่าน้อยนิด กล่าวคือ

(1) ราษฎรไทยกว่าร้อยละ 99 ไม่เห็นด้วยกับการประกาศสงคราม และได้แสดงให้เห็นท่าทีของพวกเขาอย่างแท้จริงด้วยการโค่นรัฐบาลฟาสซิสต์ ที่รับผิดชอบต่อการประกาศสงครามนั้นลงไป เมื่อเดือนสิงหาคม 2487 ทั้ง ๆ ที่มีกองทัพญี่ปุ่นที่เข้มแข็งอยู่ในไทย

(2) ในทางปฏิบัติแล้ว กองทัพไทยไม่ได้มีส่วนอย่างจริงจังในการต่อสู้กับฝ่ายสัมพันธมิตร ได้มีการประลองยุทธในบริเวณเมืองเชียงตุงระหว่างกองทัพจีนกับกอง

ทหารไทย เป็นการบังหน้า ซึ่งมีการติดต่อดินแดนที่มีตราบระหว่างกองทัพทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายญี่ปุ่นไม่รู้เรื่อง

(3) ราษฎรไทยมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมในขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งช่วยฝ่ายพันธมิตรในระหว่างสงคราม และทันทีหลังจากประกาศสันติภาพ ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นประกอบด้วย ข้าราชการ, หน่วยสำคัญของกองทัพบก, กองทัพเรือ, กองทัพอากาศ และกรมตำรวจ, ข้าราชการของจังหวัดที่สำคัญ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น, ครูชาวนา ความเข้มแข็งของขบวนการควรได้รับการพิสูจน์ต่อสายตาของชาวโลกยิ่งขึ้น หากฝ่ายสัมพันธมิตรตัดสินใจให้ทำการรณรงค์ครั้งสำคัญในไทย เวลาใดก็ได้ หลังเดือนพฤษภาคม 2488

(4) เกี่ยวกับ "การยึดครอง" ดินแดนของอังกฤษ ตั้งแต่ปี 2487 นั้น ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ชี้แจงอย่างกระฉับกระเฉงแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสัมพันธมิตรแล้วว่าดินแดนดังกล่าวจะคืนให้แก่อังกฤษ และเรื่องนี้ก็ได้มีการยืนยันในพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2488 ฝ่ายสัมพันธมิตรไม่ได้เสียเวลาเลยในการกลับเข้าไปตั้งอยู่ในดินแดนเหล่านี้

(5) ตลอดช่วงสงครามนั้น ราษฎรไทยทั้งโดยส่วนตัว และโดยความพยายามร่วมกัน ได้ช่วยเหลือเชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตร ภายใต้การควบคุมของญี่ปุ่น ด้วยการเสี่ยงต่อความปลอดภัยและชีวิตของตนเอง ในหลายกรณี ชาวไทยได้ทำการช่วยเหลือเชลยศึกให้หลบหนี และให้ที่หลบซ่อนภายในประเทศ บางกรณีไม่ต่ำกว่า 8 เดือน กรณีอื่น ๆ ขบวนการใต้ดินได้ช่วยให้บินหนีออกสู่อินเดีย (ดูหลักฐานที่กระทรวงการสงครามและดูแลความใน The New Stateman and Nation ฉบับวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 1946 หน้า 118-119) เอกสารในภาคผนวก ก (ต่อท้าย) เป็นจดหมายของเจ้าหน้าที่สืบราชการลับของอังกฤษที่เขียนถึงผู้เขียนบันทึกช่วยจำนี้เมื่อเดือน กรกฎาคม 2488 โดยส่งจากอินเดียเข้าไทยที่ถูกยึดครองอยู่

(6) ผู้ต้องขังที่เป็นพลเรือนฝ่ายพันธมิตร ภายใต้การควบคุมของฝ่ายไทย ได้รับการดูแลเป็นอย่างดี และเมื่อโอกาสอำนวยชาวไทยก็ให้ความบันเทิงตลอดช่วงสงคราม ทั้ง ๆ ที่มีการประท้วงจากฝ่ายญี่ปุ่น (ประจักษ์พยาน

: ผู้ต้องขังคนใดก็ได้) ภายในช่วงเวลาเพียง 3 วัน หลังจากที่ได้ข่าวการยอมจำนนของญี่ปุ่นเป็นครั้งแรก ผู้ต้องขังและเชลยศึกทั้งหมดที่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายไทยได้ถูกส่งไปอินเดียโดยเครื่องบิน

(7) ความเป็นเจ้าบ้านที่ดียิ่งของไทยได้แสดงต่อกองทหารฝ่ายสัมพันธมิตรนั้น ไม่มีความจำเป็นต้องขยายความ ณ ที่นี้ ในขณะที่ ไทยกำลังเสียดูส่วนหนึ่งของกองพลทหารอินเดีย, ผู้อพยพชาวฮอลันดาจากอินโดนีเซียนับพันคน, และทหารญี่ปุ่นประมาณแสนคนบนแผ่นดินไทย

III. The Decline of British Goodwill in Siam

(A) In the eyes of the Siamese general public

1) The public in Siam generally cannot understand that they have committed a grave sin in international politics through the action of one of their ex-premiers (who is now being tried as a war criminal). What they know is that there was a war on, that they did not take part in any real fighting, that on the contrary they had helped Allied prisoners of war on purely humanitarian grounds.

2) Now, after the war, they suddenly realise that they are put in an awkward position. The British want to take 1½ million tons of rice away from them, as a result and as the price of peace. And there are other points in the peace agreements which they hardly understand though they know well enough that they have to give up many things, from money to the right to trade freely, and certain political rights.

3) Next, a new rate of exchange has been imposed on them by which their money becomes about 1/6 of its former worth. The price level is consequently raised to an even higher level than during the Japanese occupation.

Fortunately, ^{or unfortunately,} the public is spared from the inside information, as known to those working in the Resistance Movement Headquarters. For the latter, it is difficult to forget the following facts:

3. การลดลงของไมตรีจิตของอังกฤษในไทย

(ก) ในสายตาของสาธารณชนชาวไทยทั่วไป

1) สาธารณชนในไทยโดยทั่วไปไม่สามารถเข้าใจว่าพวกเขาได้กระทำบาปอย่างมหันต์ในการเมืองระหว่าง

ประเทศ โดยการกระทำของอดีตนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งของพวกเขา (ผู้ซึ่งกำลังถูกพิจารณาว่าเป็นอาชญากรสงคราม) สิ่งที่เขาทำไว้ คือมีสงคราม พวกเขาไม่ได้มีส่วนในการสู้รบอย่างแท้จริงใด ๆ ในทางตรงข้าม พวกเขาได้ช่วยเชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตรด้วยเหตุผลแห่งมนุษยธรรมโดยแท้

2) บัดนี้ หลังสงครามแล้ว ราษฎรชาวไทยพึงจะตระหนักอย่างกระตือรือร้นว่า ตนต้องตกอยู่ในฐานะผะอืดผะอม ฝ่ายอังกฤษต้องการข้าวจากพวกเขา 1.5 ล้านตัน ในฐานะที่เป็นผลและเป็นราคาของสันติภาพ และยังมีประเด็นอื่น ๆ อีกในข้อตกลงสันติภาพซึ่งพวกเขายากที่จะเข้าใจ แม้พวกเขาทราบดีพอว่า ต้องให้หลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่เงินจนถึงสิทธิที่จกจ่ายโดยเสรี และสิทธิทางการเมืองบางประการ

3) ต่อมาราษฎรชาวไทยถูกบังคับให้ยอมรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่กำหนดขึ้นใหม่ โดยทำให้เงินของพวกเขามีค่าประมาณ $\frac{1}{6}$ ของค่าก่อนสงคราม ด้วยเหตุนี้ ระดับราคาก็สูงขึ้นถึงระดับที่สูงกว่าในระหว่างการยึดครองของญี่ปุ่นเสียอีก

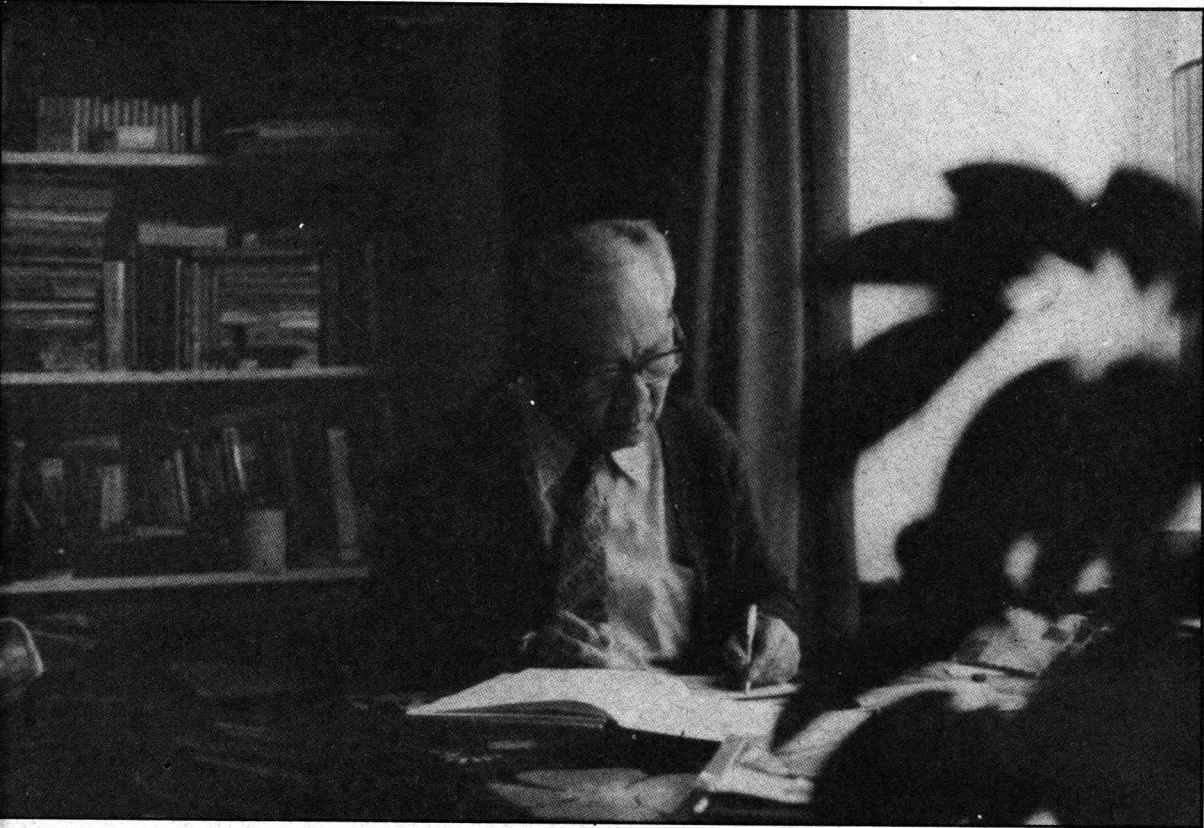
อาจเป็นเรื่องเคราะห์ดีหรือเคราะห์ร้ายก็ได้ที่สาธารณชนไม่ได้รู้ข่าวจากภายใน ดังที่ทราบกันดีในพวกที่ทำงานในสำนักงานใหญ่ของขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น สำหรับพวกหลังนี้เป็นการยากที่จะจกลืมความจริงต่อไปนี้

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ทางการเมืองและการทหารของอังกฤษกับขบวนการใต้ดินของชาวไทย

1) ในเดือน พฤศจิกายน 2486 และต่อมาใน 2487 เมื่อนักศึกษาชาวไทยชุดแรกที่ได้รับการฝึกในกองทัพบกอังกฤษได้ถูกส่งเข้าไทยด้วยการโคจรร่ม พวกเขาได้รับรหัสข่าวสารเพื่อนำเข้ามาและแจ้งแก่ผู้นำขบวนการภายในประเทศ ข่าวสารดังกล่าวนี้มีค่าสูง ดังต่อไปนี้

(ก) รัฐบาลอังกฤษจะออกแถลงการณ์แต่เนิ่น ๆ เพื่อให้การรับรองของเอกราชของไทยหลังสงคราม

(ข) รัฐบาลอังกฤษจะปล่อยเงินกองทุนของไทยที่กักไว้ในลอนดอนในไม่ช้า เพื่อใช้ในการทำงานของขบวนการเสรีไทย

(ค) รัฐบาลอังกฤษจะช่วยชาวไทยจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวหรือคณะกรรมการแห่งชาติบนแผ่นดินอังกฤษ

คำมั่นสุดท้าย(ค) ได้เลิกล้มไปด้วยความตกลงร่วมกันว่าไม่จำเป็น และเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ เพราะรัฐบาลฟาสซิสต์ได้ถูกโค่นลงสำเร็จ และรัฐบาลที่ถูกควบคุมโดยขบวนการเสรีไทยได้จัดตั้งขึ้นภายในประเทศไทย

คำมั่น(ข) ที่จะปล่อยเงินกองทุนนั้นมิได้มีการปฏิบัติตลอดช่วงสงคราม ทั้ง ๆ ที่ขบวนการเสรีไทยได้ขอรับรองอยู่เสมอ (ว่าเงินกองทุนของพวกเขาตกลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องจากการขยายตัวของกิจกรรม) แม้ขณะนี้ หลังจากสงครามได้ยุตินานแล้ว และหลังจากได้ลงนามในข้อตกลงสันติภาพแล้ว เงินกองทุน(ซึ่งมีจำนวนถึง 31.5 ล้านปอนด์) ยังมีได้คืนแก่ไทยแม้แต่หนึ่งนิต เหตุผลที่ให้อยู่เป็นนิจก็ คือ “ความยุ่งยากทางเทคนิค”

คำมั่นประการแรก(ก) ควรต้องได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2486 เป็นเวลา 25 เดือนมาแล้ว โดย

ที่เจ้าหน้าที่กองทัพบกอังกฤษได้นำเสนอให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการ ทั้งนี้โดยเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ (กล่าวคือ การออกแถลงการณ์ระหว่างสงครามจะบำรุงขวัญของขบวนการเสรีไทยและจะช่วยปฏิบัติการทางทหารด้วย) แต่การรับรองเป็นทางการของอังกฤษครั้งแรกเกี่ยวกับเอกราชของไทยเพิ่งปรากฏเมื่อเดือน ธันวาคม 2488 โดยที่ฝ่ายสัมพันธมิตร(รวมทั้งอังกฤษ)ไม่ได้ใช้เวลานานเช่นนั้นในการรับรองเอกราชของชาวเกาหลี ซึ่งเป็นพันธมิตรที่ดีที่สุดของญี่ปุ่น (ฝ่ายจีนและอเมริกันได้ออกประกาศเกี่ยวกับเอกราชของไทยหลังจากสงครามเริ่มขึ้นไม่นานและประกาศซ้ำตามมา)

2) ตลอดสงคราม ผู้นำของขบวนการเสรีไทยประสบความสำเร็จแล้วครั้งแล้วครั้งเล่า ในด้านความสัมพันธ์กับฝ่ายอังกฤษ ความพากเพียรทั้งปวงได้ทุ่มเทให้แก่งานเพื่อฝ่ายสัมพันธมิตรและความร่วมมือกับฝ่ายสัมพันธมิตร ความขื่อนี้จะเป็นที่ซาบซึ้งใจได้ โดยเพียงแต่ไปอ่านบันทึก

ของแผนกประเทศไทยของกองกำลังที่ 136 (Mo 1(Sp) กระทรวงการสงคราม) แต่ทางฝ่ายอังกฤษกลับมีข้อยุ่งยากเกี่ยวกับ “ปัญหาเทคนิคของสถานะสงคราม” เป็นอันมาก ตัวอย่างเช่น อังกฤษไม่สามารถส่งอาวุธให้แก่กองทหารของขบวนการเสรีไทย เพราะโดย “ทางเทคนิค” แล้วถือเป็นทหารข้าศึก, ทั้ง ๆ ที่ความช่วยเหลือทั้งปวงของกองทหารไทยที่ให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร ได้มีการผลักดันให้มีขึ้น ทั้งมีการสนองรับและได้รับความขอบคุณด้วย ผู้แทนระดับสูงจากขบวนการเสรีไทยได้บินออกจากไทยไปลังกาเมื่อต้นปี 2488 เพื่อเจรจาเรื่องทางการทหาร ขณะที่อยู่ในลังกา ลอร์ด หลุยส์ เม้าทแบตเตน (Lord Louis Mount

batten) ได้แสดงถึงความปรารถนาของท่านที่จักพบกับผู้แทนเหล่านั้น และตามข้อเท็จจริง ท่านได้เชิญผู้แทนไปพบด้วย แต่การประชุมได้ระงับในนาทีสุดท้าย เพราะมี “วีโต้” จากหัวหน้าที่ปรึกษาทางการเมืองของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ด้วยเหตุผล “ทางเทคนิค” มีตัวอย่างอื่น ๆ อีกมากที่สามารถกล่าวถึงได้ ณ ที่นี้ แต่ความจำกัดของเนื้อที่ ทำให้ต้องละเว้นที่จะกล่าวถึง ผลก็คือว่าผู้นำขบวนการเสรีไทยเริ่มสงสัยไมตรีจิตของรัฐบาลอังกฤษ

3) หลังจากสงครามยุติลง คณะผู้แทนไทยได้รับการขอร้องให้ไปเจรจาข้อตกลงที่ลังกา ระหว่างเดือนกันยายนถึงธันวาคม 2488 ในเดือนกันยายน คณะผู้แทน

ทหารไปเจรจาเรื่องทางทหารล้วน ๆ ในลังกา คณะผู้แทน
ได้รับเอกสารประมาณ 10 หน้า มีข้อตกลงไม่ใช่เพียงด้าน
การทหารเท่านั้น ยังมีด้านเศรษฐกิจและด้านการเมืองที่
สำคัญอีกด้วย พวกเขามีเวลาศึกษาเอกสารเพียงชั่วโมงเดียว
เมื่อหมดเวลา ก็ขอให้พวกเขาลงนาม ไม่มีข้อตกลงที่เป็น
กันสาร เว้นแต่เอกสารสั้น ๆ อันเป็นผลมาจากคณะผู้
แทนทหารนั้น

ต่อมา คณะผู้แทนทางการเมืองของไทยได้รับการ
อ้อนวอนให้ไปลังกาเพื่อการเจรจา ซึ่งยังผลให้มีการลงนาม
ข้อตกลงกันที่สิงคโปร์ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2489 ซึ่ง
บรรดาสิ่งอื่น ๆ นั้น ไทย “ยอมรับ” ที่จักส่งข้าว 1.5 ล้าน
ตันให้โดยไม่คิดมูลค่าในฐานะที่เป็นค่าปฏิกรรมสงคราม
ความมุ่งหมายของข้อตกลงเหล่านี้ก็เพื่อ “ยกเลิกสถานะ-
สงคราม” ดังที่ผู้แทนฝ่ายอังกฤษได้แถลงและย้ำออกมา
ฉบับที่ผู้แทนฝ่ายอังกฤษเสนอไว้ระบุว่า เป็นข้าว 1.5
ล้านตัน มิใช่ปริมาณขั้นสูงสุดที่ได้ตกลงกันต่อมา แต่เป็น
จำนวนเต็ม ต้องเป็น “ข้าวสารชั้นดี” นี้ย่อมสันนิษฐานได้
ใช้ตัวเลขถั่วเฉลี่ยของการส่งออกก่อนสงคราม แต่ความ
จริง ตัวเลขถั่วเฉลี่ยก่อนสงครามนั้นรวมถึงข้าวทุกชนิด
ประกอบไปด้วยข้าวกล้อง, ปลายข้าวกล้อง, ข้าวเหนียว, ปลาย-
ข้าว, ข้าวเปลือก ฯลฯ และการส่งออกข้าวสารชั้นดีเป็น
เพียงครั้งหนึ่งของตัวเลขนั้น หากพิจารณาสภาพการณ์
ปัจจุบันของเกษตรกรรมในประเทศไทย ซึ่งได้รับความ
เสียหายจากภาวะสงคราม ประกอบกับปริมาณข้าวที่มีอยู่
ปัจจุบันแล้ว ไทยอาจต้องใช้เวลากว่า 3 ปี ในการจัดส่ง
ข้าวให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรตามปริมาณที่กำหนด โดย
ราคาจากผลตอบแทนใด ๆ และเนื่องจากข้าวเป็นสินค้า
ออกที่สำคัญที่สุดของไทย เศรษฐกิจของประเทศย่อมจะ
จมจ่อมอย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้ ผู้แทนของไทยจึงประท้วง
จะมีการเขียนจดหมายตอบโต้ที่น่าสนใจตามมาบ้าง ซึ่ง
ฉบับหนึ่งได้ลอกมา ณ ที่นี้ในภาคผนวก(ข) ในการตกลง
สุดท้าย หลังจากที่ใช้เวลารอคอยและเจรจากันถึง 3
เดือน ข้าวจำนวน 1.5 ล้านตัน กลายเป็นจำนวน “ขั้นสูง
ดี” และเป็นข้าวชนิดใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นข้าวสารชั้นดี

4) หลังจากการลงนามในข้อตกลงสันติภาพไม่
ก็มีการประกาศอัตราแลกเปลี่ยนทางการว่า กำหนด

ให้ 1 ปอนด์=60 บาท ข้าพเจ้าไม่ทราบถึงเหตุผลข้อสนับสนุนหรือคำอธิบายใด ๆ ของอัตราใหม่จากฝ่ายอังกฤษแต่จากการสนทนากับเพื่อนชาวอังกฤษของข้าพเจ้าที่เคยอยู่ในไทย ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินใครพอใจกับอัตราใหม่นี้เลย ทั้งหมดเห็นว่าเงินบาทได้ถูกลดค่าต่ำเกินไป ความเห็นหนึ่งของชาวอังกฤษซึ่งมีประสบการณ์ทางการเงินและการธนาคาร คิดว่าค่าของเงินบาทจักต้องอยู่ระหว่างดอลลาร์ของมลายู กับรูปีของอินเดีย รัฐบาลไทยได้ออก “คำชี้แจง” แก่ราษฎรโดยแถลงว่า ชาวไทยควรจะชอบคุณที่ค่าของเงินบาทไม่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ราษฎรอย่างผู้เขียนบันทึกช่วยจำฉบับนี้ ซึ่งมีรายได้เป็นปอนด์สเตอร์ลิง ย่อมได้กำไรเนื่องจากอัตราใหม่ แต่ชาวนาซึ่งเป็นชนชั้นที่ยากจนที่สุดและมีจำนวนมากที่สุดของไทยจะเดือดร้อนอย่างยิ่งและเกษตรกรรมของไทยก็ขึ้นอยู่กับคนพวกนี้ ราษฎรเริ่มมีความเห็นว่า อัตราแลกเปลี่ยนใหม่นี้เป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งเพื่อ “ยกเลิกสถานะสงครามทางเทคนิคระหว่างสองประเทศ”

4. สรุป

ในการพิจารณาข้อเท็จจริงเหล่านี้ ใคร ๆ ก็อดรู้สึกมิได้ว่า ระเบียบแบบแผนและข้อพิจารณาทางด้านนิติบัญญัติของ “สถานะสงคราม” ได้รับการยืดถือมากเกินไป จนถึงระดับที่ตัดขาดจากความเป็นจริง และปัญหาทำที่ผู้แทนอังกฤษได้แสดงต่อราษฎรไทยก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจและผิดหวังต่อรัฐบาลอังกฤษ

เมื่อคำนึงถึงปัญหาเฉพาะหน้าของเรา คือการขาดแคลนข้าว, ความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่น ย่อมมีผลดังนี้

ชาวไทยพากันเชื่อว่า พวกเขาต้องเสียสละข้าว-ไม่ใช่เพื่อป้องกันราษฎรจากความอดอยาก แต่เพื่อซื้อสันติภาพ ฉะนั้น จึงเป็นความสัมพันธ์อันแปลกประหลาดระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ หากจุดมุ่งหมาย คือการชำระหนี้สงครามแล้ว ก็ยากที่จะหวังให้ใครใช้ความพยายามเป็นพิเศษ แต่หากเป็นเรื่องสำคัญขึ้นความเป็นหรือความตายแล้ว ใครที่รู้จักราษฎรไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวนา ย่อมรับรองได้เลยว่า ความพยายามเป็นพิเศษและอย่างถึงที่สุดกำลังจะได้มาในไม่ช้า

ภาคผนวก ก.

จดหมายจากเจ้าหน้าที่สืบราชการลับของอังกฤษ
คนหนึ่ง เขียนถึงผู้เขียนบันทึกช่วยจำนี้
ส่งจากอินเดียเข้าไปในไทยเมื่อเดือน

กรกฎาคม 2488

“.....นี่เป็นจดหมายฉบับหนึ่ง ถึง ป.(แทน “ปูเล”
ปูเลเป็นอธิบดีกรมตำรวจของไทยระหว่างสงคราม) ผม
อยากให้คุณและเขาได้อ่านรายงานสมบุรณ์ของผู้หลบหนี
(เชลยศึกที่เราช่วยให้หนี), เพราะเป็นเอกสารที่คนไทย
(=ชาวสยาม) ไต ๆ ควรภูมิใจ, แต่มันใหญ่โตเกินไปที่จะ
ส่งมาให้คุณ

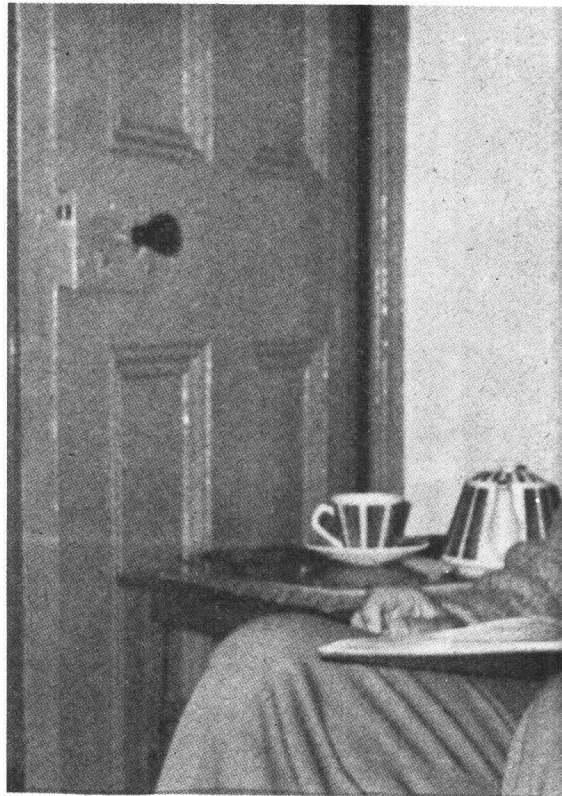
รายงานนั้นแสดงว่าจะทำอะไรได้บ้าง และให้ความ
หวังสำหรับอนาคต, ดังนั้นจึงควรสร้างความประทับใจ
แก่ “ท่านผู้ทรงอำนาจ” ซึ่งก็นับว่าเป็นผลดี

.....

“การได้สวนเชลยศึกที่มีคุณช่วยส่งออกนอกประเทศ
ได้เผยให้เห็นถึงบทบาทอันสำคัญยิ่งของคนไทยในการให้
ที่หลบซ่อน เลี้ยงดู และช่วยเหลือพวกเขาตลอดทาง พวกเขา
ทั้งหมดหลบหนีระหว่างสัญญาเดือนกุมภาพันธ์ทางอากาศ
เราไม่สามารถทราบตำแหน่งของหมู่บ้านจำนวนมากที่
พวกเขาผ่านไป, แต่มีหมู่บ้านหนึ่ง คือ ห้วยกระบอก สันนิษ-
ฐานว่าอยู่ในบริเวณกาญจนบุรี ซึ่งต้องกล่าวถึงเป็นพิเศษ
เพราะกล่าวกันว่า ยังมีผู้หลบหนีซึ่งเป็นเชลยศึกชาวอินเดีย
ซ่อนตัวอยู่กับราษฎรใกล้ ๆ หมู่บ้านนี้.....

ต่อไปนี้เป็นรายชื่อของผู้ช่วยเหลือบางคน สะกดตาม
การออกเสียง ยังมีคนอื่น ๆ อีกมากที่เราไม่รู้จักชื่อ

คุณหลวงวิฑูรย์ (KHUN LUANG WEE SOON)
เป็นนักธุรกิจที่ทรงอิทธิพลในบ้านโป่ง และห้วยกระบอก
ได้รับรายงานว่าเป็นหัวหน้าขององค์กรเพื่อช่วยเหลือเชลย
ศึกที่หลบหนี ครอบครัวของเขามีบุตรและธิดา 9 คน....
กล่าวกันว่าทั้งครอบครัวต่อต้านญี่ปุ่นมาก วิฑูรย์กำลังให้
ที่หลบซ่อนแก่เชลยศึกชาวอินเดียที่หลบหนีหลายคน เขา
ดูแลผู้หลบหนี(ชาวอังกฤษ) 2 คน ด้วยการรับรองที่ยิ่งใหญ่
ที่สุดอยู่ 3 เดือน

คุณเสนห์ (KONSANAY) เป็นตำรวจไทยอยู่
บ้านใกล้สถานีรถไฟชุมพร และมีบ้านอีกหลังหนึ่งที่ฉะ
ได้ช่วยเชลยศึกคนหนึ่งให้หลบหนีไปอยู่ที่บ้านพ่อแม่ของเขา
ในบริเวณ 10 กิโลเมตร ทางเหนือของหลักเขตกิโลเมตร
10 บนถนนสายชุมพร-เขาฉะ แล้วพาไปบ้านโป่ง คุณ
เสนห์ พ่อแม่และเมียของเขาให้ที่หลบซ่อนเลี้ยงดู และจ
หายรักษาโรคแก่ผู้หลบหนีคนนี้ซึ่งเป็นคนป่วยเป็นเวล
3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม ถึง 25 เมษายน 248
เป็นการกระทำด้วยความกล้าหาญที่ควรได้รับเกียรติอย่างสุ
สุด

นายกิมจู (NAI KIM JOO) เป็นบุตรคนโตของ
ครอบครัวที่เชลยศึกของเราคนหนึ่งพักอาศัยในบ้านโป่ง
นายกิมจู และญาติของเขาทำทุกอย่างที่ทำได้ในการดูแล
เชลยศึกคนนั้น

เล็ก (LEK) นายร้อยในกรมตำรวจ และเป็นนักบิ
ชั้นหนึ่ง ซึ่งโอนจากกองทัพอากาศไปอยู่กรมตำรวจ เล็
เป็นตำรวจประจำอยู่ในบริเวณ LUKAY² และได้ช่วย

ลยศึกทั้งหลายในทุกทางที่ทำได้ ติดตามพวกเขาเดินทาง
ไปด้วย

นายนาถิน เป็นวิศวกรโยธา ในบริษัทยางและดีบุก
ย พร้อมด้วยลูกจ้างคนอื่น ๆ ของบริษัท ได้เดินทางไป
พบพวกที่หลบหนี และช่วยเหลือทุกทางที่ทำได้

.....
“มีคนยามรถไฟอีก 2 คน ซึ่งไม่รู้จักชื่อ แต่ควรที่
ได้รับการกล่าวถึงเป็นพิเศษ เพราะความช่วยเหลือของ
า ด้วยการอำนวยความสะดวกของคนทั้งสองนี้ คุณ
นี้จัดหาเครื่องแบบของคนยามรถไฟคนหนึ่งให้แก่เชลย
คนหนึ่ง คนยามทั้งสองนี้ได้เดินทางไปกับเชลยศึกที่
งเครื่องแบบคนยาม จากชุมพรถึงบ้านโป่ง โดยใช้เวลา
ึ่งคืนผ่านราชบุรี (อันเป็นชุมทางใหญ่ที่ญี่ปุ่นควบคุม

ไม่ทราบแน่ว่าจะถูกต้องหรือไม่ หากผิดพลาด ขออภัยด้วย
—ผู้แปล

ไม่ทราบว่าชื่อไทยเรียกอะไร —ผู้แปล

ภาคผนวก ข.

จดหมายตัวอย่างฉบับหนึ่งจากผู้แทนอังกฤษ
ในกองบัญชาการภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ถึง
พระองค์เจ้าวิวัฒนไชย หัวหน้าคณะผู้แทน
ไทยระหว่างการเจรจาในแคนดี้ เมื่อเดือน
ตุลาคม 2488

4 ตุลาคม 2488

ประธานกราบเรียนพระองค์เจ้า

ข้าพเจ้าได้รับจดหมายของท่าน ลงวันที่ 4 ตุลาคม
เกี่ยวกับหนังสือตราตั้งแล้ว

ข้าพเจ้ามิได้พบว่าจดหมายฉบับนี้เป็นที่น่าพอใจ

ข้าพเจ้ามิได้คิดว่า รัฐบาลไทยจักต้องมีหน้าที่แจ้งแก่
ข้าพเจ้าในเรื่องที่เกี่ยวกับธรรมเนียมระหว่างประเทศ

ข้าพเจ้ามิได้เห็นต่างไปจากสิ่งที่ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่
ท่านด้วยวาจา เมื่อวันที่ 30 กันยายน ที่แล้วนี้

ขอประธานกราบเรียน

เอ็ม.อี. เคนนิง

พระองค์เจ้า วิวัฒนไชย ไชยยันต์

Appendix B

A specimen letter from the British Representative in SEAC
to PRINCE VINAT, head of Siamese Delegation during the
course of the negotiation in Kandy, October 1945.

4th October 1945.

My dear Prince,

I have received your letter of 4th October on the subject
of credentials.

I do not find this letter satisfactory.

I do not consider that it is for the Siamese
Government to inform me as to matters of international usage.

I do not depart from what I said to you orally
on 30th September.

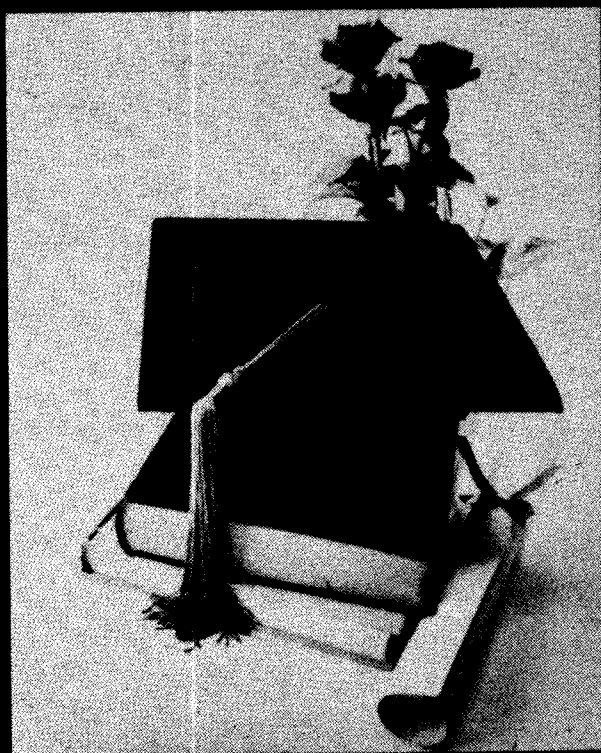
Yours sincerely

(signed) M. E. Denning.

His Serene Highness

Prince VINATCHAI CHAVANT.

ร่วมมือกัน สนับสนุนการศึกษา เพื่อพัฒนาชาติไทย

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

เพื่อคนยุคใหม่มีตรศูบ้าน

ด้วยความยินดี
ที่ได้มีส่วนร่วมสนับสนุน

นิทรรศการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 4
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จาก

นายแพทย์ วัชรินทร์ รักบัว

และ

โรงพยาบาล เอราวัณ ขอนแก่น

เอราวัณ นครราชสีมา

เอราวัณ อุตรธานี

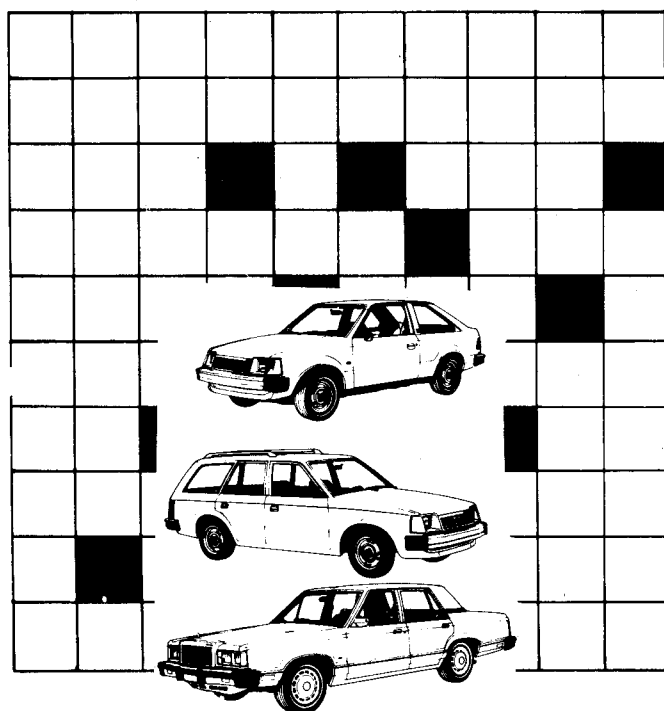
เทพรัตน์ ปากช่อง

เตาปูนโพลีคลินิก กรุงเทพฯ

ครบรีคลินิก อ.ครบรี นครราชสีมา

ประสบการณ์ 20 ปี ในอุตสาหกรรมรถยนต์ ของประเทศไทย

ศิริบูรณ์ เนาว์ถิ่นสุข *

* อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

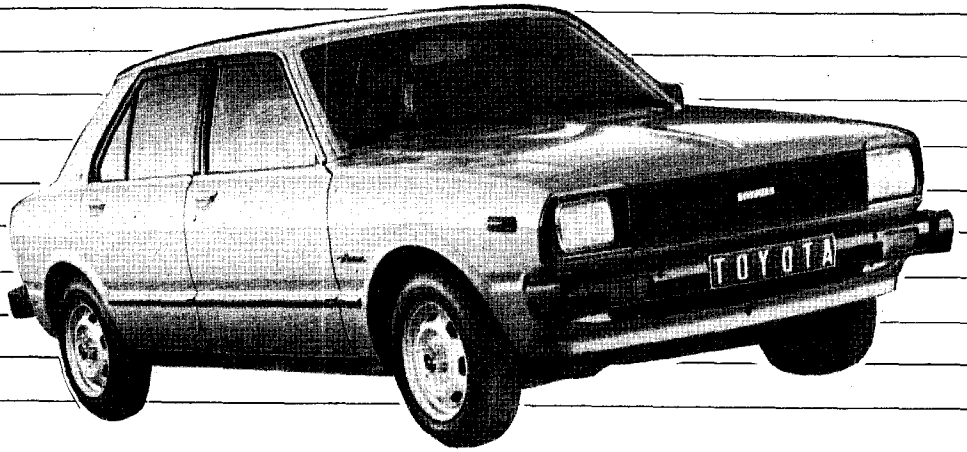
(1) คนไทยมีโอกาสดูสัมผัสกับรถยนต์มาเป็นเวลา เกือบร้อยปีแล้ว ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 มีรถยนต์ ที่นำเข้ามาในประเทศไทยโดยผู้ดีมีสกุลและนักเรียนนอก จากอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมันนี อิตาลี และสหรัฐอเมริกา แม้ว่าในสมัยนั้นยังถือกันว่ารถยนต์เป็นของใช้เฉพาะในแวด วงของเศรษฐีแต่ก็ทำให้คนไทยทั้งหลายได้รู้จักกับรถยนต์ ที่สูงอยู่ไม่น้อย เช่น BUGATTI, HISPANO - SUIZA, LA- GONDA, TALBOT, ROLLS ROYCE, RILEY, JAGUAR, MAYMLER, MERCEDES - BENZ, CORD, AUBURN, DUE- ENBERG, DELAHAYE ล้วนแต่เป็นยี่ห้อที่ใหญ่ทั้งสิ้น ington

และที่กล่าวกันว่า คนอเมริกันมี "LOVE AFFAIR WITH AUTOMOBILE" ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนไทยด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พระองค์เจ้าพีรพงศ์ภาณุเดช ได้กลายเป็น นักขับรถแข่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกผู้หนึ่ง ซึ่งชื่อเสียงของ ท่านยังเลื่องลือตราบนานทุกวันนี้เพราะท่านเป็นผู้เดียวใน ประวัติศาสตร์ที่สามารถครองตำแหน่ง GOLD STAR ติด ต่อกัน 3 ปีซ้อน (1936 - 37 - 38) ในการแข่งรถประเภท ได้กลายเป็น GRAND PRIX ในปัจจุบัน สมัยนั้น ธงชาติ ไทย เพลงชาติไทย และสีรถแข่งของไทย (เขียว - เหลือง) เป็นที่ปรากฏแก่นานาชาติด้วยความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของ ไทยทั้งมวล

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รถยนต์เริ่มกลายเป็นความ เป็นมากขึ้น ถึงแม้จะยังคงถือเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยอยู่บ้าง ตาม การนำเข้าเข้ามาในประเทศเป็นลักษณะประกอบ ารเสร็จรูป (CBU) เพราะในระยะนั้นการนำเข้าในลักษณะ ึ่งขึ้นส่วนประกอบ (CKD) นั้นก็ยังมิได้ถือปฏิบัติกันโดย

ทั่วไปด้วยซ้ำ อังกฤษ, ฝรั่งเศส, เยอรมันนี, อิตาลี และ สหรัฐอเมริกา ยังคงเป็นประเทศของผู้ผลิตรถยนต์ที่ประ- เทศไทยเป็นลูกค้า รถขนาดเล็กที่มีความนิยมค่อนข้างสูง ได้แก่ AUSTIN, MORRIS, HILMAN, VAUXHALL, STAN- DARD, TRIUMPH และ FORD (จากอังกฤษ) RENAULT และ PEUGEOT (จากฝรั่งเศส) OPEL และ VOLKSWAGEN (จาก เยอรมันนี) และ FIAT (จากอิตาลี) ส่วนรถขนาดใหญ่แทบ ทั้งสิ้นมาจาก สหรัฐอเมริกา เช่น CHEVROLET, OLDSMO- BILE, BUICK, PONTIAC, FORD, HENRY J, KAISER- HUDSON, DE SOTO และ DODGE. รถบรรทุกขนาด 4 ล้อ มาจากอังกฤษ เช่น AUSTIN, MORRIS และ BEDFORD รถ บรรทุก 6 ล้อ เครื่องยนต์เบนซิน มาจากอเมริกา เช่น DODGE, FARGO, CHEVROLET และ FORD รถบรรทุกเครื่องยนต์ดีเซล ขนาดใหญ่ 6 ล้อ และ 10 ล้อ เริ่มมีการนำเข้าในทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา เริ่มแรกเป็นตลาดของรถเยอรมัน เช่น MERCEDES - BENZ และ MAGIRUS - DEUTZ กว่าจะมีรถบรรทุกของญี่ปุ่น เข้ามาในตลาดของไทยก็เป็นช่วงของทศวรรษ 1960 แล้ว และนั่นก็คือจุดเริ่มต้นของการเข้ามาของรถยนต์นั่งจาก ญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน

(2) อันเนื่องมาจากนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรม ของรัฐบาลตั้งแต่เริ่มแรก บริษัทแอลโกล - ไทย มอเตอร์ (ผู้จำหน่ายรถฟอร์ดของอังกฤษ) บริษัทธนบุรีพานิช (ผู้ แทนจำหน่ายรถเมอร์เซเดส - เบนซ์) และบริษัทกรรณสูตร (ผู้จำหน่ายรถเพียต) โดยยื่นคำร้องขออนุญาตดำเนินการ โรงงานประกอบรถยนต์พร้อมกันในปี 1960

ไทยมอเตอร์ อินดัสตรี ซึ่งเป็นการร่วมทุนของแองโกล - ไทยมอเตอร์และฟอร์ดแห่งอังกฤษได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการประกอบรถยนต์ทั้งแองเกลีย รยอนต์นั่งคอร์ทิน่า และรถบรรทุกเทมส์ ตั้งแต่ปี 1961 โดยการนำชิ้นส่วนประกอบครบชุด (CKD - COMPLETELY KNOCKED DOWN) มาจากอังกฤษ ในปีแรกนี้ไทยมอเตอร์ อินดัสตรีประกอบรถทั้ง 3 แบบได้ 525 คัน นับได้เป็น 12 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนซื้อขายทั้งสิ้นของปีนั้นคือ 3934 คัน

บริษัทธนบุรีประกอบรถยนต์ได้รับใบอนุญาตในปี 1961 เช่นกัน เพื่อประกอบรถบรรทุกเมอร์เซเดส - เบ็นซ์ ในระยะแรก และบริษัทกรรณสูตร เจนแมอรัล แอสเซมบลีได้รับใบอนุญาตในปี 1962 เพื่อประกอบทั้งรถนั่งและรถบรรทุก ทั้งยี่ห้อเฟียต และยี่ห้ออื่น ๆ ตามแต่จะมีผู้สั่งให้ประกอบ

ในปี 1962 นี้เอง ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนฉบับแรก อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ถูกจัดอยู่ในอุตสาหกรรมประเภท ข. ซึ่งจะได้รับการลดหย่อนภาษีขาเข้าของชิ้นส่วนและภาษีการค้าเป็นจำนวนกึ่งหนึ่งของอัตราปกติ ในขณะนั้นภาษีขาเข้าของรถยนต์ประกอบสำเร็จ (CBU - COMPLETELY BUILT - UP) ประเภทรถนั่งรถบรรทุกเล็ก และรถบรรทุกใหญ่ มีอัตราร้อยละ 60, 40 และ 20 ตามลำดับ ดังนั้นเมื่อนำชุด CKD เข้ามาประกอบจึงเสียภาษีในอัตราร้อยละ 30, 20 และ 10 ตามลำดับ

การลดหย่อนภาษีดังกล่าวรวมทั้งสิทธิพิเศษประกาศอื่น ๆ เป็นกลไกสำคัญที่ดึงดูดให้มีการจัดตั้งโรงงานประกอบรถยนต์ขึ้นอีก

สยามกลการและนิสสันเปิดโรงงานประกอบในปี 1962 ประกอบทั้งรถนั่งและรถบรรทุกล่วงหน้าคู่แข่งอันดับหนึ่งคือ โตโยต้า ไปก่อนสองปี บริษัทปรีน มอเตอร์ประเทศไทย เปิดโรงประกอบในเมืองไทยเมื่อ 1965 ก่อนที่ปรีนซ์ และนิสสันจะรวมกิจการเข้าด้วยกัน บริษัทอิซูมูมอเตอร์ส บริษัทอิโน ประเทศไทย และบริษัทสหพัฒนายานยนต์ เปิดไทยประดิษฐ์ซึ่งจำหน่ายรถจักรยานอยู่เป็นจำนวนมากก็เปิดโรงประกอบขึ้นในปี 196 พร้อม ๆ กับบริษัทอะมัลกะเมตเตด เอ็นจิเนียริง ซึ่งประกอบรถบรรทุกยี่ห้อมาทิส-คอยซ์ จากเยอรมันนี้ บริษัทนายเลิศ ส่งรถบรรทุกเลย์แลนด์มาเพื่อประกอบเป็นรายโดยสารของบริษัทนายเลิศใช้เอง และบริษัทยนตรภัณฑ์ตั้งโรงประกอบรถบรรทุก อินเตอร์เนชั่นแนล ฮาร์เวสเทอในระยะ 10 ปีแรก จึงมีโรงงานประกอบจดทะเบียนแล้วดำเนินการทั้งสิ้น 13 โรงงานด้วยกัน

ใน 10 ปีเดียวกันนี้ การขยายตัวของรายได้ประชาชาติและ INFRASTRUCTURE โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบลำเลียงของถนนได้แสดงให้เห็นว่าความต้องการรถยนต์เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมากจากจำนวนการซื้อขาย รถยนต์ทุกประเภท 3934 คันในปี 1961 ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็น 71,120 คันใน

969 เป็นที่น่าสังเกตว่ารถยนต์นั่งนั้นมีการกระจุกตัวอยู่ในเมืองเป็นส่วนใหญ่เมื่อเทียบกับรถบรรทุกแต่การขยายตัวของระบบถนนในตัวเมืองนั้นมีขอบเขตจำกัดแคบกว่าระบบทางหลวงนอกตัวเมือง จึงคาดหวังได้ว่าความต้องการรถยนต์นั่งจะมีอัตราการขยายตัวช้ากว่าอัตราการขยายตัวของรถบรรทุกและในเรื่องนี้จำนวนการซื้อขายตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้แสดงไว้อย่างชัดเจน อัตราการขยายรถยนต์นั่งเมื่อเทียบกับรถบรรทุกทุกลดลงจาก 95 : 5 ในปี 1961 เป็น 43 : 57 ในปี 1969 จำนวนการประกอบภายในประเทศระหว่างรถนั่งและรถบรรทุกใกล้เคียงกันมาก แต่ปรากฏว่าการประกอบภายในประเทศของปี 1969 มีอัตราเพียงร้อยละ 16 ของจำนวนการขายทั้งหมด ซึ่งไม่ดีขึ้นมากนักจากเมื่อเริ่มมีการประกอบ ทั้ง ๆ ที่ในปี 1965 ได้มีอัตราการประกอบภายในประเทศสูงขึ้นไปถึงร้อยละ 38 มาก่อนแล้ว

ตั้งแต่ปี 1968 รัฐบาลได้สังเกตเห็นความเสียเปรียบในผลการค้าอย่างรุนแรง อัตราภาษีขาเข้าของรถยนต์สำเร็จประเภท รถนั่ง รถบรรทุกเล็ก และรถบรรทุกใหญ่เปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเป็นร้อยละ 80,60 และ 40 ตั้งแต่ปี 1969 พร้อม ๆ กันนี้อุตสาหกรรมรถยนต์สูญเสียสถานะภาพส่งเสริมและต้องเผชิญกับอัตราภาษีขาเข้า CKD อัตราเฉลี่ยร้อยละ 50,40 และ 30 ซึ่งเป็นการลดหย่อนจากอัตราภาษีของ CBU ที่น้อยกว่าเดิม (ความแตกต่างของภาษียาขน้อยลง)

อย่างไรก็ตามจำนวนโรงประกอบก็ยังคงเพิ่มมากขึ้น ความคาดคะเนของผู้ประกอบการที่ว่าจะต้องถึงวันที่รัฐบาลจะห้ามการนำเข้ารถยนต์สำเร็จรูป

บางชิ้น เจนเนอรัล แอสเซมบลี เปิดกิจการรับประกอบทั่วไปในปี 1970 บริษัทวาย.เอ็ม.ซี.แอสเซมบลี ประกอบรถนั่งเปอโด้ ตั้งแต่ปี 1973 และเพิ่มยี่ห้ออื่นคือ บี.เอ็ม.ดับบลิว ซีตรอง และแลนเซีย ในเวลาต่อมาบริษัทสุโกศล - มาสด้า เริ่มประกอบทั้งรถนั่งและรถบรรทุกตั้งแต่ปี 1974 บริษัทโตโยต้า ประเทศไทย เปิดโรงงานหมายเลข 2 ในปี 1975 บริษัทอโตโก มอเตอร์ ประกอบรถบรรทุกพลาญน้อย ในปี 1976 บริษัทสยามโอโมบิล เปิดกิจการประกอบรถบรรทุกของดัทสันเมื่อ 1977

และในเครือสยามกลการด้วยกัน เปิดโรงงานประกอบสยามพวจิการ์ (รถโดยสาร) พร้อมกับสยามเจนเนอรัล แอสเซมบลี ในปี 1980 รวมกันทั้งหมดที่จดทะเบียนไว้ตั้งแต่ต้นได้ 22 โรงงาน แต่ได้หยุดดำเนินการไปแล้ว 6 โรงงานด้วยกันคือ ไทยมอเตอร์ อินดัสตรี ไทยประดิษฐ์, อะมัลกะเมตเต็ด เอ็นจิเนียริง, อโตโก มอเตอร์ส, นายเลิศและยন্ত্রภักดิ์ โรงงานที่ดำเนินการอยู่ 16 โรงงานอยู่ภายใต้การบริหารของกลุ่มธุรกิจ 11 กลุ่ม เพราะหลายโรงงานอยู่ในเครือเดียวกัน

(3) อุตสาหกรรมรถยนต์มักจะได้รับเลือกให้เป็นอุตสาหกรรมที่สมควรส่งเสริมโดยประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศด้วยกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ ASEAN ประเทศในภาคพื้นแอฟริกา ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง (เกาหลีและไต้หวัน) เป้าหมายที่อ้างถึงกันจนถือเป็นมาตรฐานคือ

3.1 การนำเข้าของรถยนต์ในลักษณะ CBU เป็นภาระในดุลย์การค้าหรือดุลย์ชำระเงิน การนำเข้าในลักษณะ CKD บางส่วนและการผลิตส่วนที่เหลือภายในประเทศ น่าจะเป็นการประหยัดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศ

3.2 เนื่องจากรถยนต์เป็นสินค้าคงทนและมีชิ้นส่วนประกอบกันเป็นจำนวนมาก จึงหวังได้ว่าอุตสาหกรรมรถยนต์มี LINKAGE ทั้งในลักษณะ BACKWARD และ FORWARD แผ่กระจายไปกว้างขวางในระบบเศรษฐกิจ เช่น อุตสาหกรรมเหล็ก ยาง แก้ว พลาสติก อลูมิเนียม สี อุปกรณ์ไฟฟ้า การผลิตชิ้นส่วนและการประกอบชิ้นส่วนย่อย ตลอดจนอุตสาหกรรมน้ำมัน ธุรกิจการขาย เครดิต โฆษณาการซ่อมและบำรุงรักษา

3.3 เนื่องจากลักษณะใน 3.2 จึงคาดอีกด้วยว่าจะเป็นแหล่งรับแรงงานเป็นจำนวนมากทั้งภายในอุตสาหกรรมรถยนต์โดยตรงและในอุตสาหกรรมต่อเนื่องทั้งหลาย

3.4 เนื่องจากอุตสาหกรรมรถยนต์มีแหล่งกำเนิดมาจากประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ในประเทศที่กำลังพัฒนาจึงน่าที่จะสร้างผลทางด้านกาถ่ายทอดเทคโนโลยีอีกด้วย

อุตสาหกรรมรถยนต์ของประเทศไทยจึงได้รับการพิจารณาให้เป็นอุตสาหกรรมประเทศ ข. ที่ได้รับการส่งเสริมภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนฉบับ 1962

และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 1965 แต่สถานะภาพดังกล่าวได้สิ้นสุดลงในปี 1969

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมรถยนต์ยังคงได้รับความสนับสนุนเป็นพิเศษอยู่ต่อมาโดยตลอดภายใต้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ ซึ่งแต่งตั้งขึ้นโดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 1969 ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร กรมการขนส่งทางบก กองทะเบียนกรมตำรวจ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานโดยตำแหน่ง

นโยบายที่จัดว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งประการแรกที่ประกาศใช้โดยคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้แก่ ความพยายามที่จะจำกัดจำนวนแบบของรถยนต์ที่มีการประกอบในประเทศไทยเพื่อบรรลุผลทางด้าน ECONOMIES OF SCALE สำหรับ PRODUCTION LINE และการผลิตชิ้นส่วนภายในประเทศ นโยบายนี้ประกาศใช้บังคับในเดือนกรกฎาคม 1971 โดยมีสาระสำคัญว่า นับจาก 1 กรกฎาคม 1972 เป็นต้นไป

- โรงประกอบแต่ละแห่งจะต้องเลือกประกอบเพียงประเภทเดียว คือ รถนั่ง หรือรถบรรทุก

- โรงประกอบรถนั่งที่ดำเนินการอยู่แล้วจะประกอบได้ไม่เกินกว่า 3 แบบ และในจำนวนนี้จะมีแบบที่ใช้เครื่องยนต์เกินกว่า 2000 ซีซี ได้ไม่เกิน 1 แบบ

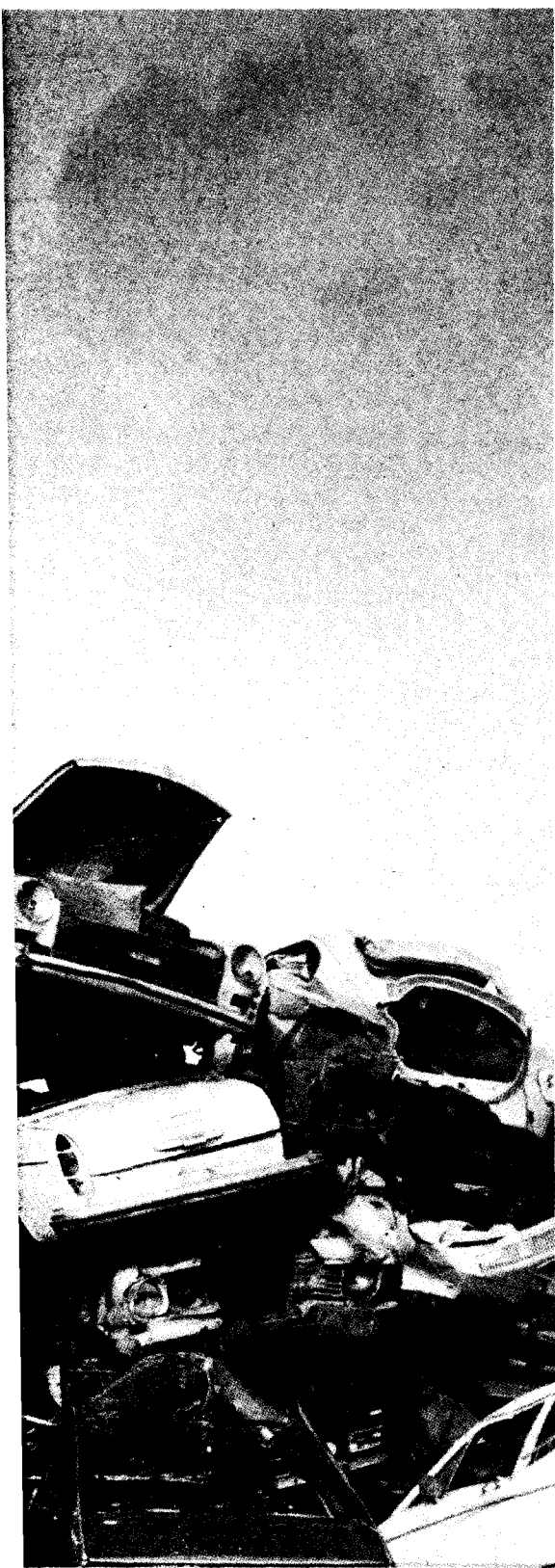
- โรงประกอบรถนั่งที่จะเปิดใหม่จะประกอบได้ไม่เกินกว่า 2 แบบ และจะต้องไม่มีแบบใดที่ใช้เครื่องยนต์เกินกว่า 2000 ซีซี

- โรงประกอบรถบรรทุกที่ดำเนินการอยู่แล้วจะประกอบได้ไม่เกินกว่า 5 แบบ

- โรงประกอบรถบรรทุกที่จะเปิดใหม่จะประกอบได้ไม่เกินกว่า 3 แบบ

แต่เป็นที่น่าสังเกตเป็นอย่างยิ่งว่าความพยายามที่จะจำกัดจำนวนแบบดังกล่าวนี้ได้ถูกประกาศยกเลิกไปเมื่อ 29 กุมภาพันธ์ 1972 ก่อนที่จะมีผลใช้บังคับเสียอีก นโยบายนี้จึงมีอายุเพียงประมาณครึ่งปีโดยมิได้มีผลใช้บังคับที่แท้จริง

แทนที่นโยบายดังกล่าวคือ ประกาศว่า ผู้ประกอบจะต้องยื่นหนังสือต่อกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อยื่นมติทำการประกอบโดยต้องแจ้งให้ทราบถึงแบบ ขนาดเครื่องยนต์ ชิ้นส่วนที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ การติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์การประกอบ ซึ่งมีขีดความสามารถประกอบได้ไม่ต่ำกว่าวันละ 30 คัน โดยใช้เวลาทำงานวันละ 8 ชั่วโมง และมูลค่าการลงทุนในเครื่องจักร อุปกรณ์และอาคารไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท ทั้งนี้ไม่ปรากฏว่ามีข้อจำกัดใดๆ เกี่ยวกับจำนวนของแบบประเภทของรถ หรือขนาดเครื่องยนต์

ในเวลาเดียวกันความเปลี่ยนแปลงของนโยบายที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งคือการสนับสนุนใด ๆ ในอุตสาหกรรมรถยนต์จะเปลี่ยนแปลงจากกิจกรรมการประกอบไปสู่กิจกรรมการผลิตชิ้นส่วนภายในประเทศ (LOCAL CONTENT) ประกาศของคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ เมื่อ 29 กุมภาพันธ์ 1972 ซึ่งจะมีผลใช้บังคับหลังจากวันที่ 31 ธันวาคม 1974 เป็นต้นไปคือ รถที่ประกอบภายในประเทศจาก CKD จะต้องใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตขึ้นในประเทศเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25, 20 และ 15 สำหรับรถยนต์นั่ง รถบรรทุกซึ่งติดตั้งเครื่องยนต์และกระบอกหน้าและรถบรรทุกซึ่งติดตั้งเครื่องยนต์แต่ไม่มีกระบอกหน้า ตามลำดับ ผู้ประกอบรายใดไม่สามารถใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศได้ตามอัตราดังกล่าวจะไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการประกอบแบบของรถยนต์ดังกล่าว นั้น ๆ

การคำนวณอัตราร้อยละของชิ้นส่วนภายในประเทศดังกล่าวให้ติดตามมูลค่าของชิ้นส่วนที่ซื้อจากการผลิตภายในประเทศ โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ คือ

$$LC = \frac{A}{A+B}$$

โดยมี LC คือ อัตราส่วน LOCAL CONTENT

A คือ มูลค่าของชิ้นส่วนทั้งหมดที่ซื้อจากผู้ผลิตภายในประเทศ

B คือ มูลค่าของชุดประกอบซึ่งไม่ครบชุด (DELETED CKD PACK) ที่ส่งเข้าบวกราษฎร์เข้า

ข้อที่สามารถพิจารณาได้จากสูตรการคำนวณ LOCAL CONTENT และแนวทางปฏิบัติของการใช้บังคับมีดังนี้คือ

- มูลค่าของชิ้นส่วนที่ผลิตขึ้นภายในประเทศมีความสัมพันธ์ห่างไกลมากกับมูลค่าเพิ่ม (VALUE ADDED) ของชิ้นส่วนดังกล่าวที่เกิดขึ้นภายในประเทศโดยแท้จริง

- ทั้งมูลค่าของ A และ B มีมูลค่าของภาษีรวมอยู่ด้วยซึ่งถือได้ว่าเป็นความสะดวกในแง่ของการบริหารที่จะนำเอาตัวเลขมาคำนวณได้โดยง่าย แต่การมีมูลค่าของภาษีอยู่นั้น ทำให้ค่าของอัตรา LOCAL CONTENT ไม่อยู่ในลักษณะที่จะเป็นดัชนีเพื่อชี้แนะว่ามีการประหยัดเงินตราต่างประเทศได้เพียงใดจากโครงการเช่นนี้

- การพิจารณามูลค่าของชิ้นส่วนภายในประเทศเป็นการพิจารณาจากการซื้อจริง ซึ่งแตกต่างกันได้ระหว่างผู้ประกอบการรายหนึ่งกับผู้ประกอบการอีกรายหนึ่ง แล้วแต่โครงสร้างของความสัมพันธ์กับผู้ผลิตชิ้นส่วน ราคาที่จัดซื้อยิ่งสูงก็ยิ่งสามารถบรรลุอัตราขั้นต่ำได้ง่าย

- เนื่องจากตลาดรถยนต์ของประเทศไทยตกอยู่ภายใต้การครองตลาดของรถยนต์ญี่ปุ่นเกินกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ชิ้นส่วนที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในรถยนต์ญี่ปุ่นจะจัดหาได้ง่ายกว่ากรณีของรถจากประเทศอื่น

- รูปแบบที่มีราคาแพงจะมีปัญหาที่จะได้ LOCAL CONTENT ตามเกณฑ์มากกว่ารถที่มีราคาถูก เพราะมูลค่าของชิ้นส่วนภายในประเทศแต่ละรายการมีราคาไม่ต่างกันมากในขณะที่ฐานของราคา B แตกต่างกันมาก

- มูลค่าของ B ถูกกระทบกระเทือนได้มากจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราต่างประเทศ

ความหวังที่ว่าเมื่อบังคับใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศในอัตราที่สูงขึ้นแล้วจะเป็นการลดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศนั้น ยังเป็นข้อที่น่าสงสัยอยู่มากด้วยเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ คือ

- ชิ้นส่วนใดที่ทางฝ่ายผู้ประกอบการคัดออกจาก CKD หรือที่เรียกว่า DELETED ITEM จะได้รับการลดหย่อน (DELETION ALLOWANCE) เพียงเฉพาะบางส่วนของราคาชิ้นส่วนนั้น การประหยัดเงินตราต่างประเทศจึงเป็นเพียงบางส่วน แต่ปรากฏชิ้นส่วนที่ผลิตขึ้นในประเทศนั้นส่วนมากจะเป็นการนำเข้าชิ้นส่วนย่อยซึ่งเป็นวัตถุดิบมาจากต่างประเทศเพื่อประกอบเป็นชิ้นส่วนสำเร็จ ซึ่งจะนับเป็น LOCAL CONTENT บ่อยครั้ง ชิ้นส่วนเหล่านี้มี VALUE

ADDED เป็น NEGATIVE และเมื่อสำเร็จรูปแล้วมักจะราคาเทียบกับ DELETION ALLOWANCE ประมาณ 2.5 ถึง 3 เท่าตัว (การเปรียบเทียบราคาภายในประเทศกับ

DELETION ALLOWANCE นี้ เรียกว่า COST-PENALTY หรือ PENALTY COST)

- เมื่อประเทศใดก็ตามมีนโยบายที่จะใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศในอัตราที่สูงขึ้นตลอดเวลาย่อมทำให้ PRICE ELASTICITY OF DEMAND FOR IMPORT OF DELETED CK PACK ยังมีค่าต่ำลงเสมอ เพราะเป็นความจำเป็นอย่างยิที่จะต้องนำเข้า DELETED CKD PACK เข้ามาประกอบเข้ากับชิ้นส่วนภายในประเทศเพื่อให้รถยนต์สำเร็จรูป) ลักษณะเช่นนี้ ทำให้ผู้เป็นเจ้าของยี่ห้อในต่างประเทศสามารถลดราคา DELETED CKD PACK ในลักษณะที่ให้ส่วนลดย่อยแก่ผู้ประกอบการน้อยกว่าอัตราส่วนของชิ้นส่วนที่ลดลงไป โดยเฉพาะถ้าผู้เป็นเจ้าของยี่ห้อเป็น MULTINATIONA CORPORATION ที่ตั้งโรงประกอบอยู่ในประเทศของเร ด้วย โอกาสเช่นนี้เปิดให้ทำพฤติกรรมแบบ TRANSFER PRICING ได้ง่ายยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุที่ตลาดรถยนต์ของประเทศไทยมีขนาดเล็ ปีละประมาณหนึ่งแสนคัน และประกอบไปด้วยจำนวนแบบในระยะหลัง ๆ นี้ประมาณ 75 แบบ จึงทำให้ชิ้นส่วนที่ผลิตขึ้นภายในประเทศส่วนใหญ่มีค่าของ COST PENALTY มากกว่า 1.0 ต้นทุนของรถที่ประกอบภายในประเทศจะต้องใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศมากขึ้นจะยิ่งแพงขึ้นเป็ลำดับ เมื่อเทียบกับการนำเข้าสำเร็จรูป (CBU) การคุ้มครองของรถที่ประกอบภายในประเทศ คือ อัตราภาษีนำเข้า ซึ่งต่างกันระหว่าง CBU และ CKD เช่นในกรณีรถนั้นก็ คือ ร้อยละ 80 สำหรับ CBU และร้อยละ 50 สำหรับ CKD

การขาดดุลการค้า และดุลย์ชำระเงินต่อเนื่องกันหลายปี เป็นความวิตกกังวลของกระทรวงพาณิชย์เป็นอย่างมาก โดยที่มีความเชื่อมั่นว่า การนำเข้าของรถยนต์ โดยเฉพาะรถยนต์สำเร็จรูปเป็นส่วนที่ต้องรับผิดชอบเป็นการสำคัญ จึงประกาศห้ามนำเข้ารถยนต์นั่งสำเร็จรูปไปวันที่ 31 มกราคม 1978 ตรงตามความคาดหมายของโร

งานประกอบทั้งหลาย ซึ่งรอคอยกันมาเป็นเวลานานหลาย ปีก่อนหน้านั้น สำหรับใบสั่งที่เปิด L/C ไปก่อนแล้ว เมื่อ นำเข้าจริงจะถูกเก็บภาษีขาเข้าในอัตราใหม่คือ 150 เปอร์ เซนต์หรือรถที่นำเข้าแบบสำเร็จรูปได้ในกรณีพิเศษ ก็ ต้องเสียภาษีขาเข้าในอัตรา 150 เปอร์เซนต์ ส่วนการนำ เข้า CKD นั้นอัตราภาษีขาเข้าได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80

ความเข้าใจผิดมักจะมีอยู่เสมอว่า หลังจาก 31 มกราคม 1978 แล้วความแตกต่างของภาษีขาเข้า CBU : CKD คือ 150 : 80 แท้ที่จริงแล้ว การห้ามนำเข้านั้นคืออัตราภาษีขา เข้าที่เป็น INFINITY ไม่ว่าจะมีมองในรูปของ NOMINAL RATE หรือ EFFECTIVE RATE OF PROTECTION ก็ไม่ควรจะ มีข้อสงสัยว่าความคุ้มครองที่ให้แก่อุตสาหกรรมรถยนต์นั้น มีอยู่มากเพียงใด

ราวกับว่าเท่านั้นยังไม่พอเพียงสำหรับการพุ่งขึ้นของ ราคาขายของรถที่ประกอบภายในประเทศ ซึ่งไม่มีคู่แข่ง จากต่างประเทศอีกแล้ว นโยบายที่จะเพิ่มอัตราการใช้ชิ้น ส่วนภายในประเทศ ยังถูกประกาศออกมาในวันที่ 17 สิงหาคม 1978 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 1978 เป็นต้นมา มีใจความสำคัญว่า

รถยนต์นั่งซึ่งต้องใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศในอัตรา ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 จะต้องเพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 ภายในเวลา 2 ปี และเพิ่มขึ้นอีกปีละร้อยละ 5 จนกว่า จะถึงอัตราร้อยละ 50 (เมื่อ 25 สิงหาคม 1981 ผู้ประกอบ ต้องใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 แล้ว)

การคำนวณ LOCAL CONTENT ตามที่ได้ประกาศ เพิ่มอัตราขึ้นไปนี้ ก็ได้ใช้วิธีการใหม่ ซึ่งต่างไปจากการ คำนวณโดยมูลค่า กล่าวคือในระบบใหม่ชิ้นส่วนทุกชิ้น (หรือแทบทุกชิ้น) ในตัวรถจะถูกแยกออกเป็นรายการโดยละเอียดแล้วคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์จะ กำหนดตายตัวว่า แต่ละชิ้นนั้นมีค่าความสำคัญในตัวรถเท่า ใด ตัวอย่างเช่น หมอนั้ระบายความร้อน มีมูลค่า 0.76 POINT ฝาสูบเครื่องยนต์มีมูลค่า 0.90 POINT หม้อพักไอ- ลี 0.90 POINT กระบอกหน้า 0.75 POINT แผ่นหลังคา 0.90 POINT เสื้อเกียร์ 0.75 ฯลฯ

ที่ต้องใช้คำว่า POINT แทนคำว่า PERCENT ก็เพราะ ว่าในระยะแรกการแยกชิ้นส่วนทั้งหมดออก ได้กำหนดค่า

ความสำคัญดังกล่าวรวมเบ็ดเสร็จได้ 100.00 หน่วย แต่ ภายหลังได้พิจารณาว่าอุปกรณ์พิเศษ (ACCESORIES) เช่น เครื่องปรับอากาศ วิทยุ เข็มขัดนิรภัย ฯลฯ ยังอาจถือเป็น

ส่วนประกอบของรถยนต์ได้ด้วย จึงเพิ่มรายการเหล่านี้เข้าไปอีกจนนับรวมได้ทั้งสิ้น 107.70 หน่วย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงจำเป็นต้องนับเป็น POINT เพราะเราคงจะไม่อาจพูดได้ รถยนต์ของเมืองไทยมีส่วนประกอบรวมกัน 107.70 เปอร์-เซ็นต์

ในขณะที่กำหนดค่าความสำคัญอยู่นั้น คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ตระหนักว่าจะต้องไม่ให้เป็นภาระแก่ผู้ประกอบการซึ่งเคยสามารถใช้ชิ้นส่วนภายในได้ถึงร้อยละ 25 อยู่แล้วตามสูตรมูลค่า ดังนั้นในกระบวนการกำหนดค่าความสำคัญ จึงต้องเลือกค่าของแต่ละรายการในลักษณะที่ไม่ทำให้ผู้ประกอบการรายใดที่เคยทำได้ร้อยละ 25 ตามสูตรเก่า แต่ไม่สามารถทำได้ 25 Points ตามระบบใหม่

อีกประการหนึ่ง คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ เห็นเป็นการสมควรที่จะกำหนดค่าความสำคัญเอาไว้ในลักษณะที่เป็นการจูงใจให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้นในทิศทางที่พึงประสงค์เอาไว้แล้ว และได้เลือกว่า ชิ้นส่วนประเภทที่ใช้กระบวนการผลิตแบบ PRESSING เป็นสิ่งที่น่าจะกระทำในวาระอันใกล้นี้ก่อนอย่างอื่น จึงได้กำหนดค่าของชิ้นส่วนที่เป็น PRESSING ไว้ค่อนข้างจะสูง

ข้อควรพิจารณาจากการกำหนดค่าความสำคัญดังกล่าวนี้ได้ดังนี้

- ค่าความสำคัญ (POINT) ที่กำหนดขึ้นด้วยเหตุดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับต้นทุนการผลิต (เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพในการผลิต) หรือกับ VALUE ADDED (เมื่อคำนึงถึงการประหยัดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศ)

- เป็นเหตุผลโดยตรงที่ผู้ประกอบการจะต้องเลือกสั่งซื้อหรือทำการผลิตชิ้นส่วนที่ MINIMIZE COST PENALTY PER POINT จนกว่าจะถึงจำนวน POINT ที่ต้องการในการนี้หากว่าชิ้นส่วนใดได้รับ POINT มากเกินความเป็นจริงในต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบแล้ว ชิ้นส่วนอย่างนี้อาจจะถูกเลือกผลิตขึ้นมาก่อนอย่างอื่นที่ได้รับ POINT อย่างสมเหตุสมผล (หรือต่ำเกินไป) การเลือกอันเนื่องมาจากความผิดพลาดของ POINT เป็นการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเลือกใช้ในการผลิตที่ขาดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

- ปรากฏด้วยว่าในบัญชีของชิ้นส่วนที่แยกไว้เป็น

รายการชิ้นส่วนนั้น อาศัยข้อมูลที่มาจากรถยนต์เพียงบางชนิดของ OVERHEAD VALVE เมื่อจะเอาไปใช้กับรถยนต์ที่มี DESIGN แตกต่างกันไป เช่นรถที่ขับเคลื่อนด้วยล้อหน้า หรือใช้เครื่องยนต์ระบบ OVERHEAD CAMSHAFT หรือใช้เกียร์อัตโนมัติ จะปรากฏว่ามีรายการเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้ถูกกำหนด POINT เอาไว้ในประกาศ

(4) เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่า อุตสาหกรรมรถยนต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นผลโดยตรงมาจากการบังคับใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ทำให้เกิดการผลิตชิ้นส่วนที่ใช้ในการประกอบขึ้นเป็นจำนวนมากมายารายการ

ชิ้นส่วนที่ใช้แล้วในรถยนต์ทุกแบบหลังจากมีการบังคับใช้ LOCAL CONTENT คือ

- ยาง
- แบตเตอรี่
- สี
- ชุดท่อไอเสีย
- หม้อน้ำระบายความร้อน
- ถังน้ำมันเชื้อเพลิง
- ชุดเบาะนั่ง
- ชุดตกแต่งภายใน
- กระจก
- พรหมปูพื้น
- ชุดสายไฟ

ชิ้นส่วนที่ใช้แล้วในรถยนต์บางแบบคือ

- ล้อ
- แหนบ / สปริง
- ข้อศอกขับเคลื่อน
- อัลเตอร์เนเตอร์
- เรกูเลเตอร์
- สตาร์ทเตอร์
- แตร
- คอยล์
- คอนโซล
- กำบังพัดลม
- ท่อน้ำมัน
- ชุดเครื่องมือประจำรถ

- ลูกยาง
- กรอบติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ
- สายแบตเตอรี่
- ขายึดแบตเตอรี่
- ยางหุ้มกันชน
- บังแดด
- หมอนแรงศีรษะ
- วิทยุ
- ดวงไฟท้าย
- ฯลฯ

ชิ้นส่วนเหล่านี้ เมื่อส่งเข้าโรงประกอบเรียกว่า ORIGINAL EQUIPMENTS (OE) แต่ชิ้นส่วนเดียวกันหากนำไปขายในตลาดที่เขาไปใช้เปลี่ยนชิ้นส่วนสึกหรอ เรียกว่า SPARE PARTS หรือ REPLACEMENT PARTS ปัญหาที่มีอยู่ว่าชิ้นส่วน OE ส่วนใหญ่มีลักษณะจำเพาะกับแบบของรถยนต์ และมักจะเป็นชิ้นส่วนที่ใช้ครั้งเดียวในการประกอบรถใหม่ แม้จะมีการเอาไปใช้ทดแทนการสึกหรอหรือจากผลของอุบัติเหตุบ้างก็ไม่บ่อยครั้งนัก (เรียกว่า SLOW - MOVING

PARTS) ชิ้นส่วนประเภทนี้จึงมีขนาดของตลาดค่อนข้างจำกัด (ตามจำนวนของรถใหม่) ผู้ผลิตชิ้นส่วนประเภทนี้จะขึ้นอยู่กับความต้องการของโรงประกอบเพียงเท่านั้น

ชิ้นส่วนอีกประเภทหนึ่งคือชิ้นส่วนที่ต้องใช้เปลี่ยนบ่อยเมื่อใช้งาน (FAST-MOVING PARTS) จะมีตลาดที่กว้างขวางกว่ามาก เพราะขึ้นอยู่กับขนาดของ STOCK ของรถยนต์ที่มีใช้งานอยู่ทั้งหมด รวมทั้งความต้องการของโรงประกอบอีกด้วย ยกเว้นเสียแต่ว่าชิ้นส่วนบางอย่างประเภทนี้ได้นำเข้าภายใน SUB-ASSEMBLY ของ CKD อยู่แล้ว

นอกเหนือไปจากยาง แบตเตอรี่ ช็อคอัพซอร์บเบอร์ และคอยล์แล้ว แทบจะกล่าวได้ว่า ชิ้นส่วนอย่างอื่นที่ได้ใช้ในการประกอบอยู่แล้วในขณะนี้ เป็นประเภท SLOW-MOVING แทบทั้งนั้น จึงมีจำนวนการผลิตต่ำและจำเพาะเจาะจงกับแบบของรถ ไม่ปรากฏ ECONOMIES OF SCALE เหมือนกับ SPARE PARTS หรือ OE ที่เป็น FAST-MOVING เช่น ยาง แบตเตอรี่ หัวเทียน ลูกสูบ แหวนลูกสูบ แปรงกรองอากาศ กรองน้ำมันเครื่อง สายพาน ปะเก็น เบรค คลัทช์ เป็นต้น

(5) ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ผลิตชิ้นส่วนและผู้ประกอบ

5.1 การยอมรับคุณภาพของชิ้นส่วนที่ผลิตขึ้นในประเทศเป็นประเด็นที่กล่าวถึงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านที่ทำให้จำเป็นต้องใช้ชิ้นส่วนคุณภาพต่ำ และในด้านที่ทำให้ชิ้นส่วนมีราคาสูงเพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการยื่นขออนุญาตให้กับผู้เป็นเจ้าของยี่ห้อ

5.2 เนื่องจากรถยนต์มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทุก ๆ 4 - 5 ปี และมีการเปลี่ยนแปลงย่อยทุก ๆ ปี ทั้งผู้ประกอบและผู้ผลิตชิ้นส่วนจะต้องมีการเตรียมงานเพื่อเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนบ่อยครั้งจนทำให้ระยะการผลิตสั้น อีกทั้งการส่งมอบจะต้องทันเวลาของการเปลี่ยนแปลงแบบ

5.3 เหตุผลในข้อ 5.1 และข้อ 5.2 ทำให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนและผู้ประกอบมักจะเป็นลูกค้าประจำซึ่งกันและกันโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายใหม่ได้เข้ามาแข่งขัน ในขณะเดียวกันเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพที่ต้องการ การเตรียมงานและการส่งมอบที่แม่นยำ ผู้ผลิตชิ้นส่วนจะถูกบีบคั้นอีกแรงหนึ่งจากการตัดสินใจผลิตขึ้นเองในโรงประกอบหรือโรงงานในเครือของโรงประกอบ (IN-HOUSE OPERATION) โดยเฉพาะถ้าเป็นชิ้นส่วนจำเพาะของแต่ละแบบ

5.4 การจัดหาเทคโนโลยีในการผลิตชิ้นส่วนไม่สามารถหวังได้จากโรงประกอบข้อนี้ต่างจากการ ณีบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ในประเทศต้นกำเนิด เพราะในกรณีเช่นนี้ผู้ผลิตรถยนต์เป็นผู้ออกแบบและพัฒนาทุกชิ้นส่วนที่ต้อง

การใช้ ผู้ผลิตชิ้นส่วนจึงรับถ่ายทอดเทคโนโลยีไปได้ แต่โรงประกอบของเราทำงานเพียงการประกอบรถยนต์อย่างเดียว เทคโนโลยีพิเศษในการผลิตชิ้นส่วนจึงไม่อาจหาได้จากโรงประกอบ แต่มักจะต้องจัดหาเองโดยผู้ผลิตชิ้นส่วนเองจากต่างประเทศ

5.5 การรองรับของตลาด SPARE PARTS เป็นเครื่องประกันในเรื่องขนาดของการผลิต ซึ่งหมายถึงต้นทุนการผลิตที่มี COST PENALTY ต่ำ นอกไปจากยาง และแบตเตอรี่ แล้วแทบจะมองไม่เห็นชิ้นส่วนใดที่มีการรองรับของตลาด SPARE PARTS ที่กว้างขวางพอ และในกรณีที่ตลาด SPARE PARTS กว้างขวาง ชิ้นส่วนเหล่านี้ก็มักจะประกอบมาแล้วเป็นชิ้นส่วนย่อยในชุด CKD เช่นหัวเทียน ลูกสูบ แบริ่ง แหวน ลูกสูบ

(6) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากอุตสาหกรรมรถยนต์ในสถานะภาพปัจจุบัน

6.1 การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วน LOCAL CONTENT ทำให้ต้นทุนการผลิตต้องสูงขึ้นเพราะชิ้นส่วนที่มี COST PENALTY ต่ำนั้นได้ถูกเลือกใช้ไปหมดแล้ว ส่วนที่เหลือคือ COST PENALTY ที่สูงขึ้นตลอดเวลา อุตสาหกรรมนี้อยู่ในการดำเนินการที่ไม่มี COMPETITIVENESS กับผู้ผลิตในต่างประเทศ การคุ้มครองที่ต้องการจากรัฐนั้นมีอัตราสูงมากในลักษณะของภาษีขาเข้าที่แตกต่างกันระหว่าง CBU กับ CKD หรือการห้ามเข้าของ CBU ผลของการคุ้มครอง

ทรงดังกล่าวคือการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ ระหว่างอุตสาหกรรมรถยนต์กับอุตสาหกรรมอื่น เพราะ ราคาของรถยนต์นั้นมี OVERPRICING เมื่อเปรียบเทียบกับ สินค้าอื่น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมรถยนต์อยู่รอดได้ เพราะการคุ้มครองที่จัดให้เหลือเฟือ

6.2 ความสามารถในการผลิตรถยนต์ (ประกอบ) หรือชิ้นส่วนไม่บรรลุเป้าหมายทางการถ่ายทอดเทคโนโลยี ที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง ชิ้นส่วนบางอย่างไม่ต้องใช้ เทคโนโลยีที่ต้องแสวงหา และชิ้นส่วนบางอย่างที่ต้องใช้ เทคโนโลยีก้าวหน้าก็เป็นเทคโนโลยีที่มาจากตัวของผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเฉพาะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย หรือเป็น เทคโนโลยีที่ติดมากับ HARDWARE (เครื่องจักร + อุปกรณ์ ใช้ในการผลิต) การถ่ายทอดเทคโนโลยีในลักษณะ SOFTWARE หรือ TECHNOLOGY MASTERING ไม่มีหลักฐานปรากฏที่เด่นชัด

6.3 มีหลักฐานที่แสดงว่าสำหรับแบบของรถ (โดย เฉพาะรถยนต์ที่หนึ่ง) ที่มีการประกอบจำนวนน้อย (ต่ำกว่า 1,000 คัน) มีต้นทุนการผลิตโดยไม่นับภาษี (ราคา CKD + ค่าขนส่ง + มูลค่าชิ้นส่วนภายในประเทศซึ่งหัก ภาษีแล้ว + ค่าประกอบ) สูงกว่ารูปแบบเดียวกัน ที่ส่งเข้า มาเป็น CBU รวมค่าขนส่งในอัตราที่สูงมาก และแม้แต่วาง ที่มีจำนวนการประกอบในขั้นนำของตลาด ต้นทุนดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับก็ยังนับว่าเสียเปรียบอยู่บ้าง แต่ในอัตราที่พอจะทนทานได้บ้างในระยะสั้น เมื่อเปรียบเทียบ

ระหว่างต้นทุนในเชิงเงินตราต่างประเทศที่ต้องใช้สำหรับการนำเข้า CBU กับการประกอบจาก CKD ก็ยังมีข้อสงสัย อยู่มากเพราะว่าในแบบของรถที่พอจะพบการประหยัดได้ บ้าง ก็มียอดเงินต่อคันน้อยมากจนแทบไม่มีผลเปลี่ยนแปลง ในดุลย์การค้า

6.4 ความมุ่งมั่นเพื่อเพิ่มอัตราส่วน LOCAL CONTENT เป็นอันตรายอย่างยิ่งที่เป็นการผูกมัดระบบเศรษฐกิจของ ตัวเราเองให้มี PRICE ELASTICITY OF DEMAND FOR IMPORT OF DELETED CKD PACK ดำลงตลอดเวลา

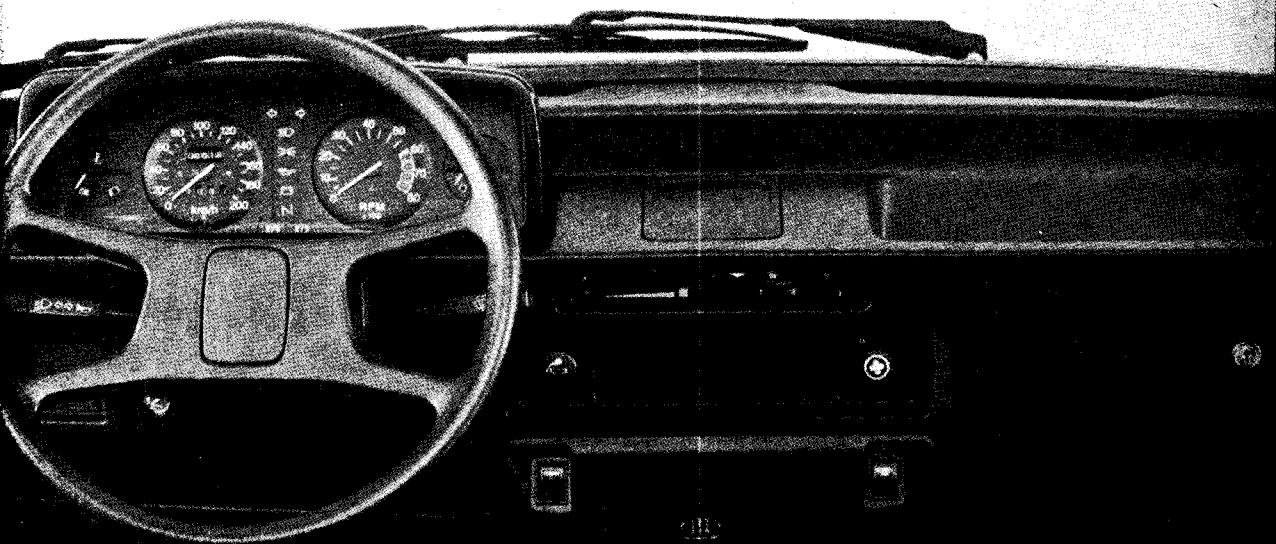
(7) ประสพการณ์ 20 ปีของประเทศไทยในอุตสาหกรรมรถยนต์ คือ

- อุตสาหกรรมรถยนต์เป็นอุตสาหกรรมที่มีราคาแพงมาก

- ภาระของสังคมจะยิ่งหนักขึ้นไปอีกตามอัตราของ LOCAL CONTENT ที่สูงขึ้นไป

- ภาระที่หนักที่สุดมีอยู่ในการประกอบรถยนต์หนึ่ง ที่มีจำนวนการประกอบน้อย (ต่ำกว่า 1,000 คันต่อปี) การ จัดแบบของรถประเภทนี้ออกไปจากการประกอบจะเป็น การลดภาระสังคมในส่วนที่หนักที่สุดออกไปก่อน

- เป็นไปไม่ได้ที่ประเทศไทยจะมี COMPETITIVENESS ในทุกชิ้นส่วนของรถยนต์ทั้งคัน แต่เป็นไปได้มากกว่าที่จะเลือกพัฒนาเฉพาะบางชิ้นส่วนที่มีช่องทางดีที่สุดโดย ใช้เวลาสั้นที่สุด และบรรลุเป้าหมายที่สำคัญ ๆ ได้อย่างชัดเจน

ภาคผนวก

SALE AND LOCAL ASSEMBLY

1961 - 1978

SALE					LOCAL ASSEMBLY				
YEAR	PASSENGER CAR	COMMERCIAL VEHICLE	TOTAL	PASSENGER : COMMERCIAL	PASSENGER CAR	COMMERCIAL VEHICLE	TOTAL	PASSENGER : COMMERCIAL	CKD : CBU
1961	3719	215	3934	95 : 05	310	215	525	59 : 41	13 : 87
1962	5566	3462	9008	62 : 38	908	275	1183	77 : 23	13 : 87
1963	11030	5685	16715	66 : 34	1871	1682	3553	53 : 47	21 : 79
1964	15156	8867	24223	63 : 37	3078	3289	7267	55 : 45	30 : 70
1965	15882	10607	26489	60 : 40	4408	5687	10095	44 : 56	38 : 62
1966	19884	15627	35511	56 : 44	4898	5749	10647	46 : 54	30 : 70
1967	29527	21130	50657	58 : 42	6211	6507	12718	49 : 51	25 : 75
1968	35107	35839	70946	50 : 50	7209	6430	13639	53 : 47	19 : 81
1969	30493	40627	71120	43 : 57	6110	5588	11698	52 : 48	16 : 84
1970	21828	27347	48910	45 : 55	6604	3969	10573	62 : 38	22 : 78
1971	18008	28873	46025	40 : 60	9017	5797	14814	61 : 39	32 : 68
1972	18027	26156	42875	42 : 58	10773	7540	18313	59 : 41	43 : 57
1973	30352	38899	69251	43 : 57	17935	9499	27434	65 : 35	40 : 60
1974	28659	45911	74570	38 : 62	16911	14767	31678	53 : 47	42 : 58
1975	23426	54398	77824	30 : 70	15562	15467	31029	50 : 50	40 : 60
1976	21214	64386	85600	25 : 75	15848	32473	48321	33 : 67	56 : 44
1977	25566	81704	107270	24 : 76	18564	47310	65874	28 : 72	60 : 40
1978	22863	58633	81496	28 : 72	20760	44605	65365	32 : 68	80 : 20

TOP TEN MODELS

MAKE	MODEL	1978	1977	1976	1975	1974
PASSENGER CAR						
1	TOYOTA COROLLA	3245/1	4084/1	3878/1	2890/1	2351/2
2	TOYOTA CORONA	2185/2	2446/2	1726/2	1838/2	3054/1
3	MITSUBISHI LANCER	1491/3	2077/4	1557/4	977/5	914/7
4	DATSUN SUNNY	1321/4	2244/3	1639/3	1108/4	938/5
5	MITSUBISHI GALANT	1291/5	1838/5	270/17		
6	MAZDA 323	1277/6	503/15			
7	DATSUN 160J	1143/7	839/7	867/7	750/7	944/4
8	PEUGEOT 504	908/8	717/10	735/8		
9	FIAT 131	809/9	482/18			
10	TOYOTA CROWN	706/10	632/11	575/10	753/6	890/8
LIGHT TRUCK						
1	DATSUN PICK-UP	14152/1	15979/1	14334/1	10532/1	8009/1
2	TOYOTA HI-LUK	9525/2	11068/2	7892/2	8060/2	6896/2
3	ISUZU FASTER	7290/3	2337/6			
4	ISUZU ELF	3663/4	4130/4	4507/3	3283/3	3106/3
5	MAZDA B1600	2521/5	5617/3	3684/4	2700/5	2185/6
6	TOYOTA DYNA	2391/6	2324/7	2103/7	2429/6	1692/8
7	MAZDA 1300	1423/7	1559/9	2391/6	700/9	
8	MAZDA 1000	1337/8	1589/8	1403/8	1823/8	2017/7
9	DAIHATSU PICK-UP	1057/9	3000/5	1024/10	586/10	316/10
10	SUZUKI PICK-UP	1024/10	1380/10	811/16		
MEDIUM & HEAVY TRUCK						
1	ISUZU OVER 6-TON	2895/1	5326/1	4473/1	2966/1	1861/1
2	HINO OVER 6-TON	2745/2	2906/2	1370/3	101/6	
3	HINO 5-TON	2087/3	2680/3	2032/2	1595/2	1654/2
4	ISUZU 5-TON	1878/4	1548/4	712/5	506/4	186/4
5	ISUZU 6-TON	1177/5	1034/5	1214/4	1107/3	1103/3
6	MITSUBISHI OVER 6-TON	590/6	607/6	3	13	
7	TOYOTA 6-TON	74/7	69/7	84/8	213/5	127/6
8	NISSAN 6-TON	64/8	33/9	74/9	57/8	
9	MITSUBISHI 6-TON	63/9	45/8	142/6	93/7	93/8
10	MERCEDES-BENZ OVER 6-TON	14/10	10/10	53/9	154/5	

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

คุณธีรวัฒน์ ศิริวัฒนาภรณ์

ผู้จัดการ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรสวัสดิ์ ก่อสร้าง

118 ถนนตากลิพัฒนา อ.ตากลิ นครสวรรค์

จำหน่ายวัสดุก่อสร้างทุกชนิดและรับเหมาก่อสร้างทั่วไป

เพียงคำเดียว

บลูเบิร์ด

ความคิด และจิตใจมนุษย์เรา...มีเสรีภาพอย่างกว้างขวาง... มีความละเอียดอ่อน ผิดซึ่ง คมคาย กว้างไกล และเหนือ...อยู่เฉพาะตัว แต่สะท้อนถึงจิตใจ...ในสิ่งซึ่งท่านควรมองใจกับทัศน

บลูเบิร์ดใหม่...ใหม่อย่างไร?...

ปฏิกิริยาใหม่ให้สอดคล้องตามทันสมัยยุค 10 ปี ปฏิรูปประโยชน์ใช้สอยให้

โครงสร้างแบบใหม่ และปลอดภัย เครื่องยนต์ขนาด 1.6 ลิ. 4.8 ลิ. และ 2.0 ลิ. ซึ่งใช้ระบบกันสะเทือนอิสระทั้ง 4 ล้อ มีน้ำหนักเบา โครง

สร้างด้วยแบบหล่อขึ้นเดียว ไม่รอยต่อให้เสียดี และที่ล้ำหน้าคือ ทำจากเหล็กเหนียวพิเศษ มีน้ำหนักเบาทำให้ไม่เปลืองเชื้อเพลิง

อุปกรณ์ภายในแพรวพราว ดูดี และประณีตทุกกระ

เป๋ยต้นว บลูเบิร์ดใหม่สร้างสถิติขายสูงสุดในรถ

ขนาดเดียวกันทุกชนิด เพราะหัวใจในการ

ผลิต 3 ประการคือ คุณภาพ คุณประ

โยชน์ และคุณลักษณะ ขอเชื้อ

เชิญให้ท่านทดสอบ ทัศน

บลูเบิร์ด เพื่อสัมผัส และ

พิสูจน์ ความรู้สึกที่ว่า

นั่นแหละคือความ

ใหม่

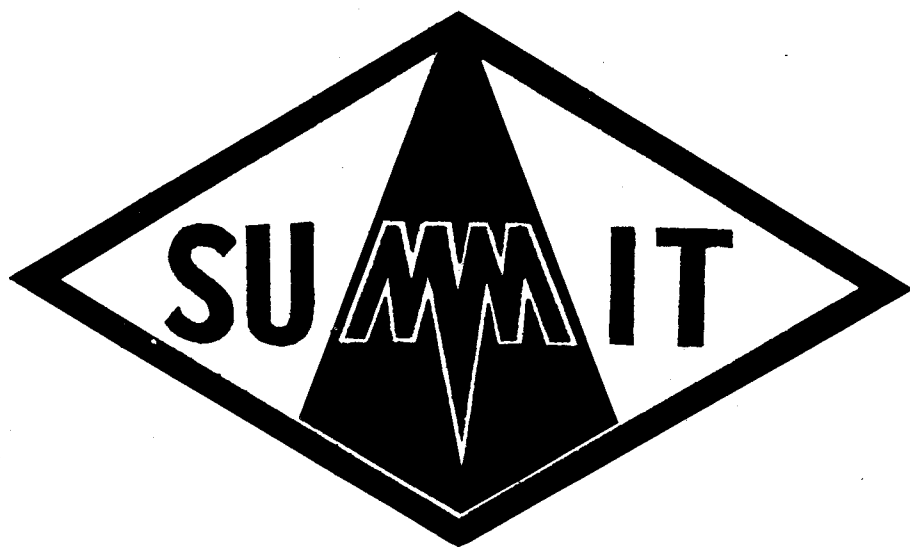
หิสรัน ดัทสัน ดีอดคุณภาพ

บริษัท สยามกลการ จำกัด
805 ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10112
และ บริษัท กลการ จำกัด ทั่วประเทศ

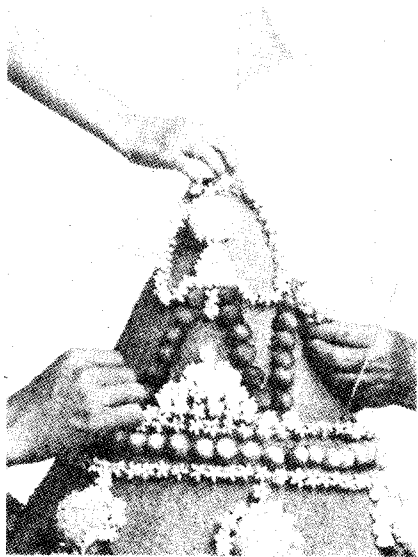
ด้วยความปราณนาดีจาก

**บริษัท
ซัมมิต ออยล์
จำกัด**

ชั้น 10 อาคาร สีลม 197/1 ถนน สีลม บางรัก กรุงเทพฯ

โทร. 234-3931

คนละไม้ คนละมือ

การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ เป็นนโยบายและภารกิจสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของบริษัท เอสโซ่แอสเตนดาร์ประเทศไทย จำกัด เราภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมมีพลังแรง ในโครงการพัฒนาชนบทด้านต่าง ๆ เช่น สร้างโรงเรียนในห้องเรียนที่ยังขาดสถานที่เรียน จัดอุปกรณ์เครื่องเขียนแจกจ่ายให้แก่นักเรียนที่ยังขาดแคลนทั่วทุกภาค สร้างอ่างเก็บน้ำให้ชาวชนบทมีน้ำกินน้ำใช้ในฤดูแล้ง สร้างสถานีอนามัยในถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกลแพทย์และโรงพยาบาล สิ่งเหล่านี้ เสมือนหนึ่งเป็นหยดน้ำน้อยนิดจากน้ำใจหนึ่ง หากเราทุกคนช่วยกันคนละไม้คนละมือ วันหนึ่งข้างหน้า ความสำเร็จจากจุดเล็ก ๆ ที่เริ่มแล้วนี้จะช่วยกันเฉลี่ยสุขไปทุกท้องที่ ในถิ่นชนบทของเรา

HUGE CO

ด้วยความปรารถนาดี

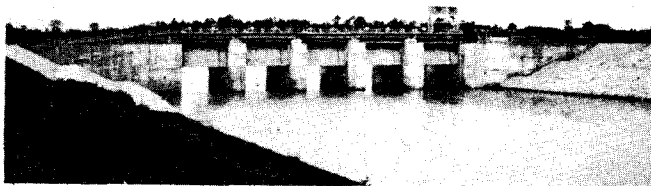
จาก

บริษัท ซีโน-ไทย เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด

308 อาคารมานะพันธ์ ถนนสีลม กรุงเทพมหานคร โทร. 238-2407

CABLE : STECON BANGKOK TELEX : STICORP TH 82831

บานประตูเหล็กโค้ง (Radial Gate) ประกอบและติดตั้ง โดย บริษัท ซีโน-ไทย ณ โครงการชลประทาน อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก

บริษัทฯ มีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยในการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศชาติให้มีความมั่นคงและถาวรยิ่งขึ้น โดยร่วมกับรัฐบาลและเอกชนก่อสร้างโครงการพัฒนาและอุตสาหกรรมที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ในครั้งนี้ บริษัทฯ ได้จัดให้มีโรงงานแปรรูปโลหะที่ทันสมัย และใหญ่ที่สุดในประเทศ พร้อมด้วยผู้ชำนาญงานในสาขาต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการในด้านวิศวกรรม และการก่อสร้างทั่วไปของประเทศ

แหล่งเงิน เพื่อการลงทุน ในประเทศไทย

(Investment Financing)

ดร.นิมิตร นนทพันธุ์วาทย์

ดร.พงศธร สิริโยธิน

นางสุวรรณา ตั้งจิตปิยะนนท์

น.ส.บงกช พานิช

โดยที่ตระหนักดีว่าการลงทุนมีหลายประเภท กิจกรรมที่มีการลงทุนมีทั้งการลงทุนด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ด้านบริการ ฯลฯ ซึ่งกิจการเหล่านี้มีระดับของการจัดระบบธุรกิจต่างกัน เช่นเกษตรกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนของภาคเอกชนที่มีขนาดการลงทุนไม่ใหญ่นัก การบริหารงานยังไม่มีระบบ แหล่งเงินทุนก็จะต้องเป็นประเภทหนึ่ง การลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมหรือบริการ ก็จะมีการลงทุนในหลายขนาด มีทั้งการลงทุนขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งแต่ละขนาดก็จะมีแหล่งเงินทุนที่ค่อนข้างต่างกัน เช่นโครงการก๊าซธรรมชาติ โครงการปิ๋ย หรือโครงการอุตสาหกรรมพื้นฐาน อาจมีแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ หรืออาจเป็นการร่วมทุนของรัฐบาล ส่วนการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดย่อมอาจใช้เงินทุนจากสถาบันการเงินภายในประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้แหล่งเงินทุนยังแตกต่างกันตามความต้องการใช้เงินทุนนั้น ๆ เช่นถ้าต้องการใช้เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการแต่ละวัน สะสมสต็อกสินค้าเชื่อทางการค้า ก็ต้องหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้น และถ้าต้องการเงิน

* ผู้เขียนทั้ง 4 ท่าน ประจำอยู่ ณ ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและการตลาด
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

นเพื่อขยายกิจการก่อสร้างอาคารที่ทำการ ซื้อเครื่องจักร
อุปกรณ์ หรือเป็นการลงทุนในระยะแรกเริ่มก็ต้องมาจาก
แหล่งเงินทุนระยะยาว เพราะผลตอบแทนในลักษณะการ
ทุนเช่นนี้ต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง

เท่าที่ผ่านมา ภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทยมี
ขยายตัวในระดับสูง ซึ่งมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจส่วน
หนึ่งของประเทศขยายตัวได้ในอัตราสูงเมื่อเทียบกับนานา
ประเทศ และจากนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาล
ดำเนินการต่อไปในระยะ 5-10 ปีข้างหน้า คือพัฒนา
อุตสาหกรรมหลักของประเทศ เร่งการขยายอุตสาหกรรม
เพื่อการส่งออก และการมีปฏิกิริยาธรรมชาติขนาดใหญ่ ซึ่ง
ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกมากมาย เหล่านี้ย่อม
ทำให้ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวในระดับสูงต่อไป บท
บาทฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะรวบรวมแหล่งที่มาของเงิน
โดยเน้นหนักทางด้านอุตสาหกรรม

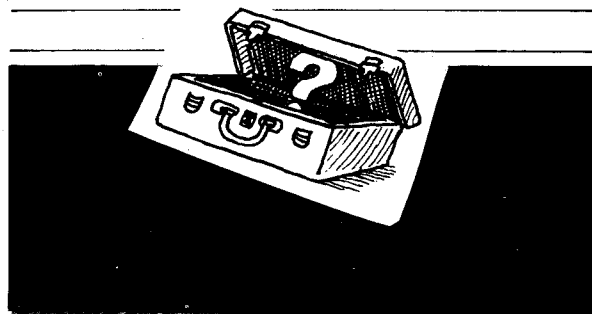
แหล่งเงินทุนสำหรับผู้ลงทุน เพื่อการอุตสาหกรรม
ในที่นี้จะเน้นเฉพาะแหล่งเงินทุนที่อยู่ในตลาดเงิน
ระบบ (Organized market) แบ่งได้อย่างกว้าง ๆ เป็น
แหล่งเงินทุนจาก ภายใน และแหล่งจาก ภายนอก ธุรกิจ
ทั้ง 2 แหล่งนี้ยังสามารถแบ่งได้อีกเป็นแหล่งเงินทุน

ระยะสั้น ซึ่งหมายถึงระยะเวลาคบกำหนดชำระคืนไม่เกิน
1 ปี และแหล่งเงินทุนระยะยาว ซึ่งหมายถึงระยะเวลาคบ
กำหนดชำระคืนเกิน 1 ปี ขึ้นไปและถ้าจะแบ่งตามที่มา
ของเงินทุนยังแบ่งได้เป็นเงินทุนที่ได้จากภายในประเทศ
และเงินทุนจากต่างประเทศ

1) แหล่งเงินทุนจากภายใน (Internal funds) ประ
กอบด้วยเงินทุนของผู้ประกอบการ จากการสำรวจ ปรากฏ
ว่า การใช้เงินทุนริเริ่มกิจการ สำหรับการก่อสร้างอาคาร
โรงงาน ซื้อเครื่องจักรอุปกรณ์ และขยายกำลังการผลิต
ของกิจการมีสัดส่วนผันแปรจากประมาณร้อยละ 56 สำหรับ
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จนถึงร้อยละ 96.5 สำหรับอุต
สาหกรรมขนาดย่อม นอกจากนี้มีเงินออมจากกำไรสะสม
ของกิจการ (Retained profits) และเงินสำรองค่าเสื่อม
(Depreciation provisions)

ในกรณีที่เป็นกิจการร่วมทุนระหว่างไทย-ต่างชาติ
เงินทุนจำนวนหนึ่งจะได้จาก Sister Subsidiaries สำหรับ
บริษัทในเครือ และในกรณีของผู้ลงทุนชาวต่างชาติที่จะ
เข้ามาลงทุนในไทย สามารถกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนใน

¹ Rozenthal, Robert Financing Thai Business Enterprises 1987

ประเทศไทยได้เต็มที่ โดยไม่มีข้อจำกัดหรือข้อแม้ใด
นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับโดยทั่ว
เกี่ยวกับการกู้เงินจากสถาบันการเงิน

แหล่งเงินทุนจากภายนอก หมายถึง สถาบันเงิน
ต่าง ๆ ที่ให้กู้เงินเพื่อการลงทุน ในที่นี้จะแบ่งเป็นส
ประเภท คือ

2.1 แหล่งเงินทุนภายในประเทศ

2.2 แหล่งเงินทุนต่างประเทศ

2.1 แหล่งเงินทุนภายในประเทศ ที่สำคัญมีดังนี้

ก) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

(Industrial Finance Corporation of Thailand

IFCT) บริษัทจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทเงิน

ทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2502 โดยรับโอน

กิจการของธนาคารเพื่อการอุตสาหกรรมมา วัตถุประสงค์

เริ่มแรกของรัฐบาล เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวสำหรับ

การลงทุนเพื่อการอุตสาหกรรมและการพัฒนาตลาดทุนใน

ประเทศไทย เริ่มเปิดดำเนินกิจการเมื่อ พ.ศ.2503 บริษัท

เน้นการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่อุตสาหกรรมขนาด

กลาง และขนาดใหญ่

ที่มาของเงิน : นอกจากเงินกองทุนแล้ว ซึ่งได้รั
โอนมาจากธนาคารเพื่อการอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีการกู้ย
จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ได
ในระยะแรกในปี 2503-05 เป็นเงินกู้จากรัฐบาลไทยและ
AID หลังจากนั้นเริ่มมีการกู้เงินจากสถาบันและองค์กร
ต่างประเทศ เข้ามาดำเนินงาน จนกระทั่งในปี 2513 ก
กู้ยืมระยะยาวจากสถาบันการเงินในประเทศเพิ่มขึ้นเป็
177.2 ล้านบาท และจากสถาบันการเงินต่างประเทศ 171
ล้านบาท แหล่งเงินทุนจากภายในประเทศ และต่างประ
เทศในระยะนี้ จึงมีสัดส่วนประมาณ 51% และ 49%

การกู้ยืมภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นนี้ ส่วนใหญ่เป็
การขายพันธบัตร และหุ้นกู้ ส่วนเงินกู้จากต่างประเทศ
เป็นเงินกู้จากสถาบันสินเชื่อเพื่อการบูรณะแห่งสหพันธ
เยอรมันตะวันตก (KFW) เงินกู้จากธนาคารระหว่างประ
เทศเพื่อการบูรณะและการพัฒนาหรือธนาคารโลก (IBRD)
และเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB)

อย่างไรก็ดี เนื่องจากแหล่งที่มาของเงินเกือบทั้งสิ้นในเงินกู้จากภายในและภายนอกประเทศ สำหรับในประเทศไทย ตลาดหุ้นกู้และแหล่งเงินฝากระยะยาวยังไม่ได้พัฒนา ดังนั้นความสามารถในการระดมทุนภายในประเทศเป็นไปได้ยาก แนวโน้มของแหล่งเงินทุนระยะยาวจึงพึ่งพาต่างประเทศมากขึ้น โดยในปี 2523 กู้จากแหล่งเงินทุนระยะยาวภายในประเทศ 261 ล้านบาท ในขณะที่จากแหล่งเงินทุนต่างประเทศสูงถึง 2,912.3 ล้านบาท ส่วนเปลี่ยนแปลงเป็น 8% และ 92% โดยแหล่งเงินกู้ยืมได้เพิ่มขึ้น เช่น เงินกู้จากรัฐบาลเดนมาร์ก ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า เงินกู้ Syndicate จากญี่ปุ่น อะลิสคอร์ป และบริษัทพัฒนาการแห่งเครือจักรภพ เอเชียอัตราดอกเบี้ยในช่วงอัตราร้อยละ $5\frac{1}{4}$ - $9\frac{1}{2}$ ส่วนการยืมเหลือทางการเงินภายในประเทศนั้น ได้รับจากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยอนุมัติให้ใช้วงเงินกู้เครดิตระยะยาว ธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 เปีย และบริษัท คิดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมจากลูกค้าอัตราร้อยละ 10.0-11.0 ต่อปี

ทางใช้เงิน : การให้สินเชื่อของ IFCT นอกจากการให้บริการเงินกู้ระยะยาวและปานกลางแก่อุตสาหกรรมแล้ว บริษัทยังอาจเข้าร่วมทุนในโครงการบางโครงการที่คาดว่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นการลดปัญหาการขาดแคลนเงินทุน และช่วยสร้างความมั่นใจในกิจการนั้น ๆ รวมถึงการรับประกันเลตเตอร์ออฟเครดิต การค้าประกันเงินกู้ และหุ้นกู้เป็นต้น โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 13.5 ต่อปี สำหรับโครงการอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค ร้อยละ 13.0 ต่อปี สำหรับโครงการอุตสาหกรรมเกษตร ร้อยละ 14.5 ต่อปี สำหรับอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และห้าจังหวัดใกล้เคียง(สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร และนครปฐม) ยอดเงินคงค้างของสินเชื่อเพิ่มขึ้นจาก 373.3 ล้านบาท เมื่อธันวาคม 2513 เป็น 3,415.4 ล้านบาท เมื่อธันวาคม 2523 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 22.8 ต่อปี โดยปริมาณการให้กู้ยืมเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะเศรษฐกิจ

ประเภทอุตสาหกรรมที่ให้กู้สูงสุดเมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 1980 คือเกษตรอุตสาหกรรมขนาดของวงเงิน

ให้กู้ การให้เงินกู้แก่ผู้ลงทุนที่มีขนาดเงินลงทุน 4.1-10.0 ล้านบาท มีจำนวนรายชื่อของผู้กู้สูงสุด ร้อยละ 26.5 และระยะเวลาการชำระหนี้ ระยะเวลา 6.1-8 ปี มีสัดส่วนสูงสุดร้อยละ 64.7 ของจำนวนผู้กู้ทั้งสิ้น

ข) สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม

(Small Industrial Finance Organization, SIFO) เริ่มดำเนินการในปี 2507 เป็นหน่วยงานหนึ่งในกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม มีเงินกองทุน 56.5 ล้านบาท ให้บริการกู้เงินแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อม มีวงเงินกู้อนุมัติสูงสุด 1,000,000 บาท การกู้เงินมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์ก่อสร้างอาคาร และเป็นเงินทุนหมุนเวียน

ในระยะตั้งแต่ปี 2507-2523 มีผู้ขอเงินจาก SIFO เป็นจำนวน 2,552 ราย วงเงิน 1,099.7 ล้านบาท และมีผู้ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 1,184 ราย วงเงิน 387.0 ล้านบาท ประเภทของอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุมัติให้กู้ที่สำคัญ คือ โลหะวัสดุก่อสร้างเส้นใย และสิ่งทอ

ในช่วงปลายปี 2523 จนถึงปลายปี 2524 ไม่มีการให้กู้จากสำนักงานธนกิจ เพราะกำลังอยู่ในระหว่างการรื้อเปลี่ยนฐานะจากการเป็นหน่วยงานที่ขึ้นต่อกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นองค์การของรัฐ²

ที่มาของเงิน : ได้จากเงินงบประมาณที่จัดสรรให้กับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ทางใช้เงิน : ให้กู้แก่อุตสาหกรรมขนาดเล็กทั่ว ๆ ไป ภายในวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน ซื้อและปรับปรุงที่ดิน ก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์และอื่น ๆ

ก) ธนาคารพาณิชย์ เริ่มดำเนินการในประเทศไทยครั้งแรกในปี 2431 เมื่อสิ้นปี 2523 มีธนาคารพาณิชย์ 30 แห่ง จดทะเบียนในประเทศไทย 16 แห่ง และจดทะเบียนในต่างประเทศ 14 แห่ง จำนวนสาขาทั้งสิ้น 1,478 สาขา

ที่มาของเงิน : ที่สำคัญคือ เงินกองทุน เงินฝาก และเงินกู้ยืม สินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์เพิ่มจาก 18,920

²กำลังรอพระราชกฤษฎีกา “บริษัทเงินทุนเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

ล้านบาท ในปี 2508 เป็น 300,016 ล้านบาท ในปี 2513 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 14.9 เท่าในระยะ 15 ปี ธนาคารพาณิชย์ถือว่าเป็นแหล่งระดมเงินออมที่สำคัญที่สุด เมื่อสิ้นปี 2523 มีเงินฝากทั้งสิ้น 217,115 ล้านบาท หรือร้อยละ 72.4 ของสินทรัพย์ และเป็นเงินฝากประจำ 157,672 ล้านบาท หรือร้อยละ 72.6 ที่เหลือเป็นเงินฝากเพื่อเรียกและเงินฝากออมทรัพย์ นอกจากนี้เงินกู้อีก 43,431 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 14.5 ของสินทรัพย์ เป็นเงินกู้จากต่างประเทศร้อยละ 8.5 เงินกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทยร้อยละ 5.6 และที่เหลือร้อยละ 0.4 เป็นการกู้จากสถาบันการเงินในประเทศ และเป็นเงินกองทุน 19,480 ล้านบาท ร้อยละ 6.5

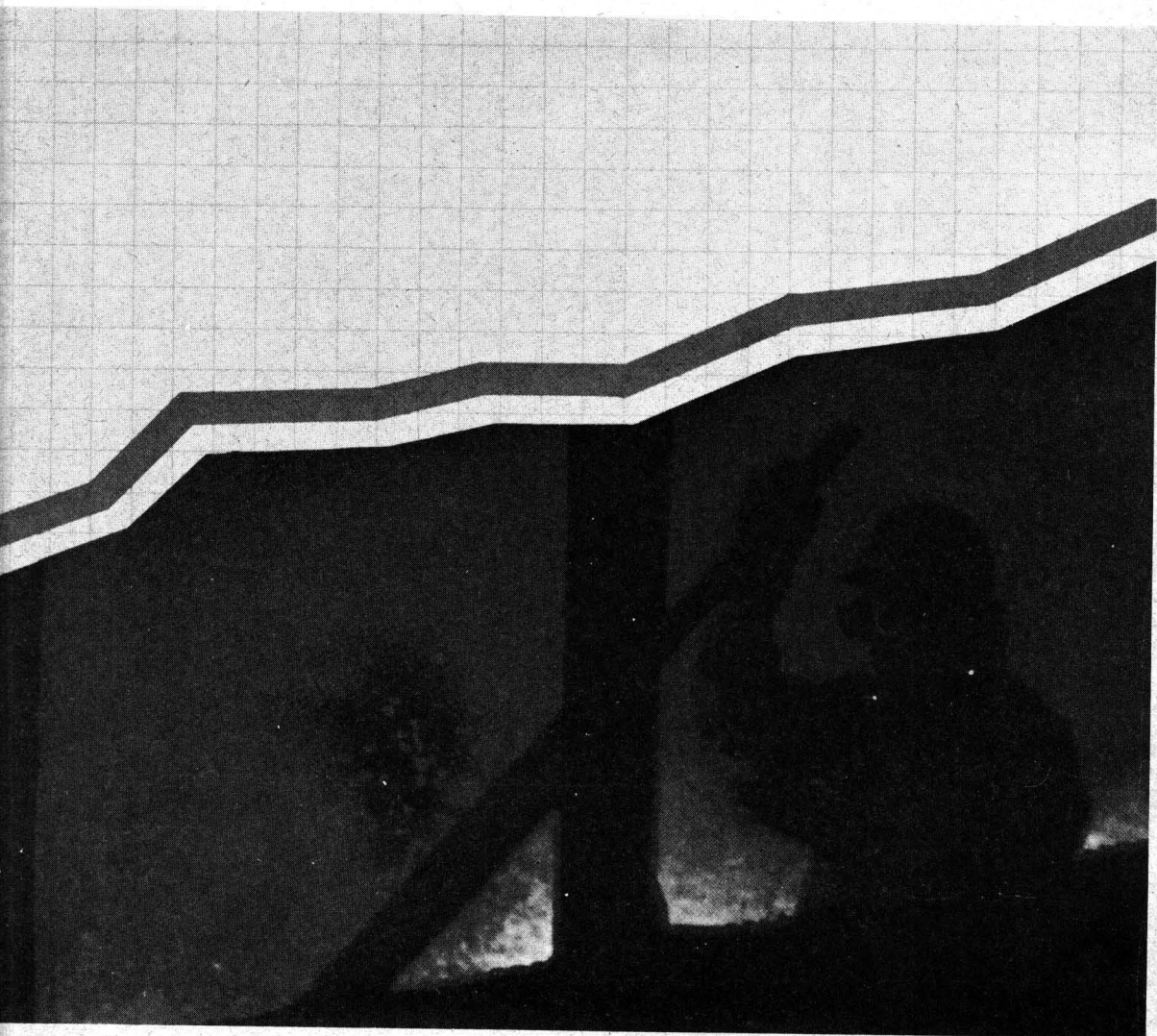
ทางใช้เงิน: ทางใช้เงินที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์ คือการให้สินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์และสินทรัพย์ถาวรต่าง ๆ

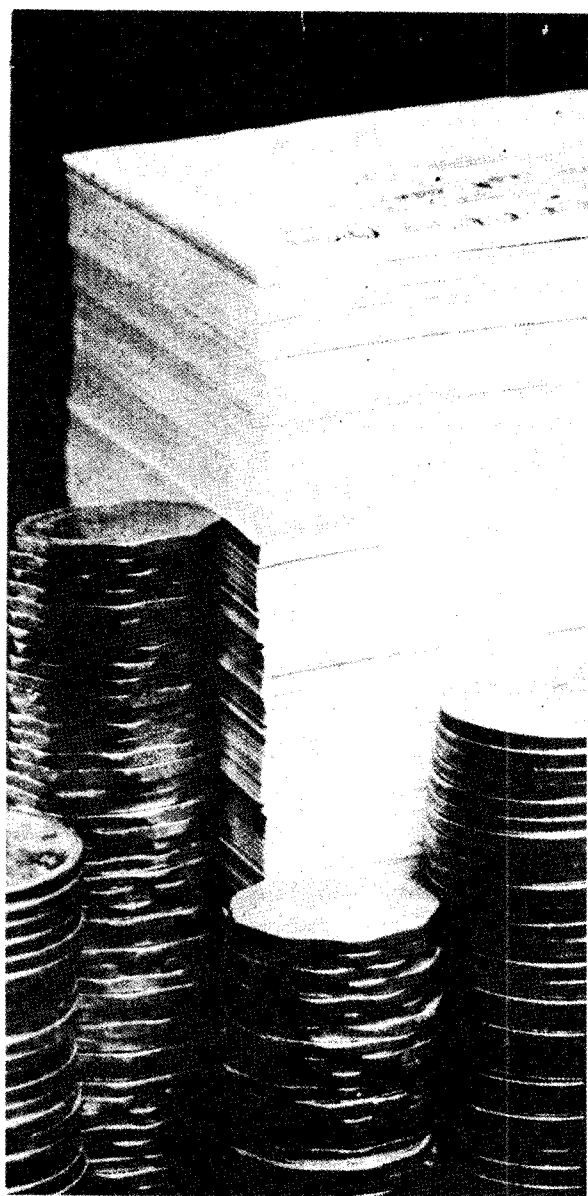
การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เพิ่มจาก 12,779 ล้านบาทในปี 2508 เป็น 218,931 ล้านบาท ในปี 2523 หรือเพิ่ม 16.1 เท่าในระยะ 15 ปี เมื่อสิ้นปี 1980 มีสัดส่วนของการให้สินเชื่อประมาณร้อยละ 73 ของสินทรัพย์รวม อีกประมาณร้อยละ 11 เป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ภาครัฐบาลและเอกชนต่าง ๆ และเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรร้อยละ 6.2

ลักษณะการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ เฉลี่ยประมาณร้อยละ 24 เป็นสินเชื่อเพื่อการส่งออกและนำเข้า

(Export-Import bill) ที่เหลือเป็นการให้กู้ในลักษณะของเงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชี

โครงสร้างการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ในช่วงปี 2514-2523 สัดส่วนการให้สินเชื่อแก่ภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยร้อยละ 17.8 การค้าส่งและการค้าปลีก มีสัดส่วนสินเชื่อสูงสุดเฉลี่ยร้อยละ 22.0 ก่อนปี 2518 สินเชื่อให้แก่ภาคอุตสาหกรรมยังเป็นรองสินเชื่อเพื่อการนำเข้า แต่หลังจากนั้น สินเชื่อภาคอุตสาหกรรมเพิ่มบทบาทมากขึ้น กล่าวคือ ในปี 2523 สินเชื่ออุตสาหกรรมมีสัดส่วนร้อยละ 18.3 ของสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด ในขณะที่สินเชื่อเพื่อนำเข้าลดลงเหลือร้อยละ 13.2

ลักษณะของสินเชื่อ

- เปิดบัญชีกระแสรายวัน เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
- ตัวสัญญาใช้เงิน โดยปกติจะครบกำหนดไถ่ถอนตั้งแต่ 1-6 เดือน และจ่ายดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนดไว้ที่หน้าตัว
- ตัวทางการค้าต่าง ๆ
- เครดิตทางการค้าต่าง ๆ เช่น Letter of Credit, Bill of Lading
- เงินกู้ระยะสั้น

ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้หลายครั้ง ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2523 กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำประเภท 1 ปี ไม่เกินร้อยละ 13 ต่อปี และอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของเงินให้กู้ยืมไม่เกินร้อยละ 19 ต่อปี

ง) บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้นอีกประเภท ซึ่งดำเนินกิจการอยู่ในท้องถิ่นหรือระหว่างประเทศ ดำเนินธุรกิจให้กู้ยืม ธุรกิจต่าง ๆ โดยการคิดส่วนลดในตัวเอง ๆ เช่น การขายลดเช็ด (รับล่วงหน้าของลูกค้า) หรือโดยการรับจำนองสินค้าคงเหลือหรือเครื่องจักร เริ่มเปิดดำเนินการในประเทศไทยครั้งแรกในปี 2512 เมื่อสิ้นปี 2523 มีจำนวนสำนักงานใหญ่ 112 แห่ง และสินทรัพย์ 64,794 ล้านบาท

ที่มาของเงิน : ที่สำคัญคือเงินกู้ยืมและเงินกองทุนเมื่อปลายปี 2523 มีเงินกองทุน 7,312 ล้านบาท ร้อยละ 11.3 ของสินทรัพย์ และเงินกู้ยืม 55,036 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 85 ของสินทรัพย์รวม ซึ่งในจำนวนนี้เป็น การออกตัวสัญญาใช้เงินที่ให้กับผู้มาฝากเงิน 46,431 ล้านบาท หรือร้อยละ 71.7 ที่เหลือเป็นเงินกู้จากภายในประเทศ ร้อยละ 11.7 และเงินกู้ภายนอกประเทศประมาณร้อยละ 1.1 ของปริมาณสินทรัพย์ ยกเว้นในช่วงที่อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงมาก ซึ่งมีผลทำให้ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศแตกต่างออกไป นอกจากนี้ก็มีหนี้สินจากธุรกิจ

ที่มาของเงิน : ที่สำคัญคือเงินกู้ยืมและเงินกองทุนเมื่อปลายปี 2523 มีเงินกองทุน 7,312 ล้านบาท ร้อยละ 11.3 ของสินทรัพย์ และเงินกู้ยืม 55,036 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 85 ของสินทรัพย์รวม ซึ่งในจำนวนนี้เป็น การออกตัวสัญญาใช้เงินที่ให้กับผู้มาฝากเงิน 46,431 ล้านบาท หรือร้อยละ 71.7 ที่เหลือเป็นเงินกู้จากภายในประเทศประมาณร้อยละ 11.7 และเงินกู้ภายนอกประเทศประมาณร้อยละ 1.1 ของปริมาณสินทรัพย์ ยกเว้นในช่วงที่อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงมาก ซึ่งมีผลทำให้ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศแตกต่างออกไป นอกจากนี้ก็มีหนี้สินจากธุรกิจหลักทรัพย์ และหุ้นกู้ซึ่งมีสัดส่วนน้อยมาก

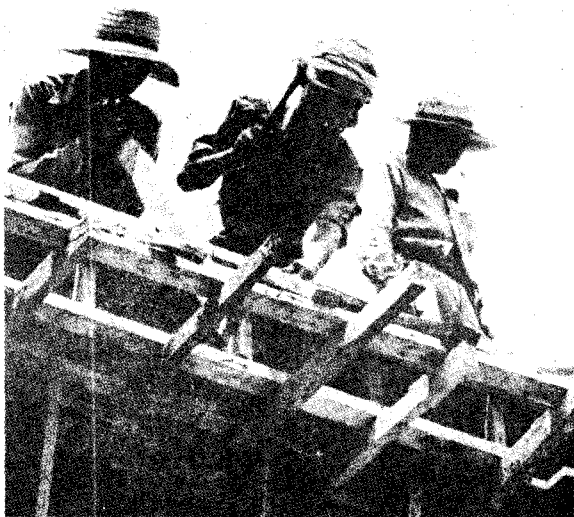
ทางใช้เงิน : เมื่อสิ้นงวดปี 2523 มีเงินให้กู้ยืม 54,977 ล้านบาท หรือร้อยละ 84.9 ลงทุนในหลักทรัพย์ รัฐบาลร้อยละ 5.2 หลักทรัพย์อื่น ๆ ร้อยละ 3.2 เงินสด และเงินฝากธนาคารร้อยละ 3.9 และสินทรัพย์อื่น ๆ ร้อยละ 2.9

โครงสร้างเงินให้กู้ยืมของบริษัทเงินทุน สันเชื่อที่ให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ มีสัดส่วนสูงสุด ประมาณร้อยละ 5.7 รองลงไปได้แก่การบริโภคส่วนบุคคลและการค้าปลีก ร้อยละ 17.2 และ 14.3 ตามลำดับ สำหรับการให้กู้ยืมเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลมีสัดส่วนลดลงค่อนข้างมาก จากประมาณร้อยละ 27 ในปี 2521 เป็นร้อยละ 17 ในปี 2523

ด้วยเหตุที่สันเชื่อส่วนใหญ่ให้แก่อุตสาหกรรม ดังนั้นประเภทของลูกหนี้บริษัทเงินทุนประมาณร้อยละ 60 เป็นบริษัทจำกัด และห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และเป็นบุคคลธรรมดาร้อยละ 27.5

ระยะเวลาการให้สินเชื่อ : ประมาณร้อยละ 79.2 ของปริมาณสินเชื่อคงค้างเมื่อธันวาคม 2523 เป็นสินเชื่อระยะเวลาดำกว่า 1 ปี โดยแบ่งเป็นสินเชื่อที่จะต้องชำระหนี้เมื่อทวงถามร้อยละ 29.8 และสินเชื่อที่จะต้องชำระหนี้ภายใน 1 ปี ร้อยละ 49.4 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากรัฐบาลเปลี่ยนแปลงตามภาวะตลาด เงินกู้ยืมเมื่อเรียกเพิ่มจากร้อยละ 7.44 ต่อปี เมื่อธันวาคม 2519 เป็น 2.27 ต่อปี เมื่อธันวาคม 2523 และเงินฝากระยะ 1 เดือนเพิ่มจาก 8.01 ต่อปี เมื่อธันวาคม 2519 เป็น 12.57 ต่อปี เมื่อธันวาคม 2523 เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม บริษัทเงินทุนสามารถสะสมเงินออมไม่ขึ้นเร็วมากเมื่อสิ้นปี 2523 มีการออกตั๋วสัญญาใช้เงินออกกู้ยืมกับผู้ฝากเงินเพิ่มขึ้นจากสิ้นปี 2522 ถึง 9,384 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 22.6 ของจำนวนเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบสามารถระดมได้ ทางด้านการกู้ยืมเงินเพื่อธุรกิจเงินทุนเมื่อสิ้นปี 1980 เพิ่มจากเมื่อปี 2522 ประมาณ 9,934 ล้านบาท หรือร้อยละ 38 ของรให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ และมีแนวโน้มในช่วงต่อไป บริษัทเงินทุนจะเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญประเทศมากขึ้นตามลำดับ

เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ ในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมามีบริษัทเงินทุนมีการปรับอัตราดอกเบี้ยหลายครั้ง ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2524 อัตราดอกเบี้ยสูงสุดของการกู้ยืมจากประชาชนด้วยการออกตั๋วสัญญาใช้เงินกำหนดระยะเวลาตั้งแต่ 1 เดือน ขึ้นไปร้อยละ 16 ต่อปี และอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ธุรกิจต่าง ๆ ร้อยละ 21 ต่อปี

จ) บริษัทประกันภัย ดำเนินธุรกิจประกันวินาศภัยและประกันชีวิตภายใต้การควบคุมของกระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่หลักในการระดมและจัดสรรเบี้ยประกันจากผู้เอาประกันไปในลักษณะที่จะช่วยลดความเสียหายจากภัยพิบัติที่จะเกิดแก่เศรษฐกิจส่วนรวมให้น้อยลง และเป็นตัวกลางที่จะเคลื่อนย้ายเงินทุนจากภาคเศรษฐกิจส่วนเกิน (Surplus sector) ไปยังภาคเศรษฐกิจที่ขาดแคลนเงินทุน (Deficit sector) เช่นเดียวกับสถาบันการเงินอย่างอื่น

ด) บริษัทประกันชีวิต เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2472 แต่กิจการขยายตัวช้ามาก และมีการล้มเลิกกิจการบ่อยในระยะแรก ความศรัทธาและความนิยมของประชาชนมีน้อย จัดได้ว่าเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวที่ยังมีความสำคัญค่อนข้างน้อยในปัจจุบัน

เมื่อสิ้นธันวาคม 2523 บริษัทประกันชีวิตมีจำนวน 13 บริษัท รวม 524 สาขา

ที่มาของเงิน : ที่สำคัญคือเบี้ยประกันชีวิต เมื่อ

สิ้นปี 2523 บริษัทประกันชีวิตสามารถระดมเงินออม (เงินสำรองประกันชีวิต) ได้ทั้งหมด 5,404 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.5 ที่ธนาคารพาณิชย์สามารถระดมได้ (217,115 ล้านบาท) เพิ่มจากปีที่แล้วร้อยละ 26.1 ในจำนวนนี้เป็นการระดมเงินออมบริษัทประกันชีวิตที่จดทะเบียนในประเทศไทยร้อยละ 77 และบริษัทประกันชีวิตที่จดทะเบียนในต่างประเทศร้อยละ 23

ทางใช้เงิน : ทางใช้เงินที่สำคัญคือ ให้อภัย เมื่อสิ้นปี 2523 เงินให้อภัยมีจำนวน 2,698 ล้านบาท เพิ่มจากปีที่แล้วร้อยละ 30.8 หรือมีส่วนประมาณร้อยละ 41.8 ของสินทรัพย์รวม นอกจากนี้มีการลงทุนในหุ้นกู้และตัวสัญญาใช้เงิน 1,572 ล้านบาท หรือร้อยละ 24.3 เงินสดและเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ 775 ล้านบาท ร้อยละ 12.0 และลงทุนในพันธบัตร 406 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.3 ของสินทรัพย์รวม

ข) บริษัทประกันวินาศภัย เริ่มดำเนินการในประเทศไทยปี 2473 เป็นกิจการของบริษัทต่างชาติและบริษัทประกันวินาศภัยที่ก่อตั้งในประเทศไทยเริ่มเปิดดำเนินการในปี 2475 ที่ดำเนินการในปี 2523 มี 61 บริษัท จัดได้ว่าเป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้น

ที่มาของเงิน : ในปี 2523 บริษัทประกันวินาศภัยมีเงินทุนทั้งสิ้น 4,094 ล้านบาท เป็นเงินกองทุน 675 ล้านบาท หรือร้อยละ 16.5 เงินสำรองเพื่อการเสี่ยงภัย 667 ล้านบาท ร้อยละ 16.3 และเงินทุนจากแหล่งทุนอื่น เช่นเงินกู้ยืมธนาคาร เงินค้ำจ่ายและเงินที่ถือไว้เพื่อการประกันภัยต่อ มีถึงร้อยละ 67.2 ของเงินทุนทั้งหมด

ทางใช้เงิน : ทางใช้เงินที่สำคัญคือการลงทุนในหุ้น หุ้นกู้ เมื่อสิ้นปี 2523 เงินลงทุนในหุ้น และหุ้นกู้ 1,139 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 27.8 ของสินทรัพย์ทั้งหมด รองลงมาคือเงินสดในมือและเงินฝากธนาคาร และเงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันต่อ ร้อยละ 20.5 และ 20.3 ของสินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนการให้อภัยมีร้อยละ 5.6 ของเงินทุน ทั้งหมด

ข) ธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินในการลงทุนด้วยการรับช่วงซื้อลด (rediscount) โดยกำหนดประเภทธุรกิจที่จะมีการรับช่วงซื้อลด 4 ประเภท คือ

- 1) การเกษตร
- 2) การอุตสาหกรรมที่เป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจอย่างเด่นชัด
- 3) การส่งออก
- 4) รับซื้อตัวในกรณีพิเศษ เพื่อการส่งเสริมในการผลิตสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ เช่น การเลี้ยงปลาสเตอร์ ช่วยเหลือการผลิต และการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอ การให้สินเชื่อโดยมีข้าวเป็นประกัน ส่งเสริมบริษัทการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

วิธีการรับช่วงซื้อลดนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย จะให้อภัยแก่ธุรกิจเอกชน โดยผ่านธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์จะนำตัวสัญญาใช้เงินที่ซื้อลดไว้กับลูกค้าไปขาย ช่วงลดต่อให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อหากำไรจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยโดยไม่ต้องใช้เงินทุนของตนเอง แต่ยังคงรับภาระความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นจากหนี้ดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดทั้ง

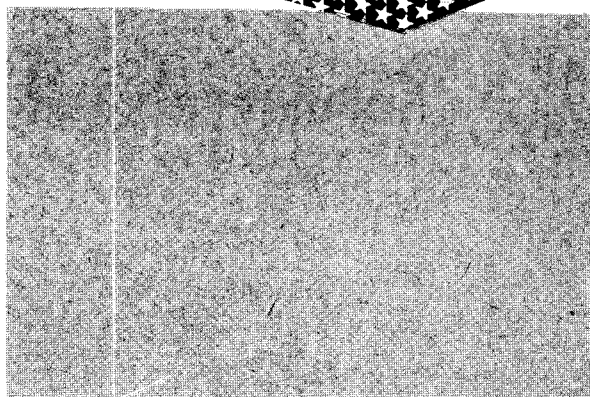
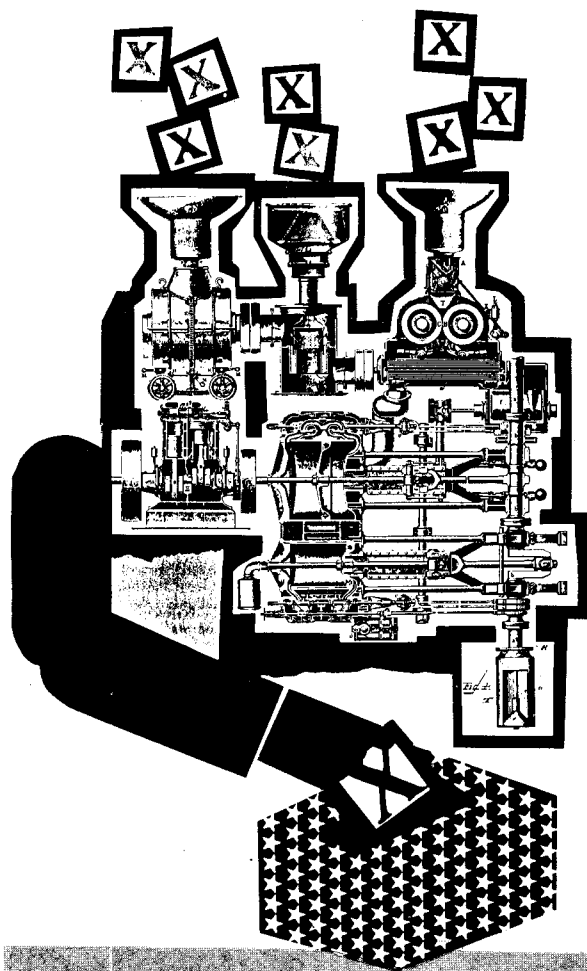
ตราดอกเบี้ยรับช่วงซื้อลดของธนาคารแห่งประเทศไทย
และอัตราซื้อลดที่ธนาคารพาณิชย์จะหักจากลูกค้าไว้
อย่างชัดเจน

สำนักงานใหญ่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีการรับ
ซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ยอดรวม
5,519 ล้านบาท ในปี 1972 เพิ่มขึ้นเป็น 58,146 ล้านบาท
ปี 1980 หรือเพิ่มประมาณ 10 เท่าในระยะ 8 ปี

ตัวที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลดส่วนใหญ่
เป็นตั๋วสินค้าออกในปี 2523 มีตัวประเภทนี้ 42,852
ล้านบาท หรือร้อยละ 73.7 รองลงมาเป็นตัวอุตสาหกรรม
ร้อยละ 13.7 ตัวในกรณีพิเศษ ร้อยละ 11.1 และตัวเกษตร
ร้อยละ 1.5

อัตราดอกเบี้ย rediscount rate อัตราปกติ 5%
สำหรับในปี 2523 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกระเบียบ
ด้วยการซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการรับเหมาก่อสร้าง
ค.ศ.2523 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่ 18 ส.ค. 1980 เป็นต้นไป
ยกกำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 14.5 ต่อปี จากธนาคาร
พาณิชย์ ส่วนอัตรา Discount rate ของธนาคารพาณิชย์
สำหรับตัวที่จะเอาไป rediscount rate จากธนาคาร
แห่งประเทศไทยได้) ได้แก่ตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการ
สินค้าออก ที่เกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรม
เกิดจากการซื้อสินค้าเกษตรเหล่านี้กำหนดอัตราดอกเบี้ย
ร้อยละ 7 ต่อปี ส่วนตัวเงินที่เกิดจากกิจการเกษตรเฉพาะ
ร้อยละ 10 ต่อปี

ฅ) ตลาดทุนภายในประเทศ ก่อนปี 2518 มี
ซื้อขายหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลทั่วไป ทั้งหลักทรัพย์
ภาครัฐบาล หุ้นกู้และหุ้นสามัญของภาคเอกชนใน
ตลาดหุ้นกรุงเทพ (Bangkok Stock Exchange) และ
ภาคตลาดหุ้น แต่หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราช-
บัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2517 และ
ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2517 เป็นต้นไป
ให้ประเทศไทยมีตลาดหลักทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นโดยอาศัย
นางตามพระราชบัญญัตินี้แห่งเดียว เพื่อวัตถุประสงค์
จะจัดให้มีแหล่งกลางสำหรับซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อส่ง-
เสริมการออมทรัพย์ และการระดมเงินทุนภายในประเทศ
ภาคหลักทรัพย์เริ่มดำเนินงานเมื่อเดือน เมษายน 2518

ตลาดขั้นต้น

ตลาดขั้นต้นของภาคเอกชนเริ่มถือคักกันมาเรื่อยตั้งแต่
ปี 2518 จนถึงครั้งแรกของปี 2522 มูลค่าหุ้นที่ตราไว้ที่
เสนอขายแก่เอกชนทั่วไป เพิ่มขึ้นจาก 836.4 ล้านบาทในปี
2518 เพิ่มขึ้นเป็น 2,684.4 ล้านบาท ในปี 2521 และมูลค่า

หุ้นที่เสนอขาย 4,242.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นประมาณ 5 เท่าของปี 2520 ในปี 2522 มูลค่าหุ้นที่ตราไว้ 2,649.7 ล้านบาท แต่มูลค่าเสนอขายลดลงเหลือ 3,430.4 ล้านบาท และตั้งแต่กลางปี 2522 การเสนอขายหุ้นในตลาดขึ้นต้นแก่เอกชนทั่วไปก็ซบเซาเรื่อยมา มูลค่าหุ้นที่ตราไว้ในปี 2523 มีเพียง 737.9 ล้านบาท และมูลค่าเสนอขาย 902.8 ล้านบาทเท่านั้น

สำหรับภาครัฐบาลในช่วงปี 2520-2521 จำนวนหลักทรัพย์ภาครัฐบาลเกือบจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งในปีงบประมาณ 2523 (คค.2523-กย.2524) ภาครัฐบาลได้ออกพันธบัตรเงินกู้และลงทุนออกจำหน่ายในตลาดขึ้นต้นเพิ่มขึ้น และยังมีการออกพันธบัตรของธนาคารอาคารสงเคราะห์อีก 1 ราย ในเดือนมิถุนายน 2524 มีจำนวนหลักทรัพย์ภาครัฐบาลรวมทั้งสิ้น 71 ราย

ตลาดรอง

การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดรองมีทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับการซื้อขายนอกตลาดหลักทรัพย์มีจำนวนน้อยมาก

การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ในระยะเริ่มแรกส่วนใหญ่เน้นหนักในด้านการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ที่

เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ และการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ กิจการของตลาดหลักทรัพย์ฯ เริ่มก้าวหน้าเป็นอันมากในระยะปี 2518 ถึงกลางปี 2522 ในปี 2521 มีการซื้อขายหลักทรัพย์ภาคเอกชนในตลาดหลักทรัพย์ถึง 178.9 ล้านหุ้น มูลค่า 57,065.7 ล้านบาท และหลักจำนวนภาวะตลาดหลักทรัพย์ซบเซาเรื่อยมา ปี 2522 มีการซื้อขายหลักทรัพย์ภาคเอกชน 97.3 ล้านหุ้น มูลค่า 22,450.3 ล้านบาท ในปี 2523 ลดลงเหลือ 58.2 ล้านหุ้น 6,549.1 ล้านบาท และสำหรับ 6 เดือนแรกของปี 2524 ลดลงเหลือ 12.6 ล้านหุ้น มูลค่า 1,187.9 ล้านบาทเท่านั้น

จำนวนหลักทรัพย์ที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นหุ้นภาคเอกชนซึ่งเป็นหุ้นสามัญร้อยละ 88.2 เป็นหุ้นกู้ และหุ้นปริมสิทธิ ร้อยละ 3.5 และ 4.7 ตามลำดับที่เหลือเป็นหลักทรัพย์ภาครัฐบาล จำนวนหลักทรัพย์มีปริมาณเพิ่มขึ้นมากในปี 2520 และ 2521 และกลับเพิ่มขึ้นในอัตราต่ำในปีต่อมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงครึ่งแรกของปี 1981 เกือบจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนหลักทรัพย์เลย และมีการไถ่ถอนหุ้นกู้จำนวน 1 ราย ในเดือนมิถุนายน 1981 มีจำนวนหลักทรัพย์ภาคเอกชน รวมทั้งสิ้น 85 ราย

เป็นที่น่าสังเกตว่า หลังจากปี 2522 แม้ว่าจำนวนหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ จะเพิ่มขึ้น แต่มูลค่าตามราคาตลาดกลับมีแนวโน้มลดลงทุกปี เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโดยทั่ว ๆ ไปไม่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ

ภาวะตลาดหลักทรัพย์ในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมาซบเซา แม้ว่าการจะมีมาตรการต่าง ๆ มาใช้เพื่อผ่อนคลายกฎกติกาการขาดสภาพคล่องแต่ก็ไม่มีผลให้การฟื้นฟูกำลังซื้อขายหลักทรัพย์รวดเร็วขึ้น ซึ่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของบริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ทำหน้าที่เป็นโบรกเกอร์ ซื้อและขายหลักทรัพย์และให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการนี้ โดยคิดค่าธรรมเนียมสำหรับหลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต ส่วนหลักทรัพย์ที่ไม่ได้จดทะเบียน (unlisted securities) จะขายใน over-the-counter-market เมื่อสิ้นปี 2523 มี 16 บริษัทที่รวมบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์) กองทุนสินกัญญ์ ทำหน้าที่เสมือนบริษัทลงทุน (investment companies) ขายหุ้นให้แก่ผู้ลงทุนต่าง ๆ และในเวลาเดียวกันก็นำเงินไปซื้อหลักทรัพย์ในกิจการอื่น ๆ

สรุปแล้วตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยยังมีความสำคัญน้อยมาก ในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนสำหรับธุรกิจในประเทศ ภาวะซบเซาในช่วง 2522 ถึงปัจจุบัน ทำให้บทบาทของตลาดหลักทรัพย์ในฐานะที่เป็นแหล่งเงินทุนของธุรกิจแทบจะหมดสิ้นไปเลยทีเดียว

2.2 แหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ ที่เข้ามาในประเทศไทย มีในรูปของเงินลงทุนโดยตรง และเงินกู้ในรูปต่าง ๆ ทั้งของภาคเอกชน และภาครัฐบาล จุดประสงค์ของเงินทุนที่นำเข้ามาในประเทศคือ เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการทั้งของรัฐและเอกชนและเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการนำเข้า

สำหรับภาคเอกชนเงินทุนเคลื่อนย้ายจากต่างประเทศสุทธิ (net capital movement) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระดับค่อนข้างสูง คือเพิ่มจาก 5,696 ล้านบาท ในปี 2518 เป็น 25,824 ล้านบาท ในปี 2523 หรือเพิ่มประมาณ 3.5 เท่าในระยะ 6 ปี โดยเฉพาะในช่วง 2522 และ 2523 เงินทุนนำเข้าสุทธิ เพิ่มจากปีก่อนหน้าถึง 2.6 เท่า และ 1 เท่าตามลำดับ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อบัญชีดุลชำระเงินของประเทศ

เงินทุนนำเข้าของภาคเอกชนส่วนหนึ่งเป็นการนำเข้าของสถาบันการเงิน ซึ่งนำเข้ามาในรูปของเงินกู้จากธนาคารต่างประเทศ ในจำนวนสูงกว่าเงินทุนประเภทอื่น ซึ่งเป็นการเงินประเภทที่มีการ loan over อยู่ตลอดเวลา จึงมีการเคลื่อนไหวรวดเร็วเพราะขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยในและนอกประเทศ เงินทุนประเภทนี้มีความสำคัญต่อสภาพคล่องภายในประเทศ ต่อทุนดำเนินการของธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยการกู้เงิน และการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารพาณิชย์มาดำเนินกิจการ เงินทุนนำเข้าของภาคเอกชนอีกประเภทหนึ่ง เป็นเงินทุนระยะยาวนำเข้ามาในรูปของการลงทุนโดยตรง และเงินกู้

ลักษณะของเงินทุนจากต่างประเทศ เข้ามาของภาคเอกชนมี 3 ประเภท คือ

1. เงินทุนนำเข้าจากต่างประเทศ (Capital inflow) เพิ่มขึ้นแทบทุกปี จาก 4,507 ล้านบาท ในปี 2515

เพิ่มเป็น 40,625 ล้านบาท ในปี 2523 หรือเพิ่มประมาณ 8 เท่า โดยเฉพาะในปี 2521-2523 เงินทุนนำเข้ามีอัตราเพิ่มสูงมาก เฉลี่ยประมาณร้อยละ 65.5 ต่อปี ในปี 2523 มีการนำเงินทุนเข้าเพื่อใช้ในการอุตสาหกรรม 18,900 ล้านบาท หรือร้อยละ 46.7 รองลงมาเป็นเงินทุนนำเข้าในภาคสถาบันการเงิน และธุรกิจการค้า เงินทุนดังกล่าวนี้ ได้แก่

Direct investment เป็นเงินทุนนำเข้าในรูปแบบของหุ้นทุนและเงินกู้จากบริษัทในเครือ (equity & loan) มีความสำคัญมากสำหรับการลงทุนขนาดใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการร่วมทุนระหว่างไทยกับต่างชาติ หรือเป็น subsidiaries ของ multinational company ซึ่งบริษัทเหล่านี้อาศัยการกู้เงินจากบริษัทแม่หรือผู้ร่วมทุนจากต่างประเทศนำเงินทุนเข้ามา สัดส่วนของเงินลงทุนโดยตรงต่อเงินลงทุนนำเข้ามีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 46.1 ในระยะแผน 3 (2515-2519) หรือร้อยละ 29.1 ในระยะ 2520-2523 และในปี 2523 สัดส่วนนี้ลดลงเหลือร้อยละ 22.8 แต่อย่างไรก็ตามเงินลงทุนโดยตรงนำเข้าเพิ่มจาก 1,554 ล้านบาท ในปี 2515 เป็น 9,259 ล้านบาท ในปี 2523 หรือเพิ่มประมาณ 5 เท่า ในระยะ 8 ปี มีเงินทุนนำเข้าจากสิงคโปร์จำนวน 3,761 ล้านบาท หรือร้อยละ 40.6 จากฮ่องกงร้อยละ 22.4 สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นร้อยละ 13.7 และ 11.8 ตามลำดับ เงินทุนนำเข้าประเภทนี้ใช้ในสาขาสถาบันการเงิน 4,699 ล้านบาท หรือร้อยละ 50.7 สาขาอุตสาหกรรม 1,134 ล้านบาท หรือร้อยละ 12 และธุรกิจการค้า 992 ล้านบาท หรือร้อยละ 10.7 ตามลำดับ

เนื่องจากการลงทุนประเภทนี้เป็นการลงทุนขนาดใหญ่ จึงมีผลกระทบต่อโครงสร้างการผลิต อัตราผลตอบแทนการผลิต แบบอย่างการค้า และระบบเศรษฐกิจโดยรวมค่อนข้างมาก

เงินกู้จากบริษัทในเครือ (loans) ส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในกิจการร่วมทุนระหว่างไทยกับต่างชาติ เช่นกิจการน้ำมัน กิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งบริษัทเหล่านี้มีสัดส่วนของการพึ่งพาเงินกู้จากต่างประเทศสูงมาก เงินกู้จากบริษัทในเครือเพิ่มขึ้นเร็วมากจาก 388 ล้านบาทในปี 2515 เป็น 5,555 ล้านบาทในปี 2523 หรือเพิ่ม

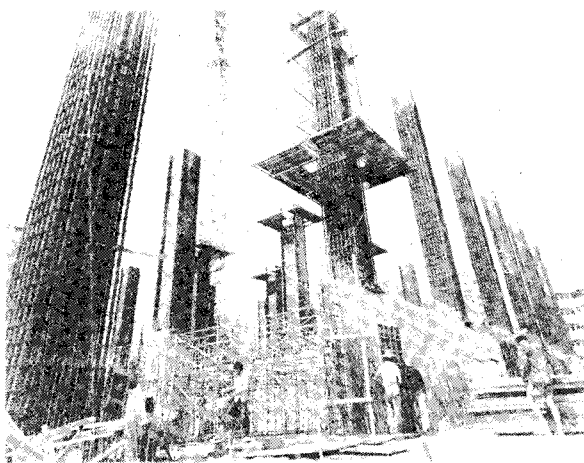
ประมาณ 13 เท่า แต่เดิมแหล่งเงินที่สำคัญของเงินลงทุนโดยตรงได้แก่ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา สิงคโปร์ได้เพิ่มความสำคัญขึ้นมาเป็นอันดับนำ และฮ่องกงได้มีบทบาทเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

เงินทุนนำเข้าเพื่อการถือหุ้น (equity) ในระยะปี 2515-2523 เงินทุนนำเข้าประเภทนี้ไม่แน่นอนอยู่ในระดับ 1,100-3,700 ล้านบาท ผันแปรตามภาวะเศรษฐกิจ ในปี 2523 เงินทุนนำเข้าเพื่อการถือหุ้นมีจำนวน 3,704 ล้านบาท เป็นการนำเข้าจากสหรัฐอเมริกา 1,052 ล้านบาท ฮ่องกง 928 ล้านบาท และญี่ปุ่น 706 ล้านบาท

ความแตกต่างระหว่างกิจการของคนไทย และกิจการร่วมทุนระหว่างไทยต่างชาติ คือแหล่งเงินทุน กิจการร่วมทุนระหว่างไทย-ต่างชาติ จะหาแหล่งเงินทุนได้ทั้งจากในและภายนอกประเทศ สำหรับแหล่งเงินทุนจากภายนอกประเทศ นอกจากจะนำเข้ามาในรูปของ loans และ equity แล้ว ยังอาจจะนำเข้ามาในรูปสินทรัพย์คงทน (fixed asset) โดยสินทรัพย์ที่นำเข้ามาอาจจะเป็ผลิต-ภัณฑ์ของบริษัทแม่ เช่น เครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้จะเป็นสินทรัพย์ในรูปอื่น ๆ เช่น ลิขสิทธิ์ สัม-ทาน การศึกษาหาผู้ทาง ยี่ห้อทางการค้า และวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งเงินกู้ต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ไม่มีกำหนดระยะเวลาชำระคืน

เงินกู้นำเข้าจากต่างประเทศ (other loans) เงินกู้ชนิดอื่น ๆ นอกเหนือจากเงินกู้จากบริษัทในเครือ เงินทุนนำเข้าที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นโดยตลอดจากร้อยละ 0.9 ของเงินทุนนำเข้ารวมในช่วงแผน 3 (2515-2519) เป็นร้อยละ 74.5 ของเงินทุนนำเข้ารวม และเงินกู้ประเภทนี้เพิ่มจาก 2,623 ล้านบาทในปี 2515 เป็น 30,269 ล้านบาทในปี 2523 เพิ่มขึ้นประมาณ 10 เท่าในระยะ 8 ปี ในปี 2516 สหรัฐอเมริกาเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของเงินกู้ประเภทนี้ แต่หลังจากนั้นฮ่องกงและสิงคโปร์กลับเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญ อย่างไรก็ตามในปี 2523 แหล่ง-เงินทุนที่สำคัญที่สุด คือ ฮ่องกง ซึ่งมีเงินกู้นำเข้าประเภท 12,308 ล้านบาท หรือร้อยละ 40.7 รองลงมาคือสิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา

เงินทุนนำเข้าประเภทนี้ในปี 2523 ใช้ในสาขาอุต-สาหกรรม 17,825 ล้านบาท หรือร้อยละ 58.9 ซึ่งในจำนวนนี้ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม 5,669 ล้านบาท หรือร้อยละ 18.7 และใช้ในสาขาธุรกิจการค้า 4,227 ล้านบาท หรือร้อยละ 14.0 สาขาสถาบันการเงิน 3,942 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.0 เงินกู้ในลักษณะนี้อาจจะเป็นการกู้ของ บริษัทร่วมทุนไทย-ต่างชาติ โดยกู้จากสถาบันการเงินในต่างประเทศและมีบริษัทแม่ในต่างประเทศเป็นผู้ค้ำประกันการกู้ หรือในลักษณะของการลงทุนขนาดใหญ่ ธนาคารมากกว่าหนึ่งแห่ง ซึ่งอาจจะเป็ธนาคารในประเทศหรือระหว่างประเทศร่วมกันให้กู้แก่กิจการนั้น (Syndicate loans)

เงินลงทุนรายย่อย (portfolio) ในระยะปี 2515-2521 เงินทุนนำเข้าประเภทนี้มีน้อย ปีละประมาณ 56-330 ล้านบาท แต่ในปี 2522 เงินทุนนำเข้าประเภทนี้เพิ่มเป็น 2,144 ล้านบาท เพราะมีการออกตั๋วสัญญาใช้เงินชนิดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยในตลาดการเงินยุโรปเป็นจำนวน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี 1523 เงินลงทุนรายย่อยนำเข้าลดลงเหลือ 1,096 ล้านบาท นำเข้ารายใหญ่จากฮ่องกง 670 ล้านบาท และจากสิงคโปร์ 217 ล้านบาท

2. **สินเชื่อผู้ขาย (Suppliers' Credits)** เป็นสิน-เชื่อที่ผู้ขายให้กับผู้ซื้อฝ่ายไทยในการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ โดยวิธีการผ่อนชำระระยะยาวเกิน 1 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่

จะเป็นสินค้าประเภทคงทน เช่น เครื่องจักรอุปกรณ์ในโรงงาน ยานพาหนะ วัตถุดิบ

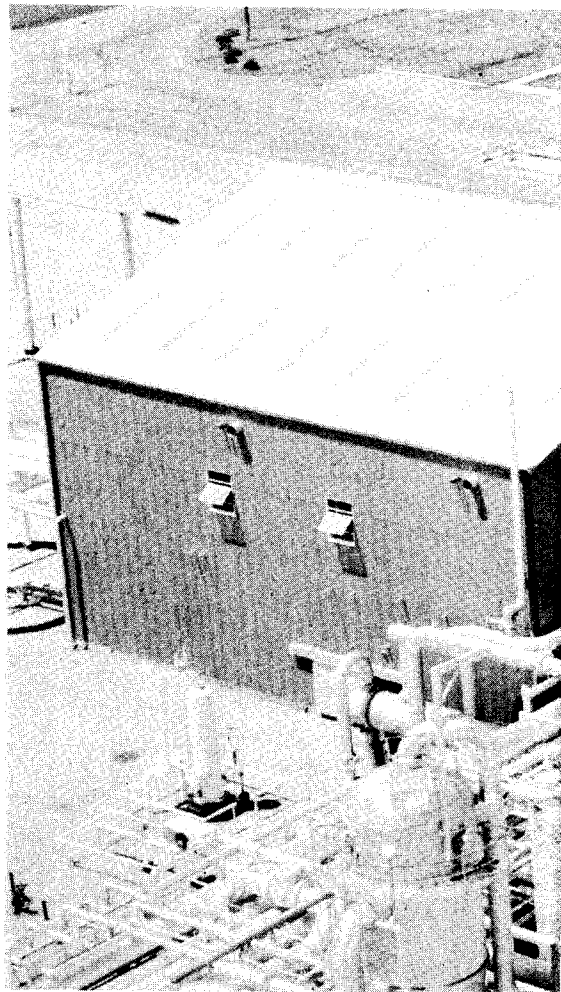
ยอดหนี้คงค้างจากหนี้สินเชื่อผู้ขายในระยะปี 2515-2522 อยู่ในระดับประมาณ 155.7-239.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ในปี 2523 ยอดหนี้คงค้างประเภทนี้เพิ่มสูงเป็น 288.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพราะมีการซื้อสินค้าโดยวิธีนี้มิมีมูลค่าทั้งสิ้น 222.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วเกือบเท่าตัวโดยมีการนำเข้าเครื่องจักรโรงงานใหญ่ ๆ หลายแห่งประเทศผู้ขายสินค้าผ่อนชำระที่สำคัญ คือ อังกฤษ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเยอรมันตะวันตก และตั้งแต่ปี 2522 เป็นต้นมา สาธารณรัฐประชาชนจีนและเดนมาร์ก เริ่มกลายเป็นประเทศที่ให้สินเชื่อสำหรับสินค้าประเภทนี้เพิ่มขึ้นอย่างมาก

สกุลเงินที่ซื้อขายสินค้าประเภทนี้ที่สำคัญคือดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีจำนวน 181.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 81.5 รองลงมาคือสกุลดอยช์มาร์ค อัตราดอกเบี้ยสำหรับสินค้าผ่อนชำระส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในช่วงร้อยละ 7-11 และมีอายุการผ่อนชำระระหว่าง 3-8 ปี

3. Short-term loans เป็นสินเชื่อที่มีระยะการชำระคืนไม่เกิน 1 ปี ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อจากการซื้อน้ำมัน ตั้งแต่ปี 2515-2522 ยอดหนี้คงค้างจากหนี้สินค้าผ่อนชำระระยะสั้น จะอยู่ในระดับไม่เกิน 6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่เพิ่มขึ้นเป็น 15.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อสิ้นปี 2523 สำหรับเงินทุนนำเข้าที่เป็นเงินกู้ระยะสั้นในแต่ละปีมีจำนวนไม่แน่นอน (ในบัญชี Capital movements) ในช่วงปี 2518 เงินทุนนำเข้าระยะสั้น 2,600 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 6,977 ล้านบาท ในปี 2523

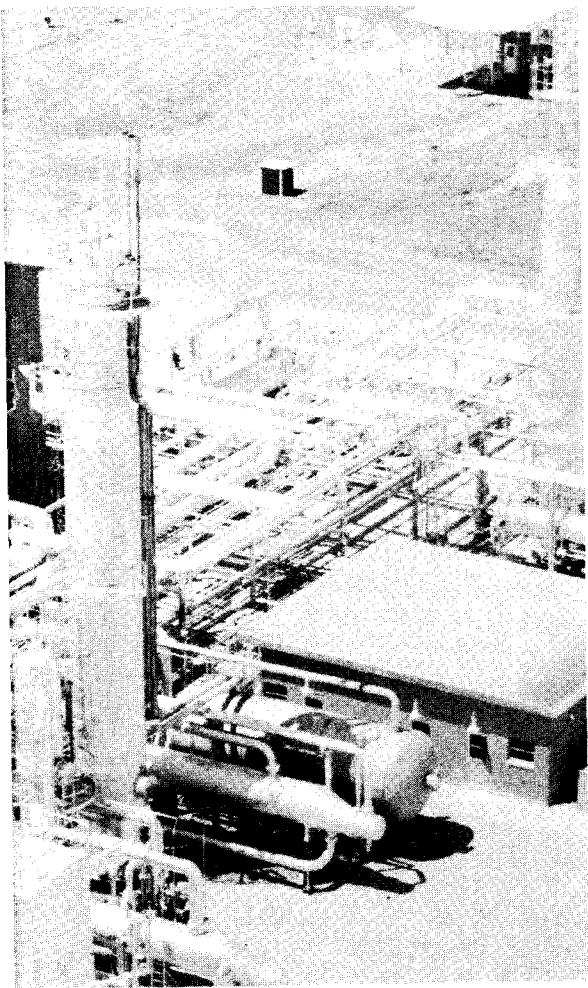
ตลาดเงินกู้ต่างประเทศที่สำคัญของภาคเอกชน
ในขณะนี้มีดังนี้

1. Euro-currency market เป็นตลาดเงินกู้เงินสกุลดอลลาร์ที่ใหญ่ที่สุด นอกประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีแหล่งเงินที่สำคัญคือเงินของกลุ่มประเทศโอเปคจากการขายน้ำมัน ในปี 2522 รายรับของโอเปคมีจำนวน 212.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในจำนวนนี้เป็นเงินส่วนเกินไหลไปสู่ Euro-currency market 47.6 พันล้าน และเมื่อปี 2523 ดอลลาร์ของโอเปคเกินดุลประมาณ 120 พันล้าน

เหรียญสหรัฐ ในขณะที่กลุ่มประเทศอุตสาหกรรม (OECD) และประเทศที่กำลังพัฒนาที่ไม่มีน้ำมันมีดุลชำระเงินขาดดุล ในปี 2523 นี้ ประเทศกำลังพัฒนาขาดชำระเงินประมาณ 70 พันล้านเหรียญสหรัฐ และหนี้สินอยู่เดิม 300 พันล้านเหรียญสหรัฐ ดังนั้นเงินส่วนเกินของโอเปคจึงเป็นแหล่งเงินที่สำคัญในการลงทุนต่อไป

และในปี 2512 เงิน Euro dollar ได้ไหลเข้ามาในสิงคโปร์ในลักษณะของ "Asia dollar" market เนื่องจากสิงคโปร์ได้ยกเลิกภาษีดอกเบี้ยเงินฝากเงินต่างประเทศ (foreign currency market) ในปีเริ่มต้นนี้ประมาณร้อยละ 90 ของเงิน Asia dollar เป็นเงินที่ฝากไว้ที่ธนาคารแห่งอเมริกา สาขาสิงคโปร์ ตลาด Asia dollar เป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้นที่สำคัญของไทย ทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล

โดยสรุปแล้วแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนในประเทศไทยมีอยู่หลายสถาบัน ทั้งอยู่ในตลาดการเงินในระบบและตลาดเงินนอกระบบ ทั้งภายในและต่างประเทศ แหล่งเงินทุนภายในประเทศระยะสั้นนับได้ว่าไม่มีปัญหา แต่แหล่งเงินทุนระยะยาว มีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากตลาดทุนยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทำให้การระดมเงินทุนระยะยาวโดยการออกหุ้นกู้ หุ้นปริมสิทธิ์ พันธบัตรลงทุนกระทำได้อย่างไม่เป็นที่แพร่หลาย นอกจากนี้สถาบันบางประเภทซึ่งสามารถจะเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาว เช่น บริษัทประกันชีวิต ไม่มีบทบาทเท่าที่ควร และหน่วยงานบางอย่างซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวที่ดีในบางประเทศ กลับไม่พัฒนาเท่าที่ควรในประเทศไทย เช่น pension fund, provident fund, กองทุนสวัสดิการสังคม (Social Security Fund) และสหกรณ์ต่าง ๆ

สำหรับแหล่งเงินทุนต่างประเทศ เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เปลี่ยนเป็นระบบลอยตัวมากขึ้น เพิ่มความไม่แน่นอนในการกู้ยืมเงินตราต่างประเทศและแหล่งเงินทุนเอกชนมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ สถาบันการเงินของเอกชนเหล่านี้จะเป็นนายหนำนำเงินส่วนเกินของ OPEC มหาผลประโยชน์ นอกจากนี้เงินทุนจากต่างประเทศจะเน้นตัวเงินน้อยลงไปอีก ส่วนใหญ่จะเป็นสัญญาร่วมทุน และมีอัตรา debt-equity สูง เพราะอาศัยเงินกู้

การระดมทุนต่างประเทศของภาคเอกชน ภาคเอกชนจะเป็นผู้กำหนดกลยุทธ์เองตามกลไกของตลาด ทั้งนี้ โดยความร่วมมือช่วยเหลือจากภาครัฐบาล แนวโน้มขณะนี้ในเรื่องเงินกู้ ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้ระดมทุนโดยหาแหล่งเงินทุนที่ถูกที่สุด ทั้งในแง่อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาชำระคืน และนอกจากนี้เริ่มมีการขายพันธบัตรในตลาดทุนต่างประเทศมากขึ้น

บริษัทเอกชนบางบริษัทขณะนี้มีการหาทุนจากต่างประเทศเองโดยตรงและการร่วมลงทุนกับบริษัทต่างประเทศ บริษัทเอกชนก็จะเป็นผู้หาผู้ร่วมลงทุนเองเช่นกัน ซึ่งทำได้หลายวิธี ทั้งที่ผ่านธนาคารพาณิชย์หรือติดต่อกันโดยตรง

8 กันยายน 2524

นอกจากนี้ ถ้าสามารถพัฒนา "Asia-bond" market ไปได้อีก จะเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาว สำหรับบริษัทร่วมทุนรัฐบาลต่างประเทศ และประเทศด้อยพัฒนา

2. IFC (the International Finances Corporation) จัดตั้งขึ้นในปี 2499 เป็นความพยายามของธนาคารโลกที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ภาคเอกชน โดยทั่วไปจะกระทำโดยการลงทุนโดยตรง (Direct investment) ในธุรกิจนั้น ๆ จำแนกเป็นหุ้นทุน (equity) และเงินกู้ระยะยาว (loans) ส่วนใหญ่จะมุ่งไปในธุรกิจภาคเกษตรอุตสาหกรรมการผลิต การท่องเที่ยว และการพัฒนาระบบธนาคารพาณิชย์

ปกติระยะเวลาชำระหนี้คืน 7-10 ปี และชำระคืนทุกงวดครึ่งปี หลังจากช่วงปลอดหนี้ ในอัตราดอกเบี้ยที่ให้ผลตอบแทนพอสมควร

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 : สถิติที่สำคัญของสถาบันการเงินในประเทศไทย^{1/} ณ 31 ธันวาคม 1979

หน่วย : ล้านบาท

ชื่อสถาบันการเงิน	ปีที่เริ่มดำเนินงาน	จำนวนสำนักงานใหญ่	จำนวนสาขา	เงินกองทุน	เงินฝากหรือเทียบเท่า	เงินให้กู้ยืม		สินทรัพย์ทั้งสิ้น
						เพื่อการอื่น	เพื่อเคหะสงเคราะห์	
1. ธนาคารพาณิชย์	1888	30	1,353	18,225.3	175,624.8	192,360.1	6,003.1 ^{2/}	259,731.0
2. บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	1969	112	32	7,336.6	37,046.8	43,744.3 (16.4%)	3,825.9 ^{3/} (23.9%)	56,046.4
3. ธนาคารออมสิน	1946	1	402	1,966.4	21,158.2	900.2 ^{2/} (0.3%)	240.5 (1.4%)	24,157.1
4. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	1966	1	58	2,033.0	8,349.2	10,943.5 (4.1%)	—	14,402.6
5. สหกรณ์การเกษตร	1916	841	—	(1,370.0)	(127.2)	(3,352.0) (1.3%)	—	(5,780.4)
6. บริษัทประกันชีวิต	1929	12	446	410.6	4,282.4	2,062.4 (0.8%)	n.a.	5,105.4
7. ธนาคารอาคารสงเคราะห์	1953	1	—	426.9	4,847.7	4,900.1 (1.8%)	4,900.1 (29.4%)	7,444.2
8. สหกรณ์ออมทรัพย์	1946	310	—	(2,869.9)	(249.7)	(3,316.1) (1.2%)	(11.5) (0.07%)	(3,082.9)
9. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	1959	1	3	696.6	—	2,460.6 (0.9%)	—	3,218.6
10. โรงรับจำนำ	1866	321	—	1,026.7	—	2,428.4 (0.9%)	—	2,795.3
11. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์	1958	33	—	634.8	1,348.3	202.9 (0.08%)	1,667.1 (10.0%)	3,297.1
12. สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม	1964	1	—	56.5	—	128.6 (0.05%)	—	56.5
รวม		1,664	2,294	3,053.3	253,034.4	266,799.2	16,648.2	385,117.3

^{1/} ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าโดยประมาณ

^{2/} เป็นเงินให้กู้ยืมแก่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

^{3/} เป็นเงินให้กู้ยืมแก่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และเพื่อที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 2 : หนี้สินระยะยาวของ IFCT

	วันทำสัญญา	จำนวนเงิน	ระยะเวลาใช้คืน (ปี)	อัตราดอกเบี้ย	ยอดเงินกู้ ณ 31 ธค. 1979	ยอดเงินกู้ ณ 31 ธค. 1980
เงินสกุลบาท : เงินกู้จากรัฐบาลไทย	1963 กันยายน ^{1/}	15.0ล	30	—	11.0	10.0
	1963 กันยายน ^{2/}	13.9ล	50	—	13.9	13.9
	1963 กันยายน ^{2/}	20.0ล	20 ปีแรก	—	20.0	20.0
			20 ปีต่อไป	3%		
			10 ปีสุดท้าย	5%		
	1965 กันยายน	30.0	15	6%	3.4	—
เงินสกุลบาท : เงินกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย	1967 เมษายน	20.0	30	6%	20.0	20.0
	1974 เมษายน	116.4	10 ปีแรก	2 $\frac{1}{4}$ %	116.4	116.4
	1971 สิงหาคม	40.0	รายช่วงลดตัวสัญญาใช้เงิน	5%	4.2	6.7
	1974 มิถุนายน	200.0	เครดิตระยะยาว	8%	36.1	13.4
	1978 มกราคม	200.0	"	8%	42.0	54.7
	1976 กุมภาพันธ์	20.0	ตัวสัญญาใช้เงิน	8 $\frac{3}{4}$ %	11.0	6.0
เงินสกุลบาท : จากธนาคารมิตรชย หุ้นกู้ :	1968 เมษายน	30.0	10	7%	—	—
	1968 ตุลาคม	50.0	10	7%	—	—
	1976 มกราคม	150.0	5	9%	150.0	—
	1963 ธันวาคม	57.2	15	5 $\frac{1}{2}$ %	—	—
	1969 มกราคม	25.9	20	5 $\frac{1}{2}$ %	33.1	29.6
	1973 สิงหาคม	74.9	39	6 $\frac{1}{2}$ %	79.1	89.6
เงินดอลลาร์ : เงินกู้จากสถาบันสินเชื่อเพื่อการบูรณะ แห่งสหพันธ์เยอรมันตะวันตก (KfW)	1975 ตุลาคม	117.8	30	7 $\frac{1}{2}$ %	54.6	116.6
	1972 กุมภาพันธ์	19.5	25	—	22.4	18.7
	1974 มิถุนายน	240.0	15	7 $\frac{1}{4}$ %	130.9	108.9
	เพื่อการบูรณะและพัฒนา (IBRD)	500.0	18	8.9%	311.7	406.7
	1968 มกราคม	102.2	12	6 $\frac{7}{8}$ %	—	—
	1970 มกราคม	154.5	12	6 $\frac{7}{8}$ %	5.9	1.9
เงินดอลลาร์ : เงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB)	1975 สิงหาคม	400.0	15	8 $\frac{3}{4}$ %	291.4	265.5
	1978 พฤศจิกายน	604.8	17	7 $\frac{1}{10}$ %	15.6	510.4
	1971 เมษายน	208.8	7	7%	19.9	6.7
	1974 มกราคม	676.0	20	5 $\frac{1}{4}$ %	612.6	733.7
	1977 มกราคม	359.5	10	7 $\frac{4}{10}$ %	328.8	328.8
	1980 เมษายน	280.1	9	9.5%	—	285.1
เงินดอลลาร์ : เงินกู้จากกลุ่มธนาคารในสิงคโปร์ (SSL)	1980 สิงหาคม	242.5	12	8.25%	—	16.8
	เงินปอนด์สเตอร์ลิง : บริษัทพัฒนาการแห่งเครือจักรภพ (CDC)			ชำระคืน ก่อนกำหนด 14 วัน 9.25%		

* ได้รับจากการเลิกกิจการของธนาคารเพื่อการอุตสาหกรรม

^{1/} เริ่มตั้งแต่ปี 1960 ^{2/} เริ่มตั้งแต่ปี 1962

ตารางที่ 3 : การอนุมัติเงินกู้ของสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม ปี 1964-1980

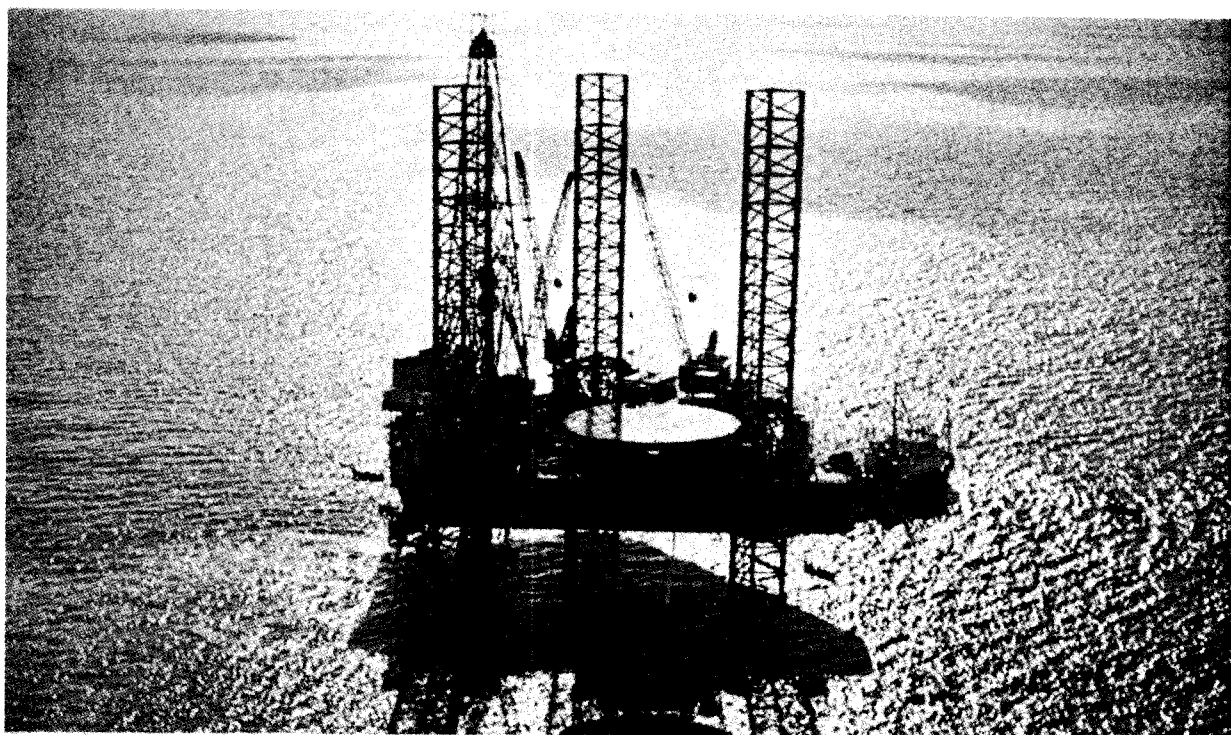
(พันบาท)

ปี	คำขอที่ได้รับ				ยอดเงินอนุมัติให้กู้				ยอดเงินให้คงค้าง ^{3/}
	จำนวนราย	จำนวนเงิน	รวม		กรุงเทพมหานคร		ส่วนภูมิภาค		
			จำนวนราย	จำนวนเงิน	จำนวนราย	จำนวนเงิน	จำนวนราย	จำนวนเงิน	
1964-1973	1,700	567,836	778	194,055	211	62,391	567	131,664	78,010
1974	132	67,165	51	19,012	23	9,180	28	9,532	71,543
1975	111	80,610	69	27,485	25	12,070	44	15,415	72,580
1976	116	78,690	66	34,380	30	17,950	36	16,430	85,323
1977	160	101,860	84	44,405	39	23,970	45	20,435	111,496
1978	141	96,003	81	43,318	33	18,750	48	24,468	127,691
1979	119	77,830	52	23,995	20	11,150	32	12,845	128,598
1980 ^P	43 ^{1/}	29,760	3 ^{2/}	370	-	-	3	370	103,352
TOTAL	2,552	1,099,754	1,184	387,020	381	155,761	803	231,259	-

1 / ไม่มีคำขอช่วยเหลือไตรมาสสุดท้ายปี 1980

3/ ธันวาคม

2/ ไม่มีการอนุมัติให้กู้ช่วงไตรมาสที่ 2-4 ของปี 1980

ตารางที่ 4 : ที่มาและทางใช้เงินของบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุน *

เมื่อสิ้นงวด	1979		1980	
	ล้านบาท	สัดส่วน (%)	ล้านบาท	สัดส่วน (%)
ที่มาของเงิน				
1. เงินกองทุน ^{1/}	7,336.5	13.09	7,312.1	11.29
2. เงินกู้ยืม	46,763.3	83.44	55,035.7	84.94
2.1 เงินกู้ยืมเพื่อธุรกิจเงินทุน	46,194.1	82.42	54,736.4	84.48
เงินเบิกเกินบัญชี	2,081.3	3.71	1,748.3	2.70
เงินกู้ยืมจากธนาคาร	5,531.8	9.87	5,076.8	7.83
ตัวเงินจ่าย	37,046.8	66.10	46,431.3	71.66
เมื่อทวงถาม	(10,555.8)	(18.83)	(12,880.2)	(19.88)
เมื่อสิ้นระยะเวลา	(26,491.0)	(47.27)	(33,551.1)	(51.78)
เงินกู้ในประเทศ	407.1	0.73	109.7	0.17
เงินกู้และตัวเงินจ่ายต่างประเทศ	862.1	1.54	679.4	1.05
เงินขายช่วงลด	265.0	0.47	690.9	1.07
2.2 หนี้สินธุรกิจหลักทรัพย์ ^{2/}	538.7	0.96	274.3	0.42
2.3 หักกู้	30.5	0.06	25.0	0.04
3. หนี้สินอื่น	1,946.6	3.47	2,445.2	3.77
รวม	56,046.4	100.00	64,793.0	100.00
ทางใช้เงิน				
4. เงินสดและเงินฝากธนาคาร	1,218.3	2.17	2,507.4	3.87
5. เงินลงทุนในหลักทรัพย์	5,667.0	10.11	5,442.9	8.40
เงินให้กู้ยืม ^{3/}	47,570.2	84.88	54,977.5	84.85
6.1 เงินให้กู้ยืมเพื่อธุรกิจเงินทุน	42,344.5	75.55	52,278.6	80.68
เงินให้กู้ยืมและตัวเงินรับจากสถาบันการเงิน	3,994.7	7.13	5,340.9	8.24
เงินให้กู้ยืม	9,535.9	17.01	11,248.8	17.36
ตัวเงินรับ	25,156.3	44.88	31,811.4	49.10
ลูกหนี้ตามสัญญาผ่อนชำระ	3,657.6	6.53	3,877.5	5.90
6.2 ลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์	5,225.7	9.33	2,698.9	4.17
7. ทรัพย์สินอื่น	1,590.9	2.84	1,865.2	2.88
รวม	56,046.4	100.00	64,793.9	100.00

1/ หมายถึงส่วนของผู้ออกหุ้นในรายงาน บง. 3

2/ รวมเงินของลูกค้า

3/ รวมรายการปรับมูลค่า

* ข้อมูลจากบริษัทเงินทุน 112 บริษัท

ตารางที่ 5 : ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์

ปี	หลักทรัพย์ภาคเอกชน		หลักทรัพย์ภาครัฐบาล		รวมมูลค่า
	ล้านหุ้น	ล้านบาท	1,000 หน่วย	ล้านบาท	
1975	2.94	559.5	957.4	963.4	1,522.9
1976	5.17	๑๑๖.๖	994.7	687.6	1,681.2
1977	97.12	26,000.0	590.0	310.2	26,592.3
1978	178.93	57,065.7	288.6	206.7	57,272.4
1979	97.28	22,450.6	124.8	82.6	22,533.1
1980	58.24	6,549.2	10.0	10.0	6,559.2
1981	12.63	1,187.9	429.1	134.6	1,322.6
(Jan-June)					

ที่มา : Securities Exchange of Thailand

ตารางที่ 6 : เงินให้กู้ยืมของบริษัทเงินทุน แยกตามวัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นงวด	1977	%	1973	%	1979	%	1980	%
1) การอุตสาหกรรม	8,953	26.7	10,472	21.8	11,373	23.9	14,149	25.7
2) การบริโภคส่วนบุคคล	6,867	20.4	12,884	26.8	11,023	23.2	9,437	17.2
3) การธนาคารและธุรกิจการเงิน	5,106	15.2	7,105	14.6	751	12.1	6,924	12.6
4) การค้าส่งและค้าปลีก	4,707	14.0	6,649	13.8	77	14.9	7,866	14.3
5) การรับเหมาก่อสร้างและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	3,177	9.4	5,095	10.6	5,803	12.2	7,721	14.0
6) การสาธารณูปโภคและบริการ	1,862	5.6	2,495	5.2	2,979	6.3	3,885	7.1
7) การนำเข้า	1,795	5.3	2,114	4.4	1,967	4.1	2,627	4.8
8) การส่งออก	561	1.7	600	1.2	613	1.3	1,099	2.0
9) การเกษตร - ประมง - ป่าไม้	370	1.1	394	0.8	530	1.1	638	1.2
10) การเหมืองแร่	213	0.6	401	0.8	446	0.9	632	1.2
รวม	33,615	100.00	48,119	100.00	47,561	100.00	54,978	100.00

ข้อมูลจากบริษัทเงินทุน 112 บริษัท

ตารางที่ 7 : ยอดหนี้คงค้างต่างประเทศเมื่อสิ้นปีของภาคเอกชน

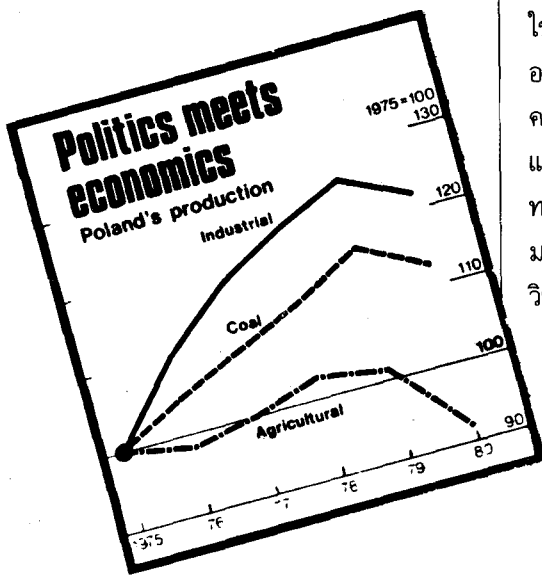
(ล้านเหรียญสหรัฐ)

	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
หนี้เงินกู้	279.7	245.2	413.4	494.9	575.1	694.0	774.9	1,065.3	1,633.1
หนี้สินค้าฟ่อนชำระเกิน 1 ปี	248.6	208.2	235.5	241.3	210.0	185.9	155.7	178.0	288.0
หนี้สินค้าฟ่อนชำระ 1 ปี และต่ำกว่า	1.3	1.7	1.0	1.7	0.4	0.8	3.9	5.6	15.0
รวม	529.6	455.1	649.9	737.9	785.5	880.7	934.5	1,248.9	1,937.0

ขอสนับสนุน
นิทรรศการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์
ครั้งที่ 4
ด้วยความยินดียิ่ง

ธนากรสิทธิกรไทย
บริการทุกระดับประทับใจ

ในบทวิเคราะห์สั้น ๆ บทนี้ ผู้เขียนจะทำการสำรวจแนวความคิดของเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมโปแลนด์ โดยให้เชื่อมโยงกับปัญหา วิกฤติการณ์ของระบบเศรษฐกิจการเมือง ของประเทศนั้น ดูเหมือนว่าปัญหายุ่งยากต่าง ๆ ใโปแลนด์ได้เผชิญมาอย่างยืดยื้อ และกำลังจะรุนแรงขึ้นทุกวัน ส่วนหนึ่งก็เป็นผลผลิตมาจากความล้มเหลวของเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมแบบโบราณ การลุกขึ้นสู้ของผู้ใช้แรงงาน และปัญญาชนในปัจจุบัน เป็นการประท้วงอย่างเปิดเผยต่อระบบการบริหารงานเศรษฐกิจของพรรคคอมมิวนิสต์โปแลนด์ ในขณะที่เดียวกัน นักเศรษฐศาสตร์และนักวางแผนระบบ ก็ต้องประสบกับความล้มเหลวทางความคิดที่ไม่สามารถฝ่าประเพณีแห่งอุดมการเก่าออกมาได้ กลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมือง ยังคงเดินหนทางครอบงำวิชาการเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมต่อไป

โปแลนด์. เศรษฐศาสตร์สังคมนิยม กำลังวิกฤติ

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์

* อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Karl Marx (1818-1883).

Friedrich Engels (1820-1895).

- 1 -

ตำนานเศรษฐศาสตร์สังคมนิยม

ในตำราเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมของพรรคคอมมิวนิสต์ (ชนชั้นปกครอง) เรามักจะได้อ่านข้อความเสมอ ๆ ว่า ระบบการรวมศูนย์ทางเศรษฐกิจ และ ยุทธศาสตร์การสะสมทุน อย่างกว้างขวางและรวดเร็วเป็นปัจจัยสำคัญที่ จะนำประเทศล้าหลังเข้าสู่ระบบสังคมนิยมได้ใน ระยะเวลาอันสั้น⁽¹⁾ ประชยานี้สอนกันมาตั้งแต่การปฏิวัติ รัสเซีย (ตอนเริ่มต้น) และทุกวันนี้ก็ยังยึดถือกันอยู่ใน ประเทศสังคมนิยม ยุโรปตะวันออก รวมทั้งโปแลนด์ด้วย ภาคปฏิบัติ ประชญาเศรษฐกิจเช่นว่านี้ ได้กลายเป็นหลัก

สำคัญในการวางนโยบายเศรษฐกิจของพรรคคอมมิวนิสต์ ตั้งแต่เริ่มเปลี่ยนระบบ มาจนถึงพัฒนาการขั้นตอนปัจจุบัน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง และสิ่งนี้เอง คือจุดเริ่มต้นของ วิกฤตการณ์แห่งระบบสังคมนิยม

เมื่อเราวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจของโปแลนด์ เรา จะเห็นได้ว่าการรวมศูนย์ระดับสูง เป็นเรื่องที่ให้ผลประ- โยชน์แก่ระบบพอสมควร แต่ก็เฉพาะในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น ซึ่งเป็นระยะที่หลังการผลิตยังไม่ก้าวหน้าและโครงสร้าง การผลิตยังไม่พิสดารสลับซับซ้อนเท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม เมื่อระบบเศรษฐกิจพัฒนาไปถึงระดับหนึ่งแล้ว การยึดถือ

(1) ตัวอย่างตำราดังกล่าว คือ G.A. Kozlov, *Political Economy Socialism* (Moscow, 1977)

ยุทธศาสตร์เก่า ๆ และระบบรวมศูนย์อย่างหนาแน่นต่อไป ได้กลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเจริญทางเศรษฐกิจ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ วิกฤตการณ์ในช่วงต่าง ๆ ของเศรษฐกิจ โปแลนด์ (ปี 1956, 1970, 1976 และ 1980/81) เป็นผลผลิตโดยตรงของการรวมศูนย์ และการขาดแคลนอาหาร ในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งก็เกิดขึ้นจากการที่มีการทุ่มเทพยายาม ให้แก่อุตสาหกรรมหนักมากเกินไป

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ในที่นี้เราใคร่ขอสรุป เนื้อหาที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับ ลักษณะของการรวมศูนย์ ใน ระบบเศรษฐกิจของโปแลนด์ คือ

1. มีการเปลี่ยนระบบกรรมสิทธิ์เอกชน ให้กลายเป็น ระบบกรรมสิทธิ์แห่งรัฐ ตามตำนานเศรษฐกิจศาสตร์สังคมนิยม แต่ความเป็นจริงปรากฏว่า ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ได้ ตกเป็นสมบัติของรัฐ โดยที่มวลชน หรือสังคมไม่มีโอกาส เข้ามาบริหาร หรือควบคุมได้เลย รัฐ (หรือกลไกของพรรค) คือ ผู้มีอำนาจผูกขาดความเป็นเจ้าของในปัจจัยการผลิต

2. ระบบการบริหารเศรษฐกิจ และการวางแผนมี ลักษณะ รวมศูนย์ นั่นคือ มีการปฏิบัติการตามแผนส่วน กลาง โดยการออกคำสั่ง จากข้างบนลงสู่ข้างล่าง ผู้ที่อยู่ ข้างล่างมีหน้าที่รับคำสั่ง และปฏิบัติตามคำสั่งของแผน เท่านั้น

3. ในระบบเศรษฐกิจของเอกชน (เช่น ชาวนาฮิสระ) หรือ สหกรณ์ (เช่น การค้า หรือ นารวม) รัฐได้เข้าควบคุม

การบริหารการทำงานและการผลิตอย่างสิ้นเชิง หรือ อาจ ใช้มาตรการทางอ้อม บีบบังคับให้ทำการผลิตตามแนวที่รัฐ ได้วางไว้(2)

กล่าวโดยสรุปคือ ระบบเศรษฐกิจของโปแลนด์มี ลักษณะ “รวมศูนย์” ในระดับที่สูงมาก จนเราอาจเรียก ได้ว่า เป็น ระบบสังคมนิยมผูกขาด (โดยรัฐ) ซึ่งอยู่ตรง กันข้ามกับระบบทุนนิยมผูกขาดในโลกตะวันตก

- 2 -

ตุลาการของโปแลนด์

ในสายตาของชนชั้นปกครองโปแลนด์ รวมทั้งนัก เศรษฐศาสตร์ที่มีส่วนสำคัญในการร่างแผน 6 ปี ฉบับแรก (1950-1955) คำว่า “การวางแผนสังคมนิยม” ก็คือ การวางแผนแบบรวมศูนย์ นั่นเอง ภายใต้การครอบงำของ ระบบstadlin ทุกคนไม่ตั้งข้อสงสัยต่อเศรษฐกิจศาสตร์การ เมืองของการวางแผนเลย ทุกคนมีความเห็นพ้องกันว่า การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมนิยม ตามแบบจำลองของโซเวียต เป็นสิ่งที่ถูกต้อง การสะสมทุนโดยเน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมหนัก บนพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจรวมศูนย์ต้อง ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว

(2) รายละเอียดเกี่ยวกับระบบรวมศูนย์ทางเศรษฐกิจ ดู Włodzimierz Brus, *The Market in a Socialist Economy* (London : Routledge & Kegan Paul, 1972)

แต่ในเวลาไม่นานนัก ความถูกต้องของพรรคและนักเศรษฐศาสตร์เริ่มถูกท้าทายโดยมวลชนผู้ใช้แรงงาน ในปี 1956 คนงานโปแลนด์เริ่มเคลื่อนไหวประท้วงการขาดแคลนอาหาร การขึ้นราคาสินค้า และค่าแรงต่ำ มีการลุกขึ้นสู้อย่างเปิดเผย (ในเมือง POSEN หรือ POZNAN) ในขณะที่เดียวกัน ปัญญาชนในวงการต่าง ๆ เริ่มคัดค้านการกดขี่บังคับทางความคิดทางการเมืองและวัฒนธรรม ผู้คนโปแลนด์อยากเห็นสังคมนิยมที่มีอนาคต มีประชาธิปไตย ขาวขั้ว "โปแลนด์ต้องมีหนทางของตนเองไปสู่สังคมนิยม" ในการชี้ให้โซเวียต และพรรคคอมมิวนิสต์โปแลนด์เห็นโปแลนด์ไม่จำเป็นต้องเดินหนทางแบบโซเวียต แต่ละประเทศจะต้องแสวงหาหนทางของตนเองที่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะและเงื่อนไขประชาชาติของตน

กลุ่มอาชีพกลุ่มหนึ่งที่พอจะมีส่วนช่วยในการสร้างสังคมนิยมของตนเองก็คือ นักเศรษฐศาสตร์ เหตุการณ์ตุลาคมโปแลนด์" และบรรยาการประชาธิปไตย ก็ได้เข้ามาปลดปล่อยกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ด้วย ในปีนั้นเอง (1956) นักเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมคนสำคัญที่สุดของโปแลนด์คือ OSKAR LANGE ได้นำคนรุ่นใหม่ของวงการเศรษฐศาสตร์วิพากษ์ตนเอง และวิพากษ์การครอบงำของอำนาจพรรคด้วยถ้อยคำที่เด็ดขาดและรุนแรง LANGE อัดสรุปในที่ประชุมสมัชชานักเศรษฐศาสตร์ว่า มีหนทางยาวเท่านั้นที่จะแก้ไขวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจของโปแลนด์ นั่นคือ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และระบบการทำงานของเศรษฐกิจอย่างถอนรากถอนโคน ภายใต้อำนาจบรรยาการประชาธิปไตยของการวางแผน ซึ่งข้อเรียกร้องของ LANGE ดังกล่าวนี ทางพรรค รับฟัง แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังจนกระทั่งทุกวันนี้

ในการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ LANGE กล่าวว่าต้องมีการใช้หลักวิชาการเศรษฐศาสตร์อย่างแท้จริง นักเศรษฐศาสตร์ต้องมีเสรีภาพทางความคิด และการแสดงออกซึ่งความเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ การครอบงำของพรรคและอำนาจรัฐ รวมทั้งการคุกคามจะก่อให้เกิดความวุ่นวาย ความไม่กล้าในการวิพากษ์และเป็นการปิดบัง

สังขจรรวม ในที่สุด โอกาสที่จะแก้ไขระบบโดยใช้หลักวิชาการก็จะถูกปิดกั้นไป

ในความเป็นจริงแล้ว คำเตือนของ OSKAR LANGE เหมือนกับกล่าวลอยไปในสายลม⁽³⁾ กลุ่มผู้มีอำนาจของพรรคไม่ชอบฟังคำวิพากษ์แบบถอนรากถอนโคน พวกเขาต้องการรักษาอำนาจอย่างเดียว ต้องการเห็นนักเศรษฐศาสตร์สนับสนุนระบบอำนาจของพวกเขา ในช่วงเวลาที่ผ่านมา 1956 จนถึงปัจจุบัน บรรดานักเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมของโปแลนด์ที่มีจิตใจวิพากษ์ และมีจุดยืนสนับสนุนประชาธิปไตยจึงถูกพรรคกวาดล้างไปจากเวทีวิชาการของโปแลนด์หมดสิ้น (รวมทั้งนักทฤษฎีสังคมนิยมสำคัญ ๆ ด้วย) นักวิชาการของพรรคที่เหลืออยู่ ก็ช่วยพรรคมุ่งมั่นรักษาระบบสังคมนิยมผูกขาดต่อไปโดยฝ่าวิกฤติการณ์หนึ่งไปสู่อีกวิกฤติการณ์หนึ่งอย่างไม่ขาดสาย

(3) รายละเอียดของคำปราศรัย, ดู Oskar Lange, *Papers on Economics and Sociology* (Oxford : Pergamon Press, 1970) เป็นหนังสือรวมบทความของ LANGE เกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมโปแลนด์

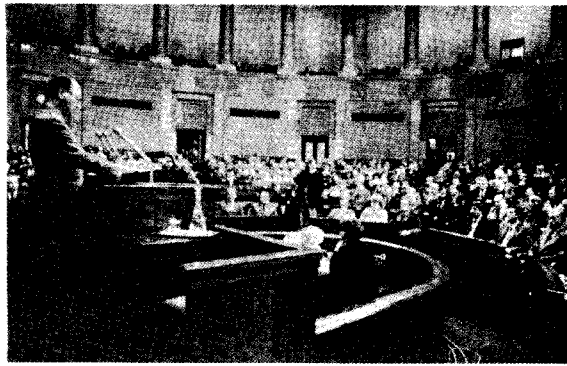
กระแสการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและอำนาจ ของพรรค

ตั้งแต่ปี 1956 มาจนถึงปัจจุบัน 1981 พรรคคอมมิวนิสต์โปแลนด์ (ที่มีชื่อเต็มว่า Polish United Worker's Party หรือ PUWP) ต้องตกอยู่ในภาวะที่ขัดแย้งภายในตัวเองตลอดเวลา ด้านหนึ่ง พรรคถูกกดดันจากมวลชนเรื่องการบริหารเศรษฐกิจ จึงต้องการที่จะเร่งรัดให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่อีกด้านหนึ่งก็ไม่พร้อมที่จะปฏิรูปเศรษฐกิจโดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอย่างรอบด้าน ดังนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างยังคงอยู่อย่างเดิม วิกฤติการณ์ก็ยังสะสมทวีคูณมากขึ้นในปัจจุบัน ภายใต้การกดดันของขบวนการสหภาพแรงงานเสรี (SOLIDARNOSĆ) การอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ ได้เริ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่งอย่างกว้างขวาง

ความจริงภายใต้บรรยากาศประชาธิปไตยช่วงสั้นในปี 1956/57 ได้เริ่มชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปใหญ่โตไว้อย่างชัดเจนแล้ว ทุกวันนี้ปัญหาของระบบก็ยังคงเป็นปัญหาเดิม

ในปี 1957 สภาเศรษฐกิจโปแลนด์ (Polish Economic Council) ภายใต้การนำของ LANGE ได้เสนอแนวคิดบางอย่างเพื่อเปลี่ยนแปลงแบบจำลองเศรษฐกิจของโปแลนด์ ในวงการเศรษฐศาสตร์สังคมนิยม ถือกันว่าแนวคิดของ LANGE ดังกล่าว เป็นการบุกเบิกครั้งสำคัญทางด้านการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ “แนวคิด” ประกอบด้วยหลักการสำคัญ คือ

1. เมื่อพลังการผลิตเปลี่ยนไป วิธีการจัดการและการบริหารเศรษฐกิจต้องเปลี่ยนไปด้วย การรวมศูนย์ควรคลี่คลายไปสู่การกระจายอำนาจ
2. ควรมีการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจ (แรงจูงใจทางวัตถุ, ดอกเบี้ย, กำไร, ภาษี, สินเชื่อ ฯลฯ) มากกว่าการใช้คำสั่งของแผน
3. ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภค และประสิทธิภาพของการลงทุน สองเรื่องนี้ แต่ก่อนนี้มีการใช้

หลักทางการเมืองพิจารณา มากกว่าหลักการทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

4. ต้องมีการนำหลักการประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจมาใช้ในการวางแผนและการจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนงานต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกลไกการบริหารเศรษฐกิจ⁽⁴⁾

โดยเฉพาะข้อ 4 นี้ นักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อของโปแลนด์อีกคนหนึ่ง คือ MICHAL KALECKI ได้ย้ำเป็นอย่างมากว่า ระบบเศรษฐกิจโปแลนด์จะต้องสนับสนุนประชาธิปไตยของผู้ใช้แรงงาน เปิดโอกาสให้เมืองคักร “สหภาพแรงงาน” ได้อย่างอิสระ โดยปราศจากการครอบงำของพรรคโปแลนด์จะต้องเดินทางสายกลางระหว่าง “การวางแผนส่วนกลาง” กับ “สหภาพแรงงาน”⁽⁵⁾

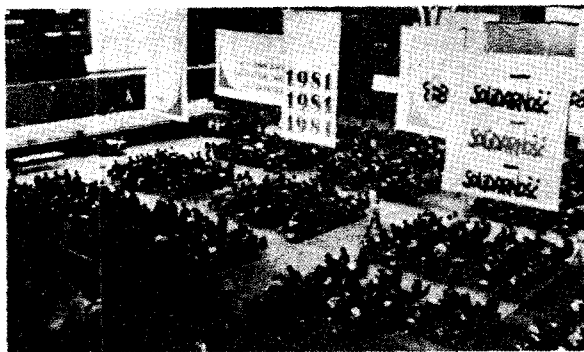
(4) Polish Economic Council (O. LANGE et. al.) *Theses Concerning Certain Modifications of the Economic Model* (Warsaw 1957) ส่วนหนึ่งของเอกสารนี้มาตีพิมพ์ใหม่ในหนังสือ Nicholas Spulber, ed. *Organizational Alternatives in Soviet-type Economies* (Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1979)

(5) W. BRUS, *Sozialisierung und Politisches System*, 1975 (การเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบกรรมสิทธิ์สังคม และระบบการเมือง)

ตอนแรก ดูเหมือนว่า พรรคจะเห็นด้วยกับการปฏิรูป
 แนวดังกล่าว เพราะในคณะกรรมการกลางของพรรคหลาย
 รายได้เริ่มเข้าใจกันแล้วว่า ระบบเศรษฐกิจโปแลนด์ล้ม
 เลว เพราะมีการรวมศูนย์มากเกินไป มีการละเมิดหลัก
 ระประชาธิปไตย มีการใช้อำนาจแบบระบบราชการที่ไม่
 ประสิทธิภาพ มวลชนถูกปิดกั้นทุกด้าน การริเริ่มสิ่ง
 เล็กๆ และการสร้างสรรค์จากข้างล่างจึงไม่มีเลย การวิพากษ์
 เองเช่นนี้ ทำให้หลายกลุ่มในสังคมของโปแลนด์คาด
 รั้งกันอย่างมากว่า พรรคจะดำเนินการปฏิรูปตนเอง และ
 :ทำการปฏิรูปสังคมนิยมอย่างกว้างขวางต่อไป เป็นความ
 ดมื่นว่า พรรคจะปฏิรูปจากข้างบนลงมาข้างล่าง⁽⁶⁾

แต่แล้ว ความหวังที่ตั้งไว้นั้น ค่อนข้างสูงเกินไปจน
 ายเป็นความเพ้อฝัน เพราะในความเป็นจริง ไม่มีการ
 ิรูปเศรษฐกิจเกิดขึ้นแต่อย่างใด กลุ่มอนุรักษ์นิยมของ
 วรรคที่มีอุดมการเก่าๆ หันไปเดินหนทางเดิม นั่นคือสนับ
 ะบบสังคมนิยมแบบรวมศูนย์ต่อไป ชนชั้นผู้มี
 นาจในกลไกของพรรคและรัฐ มีความหวาดผวาคือต่อแนว
 าคิดที่จะให้แรงงานเข้ามามีส่วนร่วม พวกเขามองไป
 “สหแรงงาน” ที่ตั้งขึ้นตามโรงงานและวิสาหกิจต่างๆ
 เป็นตัวการบั่นทอนอำนาจผูกขาดของพรรค ควบคุมการ
 งานของพรรค แย่งผลประโยชน์ของพรรคไป ชนชั้น
 ของพรรค จึงทำการต่อต้านการปฏิรูปอย่างสุดขีด
 ะหันมาใช้วิธีการเก่าๆ ต่อไป⁽¹⁾

ตัวอย่างในปี 1956/57 ที่ให้เห็นชัดเจนถึงความ
 พันธะระหว่างเศรษฐกิจและการเมือง นับตั้งแต่นั้นมา
 ะเนตต์ตกอยู่ในสภาพแห่งความขัดแย้งภายในระบบ อย่าง
 ะตัวไม่ขึ้น ด้านหนึ่งระบบเศรษฐกิจเกิดความล้มเหลว
 ังการการเปลี่ยนแปลง แต่อีกด้านหนึ่ง ระบบการเมือง
 ะมปฏิรูปตนเองไม่ยอมเปลี่ยนแปลงตนเอง เพราะ
 ะียนแล้วจะทำให้ผู้มีอำนาจผูกขาดของพรรคต้องสูญเสีย
 ำนาจและฐานะอภิสิทธิ์ของตนไป การปฏิรูประบบ
 ะษฐกิจจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีการล้มอำนาจผูกขาด
 ะบบการเมือง ซึ่งผู้นำของพรรคไม่ค่อยจะยอมในเรื่อง
 ะณีสภาพแรงงานเสรี SOLIDARNOSC ก็ได้ชี้ให้เห็น
 ะวมขัดแย้งข้อนี้ได้อย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวิเคราะห์ระบบ
 การเมืองของโปแลนด์ด้วย จึงจะเข้าใจในวิกฤติการณ์ของ
 เศรษฐศาสตร์สังคมนิยมรวมสมัย

- 4 -

ระบบการเมืองเผด็จการเบ็ดเสร็จ

นับตั้งแต่ ตุลาคม 1956 เป็นต้นมา จนถึง สิงหาคม
 1980 (ก่อนการเคลื่อนไหวแรงงานครั้งใหญ่) ระบบการเมือง
 ของโปแลนด์ ได้คงรักษาไว้ซึ่งสภาพเดิมอย่างเคร่งครัด
 นั่นคือมีลักษณะ ผูกขาด เผด็จการเบ็ดเสร็จ จนไม่สามารถ
 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิด
 ประโยชน์ต่อมวลชนได้ ลักษณะสำคัญๆ ของระบบการ
 เมืองโปแลนด์ คือ

1. กลไกชั้นนำของพรรค มีอำนาจเด็ดขาดเหนือองค์-
 กรต่างๆ ที่มีสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง (ตามกฎหมาย) เช่น
 กลไกการบริหาร สหภาพแรงงาน องค์การมวลชนต่างๆ ฯลฯ

(6) BRUS. การเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบกรรมสิทธิ์และระบบ
 การเมือง, อ้างแล้ว.

2. องค์การชั้นนำของพรรค มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลให้ไปดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในสถาบันของพรรค รัฐ สหภาพแรงงานและสถาบันสังคมระดับต่าง ๆ (โดยการกำหนดผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้ง การเลือกตั้ง จึงเป็นแต่เพียงพิธีกรรมเท่านั้น)

3. พรรคยึดถือหลักการว่า พรรคต้องนำทุกอย่างหมายความว่า สถาบันต่าง ๆ ในสังคมต้องอยู่ใต้อำนาจของพรรค นโยบายบุคลากรในสถาบันนั้น ๆ เป็นอำนาจของพรรค การเคลื่อนไหวที่อิสระ การรวมกลุ่มโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพรรค เป็นสิ่งที่ต้องห้าม

4. ระบบถือสารมวลชน อยู่ในอำนาจผูกขาดของพรรค⁽⁷⁾ ระบบการเมืองแบบนี้ สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์อย่างยิ่ง เป็นระบบที่สะท้อนให้เห็นถึง "สังคมนิยมผูกขาด" ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในระบบนี้ชนชั้นนำของพรรคเท่านั้นมีสิทธิที่จะชี้ว่า ปัญหาอะไรสำคัญ ปัญหาอะไรไม่

สำคัญ พรรคผู้เดียวเท่านั้น คือผู้ตัดสินใจชะตากรรมของมวลชน บัณฑิตชนและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไม่มีสิทธิ ไม่มีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นหรือควบคุมอะไรเลย องค์การที่จัดตั้ง มีแต่เพียงรูปแบบประชาธิปไตยเท่านั้น เช่น สภาแรงงานในโรงงานต่าง ๆ ไม่อาจเข้าไปร่วมบริหารจัดการโรงงานหรือเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของแรงงานได้เลย ทั้งนี้เพราะพรรคเข้าไปครอบงำไว้หมด

ในระบบสังคมนิยมผูกขาดเช่นนี้ เสรีภาพได้สูญหายไปหมด พลังสร้างสรรค์ของประชาชน และความพร้อมที่จะเข้าร่วมทำงานก็ไม่ค่อยจะมีมาก ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าเศรษฐกิจของโปแลนด์ นับวันมีแต่ถดถอยลง

7. W.BRUS- Der Polnische Oktober - Swei Jahrzehnte danach 1977 (ตุลาคมของโปแลนด์ - สองทศวรรษหลังจากนั้น, ในหนังสือรวมเอกสารวิเคราะห์โปแลนด์สหภาพเสรีในระบบคอมมิวนิสต์ ? 1980, Hamburg.)

The first paragraphs of the first page of the Manifesto of the Communist Party, starting with the sentence: "A spectre is haunting Europe—the spectre of communism". The 23 page Manifesto was commissioned by the Communist League in London, and published in February 1848. It appeared in German, French, Polish, Danish, and English translations in the early years. Mikhail Bukarin produced the Russian version at Geneva in 1866.

Manifest

der

Kommunistischen Partei.

Ein Gespenst geht um in Europa—das Gespenst des Kommunismus. Alle Mächte des alten Europa haben sich zu einer heiligen Legation gegen dies Gespenst verbündet, der Papst und der Czar, Metternich und Guizot, französische Kabbale und deutsche Polyzisten.

Wo ist die Oppositionspartei, die nicht von ihren regierenden Gegnern als kommunistisch beschrien worden wäre, wo die Oppositionspartei, die den fortgeschrittenen Oppositionsleuten sowohl, wie ihren reaktionären Gegnern den brandmarkenden Vorwurf des Kommunismus nicht zurückgeschleudert hätte?

Zweierlei geht aus dieser Thatsache hervor.

Der Kommunismus wird bereits von allen europäischen Mächten als eine Macht anerkannt.

Es ist hohe Zeit daß die Kommunisten ihre Anschauungsweise, ihre Zwecke, ihre Tendenzen vor der ganzen Welt offen darlegen, und den Wahrheiten vom Gespenst des Kommunismus ein Manifest der Partei selbst entgegenstellen.

Zu diesem Zweck haben sich Kommunisten der verschiedensten Nationalität in London versammelt und das folgende Manifest entworfen, das in englischer, französischer, deutscher, italienischer, spanischer und dänischer Sprache veröffentlicht wird.

กรรมกรโปแลนด์ต้องการความเป็นเอกราชอย่างสมบูรณ์

Manifesto

ค่านำฉบับภาษาโปแลนด์ 1892

".....โปแลนด์ของรัสเซีย และดินแดนของโปแลนด์ส่วนหนึ่งได้กลายเป็นเขตอุตสาหกรรมอันมโหฬารของจักรวรรดิรัสเซียไปแล้ว.....การพัฒนารวดเร็วของอุตสาหกรรมโปแลนด์ (อุตสาหกรรมของโปแลนด์ล้ำหน้าอุตสาหกรรมของรัสเซีย) เป็นการพิสูจน์ครั้งใหม่ว่าประชาชนโปแลนด์มีพลังชีวิตอันไม่มีที่สิ้นสุด และเป็นหลักประกันอันใหม่ที่จะทำให้ประชาชนโปแลนด์บรรลุการฟื้นฟูประชาธิปไตยในไม่ช้า และการฟื้นฟูของโปแลนด์ที่มีเอกราชและเข้มแข็งไฟบุลยนั้น เป็นเรื่องที่ไม่เพียงเกี่ยวข้องกับชาวโปแลนด์เท่านั้น หากยังเกี่ยวข้องกับพวกเราทั้งหมดด้วยการร่วมมือทางสากลอย่างจริงใจของประชาชาติต่าง ๆ ในยุโรปจะปรากฏเป็นจริงขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อ แต่ละประชาชาติมีความเป็นตัวของตัวเองอย่างสมบูรณ์....."

เองเกลส์, กุมภาพันธ์ 1892

ทนที่จะขยายตัว ในขณะที่เดียวกัน ประชาชนจะมีความรู้
กว่า ระหว่างอุดมการณ์กับความเป็นจริง ช่วงมีช่องว่าง
รากฐานอยู่มากเกินไป พรรคจะโฆษณาสิทธิ์มาร์กซ
สังคมนิยม อำนาจของประชาชน ระบบกรรมสิทธิ์สังคม
ลว แต่บนท้องถนนผู้คนจะพากันถามว่า นี่หรือ สังคม-
นิยม? ทุกหนทุกแห่งมีแต่โซ่ตรวน

ในสภาพที่ความเป็นจริงขัดกับอุดมการณ์ที่ประกาศ
ออกมาประชาชนโปแลนด์จึงเต็มไปด้วยความขมขื่น ผิด
วัง จนกลายเป็นเรื่องที่น่าตลกขบขันไป

นักเศรษฐศาสตร์โปแลนด์ คนสำคัญของยุคปัจจุบัน
BRUS สรุปว่ากำลังใจของคนโปแลนด์ไม่มีเหลืออีกแล้ว
ระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จแบบนี้ ผสมผสานกับวิกฤตการณ์
ทางเศรษฐกิจได้ทำให้ความเชื่อมั่นในระบบสังคมนิยมลด
ลงไปมาก และส่งเสริมให้ผู้คนหันไปมองความสำเร็จของ
โลกทุนนิยมตะวันตก⁽⁸⁾

ข้อสรุปของ BRUS อาจไม่ถูกต้องนัก เพราะถ้าเรา
พิจารณาการเคลื่อนไหวของสหภาพแรงงานเสรี (SOLI-
DARNOSC) ในปี 1980/81 แล้วจะเห็นว่า บรรดาแรง
งานเหล่านั้นไม่ได้หมดกำลังใจเลย ตรงกันข้าม ระบบการ
เมืองที่กดดันและบีบคั้นเป็นเวลาหลายทศวรรษได้ทำให้
พวกเขาลุกขึ้นสู้อย่างกว้างขวาง จนกระทั่งได้รับชัยชนะใน
ระดับหนึ่งในการลดอำนาจผูกขาดของระบบการเมือง และ
แรงงานโปแลนด์ก็ได้ย้ำอย่างชัดเจนว่า พวกเขาต้องการ
สังคมนิยมแน่นอน แต่จะต้องเป็นสังคมนิยมที่มีประชาธิปไตย

- 5 -

ความเจ็บของนักเศรษฐศาสตร์และปัญญาชน

ในขณะที่แรงงานไม่เคยหยุดเคลื่อนไหว กลุ่มปัญญา
ชนของโปแลนด์จะพบชะตากรรมที่แตกต่างไป ระบบการ
เมืองเผด็จการเบ็ดเสร็จของโปแลนด์ ในระยะเริ่มต้น (หลัง
1956) ก่อนข้างจะมีลักษณะอ่อนโยนต่อปัญญาชน “ถ้าคุณ
ไม่แต่งตั้งพรรค-รัฐบาล, พรรค-รัฐบาลก็จะไม่แต่งตั้ง
คุณ” ในขณะเดียวกัน ระบบก็ตักเตือนปัญญาชนว่าอย่าพูด
ความจริง ถ้าจะพูดก็ให้มันสอดคล้องกับแนวคิดของพรรค
ผู้ที่ยึดถือแนวทางของพรรคก็จะได้รับผลประโยชน์ ผู้ที่
วิพากษ์วิจารณ์ก็จะได้รับความเดือดร้อน ในวงการเศรษฐ-
ศาสตร์ก็เช่นเดียวกัน พรรคได้ทำแผน 5 ปี (1966-70)
ออกมาอย่างล้มเหลวในที่สุด (จนเกิดเหตุการณ์นองเลือด
เดือนธันวาคม 1970) นักเศรษฐศาสตร์ทั่วไปใคร ๆ ก็รู้ว่า
ในแผนมีข้อผิดพลาดหลายอย่างเกี่ยวกับมาตรการการเกษตร

8. BRUS- ตุลาคมของโปแลนด์ - สองทศวรรษหลังจากนั้น,
อ้างแล้ว.

และการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน ปรากฏว่า มีนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อคนหนึ่งคือ MICHAL KALECKI ได้ทำการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายเศรษฐกิจเป็นลายลักษณ์อักษร และได้เสนอหนทางเลือกอีกทางหนึ่ง ปรากฏว่าสร้างความไม่พอใจให้บรรดาผู้นำของพรรคเป็นอย่างมาก KALECKI ถูกกวาดล้างไปอย่างรวดเร็วทันทีทันใด ตั้งแต่นั้นมาพรรคไม่เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายทางเศรษฐศาสตร์อย่างอิสระอีกต่อไป⁽⁹⁾

นี่เป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ระบบการเมืองแบบผูกขาดส่งผลสะท้อนเสียหายอย่างไรบ้างให้แก่การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ภายใต้ระบบแบบนี้ โปแลนด์ไม่มีโอกาสจะทำการปฏิรูปเศรษฐกิจได้เลย ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ต้องการรู้ข้อมูล ข้อเท็จจริงข่าวสารต่างๆ อย่างตรงไปตรงมา แต่ภายใต้ระบบการเมืองผูกขาด บรรดาผู้นำหาเหตุผลที่จะรู้ข้อเท็จจริง ขอบฟังแต่ความเท็จ ระบบแบบนี้ก็ต้องจบลงด้วยความหายนะอย่างราบเรียบดังที่เกิดขึ้นในโปแลนด์ บรรดาผู้ที่ชอบผูกขาดระบบข้อมูลและการเสนอข่าวสาร ควรจะจดจำบทเรียนนี้ไว้

ในเดือนมีนาคม 1968 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับการเมืองเริ่มปรากฏให้เราเห็นอีกอย่างชัดเจนจากการประท้วงของปัญญาชนและนักศึกษาโปแลนด์ พวกเขาเริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายต่อความซ้ำซากของระบบการเมืองแบบผูกขาด เสียงเรียกร้องเสรีภาพดังขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการเรียกร้องให้พรรค-รัฐบาล ยกเลิกวิธีการที่บิดเบือนข่าวสาร ข้อเท็จจริงหรือบิดบังข้อมูลต่างๆ คำขวัญของนักศึกษา คือ "ถ้าไม่มีเสรีภาพก็ไม่มีขนมปัง" ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจกับการเมืองในระบบสังคมนิยมได้อย่างดี⁽¹⁰⁾

สังขธรรมข้อนี้ก่อให้เกิดความไม่พอใจต่อพรรคคอมมิวนิสต์โปแลนด์อย่างมากมีการปราบปรามโดยใช้กำลังตำรวจอย่างทารุณ ผสมผสานกับการบิดเบือนเจตนารมณ์ของปัญญาชนโดยอาศัยระบบผูกขาดทางสื่อมวลชน จนในที่สุด ปัญญาชนถูกปราบเรียบ รวมทั้งนักเศรษฐศาสตร์ที่วิพากษ์ระบบด้วย ความเจ็บก็เข้ามาแทนที่ ตั้ง

แต่ มีนาคม 1968 ปัญญาชนทางเศรษฐศาสตร์ได้ยุติการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายเศรษฐกิจอย่างสิ้นเชิง

- 6 -

กงานานลูกขึ้นสู่ - ธันวาคม 1970

หลังจากที่ปราบปรามปัญญาชนราบเรียบไปแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์โปแลนด์สามารถถวายนโยบายเศรษฐกิจโดยไม่มีใครมาขัดขวาง ข้อมูลต่างๆ ที่พรรคได้รับเกี่ยวกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ มีจำนวนจำกัดมาก และเต็มไปด้วยการบิดเบือน ด้วยเหตุนี้เองการตัดสินใจของพรรคจึงผิดพลาดเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเดือนธันวาคม 1970 พรรคไม่ได้ตรวจสอบข้อคิดเห็นของมวลชนเลย มีการประกาศขึ้นราคาสินค้าประเภทอาหารและในขณะเดียวกันพรรคเสนอให้มีการหยุดขึ้นค่าจ้างแรงงาน

การตัดสินใจของพรรค เช่นนี้ก่อให้เกิดการประท้วงอย่างรุนแรงในหมู่แรงงาน ตามเมืองท่าต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การนัดหยุดงานอย่างกว้างขวาง จนในที่สุดต้องมีการใช้กอง

9. W. BRUS- The Economics and Politics of Socialism- 1970

ในการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายเศรษฐกิจ M. KALECKI ได้วางพื้นฐานทางทฤษฎีไว้อย่างมั่นคง ในเอกสารเรื่อง Introduction to the theory of Growth in a Socialist Economy- ภาษาโปแลนด์ ปี 1963, ภาษาอังกฤษ 1967

10. W. BRUS- The Economics and Politics of Socialism- 1970

กำลังอาวุธเข้าปราบปราม แรงงานอย่างทารุณโหดร้าย
ท่ามกลางสถานการณ์เช่นนั้น นักเศรษฐศาสตร์สังคมนิยม
ของโปแลนด์ไม่ได้พูดอะไรสักคำ

บทเรียน ธันวาคม 1970 ชี้ให้เห็นอีกครั้งหนึ่งว่า
ระบบผูกขาดทางการเมืองไม่ได้ส่งเสริมการแก้ไขปัญหา
เศรษฐกิจแต่อย่างใดและนอกจากนั้นยังเป็นต้นเหตุก่อให้เกิด
วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและความขัดแย้งอย่างรุนแรง
การเรียกร้องของแรงงาน ปี 1970 มีลักษณะคล้าย ๆ
ปัจจุบัน คือไม่ได้เน้นเศรษฐกิจอย่างเดียว หากแต่เน้น
ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับการเมือง

คนงานโปแลนด์เคลื่อนไหวในปีนั้นอย่างอิสระโดย
ปราศจากความร่วมมือจากนักศึกษาและปัญญาชน คนงาน
ตัวเคราะห์สถานการณ์เอาเองและมีความเห็นว่า สถาน
การณ์ที่ร้ายแรงเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา เกิด
เพราะระบบการเมืองมีลักษณะผูกขาด ข้อเสนอแนะจึง
ไปทางด้านการสร้างระบบประชาธิปไตยในระดับโรงงาน
การเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้ง การเสนอรูปแบบจำลอง
หม่เกี่ยวกับสภาพแรงงาน การต่อต้านระบอบราชการและ

ระบบอภิสิทธิ์ ฯลฯ การเรียกร้องความเป็นอิสระทาง
เศรษฐกิจการเมืองเหล่านี้ มีเป้าหมายอย่างชัดเจน 2 ด้านคือ
- ต้องการใช้พลังการผลิต ให้มีประสิทธิภาพทาง
เศรษฐกิจ

- ต้องการให้มีระบบการจัดการด้วยตนเองโดยผู้ใช้
แรงงาน (ไม่ใช่โดยรัฐหรือพรรค)⁽¹¹⁾

การเคลื่อนไหว ธันวาคม 1970 ได้โค่นล้มผู้ปกครอง
ของโปแลนด์อีกครั้งหนึ่ง แต่ระบบก็ยังคงแข็งแกร่งเหมือน
เดิม คนเก่าไปผู้นำกลุ่มใหม่มา ความขัดแย้งภายในระบบ
ยังคงดำรงอยู่ แต่อย่างน้อยที่สุดเหตุการณ์ธันวาคม 1970
ได้แสดงให้เห็นว่าเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ไม่สามารถ
ปฏิรูปตนเองได้ แรงงานได้สำแดงให้เห็นแล้วว่า สามารถ
เป็นพลังทางสังคม กดดันชนชั้นปกครองได้อย่างต่อเนื่อง
การลุกขึ้นสู้ในเดือนสิงหาคม 1980 เมื่อเร็ว ๆ นี้ ต้องนับ
ว่าเป็นผลผลิตของกระบวนการที่ยาวนานนับตั้งแต่ปี 1956
(ตุลาคมของโปแลนด์) ซึ่งได้หล่อหลอมแรงงานให้กลายเป็น
ผู้สร้างประวัติศาสตร์ใหม่ ของโปแลนด์อย่างแท้จริง

11. BRUS- The Economics and Politics of Socialism- อ้างแล้ว

สำหรับปัญญาชนและนักเศรษฐศาสตร์สังคมนิยม ไม่
ต้องพูดถึง ถ้าไม่รับใช้ระบบรับใช้พรรคก็จะถูกปราบปราม
คุกคาม จนเจียบหายไปจากเวทีประวัติศาสตร์

- 7 -

เศรษฐศาสตร์สังคมนิยมวิกฤติหนักขึ้น

ภายใต้การกดดันของการเคลื่อนไหวของผู้ใช้แรงงาน
พรรคและรัฐบาลโปแลนด์ชุดใหม่ ต้องหันมาคำนึง ความ
ต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ไม่ต้องการ
ละทิ้งนโยบายการสะสมทุน อย่างกว้างขวาง เพราะมันให้
ผลประโยชน์แก่ผู้ที่กุมอำนาจรวมศูนย์ในพรรคมากทีเดียว
ดังนั้น นักเศรษฐศาสตร์ของพรรคจึง วางยุทธศาสตร์
เศรษฐกิจของประเทศอย่างค่อนข้างประหลาด นั่นคือ

ดำเนินการขยายการลงทุน ในอัตราที่สูง พร้อม ๆ กับขยาย
การบริโภคของมวลชนอย่างรวดเร็วในเวลาเดียวกัน⁽¹²⁾
ยุทธศาสตร์นี้ เป็นความจริงขึ้นมาได้ในภาคปฏิบัติก็เพราะ

- มีการนำสินค้าเข้ามาอย่างมากมาย
- มีการกู้เงินจากประเทศทุนนิยม ซึ่งมีปริมาณสูง
ขึ้นอย่างรวดเร็ว
- มีการใช้จ่ายอย่างมากมาย เพื่อบริการสังคมของ
ใช้แรงงาน

สรุปแล้ว ในช่วง 1971-75 ชาวโปแลนด์มีการใช้จ่าย
เกินกำลังผลิต ซึ่งก็เป็นสาเหตุที่ทำให้นักเศรษฐศาสตร์

12. SOST (กลุ่มศึกษาสังคมนิยมของเยอรมัน), *Die polnische*
"Ökonomie - ein politisches Problem (เศรษฐกิจของโปแลนด์ -
ปัญหาการเมือง) ในวารสาร Sozialismus- สิงหาคม 1981

ของพรรค ต้องเปลี่ยนยุทธศาสตร์ใหม่ในเดือน ธันวาคม 1975 (สมัยชาครังที่ 7 ของพรรคคอมมิวนิสต์โปแลนด์) โดยลดการสะสมทุน และจำกัดการบริโภคของมวลชน ลงไป สำหรับช่วงระยะแผน 5 ปี 1976-80.

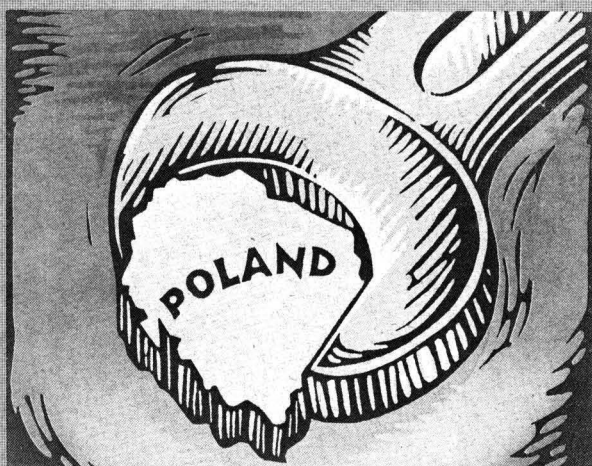
ในระยะหลัง การสะสมทุนอย่างใหญ่โตโดยไม่คำนึง ไปประสิทธิภาพนั้น ได้ส่งผลร้ายแรงให้เราเห็น รัฐต้อง ชักจ่ายเป็นจำนวนมากมาต่อการผลิต 1 หน่วย และการ ลงทุนส่วนหนึ่งไม่ได้ก่อให้เกิดการขยายตัวของรายได้ประ- ชาติเลย ความล้มเหลวของการลงทุนเพิ่งจะมาปรากฏ ให้เห็นในราวปี 1979/80-81 ซึ่งเป็นปีที่รายได้ประชา- ชาติ มีแนวโน้มติดลบทางด้านการเปลี่ยนแปลง

ในขณะเดียวกันพรรคยังคงเน้นหนักการพัฒนาอุต- สาหกรรมหนักต่อไป ระบบเศรษฐกิจชนบทของโปแลนด์ ถูกทอดทิ้งให้อยู่ในสภาพที่ล้าหลังและทรุดโทรมเหมือน นี้เองเป็นต้นตอของวิกฤตการณ์ทางด้านการผลิต การ ซึ่งกำลังส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชาวเมืองและ ใช้แรงงานในยุคปัจจุบัน

บทเรียนยุคใหม่ของเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมโปแลนด์ (1971-80) ชี้ให้เห็นว่าการลงทุนอย่างกว้างขวาง โดยไม่มี การปฏิรูประบบเศรษฐกิจอย่างจริงจังนั้น จะให้ผลสำเร็จ เพียงชั่วคราว (ไม่กี่ปี 1971-75) เท่านั้น ทั้งนี้เพราะในระบบ การรวมศูนย์แบบโปแลนด์ หน่วยวางแผนส่วนกลาง รับผิดชอบทำหน้าที่มากมายหลายอย่างแต่ฝ่ายเดียว ในขณะที่การ เริ่มสิ่งใหม่ ๆ และพลังที่สร้างสรรค์ถูกกดดันจากระบบราชการ การลงทุนจึงไม่มีประสิทธิภาพ การผลิตไม่ยืดหยุ่น และประสานกันอย่างเพียงพอระหว่างสาขาต่าง ๆ ในขณะ ที่เดียวกัน ไม่มีประชาธิปไตยในการบริหารงาน มวลชนไม่ โอกาสควบคุมตรวจสอบการทำงานของพรรคและผู้ ทำการ การคอร์รัปชั่น และการแสวงหาอภิสิทธิ์ผลประโยชน์ การลงทุนจึงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง

สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว เกิดขึ้นอีก แต่ พรรคคอมมิวนิสต์โปแลนด์ ก็ยังไม่ยอมที่จะปฏิรูปตัวเอง หรือยินยอมลดการผูกขาดอำนาจทางการเมืองลงไป ความ คัดแย้งที่ดำรงอยู่ก็ต้องขยายตัวมากขึ้น วิกฤตการณ์ทาง

EDWARD LIPINSKI นักเศรษฐศาสตร์คน สำคัญของโปแลนด์*

“ผู้นำของโปแลนด์ได้นำประเทศไปสู่ความหายนะทางเศรษฐกิจอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนเลยในระยะ 100 หรือ 200 ปีที่ผ่านมา.....

สังคมนิยมระบบนี้ เต็มไปด้วยความสิ้นเปลือง เต็มไปด้วยการตรวจตราสิ่งดีพิมพ์ ตำรวจ ระบบนี้ได้ทำลายพวกเรามาเป็นเวลา 20 ปี เต็ม ๆ และกำลังทำลายชาติอื่น ๆ อีกด้วย มันเป็นระบบสังคมนิยมของพวกเขาซึ่งในเนื้อแท้แล้ว มันเป็นระบบที่ต่อต้านอุดมการสังคมนิยม และต่อต้านการปฏิวัติ”

โปแลนด์, ตุลาคม 1981

*LIPINSKI เป็นผู้ก่อตั้งคนสำคัญคนหนึ่ง ขององค์กร KOR หรือ คณะกรรมาธิการเพื่อป้องกันตนเองทางสังคม เป็นกลุ่มปัญญาชนที่ทำการวิพากษ์ระบบสังคมนิยมโปแลนด์อย่างยิ่งที่สุด

เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วง 1979/80 ทำให้มวลชนผู้ไร้แรงงานไม่สามารถจะทนต่อการครอบงำต่อไปได้แล้ว ขบวนการ SOLIDARNOSC ทั้งในเมืองและชนบทก็ต้องเกิดขึ้นตามที่เราราบกันอยู่แล้ว

- 8 -

อนาคตเศรษฐกิจการเมืองยังมืดมน

เกี่ยวกับ ความสำเร็จ หรือแนวโน้มในอนาคตนี้ เศรษฐศาสตร์ BRUS บอกว่าคงจะไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงมาก เมื่อเรามองประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ระหว่างพรรคกับแรงงานมาโดยตลอดเราจะเห็นว่า พอมันมีความขัดแย้งระเบิดออกมา ในช่วงแรกพรรคจะมุ่งกระจายอมรวิสัยใหม่ ๆ และข้อเสนอแนะของแรงงาน ดังจะเห็นได้จาก (ตัวอย่างล่าสุดของกรณี SOLIDARNOSC เช่นกัน แต่ในขั้นต่อมาก็พยายามหันเข้าหาโครงสร้างเดิม เพื่อ

อำนาจกลับคืนสู่พรรค เช่นตอนนี้พรรคกำลังโจมตีกลุ่มหัวรุนแรงที่ทำลายอำนาจพรรค หลังจากนั้นก็จะเข้ายึดกุมองค์กรอิสระ จนในที่สุด องค์กรเหล่านี้หมดประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวนี้คือ **ยุทธศาสตร์ระยะยาวของพรรค** ที่ต้องการรักษาอำนาจผูกขาดไว้ตลอดกาล⁽¹³⁾

ถ้าเป็นดังเช่น BRUS ว่าจริง ก็ย่อมหมายความว่า ในอนาคตเศรษฐกิจโปแลนด์จะต้องพบกับวิกฤติการณ์ที่ร้ายแรงกว่านี้ ความเป็นอยู่ของมวลชนจะต้องต่ำต้อยลงอย่างสุดขีด นั่นก็คือ หนทางไปสู่ความขัดแย้งแบบรุนแรงทางด้านสังคมและการเมืองระหว่างกลไกของพรรคทหาร-รัฐ กับองค์กรของมวลชนผู้ใช้แรงงาน

13.W. BRUS- *Die Revolution in Polen*- รวมเอกสารของโปแลนด์ เกี่ยวกับต้นตอและปรากฏการณ์ของวิกฤติการณ์โปแลนด์, ฤดูร้อน 1981.

บทเพลงต่อต้านรถถัง*

เป็นเวลาหลายสิบปีมาแล้ว

พวกเขาหลอกหลวงพวกเราตลอดมา

แต่ผู้ใช้แรงงานแห่งเมือง กตังส์ก

ไม่เคยหวั่นไหว

วันนี้ เราขอตะโกนไปสู่กรุงวอร์ซอร์ :

ขอโทษ...หยุดก่อน, สหาย!

บรรพบุรุษของเราได้หลังเลียดเพื่อประชาธิปไตย

พวกเราไม่ต้องการการปกครอง

ที่เต็มไปด้วยการ โทกหัก และ คอรัปชั่น

วันนี้ เราลุกขึ้นสู้

เพื่อความเสมอภาค, เพื่อ เสรีภาพ,

และตอบโต้อำนาจอาชญากรรม

มีบางคน หวาดกลัวชนชั้นกรรมาชีพ และ “วเลซ้า” ของเรา

แต่พวกคุณไม่ต้องกลัว จักไม่มีอะไรเกิดขึ้น!

นอกจากพวกเราจักปลงล้างความอับยศอดสู

และการกดขี่ทุกรูปแบบให้หมดสิ้นไปตลอดกาล

* บทเพลงนี้ มีชื่อว่า “ฤดูร้อนโปแลนด์” เกิดขึ้นท่ามกลางการประท้วงของกรรมกรอยู่ต่อเรือในเมืองกตังส์ก เมื่อเดือนสิงหาคม 1980 และแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วในหมู่กรรมกรของ SOLIDARNOSS

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เวิลด์ ออนไลน์

8/2 ซอยอุทัยรัตน์ ถนนประดิพัทธ์ พญาไท กรุงเทพฯ โทร. 279-3010

ศูนย์รวมวิศวกรชำนาญงาน การขาย ให้คำปรึกษา ออกแบบติดตั้ง
บำรุงรักษา ซ่อมแซม จัดบริการสำหรับธนาคาร โรงงาน สำนักงาน
โรงแรม อาคารชุด โรงเรียน และบ้านของท่าน

เครื่องบันทึกและฉายเทปโทรทัศน์

โทรทัศน์วงจรปิด

เครื่องรับโทรทัศน์

เครื่องรับวิทยุและเทปบันทึกเสียง

เสาอากาศรับส่งสัญญาณโทรทัศน์

ระบบเสียง

ระบบไฟฟ้า

ระบบโทรศัพท์

เครื่องบันทึกเสียงโทรศัพท์อัตโนมัติ

เราบริการท่านด้วยผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน โดยเทคนิคที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

อภิธานการ

จาก

ห้วงหุ้นส่วนจำกัด เมโทรแผ่นเสียง-เทป

646/8-9 ถนนเพชรบุรี ประตูน้ำ

โทร. 251-1439

ศูนย์รวมแผ่นเสียง-เทป ทั้งเพลงไทยและเพลงสากล

อภิธานการ

จาก

ยาหอมฤๅษีทรงม้า

ยาหอมตราฤๅษีทรงม้า แก้วมวงเวียน หน้ามิดตาลาย
หัวใจสั้น คลื่นเหียน อาเจียน บำรุงหัวใจ แก้วมจุก
เสียด แน่น ท้องขึ้น ท้องเพื่อ “เป็นลมอย่าล้มใจ”
ยาหอมตราฤๅษีทรงม้า”

โพมา สปอร์ตควอตซ์

เก่งสปอร์ต
บนข้อมือ..

โพมา สปอร์ตควอตซ์
นาฬิกาเรือนเหลี่ยม
ระบบควอตซ์เดินเข็ม
เที่ยงตรง มั่นใจได้
กันน้ำได้ขนาด 100%

โพมา สปอร์ตควอตซ์
เก่งสปอร์ตบนข้อมือคุณ
สมบูรณ์คุณสมบัติ
อะไหล่ไม่มีที่ติ สวยเสียขนาด
ถึงหน้าปัด และตัวเรือน

795 บาท.

บริษัท นาฬิกากรุงเทพ จำกัด
813/5-6-7 ถนนเพชรบุรี แขวงสะพานลอย ประตูน้ำ
กรุงเทพฯ โทร. 251 8212-6 ผู้แทนจำหน่าย

แบบ 3510

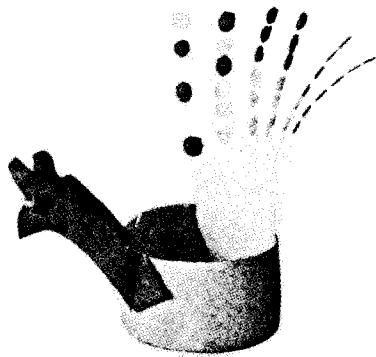
แบบ 37101

อ

ธนาคารเอเชีย จำกัด

ธุรกิจของท่าน คือ บริการของเรา

แม่ไก่สีแดง

จินตนา เชิญศิริ*

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในเมืองแห่งหนึ่ง มีแม่ไก่เล็ก ๆ สีแดงตัวหนึ่ง เป็นสมาชิกของวงศ์ตระกูลที่มีอิทธิพลใหญ่ยิ่ง ด้วยบารมีล้นฟ้าของคุณของเธอ ทำให้เธอสามารถหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้ในกิจการงานต่าง ๆ ได้ด้วยความปลอดภัยไปรงใจ

* แม่ไก่น้อยสีแดง เป็นเรื่องแปลจาก "The Little Red Hen" โดย Bruce R. Moody ในหนังสือ *Economics : a Tool for Understanding Society*, by Tom Riddell and others (Reading, Mass : Addison-Wesley, 1979) ผู้แปลได้พยายามหาหนังสือเล่มที่มีเนื้อหาวาง ๆ แต่มีตัวอย่างที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนวิชา เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ซึ่งเป็นวิชาที่คณะฯ เปิดสอนให้นักศึกษาคณะอื่น ๆ มาเรียน เช่น รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ วารสารศาสตร์ สังคมฯ วิชาที่มีความเข้มข้นในเนื้อหาน้อยกว่าวิชา หลักเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาในคณะเศรษฐศาสตร์ เมื่อผู้แปลได้อ่านพบเรื่อง "The Little Red Hen" เข้าในหนังสือเล่มดังกล่าว และเห็นว่าเนื้อหาสาระที่เข้ากันได้กับระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งเป็นระบบที่มีอิทธิพลของชาวต่างชาติ จึงได้แปลออกมาเล่าสู่กันฟัง

* * อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อยู่มาวันหนึ่ง เธอยินดีมากที่ได้รับรายงานจากหนูแก่ใจดีตัวหนึ่งว่า มีข้าวจำนวนมหาศาลอยู่ในเรือลำหนึ่งที่กำลังเทียบท่าอยู่ในเมืองนี้ ข้าวเหล่านั้นถูกยกออกมาจากเจ้าของเดิมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย น่าที่จะขอเข้าไปเฝ้าด้วย และเธอก็ทำได้สำเร็จเรียบร้อย พอได้ข้าวมาแล้ว เธอก็ถามว่า “แล้วฉันจะทำอะไรกับข้าวพวกนี้ดีล่ะ”

เปิด ซึ่งเป็นผู้มือนจะกินและเป็นที่ปรึกษาของแม่ไก่ น้อยสีแดงรวมทั้งเศรษฐีตัวอื่น ๆ ด้วยก็บอกว่า “บังเอิญเหลือเกิน ผมรู้จักร้านขายขนมปังที่กำลังมีปัญหาเกี่ยวกับภาษี ผมจะขอให้เพื่อนของผมที่อยู่ในเมืองหลวงช่วยเหลือ หารดมสรรพากรเข้มงวดกับร้านนั้นให้มากขึ้น เราจะได้ต่อรองกับเจ้าของร้านได้ง่ายขึ้น”

“วิเศษ” แม่ไก่น้อยพูด พร้อมกับโอนข้าวครึ่งตันให้กับเปิด หลังจากนั้นก็หมุนโทรศัพท์ 3 ครั้ง ภายในครึ่งชั่วโมงต่อมาทุกอย่างก็เรียบร้อย

เมื่อไม่ช้าทำแบ่ง แล้วทำขนมปังเสร็จออกมา สัตว์ทุกตัวก็มารุมล้อมจะชิมขนมปัง ไก่น้อยได้ชิมเป็นรายแรก

“ตายจริง” ไก่น้อยอุทาน “นี่เป็นขนมปังที่แปลกที่สุดที่ฉันเคยกินมา เอ! เราทำผิดสูตรตรงไหนนะ”

“มันขึ้นรานะ” เจ้าหนูนาคูเชื่อว่าชาวนาในเรื่องนี้บอกหลังจากที่ชิมไปคำแรก “ข้าวของคุณขึ้นราหมดเลย”

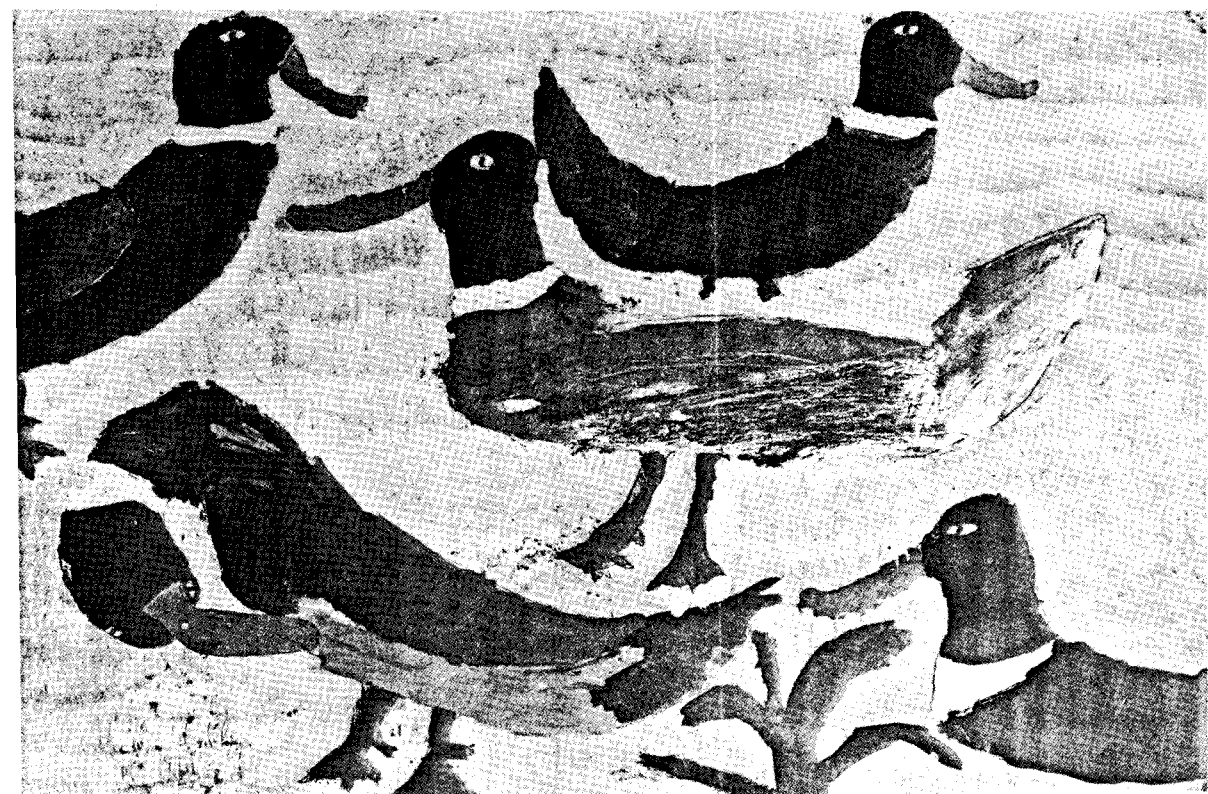
“ตายละ!” ไก่น้อยคราง “แล้วฉันจะทำยังไงดี”

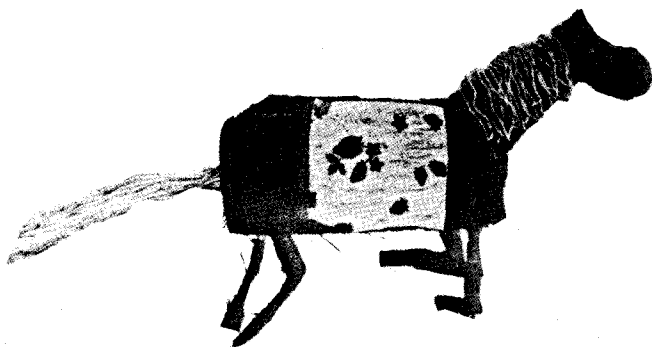
อีกนั่นแหละ ผู้ตอบคำถามนี้ก็คือเจ้าเปิด เขาหลิวตาให้แล้วบอกว่า “ของกล้วย ๆ เทียวหน้าพอเราได้แบ่งมาเราก็กิน difflourinated oxylactidaze ฉีดเข้าไปสักหน่อยถึงมันจะไม่ช่วยแก้เชื้อรา แต่มันก็ทำให้รสชาดเหมือนเดิม พวกคนซื้อไม่รู้หรอกว่าเขากินอะไรเข้าไป”

วัวได้โผล่ออกมาเป็นครั้งแรกว่า “แต่ไอ้ที่เราจะฉีดเข้าไปนั้น ฉันเคยอ่านพบว่ามันจะทำให้ขนของพวกที่กินเข้าไปร่วงได้ไม่ใช่หรือ”

“เฮ้ย ช่างมันเถอะน่าปล่อยให้ฉันจัดการเอง” เจ้าเปิดว่า

เพื่อให้เห็นว่าของเขาดีจริง พวกเขาก็ตกลงทุ่มเงินเพื่อการโฆษณาหลายแสนบาท ประคอบว่า “ขนมปังชนิดใหม่นี้ไม่เพียงแต่อร่อย และให้ประโยชน์ทางโภชนาการเท่านั้น ยังให้ผลขจัดในการกำจัดขนที่ไม่ต้องการอีกด้วย” แล้วพวกเขาก็ได้นับเงินกันเพลินไปเลย

ครั้นในเวลาต่อมา สังคมของพวกสัตว์เหล่านี้ต้อง
ประสบกับภาวะยุ่งยากด้านการเงิน สาเหตุใหญ่ก็เนื่องมา
จากระบบการป้องกันภัยแบบใหม่ ซึ่งต้องใช้งบประมาณ
จำนวนมหาศาล ติดตั้งรอบโรงนา เพื่อป้องกันการรุกราน
ของเหยี่ยวลูกไก่

มีสัตว์กลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่มีปัญหามากกว่าเหล่าสัตว์
อื่น ๆ ได้อภิปรายคัดค้านว่า ในเมื่อเหยี่ยวลูกไก่มาโจมตีแต่
ลูกไก่เท่านั้น มันไม่ยุติธรรมที่จะให้หมูก็ดี วัวก็ดี หรือม้า
ก็ดี ต้องมาแบกภาระจ่ายเงินให้ระบบป้องกันภัยนี้ด้วย

ดังนั้นเปิดเจ้าเก่า ก็ได้คิดวิธีการรณรงค์ซึ่งใช้เงินมาก
แต่ให้ผลทางจิตวิทยาสูง เขาเสนอให้เปลี่ยนชื่อ “เหยี่ยว
ลูกไก่” เป็น “เหยี่ยวปีศาจ” และเหยี่ยวนี้มีรูปร่างใหญ่โต
ราวกับยักษ์ แถมยังตะกละและกินจุเสียด้วย สามารถโอบ
เอาสัตว์ตัวโต ๆ อย่างม้าไปกินได้สบายมาก วิธีการนี้ปิด
ปากพวกขี้วอยได้ชะงัดนัก ไม่มีใครกล้าอ้าปากพูดอะไร
เกี่ยวกับระบบเครื่องป้องกันภัยนี้อีก เพราะเกรงจะถูกหา
ว่าเป็นแนวร่วมของเหยี่ยวปีศาจตัวนั้น

แต่ปัญหาการเงินก็ยังคงอยู่ อันที่จริงปัญหานี้กลับ
เลวร้ายลงไปอีก ก็เพราะแม่ไก่น้อยตัวเอกที่เป็นตัวการเร่ง
เร้าให้ติดตั้งระบบป้องกันภัย ไม่ยอมเสียภาษีเลยอย่าง
ที่บอกไว้แล้วตั้งแต่ต้นนั่นเอง

หมูร้องขึ้นว่า “ฉันทิวเหลือเกิน จำได้ไหมเธอเคย
คลานเข้าไปนอนในคอกของฉันเวลาที่เธอเป็นไข้หวัด”

ห่านคราวออกมาว่า “ฉันกำลังจะอดตาย จำได้ไหม
ว่าฉันเคยช่วยกกไข่ให้ เวลาที่เธอออกไปซื้อของ”

ม้าครวญว่า “ฉันก็เหมือนกัน จำได้ไหมฉันเคยให้
เธอขึ้นขี่หลังไปเที่ยวกันตอนที่เธอยังเป็นเด็ก”

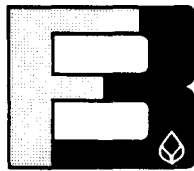
“เจียบเถอะ พวกกันที” แม่ไก่น้อยสีแดงตวาด “พวก
แกอย่ามาประจบขอร้องฉันอีกเลย ถ้าพวกแกอยากได้นมบั้ง
แกก็ไปขโมยข้าว ยึดโรงทำนมบั้งสักโรงมาเป็นของแก
แล้วไปติดสินบนพวกตรวจการเอาเองซิ น้ำหน้าพวกแก
จะเป็นอะไรได้ นอกจากพวกหัวขโมย หรือไม่กี่พวกกา
ฝากเกาะขาकिन”

พูดแล้วเธอก็ลงนั่งบนทุ่งข้าวของเธอเป็นครั้งที่ร้อย
นึกขบขันโชคชะตาที่ให้เธอมีชีวิตอยู่ในสังคมนี้ สังคมที่
ให้รางวัลกับคนที่ขยันขันแข็งและมีกิจการเป็นของตัวเอง

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมมัก
จะถูกทำให้สับสนงุนงง โดยบริษัทโฆษณาที่ไม่ต้องเสีย
ภาษี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ โดยพวกหัว
คะแนน และนักการเมืองที่ขายตัว ด้วยการแต่งแต้มข้อ
เท็จจริงให้เลิกลอยหรูหว่า ใช้คำพูดชวนแฉ่ชวนมุมนุมน
ชวนความหมายและชวนความจริงให้เข้าใจไปเอง หรือให้ข้อมูล
ที่ผิดกับข้อเท็จจริง นี่ก็คือการตกเป็นเหยื่อของการโฆษณา
ชวนเชื่อนั่นเอง

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

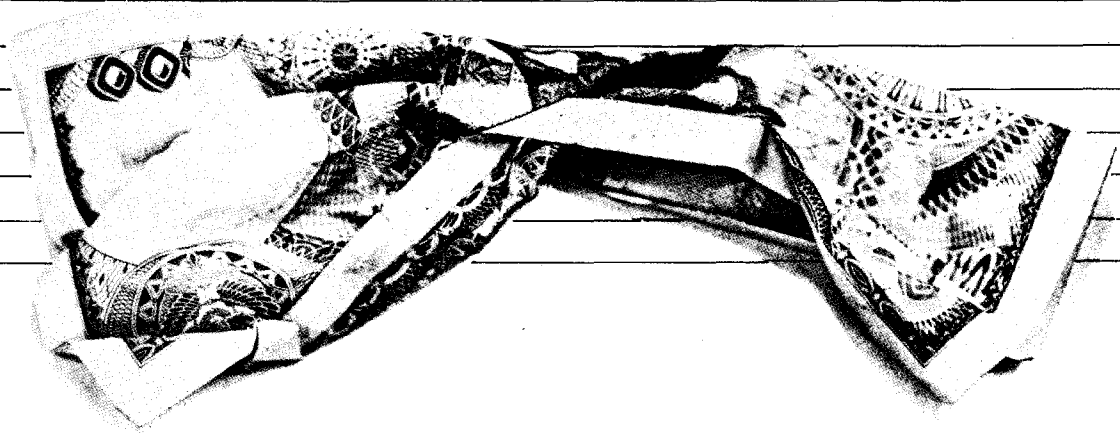
บริษัท กรุงเทพธนาทร จำกัด
เงินทุนหลักทรัพย์

300 สีลม กรุงเทพฯ 5 ตู ป.ณ. 1060 โทรเลข BFIT

โทรศัพท์ 233-4160

บทบาทของเงิน ในการสะสมความมั่งคั่ง และการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ ในประเทศไทย

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม

* รองศาสตราจารย์ ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในปัจจุบันปัญหาการกระจายรายได้และปัญหาการผูกขาดทางเศรษฐกิจ เป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจอยู่โดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่สนใจในเรื่องเศรษฐกิจการป้องกันและปัญหาความมั่นคงของประเทศ ปัญหาดังกล่าวตั้งแต่ต้นนั้น ได้มีการศึกษาและวิพากษ์วิจารณ์ในแง่มุมต่าง ๆ กัน แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาและการวิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้น มักจะไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงรากเหง้าขั้นพื้นฐานของปัญหาอย่างเด่นชัด ดังนั้น จึงทำให้คนส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาสำคัญของประเทศ

ในบทความนี้ ต้องการจะกล่าวถึงปัญหาการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยจะได้เน้นถึงบทบาทของการค้าและเงินตราเป็นสำคัญ สำหรับเรื่องที่จะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไปจะแบ่งหัวข้อการพิจารณาโดยย่อดังนี้

1. บทบาทของเงินตราในทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป
2. บทบาทของเงินตราในการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ
3. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการผูกขาดทางเศรษฐกิจในประเทศไทย

1. บทบาทของเงินตราในทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป

ในปัจจุบันเงินได้เข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจและในชีวิตประจำวันของคนเราอย่างมากมาย อิทธิพลของเงินสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่าง ๆ ในรูปลักษณะต่าง ๆ นานา แม้แต่ในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตและความรัก ก็อาจถูกอิทธิพลของเงินตราทำให้เปลี่ยนแปลงได้ อย่างไม่รู้ก็ตาม ในทางเศรษฐกิจนั้นได้มีทฤษฎีมากมายที่ได้พยายามอธิบายถึงบทบาทของเงินตราในทางเศรษฐกิจ ว่ามีบทบาทในทางเศรษฐกิจอย่างไร และมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน ในบรรดาทฤษฎีเหล่านั้น ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของเงินตราในทางเศรษฐกิจได้เป็นสองแนวทางด้วยกันคือ (1) บทบาทของเงินตราในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (2) บทบาทของเงินตราในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

1.1 บทบาทของเงินตราในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเงินตราในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เงินมิได้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เงินจะมีฐานะเป็นสิ่งที่คอยหล่อลื่นทำให้การซื้อขายสินค้าบริการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความราบรื่นหรือด้วยความสะดวก เช่น ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของพวกคลาสสิก จะเน้นหน้าที่ของเงินตราในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และทฤษฎีของเคนส์จะเน้นหน้าที่ของเงินตราในฐานะที่เป็นเครื่องมือของการกักตุน (Means of hoarding) ในทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีการเงินทั้งของพวกคลาสสิกและพวกเคนส์เขียนจะกล่าวถึงบทบาทของเงินในฐานะที่เป็นตัวที่ตอบสนองการเปลี่ยนทางเศรษฐกิจมากกว่าที่จะเป็นตัวนำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ตามหลักของทฤษฎีที่ได้กล่าวมานั้น เงินตราจะมีใช้สิ่งที่มีพิษสง หรือมีความสำคัญอะไรมากมายนักในทางเศรษฐกิจ ในทำนองเดียวกันระบบธนาคารพาณิชย์ก็เป็นแต่เพียงสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่คอยปรับปริมาณเงินเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การซื้อขายหรือแก่การออมและ

การลงทุนในทางเศรษฐกิจเท่านั้น ธนาคารพาณิชย์มิได้เป็นเครื่องมือในการผูกขาดหรือเป็นตัวนำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในทางเศรษฐกิจ

1.2 บทบาทของเงินตราในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

ยังมีทฤษฎีการเงินของนักเศรษฐศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งที่มีได้แพร่หลายมากในวงการศึกษาของไทย ทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้นอกจากจะได้กล่าวถึงบทบาทของเงินตราในฐานะที่เป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจแล้ว ยังได้เน้นถึงบทบาทของเงินตราในฐานะที่เป็นสื่อในการสะสมความมั่งคั่ง และเป็นตัวการสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจด้วย เช่น ทฤษฎีการเงินของ มิลตัน ฟรีดแมน แห่งสำนักชิคาโก และทฤษฎีของ คาร์ล มาคส์ เป็นต้น

ทฤษฎีการเงินของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มที่สองนี้จะเน้นถึงบทบาทของเงินตราในฐานะที่เป็นตัวกำหนดที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ มากกว่าที่จะเป็นตัวที่คอยทำหน้าที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจ

ตามแนวความคิดที่ได้กล่าวมานี้ ระบบของธนาคารพาณิชย์มิได้เป็นแต่เพียงสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่คอยปรับปริมาณเงินเพื่ออำนวยความสะดวกในทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและมีบทบาทอย่างสำคัญในการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดในทางเศรษฐกิจด้วย

2. บทบาทของเงินตราในการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจ

ในการอธิบายถึงบทบาทของเงินตราในการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจนั้น เราอาจจะใช้ทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มที่สองเป็นพื้นฐานในการอธิบายความเข้าใจ ซึ่งในที่นี้จะพอแบ่งข้อการพิจารณาโดยย่อดังนี้

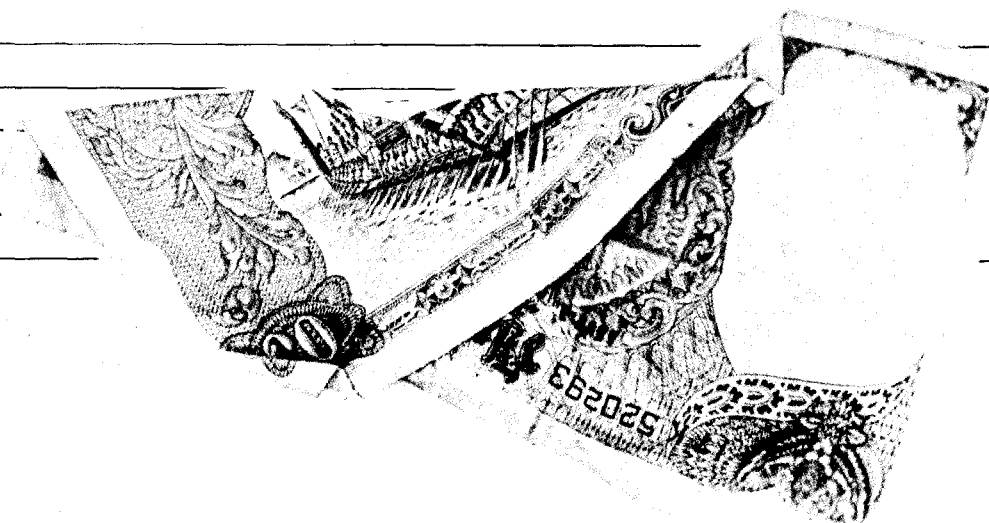
(1) บทบาทของการค้า และเงินตราในการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

(2) บทบาทของเงินตราเกี่ยวกับการสะสมความมั่งคั่งในแต่ละแขนงทางเศรษฐกิจ

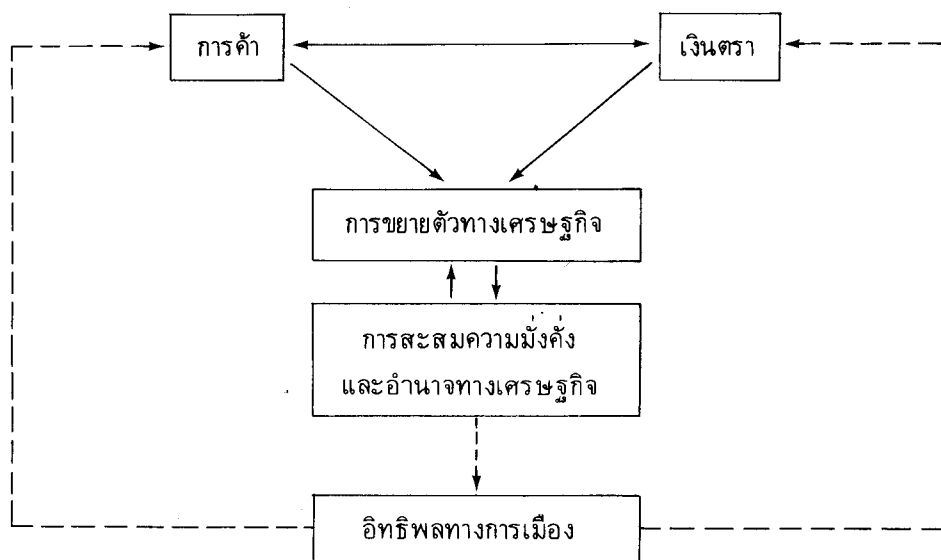
2.1 บทบาทของเงินตราในการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

ถ้าหากเราทำการวิเคราะห์ถึงความมั่งคั่งหรืออำนาจทางเศรษฐกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือของกลุ่มเศรษฐกิจกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เราจะพบว่า ความมั่งคั่งหรืออำนาจทางเศรษฐกิจนั้นมิได้เกิดขึ้นในทันทีทันใด แต่จะเกิดขึ้นโดยขบวนการของการสะสมซึ่งต้องใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร อย่างไรก็ตามในขบวนการของการสะสมความมั่งคั่งนั้น การค้าและเงินตราจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ซึ่งเราจะพิจารณาได้จากรูปที่ 1 ซึ่งพอจะอธิบายได้โดยย่อดังนี้

(1) ในขบวนการของการสะสมความมั่งคั่งนั้น จะเริ่มต้นด้วยการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประชาชนหรือระหว่างหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ การค้าขายแลกเปลี่ยนทำให้เกิดตลาดของสินค้าและบริการขยายใหญ่ขึ้น ทำให้เกิดการขยายการผลิตและการแบ่งงานกันทำระหว่าง

รูปที่ 1
บทบาทของการค้าและเงินตราในการสะสม
ความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจ

หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ การแบ่งงานกันทำตามความสามารถ หรือตามความถนัดนั้นทำให้หน่วยเศรษฐกิจแต่ละหน่วยมีประสิทธิภาพการผลิตดีขึ้น หรือผลิตได้มากขึ้น การที่หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ มีประสิทธิภาพดีขึ้นทำการผลิตแล้วมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน จะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวและจะช่วยให้ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กล่าวคือเมื่อประเทศโดยรวมสามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้น ถ้าหากระบบการกระจายรายได้หรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นไปด้วยความเป็นธรรมแล้ว ก็จะช่วยให้ทุกคนมีโอกาสได้ใช้สินค้าและบริการมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม ในการค้าขายแลกเปลี่ยนโดยทั่วไปนั้น มักจะเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกัน ผู้ที่ได้เปรียบก็จะได้รับผลประโยชน์จากการค้าขายมากกว่าผู้ที่เสียเปรียบ การได้เปรียบในการค้าขายแลกเปลี่ยน จะทำให้ผู้ที่ได้เปรียบสามารถสะสมความมั่งคั่งจากกำไรในการแลกเปลี่ยนนั้น

ถ้าหากกำไรหรือความมั่งคั่งที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนนั้น ถูกนำไปใช้ในการออมหรือทำการลงทุนต่อ ก็จะทำให้พลังในการสะสมเพิ่มขึ้น ทำให้มีอำนาจทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

(2) ในขบวนการของการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เงินตราจะเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า เงินตราที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนจะช่วยให้การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าบริการต่าง ๆ ขยายตัวเร็วขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ขบวนการของการสะสมทุนและการสะสมได้มากขึ้น นอกจากนี้ผู้ที่มีความมั่งคั่งหรือมีความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ ยังอาจจะใช้เงินตราเป็นตัวนำทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในแนวทางที่ตนต้องการได้อีกด้วย เช่น ระบบการกักตุนและการให้สินเชื่อก็จะช่วยให้มีการซื้อขายสินค้ากันมากขึ้น ทำให้เกิดการลงทุนขยายการผลิตมากขึ้นและทำให้พลังการสะสมความมั่งคั่งและอำนาจทางเศรษฐกิจของผู้ที่มีความได้เปรียบทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นด้วย

(3) การที่หน่วยเศรษฐกิจบางหน่วยสามารถสะสมความมั่งคั่งและมีอำนาจการผูกขาดทางเศรษฐกิจได้นั้น จะทำให้หน่วยเศรษฐกิจนั้นมีอำนาจทางเศรษฐกิจมากขึ้น จากฐานอำนาจทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้หน่วยเศรษฐกิจแต่ละหน่วยหรือแต่ละกลุ่ม หรือโดยการร่วมมือของกลุ่มเศรษฐกิจ อาจจะได้พลังทางเศรษฐกิจของตนทำการครอบงำรัฐบาลหรือกลไกของรัฐได้ ทำให้นโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจของรัฐบาลออกมาในทางที่ตนต้องการได้ ในกรณีเช่นนี้จะทำให้อำนาจในการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจโดยเอกชนมีมากขึ้น

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ในทางที่เป็นจริงแล้วอำนาจทางเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมืองเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามในขบวนการของการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจนั้น การค้าและเงินตราจะเป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้ ในขบวนการของการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจมักจะเกิดจากการเอารัดเอาเปรียบในการค้าขายแลกเปลี่ยนเสมอ

2.2 บทบาทของเงินตราเกี่ยวกับการสะสมความมั่งคั่งในแต่ละแขนงทางเศรษฐกิจ

ในขบวนการของการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดในทางเศรษฐกิจนั้น ถึงแม้จะเริ่มต้นจากการค้าขายแลกเปลี่ยนก็ตาม แต่เงินตราในฐานะที่เป็นตัวนำในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จะมีบทบาทอย่างสำคัญในการจำกัดหรือการขยายอำนาจการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ

ถ้าความมั่งคั่งและอำนาจในการควบคุมการใช้เงินอยู่ในมือของเอกชนแล้ว การสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจจะสามารถขยายตัวได้ในลักษณะที่รวดเร็วมาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากความมั่งคั่งส่วนใหญ่อยู่ในมือของรัฐหรือรัฐบาลสามารถควบคุมปริมาณและการใช้เงินอย่างได้ผลแล้ว การสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจโดยเอกชนจะมีไม่มากนัก

อย่างไรก็ตาม สำหรับการอธิบายในที่นี้จะได้กล่าวถึงบทบาทของเงินตราในการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ โดยจะได้อธิบายถึงบทบาทของเงินในขบวนการของการสะสมความมั่งคั่งในแต่ละแขนง

เศรษฐกิจ ซึ่งในที่นี้จะขอแบ่งออกเป็นสามแขนงดังนี้

- (ก) ธุรกิจการค้า
- (ข) ธุรกิจการเงิน
- (ค) ธุรกิจการผลิตสินค้าและบริการ

2.2.1 บทบาทของเงินในการสะสมความมั่งคั่งในธุรกิจการค้า

การอธิบายขอบข่ายของการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ อาจจะเริ่มต้นโดยการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างเงินตรากับการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่าเงินตราช่วยให้การซื้อขายแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นได้อย่างไร และเงินตราสามารถก่อให้เกิดการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจได้อย่างไร เพื่อความสะดวกในการอธิบายในที่นี้ จะใช้อักษรเป็นสัญลักษณ์ในการอธิบายดังนี้

“C” หมายถึงสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่แต่ละคนผลิตขึ้น ซึ่งจะเรียกโดยย่อว่า “สินค้า” เช่น ข้าว เป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่ชาวนาผลิตขึ้น และแรงงาน ก็คือ สินค้าอีกชนิดหนึ่งที่กรรมกรขายบริการของตนเพื่อแลกกับเงินหรือรายได้ เป็นต้น

ส่วนอักษร “M” หมายถึง เงินตราที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและเป็นสื่อในการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจด้วย

จากข้อสมมติที่ได้กล่าวมานั้น เราอาจจะอธิบายบทบาทของเงินตราในการซื้อขายแลกเปลี่ยนได้ดังนี้

1. เงินตราทำหน้าที่เป็นแต่เพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

ในกรณีที่เงินตราทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เงินตราจะเป็นแต่เพียงตัวสื่อที่ทำให้การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นไปได้โดยสะดวก ทุกคนจะผลิตสินค้าหรือบริการขึ้นมา แล้วก็นำสินค้านั้นไปขายหรือแลกเปลี่ยนเป็นเงิน แล้วก็นำเงินที่ได้มานั้นไปซื้อสินค้าหรือบริการอื่นที่ตนต้องการ ซึ่งอาจจะเขียนเป็นสมการได้โดยย่อดังนี้

$$C_1 \longrightarrow M \longrightarrow C_2 \quad (1)$$

2. เงินตราทำหน้าที่เป็นสื่อในการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

ในธุรกิจการค้านั้นจะมีบุคคลที่เรียกว่า พ่อค้าหรือแม่ค้า ทำหน้าที่ซื้อขายสินค้าต่าง ๆ เพื่อหากำไร โดยที่ตัวเองมิได้ทำการผลิตสินค้าอะไรขึ้นมา พ่อค้าจะซื้อสินค้ามากในราคาถูกแล้วขายสินค้านั้นในราคาแพงเพื่อหากำไร

กำไรจากการค้าขายนั้น นอกจากพ่อค้าจะใช้เป็นรายได้ในการเลี้ยงชีพแล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดในทางเศรษฐกิจด้วย อย่างไรก็ตามในการทำการค้าขาย พ่อค้าจะเริ่มต้นด้วยการใช้เงินตราเป็นเครื่องมือ โดยใช้เงินจำนวนน้อยเพื่อซื้อสินค้ามา และขายสินค้าได้นั้นจะเท่ากับต้นทุนที่ซื้อมา บวกกับกำไรที่เกิดจากการขายสินค้านั้น ในกรณีที่กล่าวมานี้ เงินตราจะเป็นตัวนำเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และเป็นเครื่องมือในการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจด้วย ซึ่งอาจจะเขียนเป็นสมการได้โดยย่อดังนี้

$$\begin{aligned} M_1 &\longrightarrow C \longrightarrow M_2 \\ M_2 &= M_1 + \Delta M \end{aligned} \quad (2)$$

ในขบวนการของการใช้เงินตราเพื่อเป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนและการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจนั้น พ่อค้าสามารถใช้เงินทุนที่ตนมีอยู่หรือกู้ยืมผู้อื่นมา เพื่อทำการค้าขายหากำไรในการประกอบธุรกิจนั้น พ่อค้าสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงธุรกิจการค้าของตนได้ตามใจชอบ เช่น เมื่อเห็นว่าสินค้าชนิดใดกำไรดีก็จะซื้อสินค้านั้นมาขาย หรือถ้าขายไม่ค่อยได้กำไรก็อาจจะเปลี่ยนเป็นการขายสินค้าชนิดอื่น เป็นต้น ดังนั้นพ่อค้าจึงมีความคล่องตัวในการปรับตัวธุรกิจการค้าของตนมาก

พ่อค้าสามารถใช้เงินทุนในการค้าขายสินค้าต่าง ๆ ได้มากมายหลายชนิด และสามารถทำการสะสมกำไรจากการค้าขายของตนเพื่อขยายกิจการค้า เพื่อเพิ่มพลังการสะสมความมั่งคั่งและอำนาจการผูกขาดในทางการค้าของตนได้มากขึ้น ซึ่งจะพิจารณาได้จากรูปที่ 2

ในรูปที่ 2 จะแสดงให้เห็นว่า โดยผ่านขบวนการซื้อขายแลกเปลี่ยน กำไรจากการซื้อขายสินค้าจะทำให้จำนวน

เงินขยายใหญ่เพิ่มขึ้นทุกที การขยายใหญ่ของจำนวนเงินจะเพิ่มขึ้นในลักษณะของการทวีคูณ กล่าวคือ เมื่อใช้เงินทุนในการค้าขายมากขึ้น ก็มักจะทำให้ได้รับกำไรในจำนวนที่มากขึ้น ลักษณะการขยายใหญ่ของจำนวนเงินทุนดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงการสะสมความมั่งคั่ง และอำนาจการผูกขาดในธุรกิจการค้า

2.2.2 บทบาทของเงินในการสะสมความมั่งคั่งในธุรกิจการเงิน

ในทางทฤษฎี เงินตราถือว่าเป็นสินค้าอย่างหนึ่งที่สามารถทำการซื้อขายหรือกู้ยืมเพื่อหากำไรได้ กล่าวคือจากจำนวนเงินที่มีอยู่ เจ้าของเงินดังกล่าวอาจทำให้จำนวนเงินของตนเพิ่มขึ้นกว่าจำนวนเดิมโดยวิธีการให้กู้ยืม ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการให้กู้ยืมจะทำให้จำนวนเงินของผู้ให้กู้ยืมเพิ่มทวีมากขึ้นทุกทีตามกาลเวลาที่ได้ผ่านไป

การสะสมความมั่งคั่งในธุรกิจการเงินจะเป็นไปไม่ทางอนึ่งที่ว่า เงินต่อเงิน ทำให้จำนวนเงินเพิ่มทวีมากขึ้นทุกที ซึ่งอาจจะสรุปได้โดยย่อดังนี้

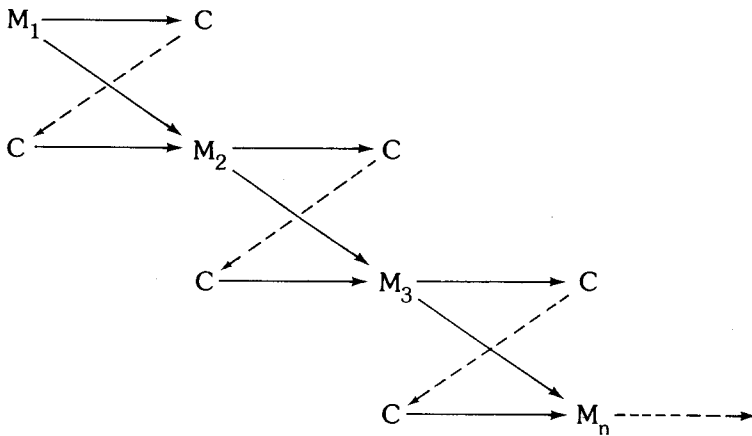
$$\begin{aligned} &\overset{\curvearrowright}{M \longrightarrow M^*} \\ M^* &= M + \Delta M \end{aligned} \quad (3)$$

ขบวนการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในธุรกิจการเงินนั้น โดยปกติแล้วจะขยายใหญ่ตามอัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาของการให้กู้ยืม แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัตินั้น ผู้ที่ประกอบธุรกิจการเงินมักจะมีได้ประกอบธุรกิจในรูปแบบของการให้กู้ยืมแต่เพียงอย่างเดียว แต่มักจะประกอบธุรกิจอื่นในรูปแบบของการค้าและอุตสาหกรรมด้วย ดังนั้น จึงมักจะทำให้ผู้ที่ประกอบธุรกิจการเงินสามารถทำการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจได้ง่ายกว่าการประกอบธุรกิจอื่นในแขนงอื่น ทั้งนี้เพราะว่าผู้ประกอบธุรกิจการเงินจะได้เปรียบในการระดมเงินทุนได้ดีกว่าผู้อื่น

2.2.3 บทบาทของเงินในการสะสมความมั่งคั่งในธุรกิจการผลิตสินค้าและบริการ

ในทางทฤษฎีแล้ว ขบวนการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าและบริการหรือ

รูปที่ 2
ขบวนการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
และการสะสมความมั่งคั่งในธุรกิจการค้า

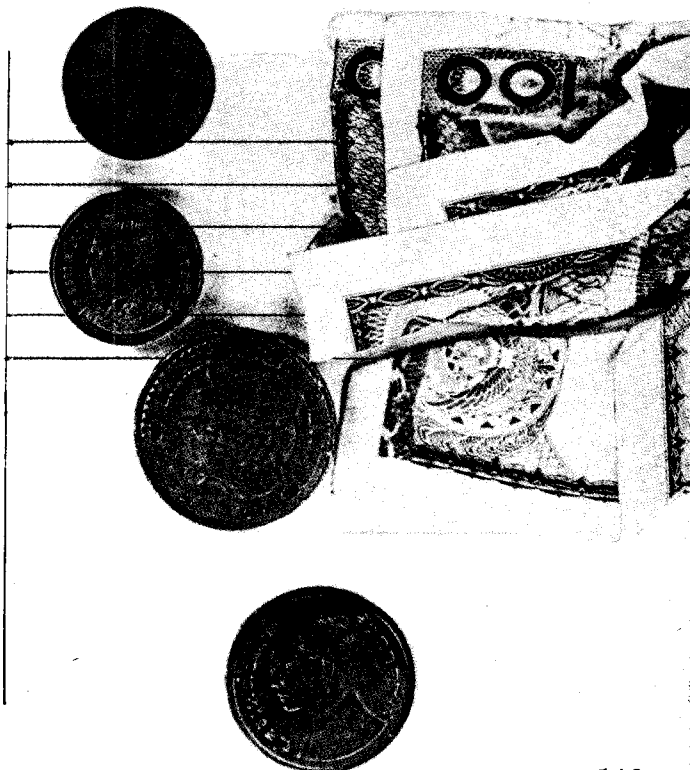
$$M_n > M_3 > M_2 > M_1$$

อุตสาหกรรมนั้น จะมีพลังและอำนาจในทางเศรษฐกิจมากกว่าธุรกิจการค้าและธุรกิจการเงิน ทั้งนี้ เพราะว่าในขบวนการผลิตสินค้าและบริการนั้นสามารถสร้างส่วนเกินในทางเศรษฐกิจ หรือทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้าหรือบริการที่ทำการผลิตขึ้นมา

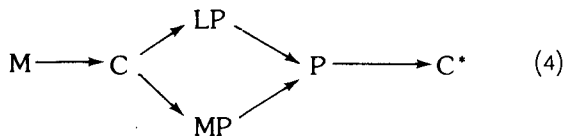
ขบวนการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมนั้นสามารถแยกการอธิบายได้เป็นสองส่วนคือ ขบวนการผลิตทำให้มูลค่าของสินค้าเพิ่มขึ้น และการขายสินค้าที่ผลิตได้นั้น ทำให้ได้รับกำไรจากการขายเพิ่มขึ้นอีกทอดหนึ่ง ซึ่งจะพิจารณาได้โดยย่อดังนี้

1. ขบวนการผลิตทำให้เกิดมูลค่าส่วนเกินในตัวสินค้าหรือบริการ

ในการผลิตสินค้าหรือบริการนั้น ผู้ประกอบการผลิตจะเริ่มจากการใช้เงินทุนเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มา

ผลิตเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ใช้เงินซื้อเครื่องจักรและวัสดุต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ในการผลิต และว่าจ้างแรงงานเพื่อมาทำการผลิตสินค้า เป็นต้น ในการกระทำดังกล่าวจะทำให้มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่เขาส่งออกได้ มีมูลค่ามากกว่าต้นทุนที่เขาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการนั้น มูลค่าที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวเรียกว่ามูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจ ในการใช้เงินเพื่อสร้างมูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจนั้นอาจจะสรุปได้เป็นสมการโดยย่อดังนี้

$$C^* = C + \Delta C$$

LP คือ แรงงานที่ใช้ในกระบวนการผลิต

MP คือ ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิต

P คือ ขบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ

C* คือ มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้ ซึ่งจะมีมูลค่ามากกว่าต้นทุนการผลิต

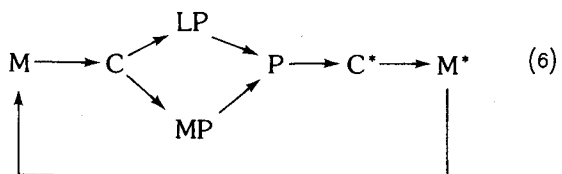
ในสมการผลิตสินค้าหรือบริการที่กล่าวมานั้น จะเริ่มต้นจากการใช้เงินตราว่าจ้างแรงงานและซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ นำมาเข้ากระบวนการผลิตแล้วผลิตเป็นสินค้าหรือบริการขึ้นมา สินค้าหรือบริการที่ผลิตขึ้นมาจะมีมูลค่ามากกว่าแรงงานและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่ได้ใช้ในกระบวนการผลิตนั้น มูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นเรียกว่ามูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจ*

2. กำไรเกิดจากการขายสินค้าหรือบริการที่ผลิตขึ้น

ในกระบวนการของการสะสมความมั่งคั่งของอุตสาหกรรมในขั้นต่อไป ได้แก่การนำสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้นั้นขายเพื่อเอากำไรต่อไป ในทำนองเดียวกับการซื้อขายสินค้าเพื่อหาทำกำไรในธุรกิจการค้าที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งอาจสรุปได้โดยย่อดังนี้

$$\begin{array}{c}
 C^* \longrightarrow M^* \\
 M^* = M + \Delta M
 \end{array} \quad (5)$$

จากขบวนการสะสมความมั่งคั่งทั้งสองขั้นตอนที่ได้กล่าวมานั้น เราอาจจะสรุปการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในธุรกิจการผลิตสินค้าหรือบริการได้ดังนี้

จากรูปในสมการที่ (6) จะเห็นได้ว่า พลังการสะสมความมั่งคั่งในธุรกิจการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมมีมากกว่าธุรกิจการค้าและธุรกิจการเงิน อย่างไรก็ตามในขบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม นอกจากจะมีพลังการสะสมความมั่งคั่งมากแล้ว ยังเป็นแขนงเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทางสังคมและทางการเมืองได้มากอีกด้วย

2.2.4 สรุปบทบาทของเงินตราในการสะสมความมั่งคั่งและอำนาจการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ

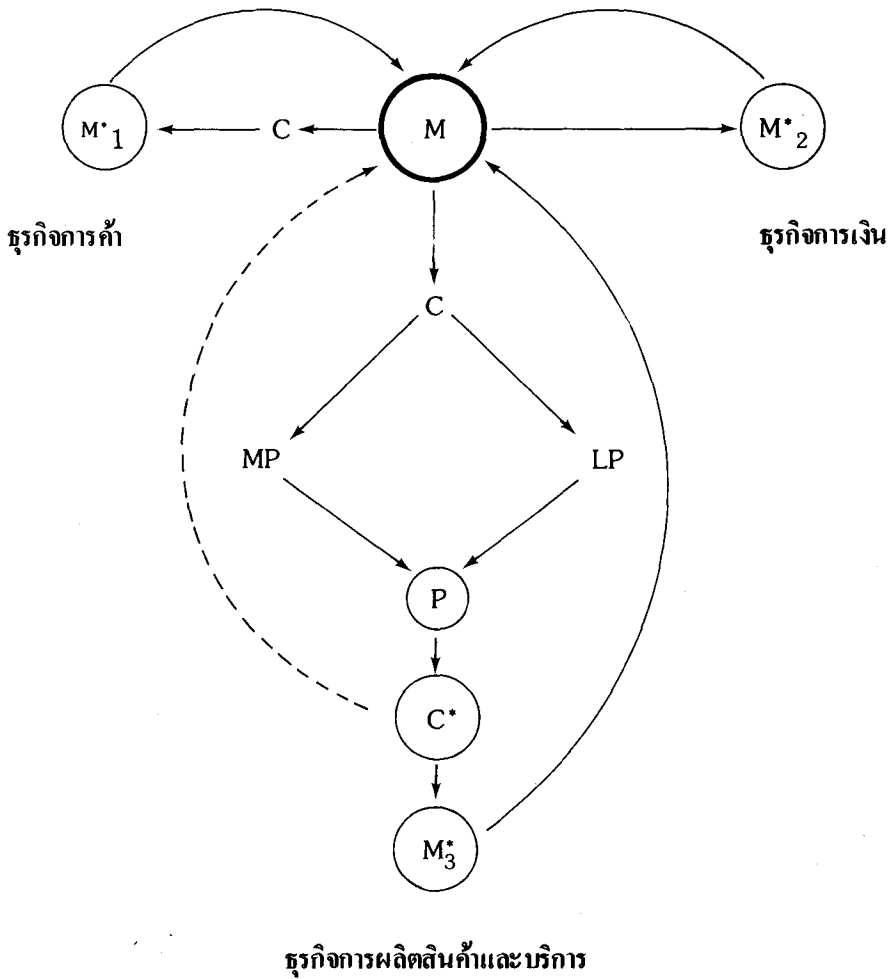
บทบาทของเงินตราในการสะสมความมั่งคั่งและการสร้างอำนาจการผูกขาดในทางเศรษฐกิจที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อาจจะพิจารณาโดยสรุปจากรูปที่ 3 ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ว่า เงินตรามีอิทธิพลในธุรกิจการค้า ธุรกิจการเงิน และธุรกิจการผลิตสินค้าหรือบริการอย่างมาก

เงินตรานอกจากจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ทำให้การซื้อขายสินค้าและบริการเป็นไปได้โดยสะดวกแล้ว เงินตรายังเป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจ ในด้านการผลิต ในด้านการค้า และในด้านการเงินด้วย

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเราแยกพลังการสะสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของแต่ละแขนงเศรษฐกิจออกจากกันแล้ว จะพบว่าพลังการสะสมทางเศรษฐกิจของธุรกิจการผลิตสินค้าและบริการหรืออุตสาหกรรมจะมีมากที่สุด รองลงมาได้แก่ธุรกิจการค้า ส่วนธุรกิจการเงินจะมีพลังการสะสมทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากว่าพลังการสะสมของธุรกิจการเงินนั้นจะเกิดจากดอกเบี้ยเท่านั้น ซึ่ง

* ดู Ben Fine, *Marx's Capital* (Macmillan, 1975), pp. 45-46

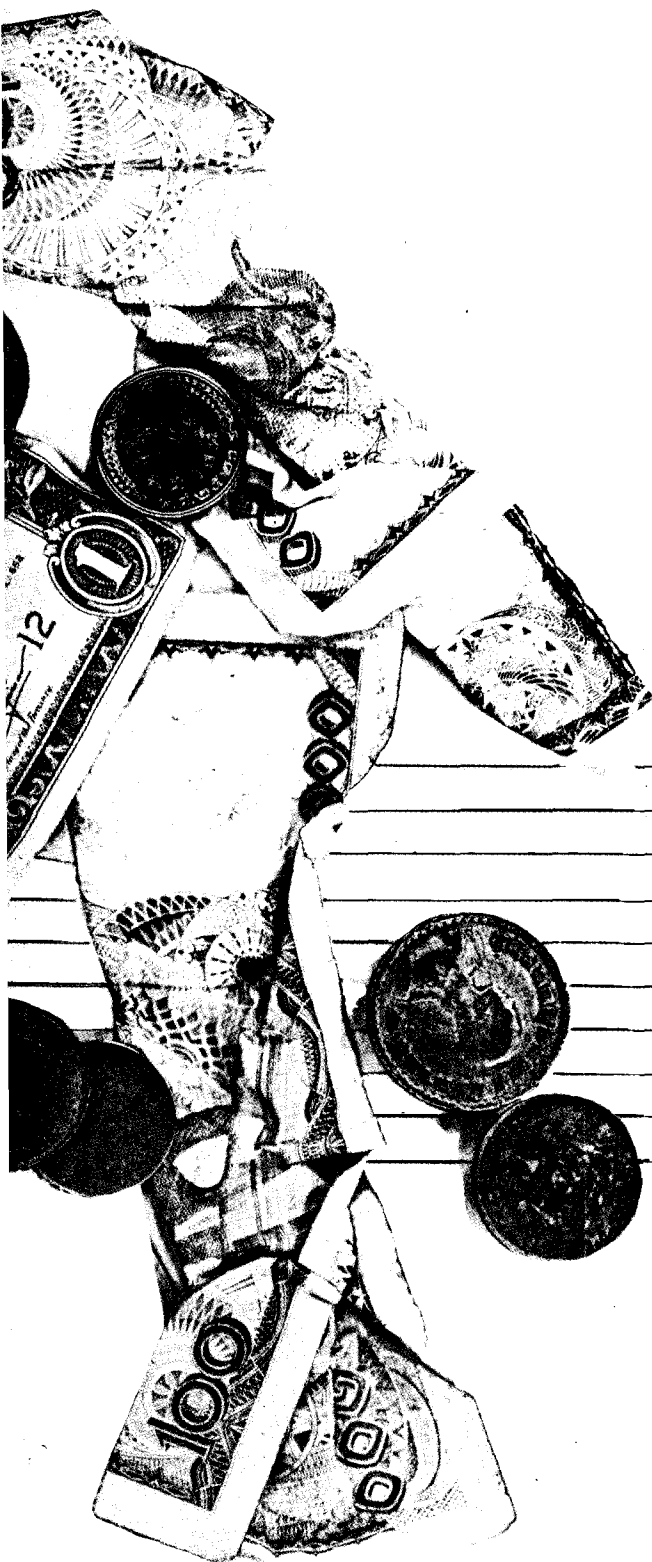
รูปที่ 3
สรุปบทบาทของเงินตราในการสะสมความมั่งคั่ง
และอำนาจการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ

โดยปกติแล้วมักจะมีอัตราต่ำกว่าอัตรากำไรของธุรกิจการค้าหรืออุตสาหกรรม

ถึงแม้ว่าธุรกิจการเงินจะมีพลังการสะสมทางเศรษฐกิจน้อยกว่าธุรกิจในแขนงอื่นก็ตาม แต่ธุรกิจการเงินก็มีบทบาทและอิทธิพลในทางเศรษฐกิจสูงมาก ทั้งนี้เพราะ

เหตุว่าธุรกิจการเงินจะทำหน้าที่ระดมเงินออมและการสร้างเงินในระบบธนาคารพาณิชย์ รวมตลอดจนถึงการจัดสรรการใช้เงินในระบบเศรษฐกิจด้วย บทบาทดังกล่าวของสถาบันการเงินจึงทำให้ธุรกิจการเงินเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมาก ดังนั้น ในการสะสมความมั่งคั่ง

และการสร้างอำนาจการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ หน่วยเศรษฐกิจทุกหน่วยจึงพยายามแสวงหาธุรกิจการเงินเป็นฐานในทางเศรษฐกิจของตน และใช้เงินทุนที่ตนระดมได้เป็นฐานในการขยายอาณาจักรธุรกิจของตน

เมื่อหน่วยเศรษฐกิจใดก็สามารถสะสมความมั่งคั่งหรือสร้างอำนาจการผูกขาดทางเศรษฐกิจได้แล้ว อาจจะใช้ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของตนแสวงหาอิทธิพลทางการเมืองต่อไปได้ เมื่อหน่วยเศรษฐกิจมีทั้งอำนาจการผูกขาดทางเศรษฐกิจและอิทธิพลทางการเมืองแล้วจะทำให้หน่วยเศรษฐกิจนั้นมีอิทธิพลมากที่สุดในระดับเศรษฐกิจ

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า เงินตราที่มีอิทธิพลอย่างมากทั้งในทางเศรษฐกิจและทางการเมือง และมีส่วนอย่างสำคัญในการลิขิตชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้น ในการพิจารณาจัดระบบและการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญแก่การควบคุมการใช้เงินภายในสังคม

3. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการผูกขาดทางเศรษฐกิจในประเทศไทย

ในสองทศวรรษที่ผ่านมา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้เจริญเติบโตในอัตราที่ค่อนข้างรวดเร็ว การที่เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้อย่างรวดเร็วในระยะเริ่มต้นของการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี 2504 นั้น ก็เนื่องจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน ในบรรดาปัจจัยเหล่านั้นที่สำคัญได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และภาวะเศรษฐกิจและการเมืองที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยขั้นพื้นฐานของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบันประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจของไทยจะได้เติบโตอย่างรวดเร็วในอดีตที่ผ่านมาก็ตาม แต่แผนที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นขาดมาตรการและนโยบายที่จะทำการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่อย่างทั่วถึง ดังนั้น ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยจึงปรากฏ

ออกมาในลักษณะที่ว่า ยิ่งพัฒนา ช่องว่างในการกระจายรายได้ของประชาชนและความเจริญที่แตกต่างกันระหว่างภูมิภาคยังมีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลของการพัฒนาในลักษณะดังกล่าวยังทำให้เกิดการรวมอำนาจและการผูกขาดทางเศรษฐกิจมากขึ้นด้วย

ในการพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ได้กล่าวมานั้น ในบทความนี้จะขอจำกัดเรื่องราวอยู่แต่เฉพาะบทบาทของการเงินตราที่เกี่ยวข้องกับการขยายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมระบบการผูกขาด ซึ่งจะแบ่งหัวข้อการพิจารณาโดยย่อดังนี้

(1) บทบาทของเงินตราในระบบเศรษฐกิจไทย

(2) บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคม

(3) อำนาจการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจไทย

3.1 บทบาทของเงินตราในระบบเศรษฐกิจไทย

โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ในปี 2490 มีประชากรประมาณ 18 ล้านคน ประมาณร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติเกิดจากเกษตรกรรม บนพื้นฐานทางเศรษฐกิจดังกล่าว การค้าขายกับต่างประเทศช่วยให้

การผลิตทางเกษตรและระบบเศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของการค้าและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น ได้เจริญเติบโตด้วยระบบการเงินที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพในขณะนั้น ในเรื่องนี้เราอาจจะพิจารณาได้จากความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเพิ่มของปริมาณเงินและอัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ซึ่งจะพิจารณาได้จากข้อมูลในตารางที่ 1

ในข้อมูลตารางที่ 1 จะสังเกตได้ว่าปริมาณเงินแบบแคบซึ่งได้แก่ธนบัตรและเงินฝากเผื่อเรียกที่อยู่ในมือของประชาชน และปริมาณเงินแบบกว้างซึ่งได้แก่ ปริมาณเงินแบบแคบกับเงินฝากประจำ ปริมาณเงินทั้งสองแบบที่ได้กล่าวมาแล้วได้เพิ่มขึ้นอย่างได้สัดส่วนที่ใกล้เคียงกับการเพิ่มขึ้นของมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ การเพิ่มขึ้นอย่างได้สัดส่วนระหว่างเงินตราและสินค้าบริการที่ได้กล่าวมานั้น เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้เศรษฐกิจไทยเจริญเติบโตในลักษณะที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาก่อนการเกิดปัญหาวิกฤตการณ์น้ำมันในปลายปี 2516

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ในระบบ

ตารางที่ 1

เปรียบเทียบอัตราการเพิ่มของปริมาณเงินกับมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ

ปี 2491-2522

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	ปริมาณเงินแบบแคบ (ธนบัตร + เงินฝากเผื่อเรียก)	ปริมาณเงินแบบกว้าง (ปริมาณเงินแบบแคบ + เงินฝาก ประจำ)	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ
2491-2500	12.7	12.9	10.5
2501-2510	6.8	12.3	9.2
2511-2520	11.0	18.0	14.0
2521	19.4	18.9	21.5
2522	15.8	11.7	18.2

ที่มา : ข้อมูลเบื้องต้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย

เศรษฐกิจของไทยนั้น เงินตราได้เป็นตัวที่เข้ามามีบทบาทสำคัญที่มีส่วนช่วยทำการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมากกว่าที่จะมีบทบาทเป็นตัวตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ถ้าหากเราลองศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเพิ่มของปริมาณเงินกับอัตราการเพิ่มของมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติแล้ว เราจะพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วปริมาณเงินมีอัตราการเพิ่มที่สูงกว่าการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ กล่าวคือ อัตราการเพิ่มของปริมาณเงินจะเป็นตัวนำที่ทำให้การผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตาม

จากการที่เงินตรามีบทบาทเป็นตัวที่นำการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจดังกล่าวนั้น การควบคุมปริมาณเงินและทิศทางของการใช้เงินของประเทศ ย่อมมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการขยายความเจริญเติบโตในธุรกิจแขนงต่าง ๆ และมีผลต่อการกระจายรายได้และการผูกขาดทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมด้วย

3.2 บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคม

ระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เป็นสถาบันการเงินที่มีอิทธิพลมากที่สุดในทางเศรษฐกิจ ธนาคารพาณิชย์เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการระดมเงินออมและการปล่อยสินเชื่อให้แก่ธุรกิจต่าง ๆ ประมาณร้อยละแปดสิบของการระดมเงินออมและการปล่อยสินเชื่อใน

ระบบเศรษฐกิจไทยจะทำผ่านธนาคารพาณิชย์และธุรกิจการเงินที่อยู่ในเครือของธนาคารพาณิชย์ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงมีบทบาทอย่างสำคัญในการจัดสรรการใช้ทรัพยากรในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในอดีตที่ผ่านมาได้เน้นหนักที่การพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างเสรีมากกว่าจะเน้นการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมในสังคม ดังนั้นการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์จึงดำเนินไปในทิศทางดังกล่าวโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ ซึ่งมีส่วนทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยเติบโตในลักษณะที่ขาดความเสมอภาคในการกระจายความเจริญระหว่างภูมิภาคและระหว่างภาคเศรษฐกิจ ซึ่งจะพิจารณาได้โดยย่อจากการระดมเงินออมและการปล่อยสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ ดังนี้

1. การระดมเงินออมของธนาคารพาณิชย์

ในการพิจารณาการระดมเงินออมในระบบเศรษฐกิจไทยในที่นี้จะขอแยกออกเป็นสองเขต คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเปรียบเหมือนศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจไทย และเขตภูมิภาค ซึ่งเปรียบเหมือนบริวารของระบบเศรษฐกิจไทย จากข้อมูลในตารางที่ 2 เกี่ยวกับยอดเงินฝากแต่ละประเภทในระบบธนาคารพาณิชย์จะพิจารณาได้โดยย่อดังนี้

ประการแรก ถ้าหากพิจารณาถึงสัดส่วนของเงินฝาก

ทุกประเภทระหว่างกรุงเทพมหานครกับภูมิภาคต่างจังหวัด แล้ว จะพบว่าสัดส่วนของภูมิภาคได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ จากประมาณร้อยละ 23 ในปี 2505 เพิ่มขึ้นเป็น ประมาณร้อยละ 38 ในปี 2523 การเพิ่มขึ้นของอัตราดังกล่าว นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวของระบบธนาคารพาณิชย์แล้ว ยังแสดงให้เห็นว่า ระบบเงินตรา และการค้าได้ขยายตัวเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจที่ล่าช้าลงในชนบทอย่างรวดเร็วอีกด้วย

ประการที่สอง เมื่อพิจารณาถึงส่วนประกอบของเงินฝากแต่ละประเภทจะพบว่าเงินฝากส่วนใหญ่จากภูมิภาคต่างจังหวัดจะเป็นเงินฝากประเภทประจำและเงินฝากประเภทออมทรัพย์ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ระบบธนาคารพาณิชย์สามารถระดมเงินออมในภูมิภาคเข้าสู่ระบบการเงินได้มากขึ้น และเงินออมเหล่านั้นส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้พัฒนาเศรษฐกิจในส่วนกลางคือในเขตกรุงเทพมหานครและเขตใกล้เคียง

ตารางที่ 2
ยอดเงินฝากแต่ละประเภทของธนาคารพาณิชย์
และอัตราส่วนระหว่างกรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด
2505 - 2523

ปี	เงินฝากแต่ละประเภท (พันล้านบาท)				เงินฝาก ทุกประเภท		เงินฝาก เพื่อเรียก		เงินฝาก ออมทรัพย์		เงินฝาก ประจำ	
	เพื่อเรียก	ออม ทรัพย์	ประจำ	รวม	กทม.	ภูมิภาค	กทม.	ภูมิภาค	กทม.	ภูมิภาค	กทม.	ภูมิภาค
2505	4.50	-	3.47	7.97	(76.8)	23.2	(76.9)	23.1	-	-	(76.7)	23.3
2506	5.29	-	4.66	9.95	(76.8)	23.2	(77.3)	22.7	-	-	(76.3)	23.7
2507	6.00	-	5.80	11.80	(75.7)	24.3	(76.7)	23.3	-	-	(74.7)	25.3
2508	7.06	-	7.08	14.14	(73.3)	26.7	(73.7)	26.3	-	-	(72.9)	27.1
2509	6.46	2.01	9.53	18.00	(72.5)	27.5	(81.7)	18.3	(52.5)	47.5	(70.6)	29.4
2510	6.98	2.19	11.95	21.13	(73.0)	27.0	(83.1)	16.9	(49.3)	50.7	(71.5)	28.5
2511	7.88	2.49	14.31	24.67	(73.7)	26.3	(83.1)	16.9	(51.7)	48.3	(72.4)	27.6
2512	8.04	2.79	17.39	28.22	(72.2)	27.8	(83.3)	16.7	(51.0)	49.0	(70.5)	29.5
2513	8.52	2.93	21.06	32.51	(70.8)	29.2	(81.9)	18.1	(48.0)	52.0	(69.4)	30.6
2514	9.69	3.20	25.81	38.70	(70.5)	29.5	(83.5)	16.5	(47.3)	52.7	(68.5)	31.5
2515	11.04	4.05	33.31	48.41	(69.2)	30.8	(81.6)	18.4	(48.3)	51.7	(67.7)	32.3
2516	12.82	5.06	40.87	58.74	(68.3)	31.7	(81.7)	18.3	(47.2)	52.8	(66.6)	33.4
2517	15.90	6.61	52.09	74.60	(65.9)	34.1	(81.6)	18.4	(43.2)	56.8	(64.0)	36.0
2518	16.02	7.68	64.00	87.70	(65.0)	35.0	(80.4)	19.6	(46.6)	53.4	(63.3)	36.7
2519	18.71	9.52	78.94	107.17	(63.4)	36.6	(80.3)	19.7	(46.6)	53.4	(61.4)	38.6
2520	20.40	11.12	99.27	130.79	(63.6)	36.4	(80.4)	19.6	(45.2)	54.8	(62.3)	37.7
2521	24.75	27.10	117.77	157.48	(63.5)	36.5	(79.5)	20.5	(42.7)	57.3	(62.7)	37.3
2522	27.10	18.16	129.36	174.63	(63.4)	36.6	(73.7)	26.3	(43.7)	56.3	(62.7)	37.3
2523	29.20	28.13	157.67	215.00	(61.8)	38.2	(77.0)	23.0	(49.1)	50.9	(61.2)	38.8

ประการที่สาม ถ้าหากพิจารณาสัดส่วนระหว่างเงินฝากและการให้กู้ยืมของภูมิภาคต่างจังหวัดที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3 แล้ว จะพบว่าในภูมิภาคจะมีเงินฝากมากกว่าการกู้ยืมของธุรกิจภายในภูมิภาค ความแตกต่างในสัดส่วนดังกล่าวแสดงว่า ทรัพยากรหรือเงินออมจากภูมิภาคต่างจังหวัดมิได้ถูกใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นในภูมิภาคทั้งหมด แต่บางส่วนถูกนำมาใช้พัฒนาศูนย์กลางคือกรุงเทพมหานคร ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ความเจริญระหว่างกรุงเทพมหานครกับภูมิภาคต่างจังหวัดมีความเจริญแตกต่างกันมากขึ้น

2. การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ชี้ให้เห็นว่าเงินออมที่ระบบธนาคารพาณิชย์ระดมมาได้ นั้น ถูกจัดสรรไปใช้ในธุรกิจใดบ้าง ทิศทางของการให้กู้ยืมดังกล่าวย่อมจะมีผลต่อความเจริญเติบโตของธุรกิจแต่ละแขนงด้วย ข้อมูลในตารางที่ 4 จะแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แก่แขนงธุรกิจต่าง ๆ ระหว่างปี 2505 ถึงปี 2523 เป็นอย่างไร จากข้อมูลดังกล่าวพอจะให้ข้อสังเกตได้โดยย่อดังนี้

ประการแรก ถ้าหากเราจำแนกสัดส่วนของผลิตภัณฑ์ประชาชาติออกเป็นตัวสินค้าและบริการแล้ว การผลิตสินค้าจะเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การผลิตด้านบริการควรเป็นส่วนประกอบ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศจะต้องพิจารณาจากพื้นฐานของการผลิตสินค้ามากกว่าการผลิตบริการ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัดส่วนของเงินที่ให้กู้ยืมแก่แขนงธุรกิจต่าง ๆ จะพบว่า ระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยปล่อยสินเชื่อให้แก่ธุรกิจด้านบริการมากกว่าธุรกิจที่ผลิตสินค้า โดยเฉพาะแล้วประมาณร้อยละ 30 ปล่อยให้แก่การผลิตสินค้า ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 70 ปล่อยให้แก่การผลิตบริการและอื่น ๆ

ประการที่สอง สำหรับการผลิตสินค้านั้น ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าการผลิตทางการเกษตรนั้นเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศและเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีประชาชนเกี่ยวข้องมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคธุรกิจที่ได้รับสินเชื่อจากระบบธนาคารพาณิชย์น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับภาคเศรษฐกิจที่สำคัญอื่น ๆ โดยเฉพาะแล้วภาคเกษตรกรรมได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์

ตารางที่ 3

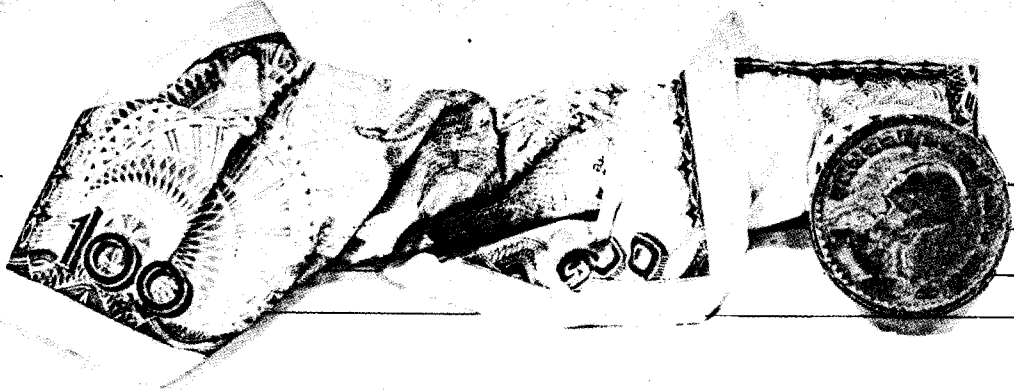
เงินฝากและสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

ปี 2515-2521

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	ส่วนภูมิภาค			กรุงเทพมหานคร		
	เงินฝาก	สินเชื่อ	สินเชื่อต่อเงินฝาก (ร้อยละ)	เงินฝาก	สินเชื่อ	สินเชื่อต่อเงินฝาก (ร้อยละ)
2515	14,887	6,606	44.3	33,519	27,796	82.9
2516	18,649	8,666	46.5	40,096	39,702	99.0
2517	25,411	11,029	43.4	49,192	52,862	107.5
2518	30,715	14,996	48.8	56,983	63,355	111.2
2519	39,218	20,561	52.4	67,954	75,298	110.8
2520	47,550	30,391	63.9	83,244	91,155	109.5

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4
เงินให้กู้ยืมและเงินเบิกเกินบัญชีของธนาคารพาณิชย์
จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม
ปี 2505-2523
(หน่วย : ร้อยละ)

ประเภทของการกู้ยืม	2505	2510	2515	2520	2521	2522	2523
สินเชื่อที่ให้แก่การผลิตสินค้า							
1. เกษตร	3.7	3.8	2.2	5.2	5.4	5.4	5.6
2. เหมืองแร่	2.2	1.3	1.2	0.5	0.7	0.6	0.8
3. อุตสาหกรรม	14.9	16.5	15.9	19.4	18.4	17.3	18.3
4. การก่อสร้าง	7.9	7.3	6.0	4.9	5.2	5.1	5.3
5. สาธารณูปโภค	2.8	1.3	1.1	2.1	2.5	2.3	3.1
รวม	31.5	30.2	26.4	32.1	32.2	30.7	33.1
สินเชื่อที่ให้แก่การค้าและธุรกิจการนับ							
6. การส่งเข้า	22.7	17.7	17.5	12.7	11.4	13.3	13.2
7. การส่งออก	13.7	11.3	9.3	10.7	11.1	12.8	11.1
8. การค้าปลีกและส่ง	14.4	17.1	22.9	22.9	23.9	22.4	22.1
9. การธนาคารและธุรกิจการเงิน	0.5	1.5	4.5	5.7	6.0	6.3	6.5
10. ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	-	5.6	5.2	3.1	2.7	30.0	3.0
รวม	51.3	53.2	59.4	55.1	55.1	57.8	55.9
สินเชื่อที่ให้แก่บริการและอื่น ๆ							
11. บริการ	5.5	5.5	5.8	4.4	3.9	3.5	3.7
12. การบริโภคส่วนบุคคล	8.6	10.0	8.6	8.3	8.8	7.9	7.4
13. อื่น ๆ	3.1	1.0	0.03	0.04	0.0	0.1	0.0
รวม	17.2	16.5	14.43	12.74	12.7	11.5	11.1
รวมทั้งสิ้น (ร้อยละ)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนเงิน (พันล้านบาท)	5.39	12.59	35.85	122.81	160.88	198.36	224.32

ที่มา : ข้อมูลเบื้องต้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย

เพียงประมาณร้อยละ 4 ของสินเชื่อทั้งหมด สัดส่วนของการให้สินเชื่อดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เงินออมของประเทศถูกนำไปใช้ในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมน้อยมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่พอจะชี้ให้เห็นว่าทำไมเกษตรกรจึงเป็นชนชั้นที่ยากจนและอ่อนแอที่สุดในสังคมไทย

ประการที่สาม จากการที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม และภาคการเกษตรมิได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรนั้น ทำให้รายได้ของบุคคลในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมาก จากข้อมูลในตารางที่ 5 จะพบว่าในปี 2519 รายได้โดยเฉลี่ยของผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมมีมากกว่าผู้ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมประ-

มาณ 8.2 เท่า และผู้ที่อยู่ในงานด้านบริการมีรายได้โดยเฉลี่ยมากกว่าผู้ที่อยู่ในด้านเกษตรกรรมประมาณ 6.3 เท่า

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในลักษณะที่กล่าวมานั้น จะถือว่าเป็นความรับผิดชอบของระบบธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดคงจะไม่ได้ แต่ความรับผิดชอบที่สำคัญจะต้องอยู่ที่ผู้ควบคุมกลไกอำนาจรัฐ ที่ไม่สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง และดำเนินงานด้านเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพในลักษณะที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม

3.3 อำนาจการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจไทย

ในขณะที่เศรษฐกิจของไทยได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยผลของการขยายตัวทางธุรกิจการค้าและการขยายบทบาทของเงินตราในระบบเศรษฐกิจของไทย การขยายบทบาทของการค้าและเงินตราดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจไทยมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากในระบบเศรษฐกิจของไทย ใช้ระบบการค้าแบบเสรี โดยที่รัฐบาลไม่สามารถที่จะกำกับการทำงานของธุรกิจให้อยู่ในกรอบที่เป็นผลประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้ ดังนั้น ระบบการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจ จึงได้ขยายตัวควบคู่มากับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การผูกขาดหรือลักษณะการกระจุกตัวทางเศรษฐกิจในแขนงธุรกิจสำคัญต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันนับว่ามีมากทีเดียว* อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเราจะพิจารณาอำนาจการผูกขาดทางเศรษฐกิจของกลุ่มธุรกิจ

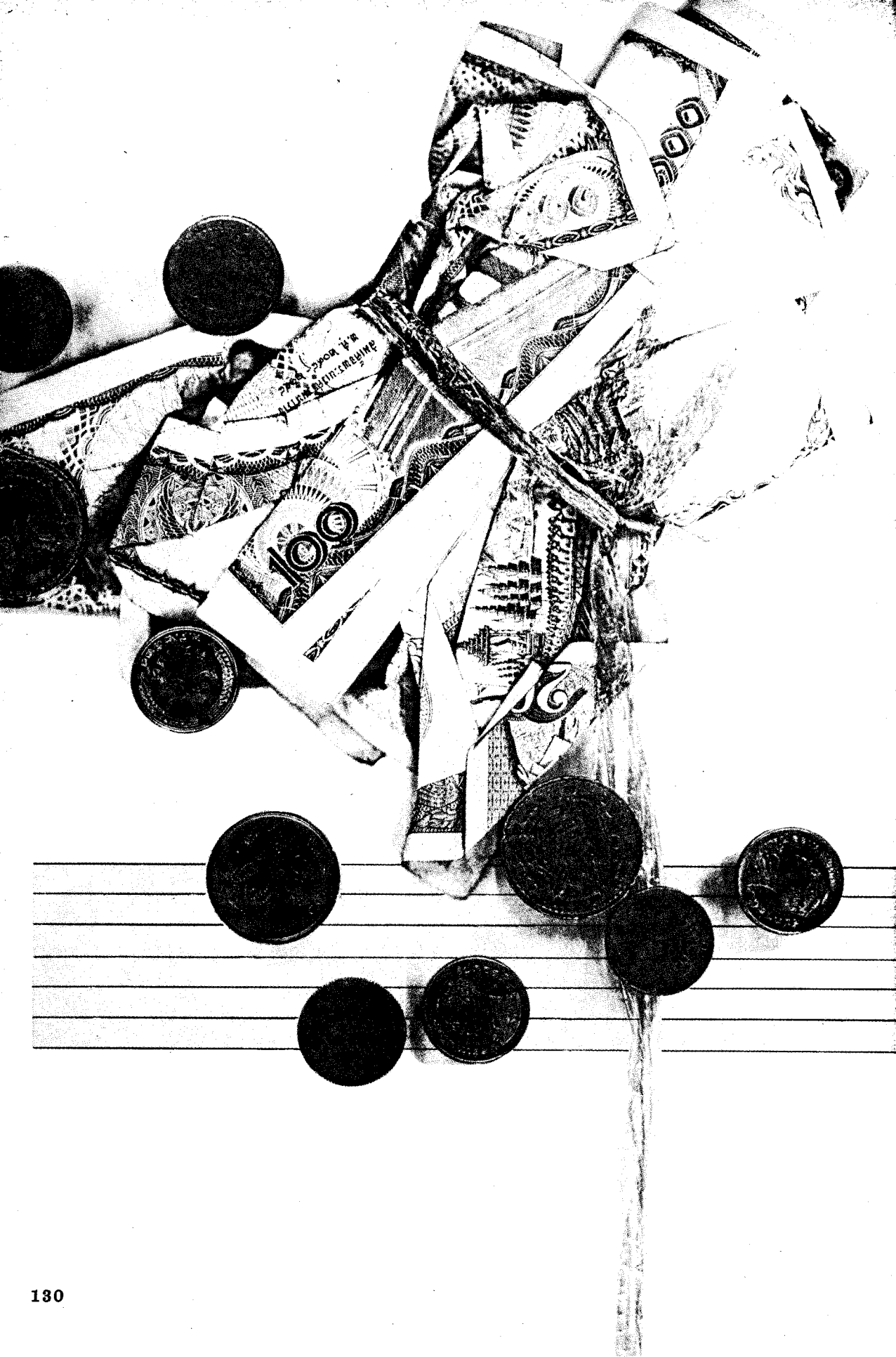
ดู เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม วิเคราะห์ลักษณะการเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524)

ตารางที่ 5
เปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศกับจำนวนการ
จ้างงานตามสาขาของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
ปี 2503 - 2519

	2503	2513	2519	อัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปี	
				2503 - 13	2513 - 19
1. จำนวนการจ้างงาน (พันคน)					
เกษตรกรรม	11,323	13,202	14,838	(11.7)	(18.7)
อุตสาหกรรม	583	977	1,518	(16.8)	(25.9)
บริการและอื่น ๆ	1,843	2,473	3,245	(13.4)	(21.9)
รวม	13,749	16,652	19,601	(12.1)	(19.6)
2. ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (พันล้านบาท)					
เกษตรกรรม	21.5	38.5	104.7	(17.9)	(45.3)
อุตสาหกรรม	10.1	34.5	87.7	(34.2)	(16.7)
บริการและอื่น ๆ	22.4	63.1	145.2	(28.2)	(38.4)
รวม	54.0	136.1	337.6	(25.2)	(41.3)
3. ผลิตภัณฑ์โดยเฉลี่ยต่อคน (บาท)					
เกษตรกรรม	1,899	2,916	7,056	(15.4)	(40.3)
อุตสาหกรรม	17,324	35,312	57,773	(20.4)	(27.3)
บริการและอื่น ๆ	12,154	25,516	44,746	(21.0)	(29.2)
เฉลี่ย	3,928	8,173	17,224	(20.8)	(25.1)
4. เปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์ต่อคนในแต่ละอาชีพ (เท่า)					
- อุตสาหกรรมต่อเกษตรกรรม	(9.1)	(12.1)	(8.2)		-
- บริการต่อเกษตรกรรม	(6.4)	(8.8)	(6.3)		-

ที่มา : ข้อมูลเบื้องต้นจากสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 6
ทรัพย์สินของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย
ปี 2521 - 2522
(หน่วย : ล้านบาท)

ขนาดทรัพย์สินของกลุ่มธุรกิจ	จำนวนกลุ่ม	จำนวนบริษัท	ทรัพย์สิน	ร้อยละ
1. กลุ่มธนาคารพาณิชย์	12	403	309,467	73.25
2. ทรัพย์สิน 3,000 - 10,000 ล้านบาท	12	384	63,756	15.09
3. ทรัพย์สิน 2,000 - 2,900 ล้านบาท	6	72	14,786	3.49
4. ทรัพย์สิน 1,000 - 1,990 ล้านบาท	16	159	20,534	4.86
5. ทรัพย์สิน 500 - 990 ล้านบาท	19	134	13,925	3.31
รวม	65	1,152	422,466	100.00

ที่มา : เกริกเกียรติ พิพัฒน์ เสรีธรรม วิเคราะห์ลักษณะการเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ ประเทศไทย
(สถาบันไทยคดีศึกษา และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2524)

ต่าง ๆ แล้ว อาจจะพิจารณาได้จากข้อมูลในตารางที่ 6 ซึ่ง
จะพบว่า อำนาจทางเศรษฐกิจในประเทศไทยอยู่ในมือ
ของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่เพียงไม่กี่กลุ่มเท่านั้น

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ากลุ่มธุรกิจ
ขนาดใหญ่มีใช้จะมีเพียงแต่อำนาจในทางเศรษฐกิจเท่านั้น
แต่ยังมีอิทธิพลทางการเมืองในการควบคุมกลไกอำนาจ
รัฐด้วย ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้การกำหนดนโยบาย
และมาตรการต่าง ๆ เพื่อทำการปฏิรูประบบสังคมเศรษฐกิจ
ทำได้ยากลำบากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก การปฏิรูประบบ
สังคมเศรษฐกิจย่อมจะหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะกระทบ
ผลประโยชน์ของส่วนบุคคลได้ยาก ซึ่งนโยบายและมาตรการ
ในลักษณะของการปฏิรูปย่อมจะต้องถูกคัดค้านและ
ต่อต้านจากผู้ที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์อยู่เดิม

4. ความลงท้าย

บทความนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของการค้าและเงิน
ตราในการสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจ
ในประเทศไทย เพื่อชี้ให้เห็นว่าเงินตรามีบทบาทสำคัญ
อย่างไรในทางเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาสังคมเศรษฐกิจ
จะต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดบทบาทและทิศทาง
ในการใช้ประโยชน์จากการค้าและเงินตราเป็นสำคัญ

การสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดทางเศรษฐกิจ
เป็นสิ่งที่ย่อมจะต้องเกิดขึ้นในทุกประเภทที่ใช้ระบบเศรษฐกิจ
แบบเสรี การสะสมความมั่งคั่งและการผูกขาดดังกล่าว
นั้นมิใช่เป็นสิ่งที่เสียหายเสมอไป แต่ปัญหาสำคัญอยู่ที่
เราจะสามารถกำกับหรือทำให้การผูกขาดทางเศรษฐกิจ
นั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้อย่างไร ซึ่งในเรื่อง
นี้เป็นสิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจแก้ไข
ปัญหาของส่วนรวมกันอย่างจริงจัง เพื่อช่วยให้ระบบสังคม
เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดไป

หนังสือที่ใช้ประกอบในการเขียนบทความนี้

Samir Amin, *Unequal Development* (Oxford University Press, 1976)

Ben Fine, *Marx's Capital* (Macmillan Press, 1975)

Kozo Uno, *Principles of Political Economy* (Harvester Press, 1977)

Leon D. Abbott, (eds), *Masterworks of Economics* (Volume 3) (McGraw - Hill, 1973)

เกริกเกียรติ พิพัฒน์ เสรีธรรม วิเคราะห์ลักษณะการเป็นเจ้าของธุรกิจ
ขนาดใหญ่ในประเทศไทย (สถาบันไทยคดีศึกษาและคณะเศรษฐ-
ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524)

แผนกหนังสือ...

ห้างเซ็นทรัล

สีลม ชิดลม มหาไชย ลาดหญ้า

- เป็นศูนย์รวมคลังหนังสือต่างประเทศ ที่ใหญ่ที่สุดใน

เอเชียอาคเนย์

- ไม่ว่าท่านต้องการหนังสือต่างประเทศประเภทใด สารคดี

วารสาร ตำราเรียนและนวนิยาย ทางห้างมีพร้อม

- ยิ่งกว่านั้น ทางห้างยังมีการบริการรับส่งหนังสือทุก

ประเภททั่วโลก หนังสือทางห้างส่งจะถึงมือคุณ

อย่างรวดเร็ว

สนใจเชิญสอบถามรายละเอียดได้ที่....

สำนักงานใหญ่

สีลม (แผนกหนังสือ) โทร. 233-6930-9 ต่อ 383

หรือที่สาขา

ชิดลม (แผนกหนังสือ) โทร. 251-8136

มหาไชย (แผนกหนังสือ) 222-8171-9 (โทร.)

ลาดหญ้า (แผนกหนังสือ) โทร. 466-0370-9

เชิญลงทุนการศึกษา

นิสิต นักศึกษา ที่ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์เพื่อหาประสบการณ์และกำไรชีวิต
โดยเข้าร่วมโครงการหาสมาชิกให้กับพีทีไอ เวย์
ระหว่างวันที่ 15- มี.ค. 2525 - 31 พ.ค. 2525
ผู้ที่สามารถหาสมาชิกได้ตามเป้าที่กำหนดไว้
จะได้รับ รางวัลเป็นทุนการศึกษา ดังนี้

สมาชิก	ทุน	ค่ารถ
50 ราย	1500.-	1,000.-
100 ราย	4,500.-	1,500.-
200 ราย	12,000.-	2,000.-
300 ราย	20,000.-	4,000.-

สนใจ ขอรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยตนเองที่ แผนกบุคคล

บริษัทพีทีไอ จำกัด

167/3-4 ถนนวิทย์ กรุงเทพมหานคร
โทร. 2520123-6, 2512545-8

สร้างความอบอุ่น ให้กับชีวิตครอบครัว

สหธนาคาร จำกัด
บริการประทับใจ เป็นมิตรทุกท่าน

บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ร่วมเสริมกิจ จำกัด

UNION FINANCE COMPANY LIMITED

คิดจะออมทรัพย์ครั้งใด เรียกใช้บริการ “ร่วมเสริมกิจ”

บริการของเรา

- รับออมทรัพย์ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปในรูปตัวสัญญาใช้เงิน โดยให้ผลตอบแทนคุ้มค่า
- ให้บริการด้านสินเชื่อ ทั้งระยะสั้น ระยะยาว และประเภทโครงการ
- ให้บริการด้านเงินทุนเพื่อขยายกิจการ หรือเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในธุรกิจ
- เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บริหารงานโดย

- คุณภุชงค์ วงศ์วัสุ ประธานกรรมการ
- คุณสุจินต์ วงศ์ไพศาล กรรมการผู้อำนวยการ
- ดร. ชัยยุทธ ปิรันธน์โอวาท กรรมการรองผู้อำนวยการ
- คุณประวดี ทิพย์พยอม กรรมการรองผู้อำนวยการ

132 อาคารร่วมเสริมกิจ ตรงข้ามสถานที่ก่อสร้างธนาคารกรุงเทพ จำกัด สำนักงานใหญ่แห่งใหม่ ถนนสีลม กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 235-4900, 235-0500

ชมและเลือกซื้อ หนังสือ

ณ มรรคตปรีทคัน์

ศูนย์หนังสือและเทป ทำพระจันทร์

ศูนย์หนังสือและเทป ทำพระจันทร์
ศูนย์ถ่ายเอกสารมีบริการถึง 3 เครื่อง

เราให้ท่านคุ้ม ในการลงทุน ช่วยเหลือเกื้อกูล สร้างปราสาทเงินตรา

... เราเป็นสถาบันการเงิน คือเรารับเงินออมส่วนที่ท่านยังไม่ต้องใช้จ่ายในขณะนี้ นำไปเป็นประโยชน์ในการให้กู้ยืม เรารับผิดชอบในเงินออมของท่านไม่ให้สูญไปและยังให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าด้วยดอกเบี๋ยร้อยละ 16 ต่อปี เราออกเป็นตั๋วสัญญาใช้เงิน สัญญาที่จะคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี๋ยแก่ท่านตามวันเวลาที่ตกลงกันไว้ ... ออมทรัพย์วันนี้ ช่วยเพิ่มพูนฐานะที่มั่นคงของครอบครัวและสมาชิก ...

เราพร้อมเสมอที่จะออกไปให้บริการแก่ท่าน เพียงแต่ท่านหมุนโทรศัพท์มาหาเราเท่านั้น

ED บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ส่งเสริมเงินทุนไทย จำกัด

อาคารส่งเสริมเงินทุนไทย 42 ถนนสุรวงศ์ บางรัก กรุงเทพฯ โทร. 235-4660-7

การเรียนรู้เศรษฐกิจ

เสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์*

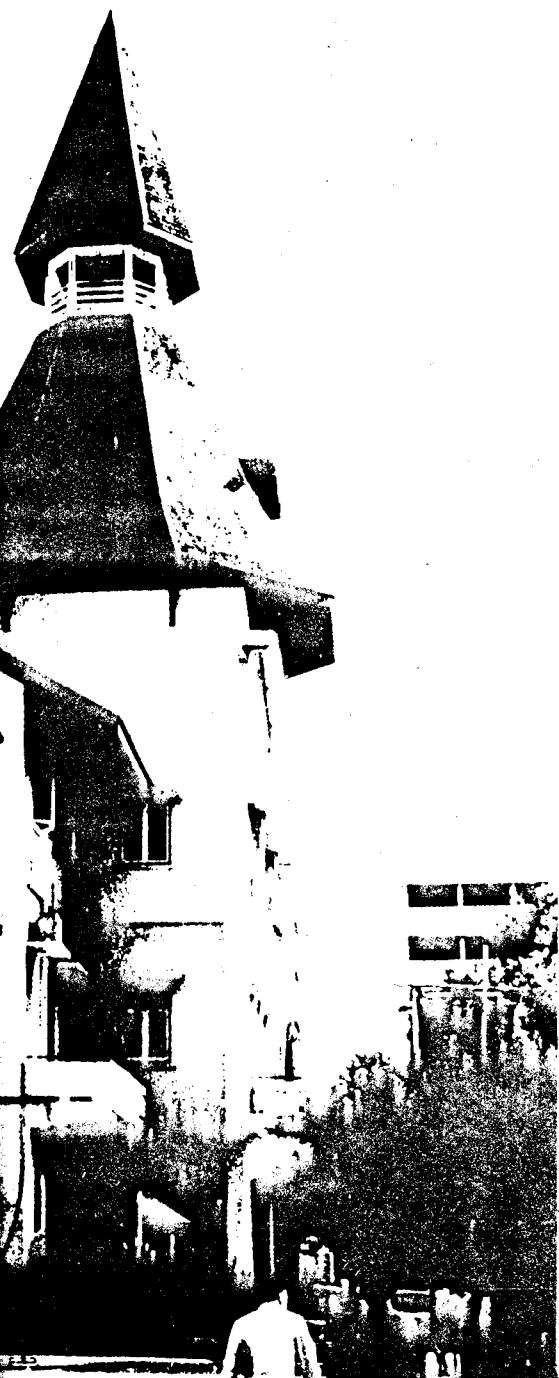
ก่อนที่จะก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองในประเทศไทย ไม่เคยมีการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เลย เมื่อได้ตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ ขึ้นแล้ว มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนปริญญาตรีธรรมศาสตร์ขึ้น ในหลักสูตร นอกจากจะมีวิชากฎหมายแล้ว ยังมีวิชาเศรษฐศาสตร์และการเมืองด้วย วิชาที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์คือ เศรษฐศาสตร์ และ ลัทธิเศรษฐกิจ สำหรับวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น ผู้บรรยายได้ใช้ตำราของซาสส์ลิจิดเป็นหลัก ส่วนลัทธิเศรษฐกิจ ผู้บรรยายได้อธิบายถึงหลักของลัทธิเศรษฐกิจแนวต่าง ๆ นับเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยมีการสอนเศรษฐศาสตร์

ในปี 2478 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ ได้เปิดการสอนปริญญาโทขึ้น โดยแบ่งเป็น 4 สาขา คือ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และการทูต ผู้ที่จะเข้าเรียนปริญญาโทได้จะต้องจบปริญญาตรีธรรมศาสตร์ หรือจบวิชากฎหมายเป็นเนติบัณฑิตของโรงเรียนกฎหมาย หรือ นิติศาสตร์บัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ซึ่งโรงเรียนกฎหมายไปขึ้นอยู่ระยะหนึ่ง) ข้าพเจ้าเป็นเนติบัณฑิตได้เข้าศึกษาปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมีผู้เข้าศึกษาประมาณ 20 คน ส่วนใหญ่เป็นเนติบัณฑิต เพราะผู้ที่จบปริญญาตรีธรรมศาสตร์ เพิ่งสำเร็จไม่กี่คน ที่สำเร็จภายใน 2 ปี นับแต่ก่อตั้งมหาวิทยาลัย ก็เพราะทางมหาวิทยาลัยได้ให้สิทธิผู้ที่เรียนกฎหมายในโรงเรียนกฎหมายอยู่แล้ว ไม่ต้องเรียนวิชากฎหมายเฉพาะวิชาที่สอบได้แล้ว ทั้งนี้ก็เพราะมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีฐานที่ตั้งมาจากโรงเรียนกฎหมาย

* อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีการคลัง

ศาสตร์ในยุคแรก

หลักสูตรปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์แบ่งวิชาออกมาเป็น 2 ภาค ภาคหนึ่งมี 8 วิชา คือ

1. เศรษฐศาสตร์พิสดาร
2. ประวัติศาสตร์ลัทธิเศรษฐกิจ
3. การบัญชี
4. การธนาคารและเครดิตสถาน
5. วิทยาศาสตร์การคลังและกฎหมายการคลัง
6. กฎหมายกรรมกร
7. การสถิติ
8. ความรู้ทั่วไป ซึ่งมี
 - 8.1 การพาณิชย์ การธนาคารและอุตสาหกรรม
 - 8.2 การโยธา
 - 8.3 การทหาร
 - 8.4 การเกษตร
 - 8.5 การศึกษา การสาธารณสุขและสาธารณูป-
การ
 - 8.6 กฎหมาย
 - 8.7 การปกครอง
 - 8.8 การทูต

ส่วนภาคสองแบ่งเป็นข้อเขียนและการบรรยาย สำหรับข้อเขียนนั้น ให้เรียงความตามหัวข้อที่กำหนด ถ้าหากสอบผ่านข้อเขียน ก็ให้บรรยายความเป็นเวลา 30 นาที ตามหัวข้อที่กำหนด เมื่อสอบผ่านภาคสอง จะต้องฝึกงานอีกเป็นเวลาหนึ่งปี จึงจะถือว่าสอบได้ปริญญาโท โดยมีข้อยกเว้นว่า ถ้าได้ทำงานอยู่ในกระทรวงการคลังหรือกระทรวงพาณิชย์แล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ให้ถือว่าได้ฝึกงานตามหลักสูตรแล้ว

ในการสอบ มีอาจารย์หรือผู้บรรยายมาบรรยายให้นักศึกษาฟังครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง สำหรับวิชาเศรษฐศาสตร์พิศดาร ผู้สอนเป็นศาสตราจารย์ผู้ป็นสอนเป็นภาษาอังกฤษ ว่าด้วยนโยบายกสิกรรม ส่วนวิชาประวัติศาสตร์ลัทธิเศรษฐกิจผู้สอนเป็นชาวอังกฤษ สอนเป็นภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน ว่าด้วยเรื่องความเคลื่อนไหวของสหกรณ์เป็นส่วนใหญ่ วิชาออกนั้น ผู้สอนเป็นอาจารย์หรือข้าราชการไทย เช่นหลวงดำรงอิศรานูวรรต สอนการบัญชี ม.จ. สกสวรรณกร สอนวิทยาศาสตร์การคลังและกฎหมายการคลัง หลวงประเจิดอักษรลักษณ์ สอนกฎหมายกรรมกร พระพิศาลสุขุมวิท สอนความรู้ทั่วไปในการโยธา พระยาบริรักษ์เวชการ สอนความรู้ทั่วไปในการสาธารณสุขและสาธารณสุขการ นายทวี บุญยเกตุ สอนความรู้ทั่วไปในการเกษตร ฯลฯ คำสอนทุกวิชา มหาวิทยาลัยจัดพิมพ์จำหน่ายให้แก่นักศึกษา ส่วนที่สอนเป็นภาษาอังกฤษก็แปลเป็นภาษาไทยให้ นักศึกษาที่มาฟังการสอน ที่แรกก็มีหลายคน ต่อ ๆ มาก็มีจำนวนลดลง บางวันเหลือเพียง 4-5 คน

ในตอนปลายปี 2478 ได้มีการสอบวิชาภาคหนึ่งเป็นครั้งแรก มีผู้เข้าสอบไม่ถึง 10 คน ข้าพเจ้าสอบได้เพียง 4 วิชา คือ เศรษฐศาสตร์พิศดาร ประวัติศาสตร์ลัทธิเศรษฐกิจ การบัญชีและการสถิติ และมีอีก 2 หรือ 3 คนที่สอบได้ 1 หรือ 2 วิชาเป็นอย่งมาก

ในปีต่อมามีการสอบกลางปี มีผู้เข้าสอบ 4 หรือ 5 คน ข้าพเจ้าสอบได้เพียงวิชาเดียว คือวิชาความรู้ทั่วไป และเป็นคนเดียวที่สอบได้ ในการสอบครั้งต่อมา ข้าพเจ้าไม่ได้เข้าสอบ เพราะไปอยู่ต่างจังหวัด มาสอบเอาในปี 2480 และสอบวิชาที่เหลืออยู่ได้ จึงเป็นคนแรกที่สอบภาค 1 ได้

ในปี 2481 ทางมหาวิทยาลัยได้แจ้งให้ข้าพเจ้าสอบภาค 2 แต่ข้าพเจ้าไม่พร้อม เพราะอุปสมบทอยู่ จึงไม่ได้สอบ มาสอบภาค 2 ตอนปลายปี พร้อมกับหลวง สายศร ข้าพเจ้าได้สอบตก หลวงสายศรสอบได้ จึงเป็นคนแรกที่ได้ปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

ในปี 2482 ข้าพเจ้าได้เข้าสอบภาค 2 ใหม่ และเป็นคนเดียวที่เข้าสอบและสอบข้อเขียนได้ จำไม่ได้ว่าเขียนเรื่องอะไร แต่จำได้ว่าเมื่อสอบข้อเขียนผ่าน ก็ได้เข้าสอบการบรรยาย ซึ่งมีหัวข้อให้เลือก 3 หัวข้อ ข้าพเจ้าเลือกบรรยายเรื่อง อิทธิพลของค่าเช่า คณะกรรมการให้เวลาไปนั่งคิดอยู่หนึ่งชั่วโมงแล้วจึงมาบรรยายให้คณะกรรมการฟังเป็นเวลา 30 นาที ปรากฏว่าเป็นที่พอใจของคณะกรรมการ ซึ่งมีพระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ เป็นประธาน คณะกรรมการได้มีมติว่าข้าพเจ้าสอบผ่านการบรรยาย และโดยที่ข้าพเจ้ารับราชการอยู่ในกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์เกินหนึ่งปี จึงไม่ต้องฝึกงาน เป็นอันว่า ข้าพเจ้าได้ปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว เป็นคนที่ 2 จนถึงบัดนั้น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว มีผู้ได้รับปริญญาโทเพียง 3 คนเท่านั้น คือทางนิติศาสตร์ 1 คน และเศรษฐศาสตร์ 2 คน

การเรียนเศรษฐศาสตร์ในยุคแรกนั้น นับว่ายากพอควร เพราะเป็นวิชาที่เริ่มสอนกันในมหาวิทยาลัยตำรวจแต่แรก เป็นภาษาไทยมีน้อย ที่เป็นภาษาต่างประเทศก็หาได้ยาก เพราะไม่มีใครมีผู้สนใจ ความรู้ที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยจึงไม่กว้างขวางเท่าใดนัก ผิดกับในสมัยนี้ ที่ตำรวจตำรวจมีมาก หาได้ง่ายและก้าวหน้าทันสมัย ผู้ที่เรียนเศรษฐศาสตร์จึงมีทางที่จะหาความรู้ได้กว้างขวางกว่าในสมัยนั้นมาก

โลกหน้าสื่อ

เพื่อผู้อ่านและนักเขียน

โลกหนังสือรอบขวบ “ปีที่ 5”

“สนุก / น่าทึ่ง / ทะลึ่ง / แต่น่ารัก”

อีกทั้งยัง “เจียบขาด” ตามฟอร์ม
เชิญสมัครเป็นสมาชิกด่วน!

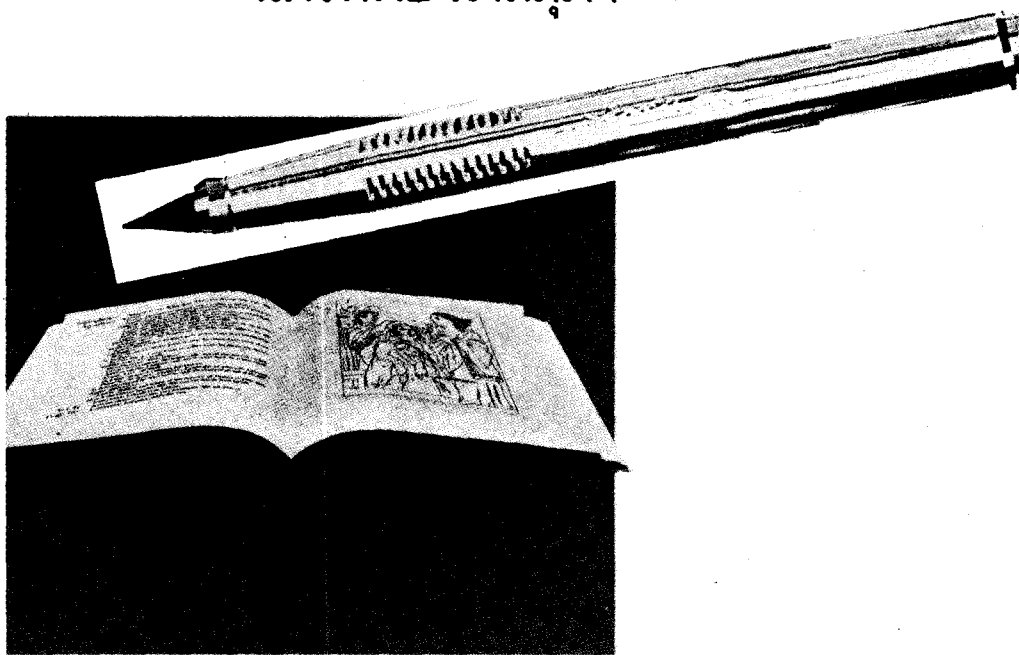
ศิลปวัฒนธรรม

นายสุจิตต์ วงษ์เทศ
บรรณาธิการ

ช่วยกันบริจาคทรัพย์ซ่อมวัดพระแก้ว ให้คงอยู่เป็นมิ่งขวัญของลูกหลานสืบไป

แนวคิด และ ประสบการณ์ ในการเขียนงานวิชาการ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา*

บทความนี้เกิดจากการที่ผมได้รับเชิญจากคณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้บรรยายเรื่อง แนวคิด
และประสบการณ์ในการเขียนงานวิชาการ เมื่อเดือน
พฤษภาคม พ.ศ. 2521 จุดหมายของการบรรยายคือ เพื่อ
เป็นแนวทางและเป็นการกระตุ้นผู้เริ่มคิดเขียนงานวิชาการ

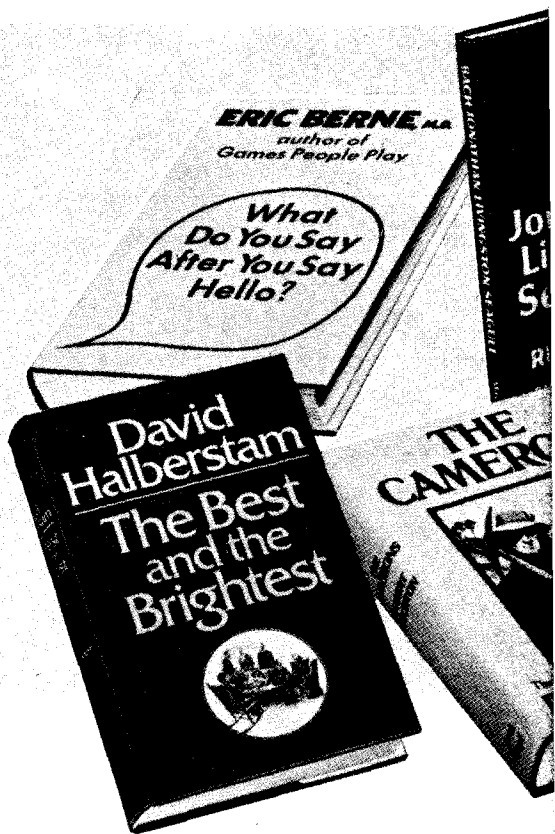
* อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กว่า ผมเองเข้าใจว่าตราบดีที่เขียนเพื่อชื่อเสียงก็แสดงว่าใจยังไม่สงบ ผมคิดว่าถ้าเขียนเพราะเขียนแล้วสบายใจที่ได้แสดงออก ได้เสนอสังขรณ์ที่ตนค้นพบ พัฒนาองค์ความรู้ เช่นนี้เป็นแรงจูงใจที่บริสุทธิ์กว่า ทำให้ไม่รีบ ผลงานน่าจะมีคุณภาพดีกว่า

เรื่องที่สอง : ปัญหาและอุปสรรคในการเขียนงานวิชาการ ในเมื่อแรงจูงใจของการเขียนที่สำคัญที่สุดคืออยากแสดงออกซึ่งหลักและทฤษฎีที่ตนเห็นว่าคุณต้อง ปัญหาสำคัญที่สุดของนักวิชาการคือ การรู้สึกถูกจำกัดไม่ให้เขียนสิ่งที่ตนคิด นี่คือนิยามเสรีภาพทางวิชาการ เรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญที่สุดสำหรับผู้เขียนงานวิชาการปัจจุบัน โดยเฉพาะสำหรับงานวิชาการด้านสังคมศาสตร์ สำหรับทางมนุษยศาสตร์ ผมก็คิดว่ามีปัญหาเช่นกันในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ ปรัชญา และวรรณคดี ในสังคมไทย ซึ่งมีระบบการเมืองและวัฒนธรรมแบบบังคับสืบเนื่องมานาน มักมีแนวโน้มที่จะต่อต้านหลักและทฤษฎีใหม่แม้ว่าสิ่งใหม่จะเป็นสังขรณ์ เพราะหลักและทฤษฎีใหม่อาจจะกระทบผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจหรือความมั่งคั่งที่สืบเนื่องมาแต่เดิม อาจารย์เขียน เล่าว่าท่านสนใจเรื่องจีน แต่ต้องผลักเอาเรื่องญี่ปุ่นออกมาคุยเคียงกันไว้ เพราะเรื่องจีนอย่างเดียวจะดูล่อแหลมเกินไป อาจารย์ชาวนิวยอร์ก ก็เห็นเช่นเดียวกับอาจารย์เขียนว่า ปัญหาหนักที่สุดของนักเขียนงานวิชาการปัจจุบัน คือ ปัญหาการขาดเสรีภาพทางวิชาการ อาจารย์สมบัติเห็นว่าที่จริงแล้วงานวิชาการไม่จำเป็นต้องมีจุดยืนทางการเมืองเสมอไป แต่ทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาก็พยายามผลักดันให้นักวิชาการระบุดูยืนอยู่กับความจริง ทำให้นักวิชาการถูกโจมตีจากทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา อาจารย์หยุดเข้าใจปัญหาเสรีภาพทางวิชาการดี ท่านเล่าว่าเมื่อท่านเริ่มเขียน ไปวิจารณ์คำพิพากษาศาลฎีกา ก็ถูกพวกผู้พิพากษาเตือนว่าไม่ควรทำ ท่านก็ไม่กลัว ทำต่อไป อาจารย์หยุดให้ข้อคิดว่านักวิชาการต้องมีความกล้า ถ้าจิตใจไม่กล้าก็เขียนงานวิชาการที่ดีไม่ได้ เพราะถ้าเขียนเอาใจรัฐบาล พอเปลี่ยนรัฐบาลงานก็เป็นหมัน อาจารย์ชี้ว่าหนังสือของอาจารย์ใช้ได้ทุกรัฐบาล เพราะอาจารย์ยึดวิชาการ ยึดความจริง ไม่ใช่ยึดการเอาใจผู้มีอำนาจ สำหรับผมเองเห็นว่า ปัญหาเสรี-

ภาพทางวิชาการเป็นอุปสรรคในการเขียนงานวิชาการที่สำคัญที่สุดในสังคมไทย เป็นปัญหาของระบบวัฒนธรรมบังคับแบบราชการของไทยที่สืบเนื่องมาหลายชั่วอายุคน และในปัจจุบันเมื่อระบบเดิมเผชิญกับการท้าทายอย่างชัดเจน ก็มีแนวโน้มที่ระบบเดิมจะพยายามกวดขันความคิด เข้มงวดยิ่งขึ้นอีก เป็นอาการของความไม่มั่นใจในวัฒนธรรมเดิม

ปัญหาและอุปสรรคอีกข้อหนึ่งคือ ขาดความรู้เฉพาะในเรื่องที่จะเขียน สาเหตุของปัญหามี 3 ประการ ประการแรก นักวิชาการไทยไม่สามารถเสียสละเวลาช้านานมาก ๆ ติดต่อกันเพื่ออ่านหนังสือเฉพาะเรื่อง เพราะต้องใช้เวลาหารายได้ หรือสอน หรือทำกิจการอื่น ประการที่สอง เมืองไทยขาดห้องสมุดที่มีข้อมูล หนังสือ และวารสารครบในที่แห่งเดียว ผู้เขียนต้องเที่ยวหาจากหลายแห่ง ผู้เขียนบางคนต้องซื้อหาข้อมูลและเอกสารด้วยตนเอง ประการที่สาม เนื่องจากผู้ที่สนใจงานวิชาการระดับสูงอย่างแท้จริงมีจำกัด ทำให้ขาดการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างจริงจังระหว่างนักวิชาการ อาจารย์สมบัติ ให้ข้อคิดในเรื่องนี้ว่าเมื่อท่านเขียนอะไรออกมา ก็ไม่มีใครวิจารณ์ในวิชาชีพการแท้ ๆ การวิจารณ์ในเมืองไทยบ่อยครั้งเป็นเรื่องส่วนตัว

เรื่องที่สาม : เมื่อมีแรงจูงใจที่จะเขียนและสามารถเอาชนะอุปสรรคได้ระดับหนึ่งแล้ว ปัญหาที่ว่าจะเริ่มอย่างไรดีและมีหลักแนะเบื้องต้นอย่างไรหรือไม่? ในเรื่องนี้จากการสัมภาษณ์และประสบการณ์ มีข้อเสนอแนะบางประการสำหรับผู้เริ่มคิดเขียนงานวิชาการ ดังนี้

1. อ่านให้มาก เท่าที่สังเกต นักเขียนต้องเป็นนักอ่านเสมอ อ่านมากทำให้ได้ข้อมูลและแง่คิดมาก เกิดความรู้สึกลอยการระบายความรู้ ในบรรดาผู้ที่ผมไปสัมภาษณ์ทุกท่านชอบอ่านหนังสือ อาจมีปัญหาว่าจะเลือกอ่านหนังสือด้วยวิธีใดดี ขอแนะนำว่าให้ดูชื่อผู้แต่งเป็นสำคัญ เมื่อสมัยผมเริ่มหาหนังสืออ่านจากห้องสมุด ได้ใช้วิธีที่ผิด คือเลือกตามชื่อเรื่องที่ผมสนใจ แท้จริงแล้วผู้แต่งต้นตำหรับของทฤษฎีนั้นทฤษฎีนี้ จะได้ความคิดแตกฉานไปได้มาก ความลึกซึ้งและแก่นแท้ยิ่งกว่าหนังสือย่อยเป็นมือสองแล้วมากนัก ในภาษาอังกฤษก็ควรต้องอ่านงานของมาร์ก และเวเบอ ส่วนในภาษาไทยงานของสมเด็จพระยาธรรมปิณฑิต ภูมิศักดิ์ เป็นตัวอย่างของงานคลาสสิก

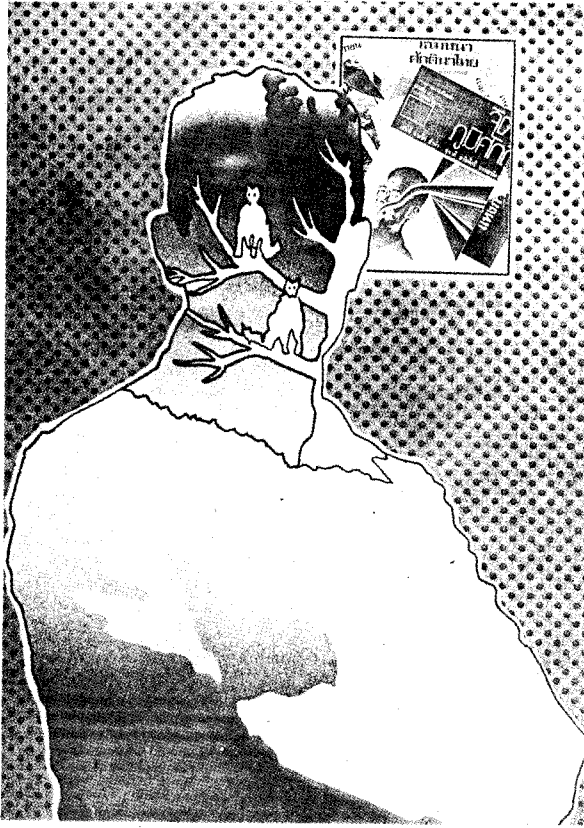
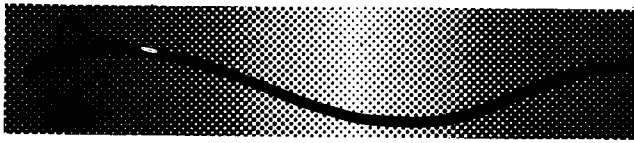
2. ใช้ความคิดให้มากทั้งก่อนลงมือเขียนและขณะกำลังเขียน ความคิดที่ชัดทำให้หนังสือและบทความมีจุด

หมาย และร้อยกรองข้อมูลต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายในข้อเขียนให้อยู่ในโครงระบบเดียวกัน ทำให้หนังสือและบทความมีพลัง หากไม่ใช้ความคิด หนังสือและบทความที่เขียนออกมาจะมีลักษณะเหมือนลอกข้อความต่าง ๆ จากหนังสือต่าง ๆ เล่มมารวมไว้ด้วยกัน ขาดเอกภาพซึ่งเป็นคุณลักษณะของบทความและหนังสือที่ดี

3. เริ่มลองเขียน จะเขียนดีขึ้นได้ ต้องลงมือเขียนฝึกบ้างถูกบ้างก่อน ยิ่งเขียนภาษาจะยิ่งดีขึ้น อาจเริ่มจากการเก็บความหรือวิจารณ์หนังสือ เมื่อผมเขียนตำราเล่มแรกได้ใช้วิธีเลือกเอาหนังสือเล่มหนึ่ง (เล่มเดียวเท่านั้น) เป็นหลัก แล้วเขียนตำราภาษาไทยขึ้นจากโครงของหนังสือเล่มนั้น แต่ไม่ได้ใช้การแปล ใช้วิธีอ่านให้เข้าใจ แล้วเอามาเรียบเรียงเขียนเอง เมื่อได้โครงหลักแล้วก็ไปอ่านเพิ่มเติมจากเล่มอื่น แล้วเติมสิ่งที่อ่านได้ใหม่ลงไป ผมเข้าใจว่าวิธีนี้ไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดแต่สำหรับการเริ่มต้นเพื่อให้เห็นผลเร็วพอควร อาจใช้วิธีหนึ่งได้

4. ภาษาวิชาการที่ดีต้องสั้น เพราะจุดหมายของภาษาวิชาการคือ ความชัดเจนตรงไปตรงไปมา ผมได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ของผมที่ต่างประเทศว่า ภาษาวิชาการควรใช้คำขยายนามและคำขยาย

กริยาให้น้อยที่สุด เพราะคำขยายมักทำให้ข้อความมีน้ำหนักน้อยลง มักแสดงถึงความไม่แน่ใจของผู้เขียน ควรเลือกใช้คำนามและโดยเฉพาะคำกริยาที่เหมาะสม ถ้าใช้คำนามและคำกริยาเหมาะสมแล้วก็ไม่ต้องการคำขยายเลย ท่านยังแนะนำผมด้วยว่าเมื่อเขียนงานชิ้นหนึ่ง ๆ เสร็จแล้วให้ทิ้งไว้หลาย ๆ วัน กลับมาอ่านแล้วตัดตอนลงให้เหลือสั้นที่สุด และให้ทำเช่นนี้หลาย ๆ ครั้งสำหรับงานชิ้นหนึ่ง ๆ จะทำให้มั่นใจว่าสิ่งที่เหลือปรากฏเป็นตัวอักษรนั้นคือแก่นแท้แห่งองค์ความรู้ อีกประการหนึ่งควรใช้ภาษาที่ง่ายที่สุดด้วย โดยเฉพาะหากเป็นการเขียนให้นักศึกษาอ่าน การเขียนเพื่ออวดความรู้ไม่ใช่สิ่งที่ดี ควรเขียนเพื่อให้อ่านเข้าใจเป็นเป้าหมายหลัก คุณสมบัติของตำราที่ดีคือความง่าย

5. หากแรงจูงใจที่ทำให้เขียนงานวิชาการ คือ การแสดงหลักและทฤษฎีที่ผู้เขียนได้ค้นพบและในการเขียนมนุษย์มีความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด ดังที่สรุปไว้ในข้อแรกแห่งบทความนี้ นักวิชาการก็ควรเขียนอย่างที่ตัวเองเป็น บุคคลที่สอง (หรือในบางกรณี อาจต้องเป็นบุคคลที่หนึ่ง) เพราะนั่นคือสภาพที่เป็นจริง นักวิชาการเป็นมนุษย์ ผู้อ่านงานวิชาการคือมนุษย์ และตัวงานวิชาการก็มีขึ้นเพื่อชีวิตที่ดีกว่าของมนุษย์ ดังนั้น หากจะให้ข้อเขียนวิชาการมีพลังและเป็นประโยชน์แก่มนุษย์ คือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง นำไปสู่สภาพการที่ดีกว่าเดิม ข้อเขียนนั้นจะต้องเขียนขึ้นด้วยความมีจิตสำนึกผูกพันและความมีอารมณ์ร่วมชดชวยกรรม ปัญหาที่นักวิชาการมนุษยศาสตร์มีไม่มากนัก วิชาประวัติศาสตร์ก็ดี ปรัชญาก็ดี วรรณคดีก็ดี ล้วนว่าด้วยชีวิตมนุษย์โดยตรงอยู่แล้ว แต่บรรดานักสังคมศาสตร์มีปัญหา มาก เพราะสังคมศาสตร์บ่อยครั้งติดอยู่แต่การวิเคราะห์ภาพมลายา เช่น อำนาจ (รัฐศาสตร์) สินค้า (เศรษฐศาสตร์) พิธีกรรม (สังคมวิทยา มานุษยวิทยา) แต่ไม่ได้ลงถึงการวิเคราะห์ชีวิตมนุษย์ในสังคม มีความพยายามที่จะวิเคราะห์และเขียนงานวิชาการแบบเป็นบุคคลที่สามารถอยู่เสมอ เพราะเข้าใจผิดว่านั่นคือความเป็นวิทยาศาสตร์ ทำให้นักวิชาการสังคมศาสตร์เข้าไม่ถึงแก่นของวิชา ซึ่งคือชีวิตมนุษย์ในสังคม กลับติดอยู่ที่ภาพมลายา ทำให้งานวิชาการของเขามีลักษณะเป็น วิเคราะห์เป็นส่วนเป็นเลี้ยวห่างเหินจากมนุษย์ ทั้งเป็นการวิเคราะห์สภาพสัจยอีก ด้วย ข้อเขียนเหล่านี้ไม่สะท้อนชีวิตจริง แท้จริง ไม่มีชีวิตจิตใจ และไม่มีพลัง นักเขียนงานวิชาการที่ดีต้องมีจิตสำนึกผูกพันตัวเอง และเข้าใจภาวะประวัติศาสตร์ของตัวเองที่เกี่ยวข้องกับงานวิเคราะห์วิจัย

ผมใคร่ขอจบบทความนี้ โดยอ้างถึงคติของท่านพระยาอนุมานราชธน นักวิชาการไทยคนสำคัญยิ่ง ท่านกล่าวว่า "ถ้าไม่อยากถูกกลืนเมื่อตายแล้ว ต้องเขียนสิ่งที่มีค่าให้อ่าน หรือทำสิ่งที่มีค่าให้เขียน" ผมคิดว่า เกิดมาชีวิตหนึ่งควรพยายามเลือกทางใดทางหนึ่งตามคตินี้ จะเขียนไว้ให้คนอ่าน หรือจะสร้างชีวิตไว้ให้สำคัญพอที่คนเขาจะเขียนถึงเรา ผมคิดว่าความพยายามทางแรกน่าจะง่ายกว่าทางหลังมาก จึงใคร่ขอชักชวนคุณทุกคนให้เริ่มงานเขียนกันแต่บัดนี้

ข่าวตุรส์

หนังสือข่าวรายเจ็ดวัน

ช่วยวัดอัตราเสี่ยง

ทุกวันที่เจ็ดของอาทิตย์

ถึงที่หมาย อย่างมี ความหมาย

นรนิติ เศรษฐบุตร*

* รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา และรองศาสตราจารย์

ประจำคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“เฮ้ย เดินช้าอ้าว ๆ อย่างนั้นจะไปไหนนั่น” เสียง
หนุ่มเสื้อเชิ้ตสีนวล กางเกงผ่านอกอย่างดีที่บอกรสนิยม
ในการแต่งตัว ถามเพื่อนนักศึกษาร่วมมหาวิทยาลัยคน
หนึ่งที่เดินอย่างค่อนข้างจะเร็วไปทางหอสมุดมหาวิทยาลัย

“จะไปหาขุนทองดูสักหน่อย” หนุ่มเสื้อยืดกางเกงยีน
ที่ค่อนข้างจะยับตอบ พร้อมกับยกมือขึ้นเสยผมที่ตกลงมา
ยุ่ง ๆ อยู่ที่หน้าผาก

“อ้อ! จะไปดูนก นึกว่าเดินตามควายเสียอีก จ้าเอา ๆ”
หนุ่มคนแรกพูดต่อเหมือนล้อเพื่อน

“ควายก็ไม่ได้ตาม นกก็ไม่ได้จะไปดู แต่จะไปดู
หนังสือสักเล่ม ลื้อนี่รสนิยมแต่งกายกับกินวิไลเป็นบ้า
แต่รสนิยมการอ่านหนังสือนี่ไม่เอาไหนเลย ขุนทองที่ว่านี้
อ้าวหมายถึงชื่อหนังสือรวมเรื่องสั้นที่มีชื่อเต็ม ๆ ว่า “ขุนทอง-
เจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสว่าง” ของ อัศศิริ ธรรมโชติ ต่างหาก”
ได้ทีหนุ่มที่แต่งตัวยุ่งก็ถือโอกาสต่อว่าเพื่อนผู้ไม่ทันเหตุ-
การณ์เสียเลย

“อ้าว อ้าวจะไปตรัสรู้ได้อย่างไร แล้วเรื่องสั้นเรื่อง
สั้นประโลมโลกย์นี้อ้าวไม่สนใจหรอก อาจารย์อ้าวคนหนึ่ง
บอกว่า ไม่เห็นต้องอ่านหนังสือนวนิยาย หรือวรรณกรรม

พวกนี้ก็เรียนจบและประสบความสำเร็จได้ ซึ่งอ้าวก็ว่าจริ-
กเรียนจนปริญญาเอก ได้ตำแหน่งใหญ่โต มีเมียเป็นลูก
เศรษฐีซีริทฝรั่งคันยาวตั้งหลายว” ผู้ถูกหาว่าไม่เอาไหน
ตอบโต้คาเอาบ้าง

ข้อความที่สองหนุ่มหันหน้าพาทักกันนี้ มีอยู่จริงหรือ
ฟังดูแล้วก็คงจะมีอยู่จริง เพราะหนังสืออื่นนอกจาก
ตำราแล้วชาวมหาวิทยาลัยดูจะอ่านกันน้อย โดยเฉพาะบท
ประพันธ์สร้างสรรค์ อย่างเช่น นวนิยาย บทกวี และเรื่อ-
สั้นของไทยนั้น ปรากฏว่ามีคนอ่านกันไม่มากเท่าที่ควร

เหตุผลก็อาจอยู่ตรงที่ว่า วรรณกรรมไทยที่กล่าวมา
นี้ ไม่ทำให้มีผลโดยตรงในการสอบผ่านวิชาหรือสอบชิ-
ทุนศึกษาต่อใด ๆ ทั้งสิ้น

แต่ผมขอว่าอย่าได้เป็นเหตุผลนี้เลย
วรรณกรรมไทยที่น่าอ่านนั้นผมมานึกดูเวลานี้ก็มีอยู่
มาก

ใครที่สนใจเรื่องการบ้านการเมือง ถ้าไม่เคยอ่าน ใ
ศาง ของเสนีย์ เสาวพงศ์ และนี่ก็อยู่ตลอดเวลาว่าเรื่อง
เป็นเรื่องผีผีสาง ๆ ก็เห็นจะเขยกระเปิด หรือถ้าไม่เคยอ่าน

ไม่แดง ของม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เวลาใครเขาเอ่ยถึง “สหายแก้ว กับ สมภารร่าง” ก็ดีหน้าเหลืองก็เห็นจะเหลืองเข้าขั้น

หรือใครที่สนใจชีวิตของคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศนี้ แต่ไม่เคยเปิดหนังสือ ลูกอีสาน ที่ คำพูน บุญทวี เขียนเล่า ก็เห็นจะไม่ได้เข้าถึงอารมณ์และชีวิตคนภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างง่ายดายแน่

คนที่เห็นชื่อ จดหมายจากเมืองไทย แล้วเข้าใจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องจดหมายรักหวาน ๆ ละก็ควรจะรู้ว่าตนเข้าใจผิดอย่างมหันต์ ชีวิตลูกจีนในเมืองไทย ที่เขียนออกมาเป็นวรรณกรรมนั้นให้ความรู้สึกและรสชาติพิเศษ แตกต่างไปกว่าการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนักวิชาการฝรั่งที่เขียนว่าด้วยเรื่องคนจีนในเมืองไทยเสียอีก

คนที่บอกว่าชอบเรื่องสั้น ถ้าไม่เคยอ่านเรื่องของมณัส จรรย์งค์ และอาจินต์ ปัญจพวรรค์ ก็เห็นจะเป็นคนพูดไม่ค่อยจะจริง

ยิ่งคนที่บอกชอบบทกวี แต่ถามว่า อังคาร กัลยาณพงศ์ คือใคร ก็น่าหมั่นไส้ พอ ๆ กับที่เขาไม่รู้จัก เพียง

ความเคลื่อนไหว ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ใครอยากรู้ว่า กวีร้อยแก้วเป็นอย่างไร บางทีก็ต้องไปหยิบ พลับพลาชาติ ของรัตนะ เขียวประภาสมาอ่าน ยิ่งภาษาที่ทันสมัย สำนวนเฉพาะตัวนั้น ระลึกถึง รงค์ วงศ์สวรรค์ แล้วหาเรื่องที่เขเขียนมาอ่านเถิด รับรองไม่เป็น “เสเพลขามหาวิทยาลัยหรอกนา”

จันทา โนนดินแดง คือใคร ก็ต้องไปตาม “ศรีบูรพา” เท่านั้น หรือไม่ก็หาหนังสือที่ “ศรีบูรพา” เขียน

อยากหัวเราะ แต่ไม่เคย รู้จัก “พล นิกร กิมหงวน” ของ ป. อินทรปาลิต ก็เห็นจะยากหน่อยนะ

ทั้งหมดนี้เป็นส่วนน้อยนิดของหนังสือที่เพื่อนไทยเขียนไว้ให้เพื่อนไทยอ่าน อย่าดูเขว่าไม่ได้ความ ถ้าไม่อ่านของเขาแล้วจะรู้หรือว่าเขาไม่ได้ความจริงหรือเปล่า

คนอ่านมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะส่งเสริมให้มีหนังสือดีออกมา ขอให้มาอ่านวรรณกรรมกันเถิด

อยู่ธรรมศาสตร์แล้วไม่รู้จัก “ฉันทาหาความหมาย” มันก็ดูจะหาย ๆ พิกลนะ.

ອົກັນນະທານາການຈາກ

ບ.ສ.ພ.ຮາວັນ
ພິມສັກ

ແມ່ບ້ານ

ຟັງສົງຮິງ

ຮຸ່ນຮຸ່ນຮຸ່ນ

ວັດສາວ

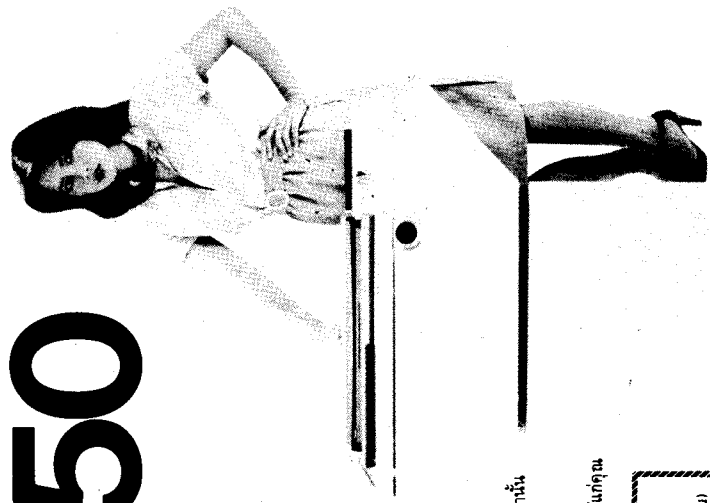
ບຣິຫັ ປະຊາຊາງ ຈຳກັດ

861-3 ຕຣາດນ້ອຍ ດນນາຈຣິນຸກຮຸງ ກາມ.

ໂກຣ. 233-2504-5

พังก์ตรีหุ่มของ เลเซอร์ 2350

เครื่อง 2350 กระดาษ ใช้ได้ง่าย
หลายหน้าที่ เพียง 6.8 วินาที เท่านั้น
สำเนาแรกจะยิ่งมีคุณภาพ และ
ประโยชน์พิเศษเอกลัคนั้นคือจาก
2350 คือมีส่วนได้ถึง 2 ระดับ
70% และ 80% จาก A3 เป็น A4
หรือ B4 จาก B4 เป็น B5 หรือ A4
ช่วยประหยัดเนื้อที่จัดเก็บและอิงไปเท่านั้น
ยิ่งช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้านไปรษณีย์
ความกะทัดรัด ของ 2350 (33 x 55 x 80 ซม.)
หักครึ่งใหม่ บทบาทใหม่ของเครื่อง ที่มอบให้คุณ

ขอทราบรายละเอียด
เครื่อง 2350
โปรดเขียนใบคำร้องให้
เครื่อง (แนบใบสมัครรายชื่อและวงเล็บ)
DN 81-10

บริษัท ไบรด์เกรย์ฟิค ซิสเต็มส์ จำกัด
16 ถ.สุโขทัย กรุงเทพมหานคร โทร: 233-8020-8

วิวัฒนาการคอมพิวเตอร์ ของ

เครื่องถ่ายเอกสาร
ระบบผงแห้ง BD-3802

ความดีเด่นทุกอย่าง

เครื่องถ่ายเอกสารขนาดกลางที่ให้ประสิทธิภาพอย่างสูงในงานถ่ายเอกสาร เครื่องถ่ายเอกสาร BD-3802 มีระบบอัตโนมัติในการตรวจสอบและปรับปริมาณ TONER โดยที่ท่านไม่ต้องคอยตรวจสอบด้วยตัวท่านเอง ท่านสามารถกำหนดจำนวนสำเนาได้ตั้งแต่ 1-99 สำเนา เครื่องจะทำการถ่ายสำเนาให้ตามที่ต้องการในอัตรา 12 แผ่นต่อนาที อีกทั้งสามารถถ่ายเอกสารลงบนกระดาษขนาดใหญ่ที่สุด B4 (28 x 37 ซม.) มีระบบป้อนกระดาษด้วยมือ โดยที่ไม่ต้องถอดกลับใส่กระดาษออกจากเครื่อง เครื่องจะถ่ายสำเนาออกมาได้คมชัดเหมือนต้นฉบับทุกประการ โดยไม่มีรอยขีดหรือมัว แต่ประการใด ตัวเครื่องมีขนาดกระทัดรัดไม่เปลืองเนื้อที่มากนัก

สนใจติดต่อชมเครื่องและสอบถามรายละเอียดได้ที่

TOSHIBA

หาก. กรุงเทพธุรกิจ

BANGKOK BUSINESS EQUIPMENT LP

5/5-6 ถนนสีลม ก.ท. โทร. 234-8870-3

สินค้ามาตรฐาน
บริการทันเวลา

บริษัท ฟาร์อีสต์พับลิเกชั่น จำกัด

ชั้น 9 ดิเกชั่นทรีดี สี่ลม กรุงเทพฯ 5 ผู้แทนจำหน่าย
Encyclopedia Britannica

และ

The Encyclopedia of Mankind

ติดต่อ คุณวราภรณ์ ขาวเกลี้ยง และคุณพรพิมพ์ แสงแก้ว

โทร. 233-3804, 233-7611, 233-5147

ห้างหุ้นส่วนจำกัด
บรรณสาร

917 สามเสน บางกระบือ กรุงเทพฯ 3

โทร. 241-3106

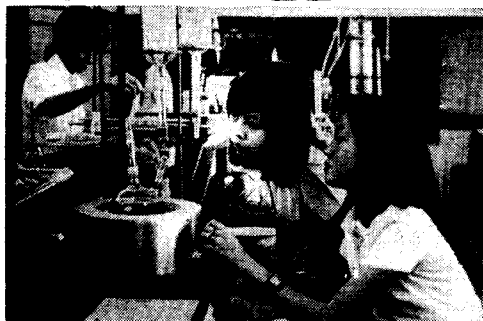
จำหน่ายเครื่องเขียน แบบเรียน เครื่องใช้ในสำนักงาน

และราชการ อุปกรณ์การเขียนแบบ เครื่องกีฬา กระดาษ

ถ่ายเอกสาร กระดาษไข กระดาษปอนด์ และแฟ้มทุกชนิด

จำหน่ายปลีกและขายส่ง

รู้อะไรไม่สู้รู้วิชา

เชลล์ส่งเสริมการศึกษาของไทย

การมีพลเมืองฉลาดช่วยให้ชาติเจริญ เชลล์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ
ของสังคมไทยตระหนักในความสำคัญข้อนี้ เชลล์จึงจัดงบประมาณ
ส่วนหนึ่งสำหรับบำรุงการศึกษาของไทยเป็นประจำเสมอมา
โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนหลาย ๆ คน แก่นักศึกษา
ที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์ ส่งผู้ทรงคุณวุฒิไปบรรยายเฉพาะวิชา
ตามมหาวิทยาลัย สถานศึกษา และสถาบันต่าง ๆ ให้เยี่ยมเยียน
สารคดี หนังสือ อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ แก่โรงเรียนทั่วไป
เพื่อประกอบการสอน จัดรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
เช่น รายการ “มหาวิทยาลัยทางอากาศ” และ “การตอบปัญหา
ภาษาอังกฤษทางโทรทัศน์”

นี่เป็นส่วนหนึ่งในนโยบายของเชลล์ที่มุ่งทำ
ประโยชน์ให้แก่สังคมไทยและการศึกษาของไทย

อธินันทนากการ

จาก

บริษัท สยามสะเต็ค จำกัด

102/39 ลาดพร้าว ซอย 94 กรุงเทพฯ

โทร. 514-1212

ขอสนับสนุนกิจการห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ด้วยความปรารถนาดี จาก

บริษัท เดอะเมทัลบ็อกซ์ ประเทศไทย จำกัด

956 ชั้น 7 ตึกโอลิมเปียไทย ถ. พระราม 4 อ. บางรัก กรุงเทพฯ

โทร. 233-1413-6

ผู้ผลิตกระป๋องบรรจุอาหาร และหลอดอลูมิเนียม

แสลงเจริญการยาง

218 - 220 ถนนไมตรีจิต ข้างตลาดวงเวียน 22 กรกฎาคม

กรุงเทพฯ 5 โทร. 222-8345, 222-9062

จำหน่ายยางรถยนต์ทุกยี่ห้อ และบริการรับถ่วงล้อ

โดยช่างผู้ชำนาญงาน ราคาข่อมเยา

อภินันทนาการจาก

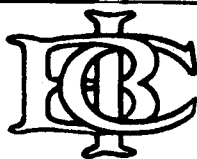
โรงเรียนพลนิขการราชดำเนิน

และ

โรงเรียนชาติศึกษา

ถนนอิสราภาพ ต.วัดอรุณ อ.บางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 5

โทร. 466-6152, 465-2029

ลงทุนให้คุ้มค่าซื้อตัวสัญญาใช้เงิน

ของ

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์บางกอกอินเวสต์เมนต์ จำกัด

เลขที่ 102 ซอยอารี (สุขุมวิท 26) กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ 392-0095-9, 391-7999

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงศรีอยุธยา จำกัด (เอ็ดโก้)

ขอเสนอจุดเด่นเพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจฝากเงินในรูปตัวสัญญาใช้เงินกับ "เอ็ดโก้"

• มั่นคงด้วยรากฐาน - ธนาคารถือหุ้นใหญ่

"เอ็ดโก้" เป็นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ในเครือธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด จึงให้ความมั่นใจแก่ท่านได้ว่า "ฝากเงินในรูปตัวสัญญาใช้เงินกับเอ็ดโก้แล้ว มั่นคงเทียบเท่าลงทุนไว้กับธนาคาร"

• ผลงานพิสูจน์ค่า - ก้าวหน้า - ก้าวมา

"เอ็ดโก้" บริหารงานโดยนักบริหารมืออาชีพ จากผลงานในรอบปีที่ผ่านมามี เอ็ดโก้สามารถเพิ่มสินทรัพย์รวมจาก 1,079 ล้านบาท (ปี 2522) เป็น 1,574 ล้านบาท เมื่อต้นปี 2523 คือเพิ่มขึ้นถึง 45.8% ในขณะที่ธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์โดยส่วนรวมเพิ่มขึ้นประมาณ 25% ต่อปีเท่านั้น เอ็ดโก้จึงมีฐานะด้านสินทรัพย์รวมเป็นอันดับ 6 ในบรรดาบริษัทเงินทุนทั้งสิ้น 112 บริษัท

• เงินท่านยังงอก - เพราะดอกเบี้ยงาม

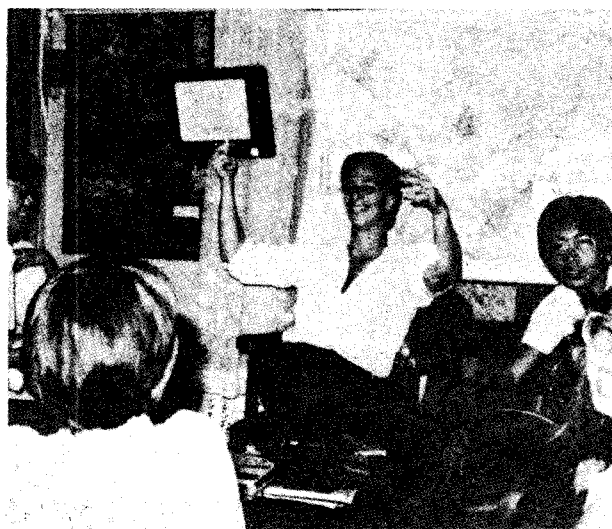
"เอ็ดโก้" เสนออัตราดอกเบี้ยตามสภาวะของตลาดการเงินโดยให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าและคำนึงถึงความมั่นคงเป็นสำคัญ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยในรูปตัวสัญญาใช้เงินของเอ็ดโก้จะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์

ลงทุนที่มั่นคง ลงทุนกับเอ็ดโก้

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงศรีอยุธยา จำกัด
AYUDHYA INVESTMENT AND TRUST CO., LTD.

ชั้น 7 อาคารธนาคารกรุงศรีอยุธยา 550 ถนนเพลินจิต กรุงเทพมหานคร โทร. 2527251-5
7th Floor, Bank Of Ayudhya Building, 550 Ploenchit Road, Bangkok Tel. 2527251-5

ฝึกอังกฤษกับคณะหมั่น ENGLISH CONVERSATION CLUB (ECC)

Tel 245-3404

เวลาทำการ 9.00 ถึง 20.00 น. (จันทร์ถึงศุกร์) และรอบ
พิเศษเสาร์-อาทิตย์ 9.00-17.00 น.

คุณมีสิทธิเรียนสัปดาห์ละ 55 ชั่วโมง.

อนุสาวรีย์ชัยฯ เยื้องร.พ.หญิง ถนนพญาไท ติดกับสมาคม
ผู้นำเพื่อประโยชน์ ช่างโรงพยาบาลนครเซ็นจูรี
มีที่จอดรถพร้อม

BRUSH UP YOUR ENGLISH HERE.

Canon **NP** COPIERS

อธิบดีพนักงานการ

จาก

บริษัท เอฟ เอ็ม เอ จำกัด

101 อาคารสัญญาเรื่อง 2 ถนนคอนแวนต์ สีลม

โทร. 233-1862, 233-4245, 235-7388

ผู้แทนจำหน่าย เครื่องถ่ายเอกสาร แคนนอน

ไม่ผิดหวังแน่ หากคุณมาที่

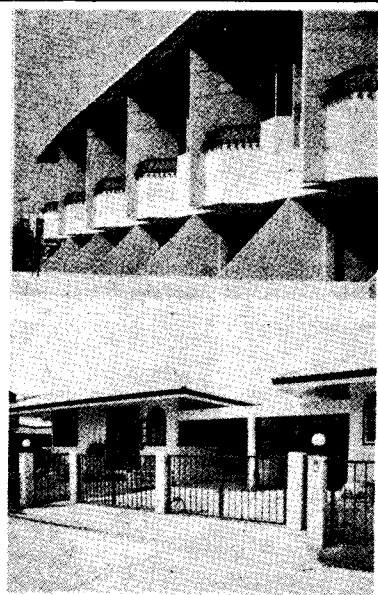

ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THAMMASAT UNIVERSITY BOOKSTORE

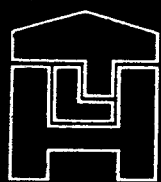
ศูนย์รวมหนังสือวิชาการ ตำรา ทางสังคมศาสตร์

ตึกอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์
กรุงเทพฯ 2 โทร. 221-6111, 221-0633 ต่อศูนย์หนังสือฯ

ผู้ถือหุ้นโครงการหมู่บ้าน.

- ชาร์ทพ 1 โทร. 3776508 • ชาร์ทพ 2 โทร. 3771635 • ชาร์ทพ 3 • เสือทองแก้ว.
- ทับแก้ว โทร. 311159 • ราชมหาพันธ์เชษฐ์ 3144541 • อาครพณธรรมใจหนอง.

บริษัท บ้านและที่ดินไทย (1979) จำกัด

อาคารบ้านและที่ดินไทย 364/30 ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ 252-3720

วารสารธรรมศาสตร์

กันยายน ๒๕๒๔

วิเคราะห์

ปัญหาเศรษฐกิจไทย-รักร่วมเพศ

รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์

ควบคุมบทความ

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

บรรณาธิการ

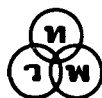
ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัทศึกษิตสยาม จำกัด

1715 พระราม 4 สามย่าน
กรุงเทพฯ 5 โทร. 251-1630

หนังสือใหม่ 2524

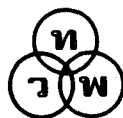
เนื้อหาวิชาและเทคนิคการพิมพ์ที่ทันสมัยได้มาตรฐาน คือนโยบายสำคัญในการผลิตหนังสือของ ท.ว.พ.

พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด	ธงชัย สันติวงษ์	95.00
เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ	ปัจจุชัย บุญนาค	52.00
เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (จุฬาลงกรณ์)		
สุรวิทย์ บุญนาค, วันวิทย์ มิ่งมณีนาคิน		
เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (มหาด)		
สุรวิทย์ บุญนาค, วันวิทย์ มิ่งมณีนาคิน		
เศรษฐมิติมูลฐาน	วารินทร์ วงศ์หาญเขาวัว	35.00
เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยประเทศไทย	วารุณี หิรัญรักษ์	39.00
เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร	ชมเพลิน จันทร์เรืองเพ็ญ	52.00
พัฒนาการของทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศไทย	ศรีวงศ์ สุมิตร	40.00
นโยบายการเงินกับการพัฒนาเศรษฐกิจ	สวงศ์ เสวตวัฒนา	50.00
ทฤษฎีมหเศรษฐศาสตร์ในระบบทุนนิยม	ประพันธ์ เสวตนันท์	45.00

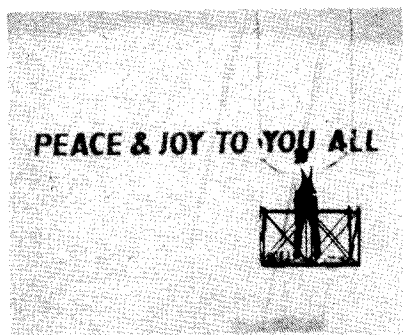
บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
599 ถนนโมตรจิตร กรุงเทพฯ 1

โทรศัพท์ 2210111-5

สันติสุขและสนุกสนานแต่ทุกท่าน

แสงอาทิตย์ฉายตาม
 ปลูกชีวิตด้วยไออุ่นแห่งสันติภาพ
 ทุกชาติ ทุกภาษา ทุกวัย
 ยิ้มให้กัน สนุกสนานร่วมกัน
 บันดาลสันติสุขอันเป็นยอดปรารถนาของชาวโลกทั้งมวล
 มาร่วมกันขรรโลงให้บังเกิดเป็นความจริง
 เพื่อสันติสุขและสนุกสนานโดยทั่วหน้ากัน

PETER AND JEANNIE CO., LTD.

PETER & JEANNIE

PEACE & JOY TO YOU ALL

วารสารรายเดือน สวิตา

เรามีเด็กอยู่ในหัวใจ

โรงพิมพ์ สวิตา

ประณีตถูกใจ เสร็จไวตรงเวลา

“บริษัท สวิตาการพิมพ์ จำกัด”

23/9-10 ถนนดำรงรักษ์ แขวงป้อมปราบฯ

กรุงเทพฯ โทร. 281-6732

- ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากกระทรวงศึกษาธิการ
- ได้รับโล่รางวัลวารสารดีเด่น
จากคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

เนื้อหา ประกอบด้วยความรู้
ที่เหมาะสมแก่ผู้อ่านรุ่นปัจจุบัน
และยังมีเนื้อหาปลุกย่อยที่ให้ความคิด
ความเพลิดเพลิน เบาสบาย

งานนิทรรศการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ ๔

๑๘-๑๙-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔

ณ บริเวณคอมมอนรูม และตึก เอ. ที
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เวลา ๑๐.๐๐-๑๘.๐๐ น.

- การออกร้านขายหนังสือทุกประเภท ลดราคาพิเศษ ตั้งแต่ ๑๐%-๖๐% สำหรับนิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะหนังสือจากสำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ ไทยวัฒนาพานิช สักขีตสยาม ดวงกมล แพรวทิทยา โอเดียนสโตร์ ฯลฯ
- นิทรรศการส่งเสริมการอ่านหนังสือ คัดค้านการทำลายหนังสือ ประกวดคำขวัญรักการอ่าน พร้อมด้วยบทสัมภาษณ์จากบุคคลต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- การแสดงหนังสือเก่า หนังสือหายาก ในหัวข้อ "การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน"
- การแสดง พุทธศักราช ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ เวลา ๑๕.๓๐-๑๗.๓๐ น. ณ ตึก เอ.ที.
๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. - การแสดงดนตรีไทย ของเยาวชนจาก
"ห้องสมุดคุณยาย" ควบคุมวงโดย
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
๑๖.๓๐-๑๗.๓๐ น. - การแสดงดนตรีเพื่อชีวิต วง "ปณิธาน"
- การอภิปราย เรื่อง "ชีวิตบรรณาธิการ"
ศุกร์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ ตึก เอ.ที.
ดำรง พุฒตาล
สุจิตต์ วงษ์เทศ
สุชาติ สวัสดิ์ศรี
สุกัญญา หาญตระกูล
ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

A black and white line drawing of a hand holding a scroll, with a stack of books in the background. The hand is positioned on the right side of the scroll, holding it from the bottom. The scroll is unrolled and curves upwards. In the background, there is a stack of several books of varying thicknesses. The entire illustration is enclosed in a rectangular frame.

หนังสือคือมิตรแท้
ช่วยดูแลอย่าให้หาย
จนฉวยฉีกทำลาย
คือว้ายร้ายปัญญาชน